TACVINI AEGRITVDINVM

et Morborum ferme omnium Corporis humani, cum curis eorundem.

BVHAHYLYHA BYNGEZLA Autore.

Christianissimo Regi CAROLO eius nominis primo, nuncupati.

Cum Priuilegio CAES. Maiest. ad Quinquennium.

ARGENT. apud Ioannem Schottum librarium. M. D. XXXII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ADOLPHVS OCCO MEDI-
CVS, Io. Schotto S. P. D.

Literas tuas humanissimas, ex Bibliopola nostro accæpi, quibus me hortando rogas, et quod nimiũ est, supplicasq;, ne operã rei Medicæ nauantibus desim, sed rei tam fæliciter a te inceptæ, meo exemplari opem feram, quo Autor ille uetustus (nam sub Imp. Carolo scripsit) et admirandæ breuitatis castigator, in lucẽ diuulgetur. Addidisti certe, ut dici solet, currenti calcaria. Nam quamprimum tabulas illas rerum non naturalium, ut Medici uocant, a te excusas uidi, statim mecum constitui, ut residuæ quoq; ederentur. In hac re Nouiomago, uiro tum bono, tum egregie docto, usus sum, qui hac de re ad te scripsit: nã placuit has tuis coniungere. Persuasi enim mihi, neminem residuam partem habere, me excæpto. Sed tu de duobus exemplaribus mentionem facis: quod sane non parum admiror. Mitto itaq; cum illo tabellario Methodum, seu Curatiuam artem: tu, ut huius artis non ignarus es, singula nõ sine uoluptate perleges. Scholia quæ marginibus annexa sunt, uix apponerem, cum materia per se clara sit. Cum uero in officina tua opus absolutum fuerit, aliquot horum pro me, amicisue meis mitti cupio. Reliquum, quod nõ pauci facio, est, me tecum principia amicitiæ contraxisse, quam in breui aucturus sum, Deo dante. Vale, & si quid insulse scripsi, ex Arabis inhæsit. nam primitus Leoniceno. Copo, Linacro, uiris sane latinissimis, doctissimisq; non incubui. Quare recte dicitur, quo semel imbuta seruabit odorẽ recens testa diu. Id mihi quoq; contigit. Iterum uale. Raptim ex Augusta Vindelicorum. XVII. Octobris. Anno salutis nostræ. M. D. XXXII.

Operis sui præfatio.

In nomine DEI misericordis & pij.

TACVINVS CORPORVM, cum ipsorum curis, morborum qui accidunt in eis triplici conditione, in membris cõsimilibus, officialibus, et in separatione continuitatis, distinctis in eis caussis, signis, regimine conuenienti cuiuslibet morbi, prout manifestatur euidenter in eo, cum complexione, ætate, tempore, et regione. Et constructum est documento discretionis intellectus sufficienter, ad utilitatem communem, per philosophũ clarissimum, senem peritum Buhahylyha Bingezla physicum, in idiomate Arabico; ad opus cameræ regis excellentissimi Caroli, totius fidei christianæ coronę; et luminis peritorum: quod de mandato eiusdem Regis per magistrum Farragum Iudæum fidelem eius, ad opus cameræ eius felicis, nec minus ad utilitatem communem omnium christianorum est translatum. A Autor operis Caroli magni decretum.

CANON & intellectus Tacuinorum, seu Tabularum operis.

In primo uero folio sunt distinctæ duæ tabulæ, in quarum regulis notantur capitula omnium nominum communium morborum corporis, sub compendio tamen, digno ordine, ut de leui possit inueniri nomen cuiuslibet morbi cum cura eius in qualibet tabula ipsius distincte & decenter. Et in secundo folio, & quolibet sequenti folio, una tabula notatur. Et in prima Regula paruula cuiuslibet tabulæ distinguitur numerus tabularũ: et sequitur de eo quod multiplicatur in eo de certo capitulo morborum. In Secunda Regula ipsius tabulæ, in prima clausula ipsius regulæ, scribũtur nomina, in secunda complexio, in tertia ætas, in quarta tempus, in quinta regio, in sexta salus, uel timor; in septima caussa; in octaua signũ, in nona euacuatio, in decima cura regalis, in undecima cura leuis inuentionis, in duodecima (quę est in secunda pagina ipsius folij sequentis) cura cõmunis. In tertia Regula notatur species morbi in prima clausula ipsius, in secunda respondet ad complexionem, in tertia ad ætatẽ, in quarta ad tempus, in quinta ad regionem, in sexta ad salutem, uel timorem, in septima ad caussam, in octaua ad signum, in nona ad euacuationẽ, in decima ad curam regalem, in undecima ad curam leuis inuentionis, in duodecima ad curam communem, quę sola est in qualibet pagina secunda cuiuslibet tabulæ, semper in sequenti folio. Et sic sequendum est documentum de sequentibus Regulis septem, in quarum primis clausulis notantur species morborum: & in spaciositate cuiuslibet folij ipsarum tabularum scribitur theorica specierum morborum notatorum in ipsa tabula, tam superius, quam inferius continuando per longũ coniunctiue per utranque paginam cuiuslibet folij. B

Tabulę uero omnes sunt. 86. Duę tabulę in primis duobus folijs in utraque pagina, de capitulis nominũ morborũ. Et. 82. tabulę residuę semper Tacuinorum numerus.

C in secunda pagina, ita ut ex contrario respondeant canones. Et opus ipsarum est laudabile, & satis iuuabile. Laus sit Deo excelso, qui fuit in adiutorium mihi. Amen.

Procemij elucidatio, uice CANONIS totius libri.

Tacuinus quid. Ad euidentiam eorum quæ dicũtur in hoc procemio, Notandum est, quod Tacuinus, est ars seu scientia breuis, utilis, leuis, et experta, sicut est scientia Conclusionum. Et fuit inuentus proprie pro hominibus huius temporis, maximeq; diuitibus & nobilibus, qui de scientijs non quærunt nisi Conclusiones, parum de probationibus curantes. Vnde decet talem librum esse in Cameris Regum & magnatum, nec eo debent carere. Post ubi dicitur, et in hoc tertio, & quolibet sequenti folio una tabula notatur, Notandum est, quod pręter duas primas tabulas, quæ sunt de nominibus morborum, sunt aliæ. 44. quarum quælibet continetur in duabus paginis contiguis, quæ ualent unum foliũ. Et continet quælibet tabula decem lineas descendendo inferius. Et quælibet linea transit continue per ambas paginas. Et prima regula continet numerum tabulæ scilicet quota sit. 1. 2. 3. &c. Et post determinatum in ipsa tabula. &c. Deinceps usque ad quadragesimam. Secunda uero regula, et quælibet sequens usq; ad finem tabulæ descendẽdo inferius, continet duodecim mansiones, seu casulas. In prima uero tabula regulæ secundę scribuntur nomina, secundo complexio, tertio ætas, quarto tempus, quinto regio, sexto salus, uel timor, septimo caussa, octauo signum, nono euacuatio, decimo cura regalis, undecimo cura leuis inuentionis. In duodecimo in secunda pagina per se cura cõmunis. Post autem in tertia regula primo nominatur species morbi, secundo adaptatur cõplexioni. Deinde ætati,, tempori, regioni, saluti, uel timori, caussę, signo, et ita de alijs sequentibus. Iste ordo tenendus est in regulis sequentibus, eodemq; modo in alijs tabulis procedendum. In parte autem superiori supra regulas, et inferiori sub regulis continuando scribuntur diuisiones, & canones ægritudinum determinandarum in ipsa tabula.

Alias, regulas.

D

Partitio Tacuinorum alia.

Licet autem Autor sufficienter librum suum per. 22. tabulas, & alias duas priores, quæ sunt de nominibus ægritudinũ diuiserit, ad faciliorẽ tñ inuentionem eorum quæ tractantur in dicto libello, potest similiter diuidi præter primas duas tabulas, cum alijs tabulis. 22. in. 17. capitula hoc modo. Capitulum primum de febribus ephimeris, putridis, & consumptione, siue ethica: & continet duas primas tabulas.

Capitulũ secundũ de apostematibus, & alijs morbis exterioribus corporis: & continet sequentes quinq; tabulas.

Capitulum tertiũ de Vulneribus, ulceribusq;, continetq; duas sequentes tabulas.

Capitulum quartum de Venenis. Et continet. 2. sequentes tabulas.

Capitulũ quintum de morbis Capitis: Et contine. 3. tabulas sequentes.

Capitulum sextum de morbis Neruorum. Et continet. 1. tabulam.

Capitulum septimum, de morbis Oculorum, & oculis adiacentibus. Et continet quinq; sequentes tabulas, & principium. 23. tabulæ.

Capitulum octauum de morbis Auris. Et continet residuum. 23. tabulæ, et principium uicesimæ quartæ.

Capitulum nonum est de morbis Narium. Et continet residuum uicesimæ quartæ, & principium uicesimæ quintæ.

Capitulum decimum est de morbis Oris, Linguę, Dentium, Gingiuarum, Labiorũ. Et continet residuum uicesimæquintæ, & duas sequentes.

Capitulum undecimum est de morbis membrorũ Anhelitus. Et continet. iij. tabulas, scilicet uicesimamoctauam, & uicesimamnonam, & tricesimam.

Capitulum duodecimum est de morbis Instrumentorum cibi. Et continet quatuor tabulas, scilicet tricesimamprimam, tricesimamsecundam, tricesimamtertiam, & tricesimamquartam.

Capitulum decimumtertium est de morbis Intestinorum. Et continet unicam tabulam, scilicet tricesimamquintam.

Capitulum decimumquartum est de morbis Hepatis, Cistisfellis, & Splenis. Et continet duas sequentes tabulas, & principium. 38.

Capitulum decimumquintum est de morbis Renum, Vesicæ, Virgę, Testiculorum, & eis adiacentium. Et continet residuum uicesimęoctauę, & duas sequentes.

Capitulum decimumsextum est de morbis Matricis, & Mammillarũ. Et continet tres tabulas, scilicet. 41. 42. & 43.

Capitulum decimumseptimum est de morbis Iuncturarum. Et continet ultimam tabulam.

T A	B V	L A	V N	I V	E R	S A	L I	S
Febris Ephimera fcd'm species eius	Ephimera ex re calida.	Ephimera ex pustulis	Ephimera ex calida re sumpta.	Ephimera ex labore	Ephimera ex impetu	Ephimera ex angustia.	Ephimera ex uigiliis.	Ephimera ex apostemate
Frb. putrida et ethica f;m species eius	Tertiana.	Tertiana duplex.	Quartana	Quotidiana	Sinocha	Composita	Ethica	Consumptio
Apostemata secundū species eius	Flegmon	Formica	Apostema molle	Apostema durum.	Herysipela	Cancer	Bubayahlat	Scrophulæ, & noduli
Morbi supfi ciei corpis a causa intiori	Morbilli & Blactteæ.	Lepra,	Baros	Morphea albs & nigra	Impetigo	Scabies & prurītus	Excoriatio cutis	Pediculi
Morbi supfi ciei corpis a causa extiori	Punctuli ruffi. f. fera, effera.	Pustulæ paruæ	Punctuli Phillsaphat	Verrucæ & claui	Ignis Persicus.	Vlcus ex combustione.	Mater sanguinis	Sudor intensus
Morbi supfi ciei faciei se. species eius.	Alopicia, & uitiū serpentis.	Tinea	Impetigo	Magnitudo capitis, & tortura ei9	Apa molle sub cute capitis.	Pruritꝰ, lentigoq; in facie	Puteulę Persæ, lentes in facie.	Cobustura & fissura in facie
Morbi supfi ciei manuū, & pedum.	Vena ciuilis.	Vitium Elephantis.	Varices	Fissura manuum, & pedum.	Pannaricium	Inflatio, & lęsio digitorum.	Cura et subtiliatio unguium.	Lefurę unguium ex calciamēto
Vulnera, & ulcera fcd'm spēs ipsorū	Vulnus singulare	Vlcus singulare.	Vlcus sordidum	Vlcus cum caliditate	Vlcus cū frigiditate	Vlcus cū humiditate	Vlcus cū siccitate.	Vlcus cum apāte, carne supflua.
Vlcera comb. ignis, pcussi. extra. telo.	Vlcus cū sepatione cōf. uenæ.	Vulnus Neruorum	Vlcus cū fractura ossis.	Vlcus cum dolore.	Vlcus malignum.	Fissuræ.	Combustura ignis	Extractio telorū, pcussio corrig.
Morsus, ict9 aīallum uenenosorū.	Morsus canis rabidi.	Morsus leonis, hois, canis. &c.	Mors9 musteli, uulturis, pediculi	Punctio tyrorum & serpentum	Punctio scorpionum	Punctio uesparum & apum	Punctio araneæ	Punctio garraræ
Medicinæ mortiferę. et spēs ipsarū.	Potus medicinę cal. mortiferę.	Pot9 med. frigidę mortiferæ.	Potus Napelli	Potus cātaridum	Potus fellis, leporis, & tyri.	Pot9 extremitatis caudæ cerui	Potus sudoris equi	Potus opij
Medicinæ mortiferæ, & spēs ipsarū.	Potus hyosquismi	Pot9 mādragorę nucis, & myrrhæ	Potus squillæ. & aquę coriādri	Comestio fungoꝝ & tuberum.	Potus leporis marini.	Potus Ranulæ.	Potus castorei.	Potus anacardi.
Medicinę mortiferę secundū species ipsaꝝ	Potus oleandri	Potus squillę	Potus lithargyri.	Potus argenti uiui.	Potus ceruse plumbinæ.	Pot9 arsenici, & uiridis eris.	Comestio piscis & carnis assæ.	Coagulatio lactis in stomacho.
Soda secundum spēs ipsius,	Soda cū caliditate	Soda cum frigiditate.	Soda ex humore calido.	Soda ex humore frigido.	Soda ex causa exteriori,	Soda post euacuationem.	Hemicranea.	Soda participans cum stomacho.
Morbi cerebri secundū spēs ipsius	Sirsem	Inflatio faciei, masara.	Herysipela.	Obliuio.	Subeth.	Subeth cum uigilia.	Corruptio cogitaōis, & memorię.	Congelatio.
Morbi cerebri secundū spēs ipsius	Scoromia	Vertigo	Epilepsia.	Apoplexia.	Incubus.	Melācholia muramchia.	Ceruff.	Amor hereos.
Morbi nuchę secundū spēs ipsius	Paralysis, & stupor	Lassitudo	Tortura oris.	Spasmus, cum lassitudine.	Spasmus ex repletione.	Spasmus ex siccitate.	Tremor, & iectigatio.	Gibbus.
Morbi palpebraꝛ s;m spēs ipsorum.	Seabies palpebrarū.	Apostema durum, scs. bardi.	Putrefactio & inflatio grossa.	Adhesio.	Cauma quasi arena, uel terra.	Breuis palpebra, idest saltaa.	Cadeaccolum.	Morum.
Morbi palpebrarū secūdū spēs ipsarū.	Tinea.	Formica.	Nodulus.	Pediculi.	Pili superflui & inuersi.	Apostema humidum galdmag.	Grossicies rubea.	Mollificatio palpebræ supioris.
Morbi coniunctiuę s;m spēs ipsoꝛ.	Obthalmia.	Inflatio cōiunctiuę.	Duricies eius.	Pruritus eius.	Pannus rufus, scilicet sebal.	Vngula.	Lachryma.	Percussio accidens in oculo.
Morbi corneę secundū species ipsarū.	Vlcera.	Pustulæ.	Albedo, & uestigium.	Cancer.	Eminentia.	Cauatio.	Occultatio saniei post corneam.	Excoriatio corneæ.
Morbi anguli, uuee, & cristallinæ	Fistula.	Fluxus.	Glandula.	Strictura foraminis.	Amplitudo foraminis.	Aqua.	Imaginatio ex parte aquæ.	imaginatio ex parte glandulę.
	1	2	3	4	5	6	7	8

M O	R B.	E T	AE G	R I	T V	D I	N V	M
Dolores neruorũ uisus, auriumq́.	Visus in die, & non in nocte	Visus i nocte, & non in die.	Dolor aurium ex caliditate	Dolor aurium ex frigiditate	Apa calidum in aure	Apostema frigidũ in aure	Exitus sanguinis de aure	Exitus saniei de aure
Morbi Aurium, Nariumq́.	Opilatio auris	Tinnitus aurium	Surditas	Caliditas auris cum apate cal.	Vlcera narium	Caro addita in nare	Fœtor narium	Fluxus sanguinis ex naribus
Morbi Odoratus, & Lingnæ.	Defectus Odoratus	Catarrus	Pustulæ oris	Apa calidum in lingua	Apostema durum in ea	Gustus mutatus ex humore calido	Gustus mutatus ex humore frigi.	Ponderositas linguæ
Morbi Labiorum, & Dentium.	Fissura Labiorum	Hæmorroidæ labiorum	Dolor dẽtium ex caliditate	Dolor dentium ex frigiditate	Corrosio dentis	Cauatio dentis	Labiorum pustulæ	Stupor dentis
Morbi dentiũ, gingiuę, & linguæ	Motio Dentis	Apa calidum in gingiuis	Putrefactio gingiuę, & sanies eius	Fœtor oris	Fluxus saliuæ in somno	Caro addita in dentibus	Apostema calidum in renibus	Mollificatio uuularum
Mor. guttis, epiglot. pul. & cannalis.	Squinantia	Spinę in gula, uel sanguisugę	Submersio, strangulatio	Reumata	Tussis	Asthma	Eiectio, & constrictio anhelims	Peripleumonia
Sputũ sang. saniei, costa. diafr. & cor.	Sputum sanguinis	Sputum saniei	Ptisis	Pleuresis	Exituræ in pectore	Byrsem	Caliditas cordis	Frigiditas cordis
Morbi Cordis s̃m species ipsorũ	Humiditas cordis	Siccitas cordis	Saltus. i. debilitas cordis	Sincopis ex euacuatione	Sincopis ex repletione	Sincopis ex mala complex. cor.	Sincopis ex mala cõplexiõe epatis	Sincopis ex paroxismo feb.
Morbi hysophagi & stomachi.	Caliditas hysophagi	Frigiditas hysophagi	Siccitas hysophagi	Humiditas hysophagi	Apostema calidũ hysophagi	Apa frigidum hysophagi	Caliditas oris stom. cũ chol. rubea	Caliditas oris stom, cũ chol, rubea
Morbi stomachi sec̃d'm spẽs ipsorũ	Appetitus caninus	Dolor stomachi	Sitis	Mala digestio ex caliditate	Mala digestio ex frigiditate	Mala digestio ex hum. cholerico	Mala digestio ex flegmate.	Mala digestio ex cho. ni.
Morbi stomachi sec̃d'm spẽs ipsorũ	Frigiditas & humid. stomachi	Frigiditas stoma. ex fleg. melã.	Siccitas stomachi	Apostema frigidũ in stomacho	Malus appetitus pregoantis	Defectus appetitus cibi	Apostema calidum in stomacho	Bolisinus
Morbi stomachi sec̃d'm spẽs ipsorũ	Fluxus uẽtris, & uomitus	Diarria	Lienteria	Nausea, & uomitus	Singultus ex inanitione	Singultus ex repletione	Ventositas et inflatio stomachi	Defectus di. ex nauseatiua sanietate
Morbi Intestinorum inferiorum	Tenasmon	Disynteria	Disynteria epatica	Colica	Ileos miserabile	Lumbrici, uermes. & cucurbitini	Torsio	Hemorroidę & fissurę ani
Morbi Epatis s̃m species ipsorũ	Caliditas Epatis	Frigidias epatis	Humiditas epatis	Siccitas epatis	Apa calidum in epate.	Apostema frigidũ in epate	Apostema putridum in epate	Opilatio epatis.
Hydropisis, morbi fellis, & splenis.	Hydrops carnosa	Asclites'	Timpanites	Hydropisis ex caliditate.	Ictericia citrina	Ictericia nigra	Mala comp. calida splenis	Apostema calidum splenis
Morbi splenis & renũ, s̃m spẽs ip.	Cõplex oma. frigi. ĩ splene.	Apostema frigidum in splene	Lapis, uel arena in renibus	Mictus sanguinis	Mictus saniei	Fluxus urinę	Apostema durum in renibus	Apostema calidum in renibus
Mor. uesicę, sifac, testicu. & ueretri.	Lapis in uesica	Apostema in uesica	Vlcera in uesica	Difficilis mictus, & ardor eius	Exitus urinæ nõ uoluntarius	Ruptura	Apostema calidum in testiculis	Apostema frigidum in testiculis
Morbi testiculorum & ueretri.	Cõgregatio aquę in testiculis	Ruptura, & uarices in eis	Pruritus & pustulę in eis	Defect⁹ appetitus coitus	Intẽsus appetits coit⁹ cũ spmate	Erectio ueretri absq́ coitu	Iectigatio ueretri	Opilatio ueretri
Morbi matricis s̃m species ipsorũ	Fluuxs sanguinis matricis	Retentio menstruorum	Manatio humida matricis	Præfocatio matricis	Ventositas matricis	Apostema calidum matricis	Apostema durum matricis	Dubayla in matrice
Morbi matricis s̃m species ipsorũ	Cancer in matrice	Ruptura, in matrice	Hæmorroidę matricis	Fissura matricis	Pustulæ matricis	Vlcera matricis	Exitus matricis	Declinatio matricis
Morbi matricis & mãmillarum.	Priuatio impregnationis	Aborsus multus	Difficilis partus	Retẽtio secũdinę, et fet⁹ mort.	Quod ꝑpẽ impregnationem	Apostema calidũ in mammillis	Sang. coagulatus in mãmillis	Apostema in mammillis
Morbi ancharũ, articulorũ & pedũ.	Sciatica	Podagra ex caliditate	Podagra ex frigiditate	Arthetica ex frigiditate	Arthetica ex caliditate	Duricies. et putrefactio articulorũ	Custodia seu cautela de arthetica frigi.	Cautela de arthetica calida
	9	10	11	12	13	12	15	16

A separatio continuitatis. Morbi uero consimiles, aut singulares sunt, aut compositi. Et singulares sunt, scilicet calidum, uel frigidū, humidum, uel siccum. Sed compositi sunt, calidum & humidum: uel ca. & sic. uel frig. & hum. uel frig. & sic. ex qualitate cōtinuante super mēbra cū supfluitate fluente cum ea. Morbi officiales etiam quatuor modis fiunt. Aut in forma membrorū, aut in quantitate, aut in numero, aut in positione. In forma uero quinque modis fiunt. In conueniētia: in continuitate: in poris, ut strictura, aut largitas: in asperitate, & lenitate. Sed qui fiunt in quantitate, duobus modis fiunt: aut ex habundantia crescente super quantitatem naturalē: aut ex ultima paruitate. Similiter in numero duobus modis fiunt: aut ex naturali augmento: aut diminutione uniuersali, uel particulari. Etiam qui fiunt in positione membrorum: aut propter motionē alicuius membri de loco eius: aut propter corruptionem eius uicinitatis cum alio, per adhęsionem aliquam quę non separatur de leui, aut per separationem aliquam quæ non adhæret de leui. Et cōmunis morbus dicitur separatio continuitatis. Qui si fit in osse, dicit̄ fractura. Si in carne ex proximo tempore, dicitur plaga. Si ex longo tempore, dicitur ulcus. Si in neruis, dicitur conclusio. Si in uena pulsatili, mater dicitur sanguinis. Si in uena non pulsatili, excussio dicitur. Si in musculo, dicitur percussio. Si in cute, dicitur excoriatio, uel discoriatio. Si in membro, dicit̄ incisio: ut in membro manus, uel pedis. Quilibet uero istorū morborum habet caussam inducentem eum: et accidēs sequens, scilicet signum sc̄ans super eum. Sed dicendum est de hoc in diuisione morborum. Morbi itaque aut erunt manifesti ad sensum in membris manifestis, aut occulti a sensu in membris interioribus. Qui uero eorum manifesti sunt ad sensum, cōmunes sunt exterioribus & interioribus corporis, ut febres, et apostemata. Et ipsorum qui proprij sunt exterioribus corporis tantum, caussa eorū erit exterior, aut interior. Exterior erit in contusione lapidum, uel incisione ensis, uel morsu, aut punctione alicuius animalis, aut alicuius similis. Ordinandus itaque est liber iste super istam diuisionem. In prima tabula dicendum est primo de febribus communibus toti corpori. Febris uero est calor inaturalis, cursum supergrediēs naturæ, procedens a corde in arterias & membra corporis, suosque lædens effectus. Et febris diuiditur iuxta participationē illius quod est in corpore. Quæ si accidat in spiritu, dicit̄ Ephimera. Si in humoribus, putrida. Si in membris solidis, ethica. Et assimilatur Ephimera utri pleno aqua calido, qui calefit ex calore aeris. Et putrida assimilatur uasi frigido pleno aqua calida quod calefit ex caliditate aquæ. Et ethica assimilatur uasi calido in quo ponitur aqua frigida, & calefit aqua ex caliditate uasis. Et ephimera durat per unum diem, & unam noctem. Et possibile est, quod fit minus, aut plus: sicut illa quę durat per biduum, aut triduum. Et ephimera fit ex caussis exterioribus. ut ex usu rerum calidarum actualiter, ut a calore solis: uel potentionaliter. ut ex aqua sulfuris. Aut ex usu rerum frigidarū actualiter. ut ex niue, & aa

Morborum officialium modi.

Morbus communis.

B

Febris.

Febrium partitio.

C qua frigida:aut potentionaliter. ut ex aqua aluminis: eo quod includit su perfluitatē, quæ nisi esset eius condensatio, iam dissolueretur. Aut accidit ex sumptione rerum calidarum, aut ex motu intenso corporis, sicut exercitio: aut spiritus, ut impetu, uel angustia, uel uigilla. Aut accidit ex apostemate dyafragmatis, cuius calor tendit ad cor, deinde ad membra.

CANON .II. Ad Tacuinum Tabulæ secundæ Febris putridæ.

Febris putridæ origo.

FEBRIS putrida, ex putrefactione alicuius quatuor humorum prouenit, qui sunt sanguis, flegma, cholera rubea, cholera nigra. Et caussę putrefacientes humores sunt multę: quę fiunt ex quātitate ipsorū, aut grossitudine, aut uiscositate, aut uiolentia superueniente eisdē, aut ex defectū anhelitus sequēte uiolentia ipsarū. Et diuiditur febris putrida se-

Febrium putridarū partitio.

cundū quatuor humores. Et est febris flegmatica, cholerica, et melancholica. Et si putrefactio fit inter uenas, dicitur Continua: & est absq; horripilatione. Et si fit extra uenas, dicit̄ Interpolata. Est febris sanguinis: quæ si a principio eius usq; ad finem est unius tenoris, dicitur æqualis, & residua pars sanguinis est ut pars putrida eius. Et si in principio est debilis, & augetur in fine, dicitur augmentabilis. quia pars sanguinis putrida est maior residua eius parte. Et si in principio est debilis, & diminuitur in fine, dicitur diminuta: quia pars sanguinis residua est maior parte putrida.

D Et omnia signa putridarum febrium incipiunt cum debilitate, & fortificantur, & non separantur separatione perfecta: & ipsarū caliditas pungitiua existit. Et quandoq; eas præcedit rigor, uel horripilatio cum diuerso pulsu, & defectu digestionis in urina, & digestio urinæ fit per hypostasim planam & albam. Et pars ipsarum febrium cōponitur cum patre, Et habetur significatio super eas. Si æquales sunt humores inducentes eos, per signa propria cuilibet ipsorum cognoscuntur. Et si sunt inæquales, signa condominantis humoris erunt fortiora. Et habetur sīcatio super speciem febrium. Quia si putrefactio est intra uenas, febris erit continua. Si extra uenas, febris erit interpolata, & fortificatur in die paroxismi. Et tertiana extra uenas, durat per duodecim horas in afflictione ipsius. Et quartana affligit per uigintiquatuor horas, & dimittit per .48. horas. Et quotidiana affligit quolibet die per .16. horas, & separatur per sex horas. Et febris ethica fit ex caussa caliditatis supergredientis cursum naturalem in mēbris radicalibus, & humiditatibus corporis. Et si consumit humiditates quæ sunt in uenis paruis proprijs cuilibet membro, dicitur febris ethica absolute. Et si consumit humiditates quæ sunt in carne tenera, deinde humiditates quę sunt in membris, quę sunt ad modū roris, de quibus nutriuntur membra, dicitur Consumptio. Et si caliditas consumit hanc humiditatem, deinde consumit humiditatem continuam cū membris radicalibus, dicitur consumptio cum ptisi. Sed febris epidimialis fit ex corruptione aëris, & non egreditur modos febrium prædicta-

Tertiana. Quartana. Quotidiana. Ethica. Consumptio. Epidimialis.

rum. Et quodlibet corpus recipit eam iuxta aptationem eius, & modum A
quantitatis superfluitatis eius. Et ut plus accidit in habente complexionem calidam & humidã, erit quoq; cum hac febre sitis, lamentatio, anhelitus fœtens, & frequens. Et fit in pluribus hominibus ex corrupto aëre. Sed sciendum est in hac febre ad cor confortandũ & corrigendũ aërẽ, cũ cameris frigidis, herbis frigidis, et fumigio cũ cãphora, roratiõe cũ aqua rosata, et aceto, infrigidatione pectoraliũ, cũ aqua rosarũ, et camphora cũ pañis lini. Et pañi mutenẽ cum calefiunt. Detur eis de rob acetositatis citri, & syrupis pomorum. Cibentur cum galliculis assis, uel coctis cum aqua berberis. Febres possunt etiam componi multis alijs modis, quod dicetur inferius, quasi infinitis. Componũtur enim aliquotiens duę febres, uel plures eiusdem generis, uel speciei: & aliquotiens diuersarum specierum. Et aliquotiens contiuua cum interpolata, sicut in hemitritęis.

CANON .III. Ad Tacuinum tertium de Apostematibus.

APOSTEMA est quædam grossitudo tumens, accidens in aliquo membro corporis ex aliqua materia inducente illud: quæ materia aut generaẽ in mẽbro in quo fit istud apostema: aut superuenit ad istud membrum ex alio membro. Manatio tamen materiarum superueniens ex alio membro, modis sex fit. Aut ex uirtute expellente eã ad istud membrũ. Aut ex debilitate membri recipientis eam. Vel ex abundantia multa ipsius materiæ. Largitate pororum. Vel ex debilitate uirtutis attrahentis nutrimentum, quod est in membro accipiente eam. Vel ex accipiente locato in inferiori parte corporis. Et Apostema est bipertitũ: Calidũ, uel frigidum. Calidum duplex est: scilicet sanguineum, & cholericum. Et frigidum simili modo diuiditur, scilicet in phlegmaticum, et melancholicũ. Sed quãdo componuntur humores, composita accidunt apostemata, iuxta modũ compositionis humorũ. Et si ęqualis fit cõpositio, cognoscitẽ ex signo sɜcãte super unum, uel alium duorum humorũ si de duobus fit ipsa compositio. Et si augetur pars unius super partem alterius, cognoscetur per signum dominationis humorũ. Tamen aliquod apostema habet nomen proprium: aliquod uero non. Sed breuiter, nomen eius fit taliter. Quod si apostema componitur de sanguine et cholera rubea, nominatur herisypela. Et si pars humoris mirifici est intra uenas, et alia pars ipsius est extra uenas de eis, fit Cancer. Et si phlegma est ęquale in subtilitate, grossitie & uiscositate, ex eo fit apostema molle. Et si est grossum tantum, ex eo fit scrophula, uel glandula. Et si cum grossitudine est frigidum ualde; & cum eo miscetur sanguis turbidus & grossus, ex eis generatur Tubayla. Ad declarationen quoq; huius tabulæ notandum est, quod generatio apostematis in membro fit hoc modo. Quia quando membrũ inflatur in aliqua sui parte, uel totum, apostematur: & postea replentur uenæ maiores loci qui apostematur: deinde minores: & postea a capitibus

Apostema quid.

B

Apostematũ partitio.

Apostematis generatio.

C parvarum venarum euomitur pars humoris facientis apostema ad membrorum concauitatem, seu spaciositatem: & pro tanto dicitur, quod apostema fit ex humore partim existente intra uenas, & partim extra. Et in principio debet curari repercussiuis: nisi sit in emunctorio membri nobilis: & nisi corpus sit completum. quia plenum non recipit. Unde si corpus est plenum, debet aliquo modo inaniri super euacuationem, secundum qnod cōpetit, & postea adhiberi repercussiuum. Et sciendum est, quod ab apostemate non repercutitur, nisi istud quod est intra uenas. Illud autem quod est extra uenas, aut in paruis ueris, terminatur uno triū modorum. Quia aut induratur per resolutionem partis subtilioris materiæ, & grossum compingitur. Aut resoluitur insensibiliter. Aut conuertitur ad saniem. Et pro tanto in augmento miscentur maturatiua cum repercussiuis, & in statu ponuntur maturatiua, ad faciendum saniem in loco. Reliqua autem quæ dicuntur in Tacuino, manifesta sunt.

CANON. IIII. Ad Tacuinum Quartū de Morbis superficiei corporis ex caussis interioribus non appropriatis alicui membro.

D MORBORUM accidentium in superficie corporis quidam appropriantur alicui membro corporis, ut capiti, uel faciei. sicut est Pannus. Et quidam non appropriantur alicui membro. Morbi accidentes alicui membro, bipertiti sunt. Aut enim erunt ex caussa exteriori, ut ex separatione continuitatis. ut ex ense, uel ex lapide. Aut ex caussa interiori. Sed morbi qui fiunt ex caussa exteriori, & nō appropriantur alicui membro corporis, sunt sicut morbilli, & blactæ, qui græce appellantur herysipela, & arabice, filiæ ignis: & ut est lepra, quæ dicitur, uitium leonis. Et

Lepra. dicunt quidam quod dicitur lepra, quia leprosi habent oculos rotundos ad modum leonis. Similiter est baros, morphea alba, & morphea nigra, & impetigo, scabies, pruritus, & excoriatio cutis. De ignibus dicendum erit suo loco.

In quarta, quinta, sexta, et septima tabulis dicuntur multę esse ægritudines, siue morbi, qui secundum ueritatem morbi non sunt, nec apud alios autores morbi reputantur, sed dedecoratio. sicut illa quæ non lædūt uirtutes corporis naturales, sed decorem corpotis. ut sunt infectiones cutis leues, sicut pannus, lentigines, alopitia, uerrucę, pruritus, scabies, & similia: nisi sint inmensa ualde. Cætera plana sunt.

CANON. V. ad Tacuinum Quintum, De morbis superficiei corporis ex caussa interiori, ut proxime supra.

ACCIDIT in superficie corporis morbus non appropriatus alicui certo membro, ut essera, pustulę paruę, asaf, uerrucę, claui: eo quod profundantur in membro quasi essent claui. Etiam ignis persicus appel-

latur, quia similis est ampullis accidentibus ex combustione ignis. Etiã ulcera accidentia ex sanguine melancholico adusto. Etiam quoddã apostema quod nominatur mater sanguinis. & est ruptura accidens arteriæ sub pelle, facta ex uulnere, pelle cõsolidata remanente, ruptura incisionis arteriæ sub pelle occulta. Et sudor quando intensus est. Et huiusmodi morbi fiunt ex causa interiori. Pustulę uero, & ulcera accidentia in corpore fortis albedinis, difficiliora sunt illis quæ accidunt in corpore bonę æqualitatis quod declinat ad rubedinem. quia humiditas super ulcera ipsius condominat: & sanguis ex quo generatur bona caro, est modicus in eo. Epidimiales uero morbi proximi sunt corpori rufi coloris & mali coloris. & sunt pustulæ, & apostema cum forti inflãmatione. Et sunt quandoq; rufi coloris. aliquando nigri, aliquando uiridis. Et omnes morbi isti dicunt maligni: & proprie illi qui sunt nigri coloris cum circumferentia liuiditatis, aut nigredinis. Et cum eis accidit saltus cordis cũ sincopi. Ideo sunt magnę fallaciæ quando in eis apparent signa intensa supradicta, imminente cum eis äere epidimiali. Et in eis melior est cura illa, quæ confortat cor, infrigidans caliditatem. Et in eis nulla est facienda minutio, sed bibitio fiat de succo granatorum acetos, citrorum, trociscis càmforæ, sandal. & aqua rosarum. Et cibetur galliculis coctis cum agresta, & succo granatorum. Moretur patiens in loco frigido, in quo sternantur salices, rosę, flores pomorum, citoniorũ, extremitates myrti, nenufaris, sandali. Et supponendi sunt panni infusi in aqua ipsorum pectori. Et scarificetur locus, & extracto ab eo sanguine, lauetur cum aqua calida, & ut non coäguletur, leniter fugatur. Et non illiniatur cum infrigidatiuo: ne noceat saltui cordis. Etiam quando morari in loco frigido ægrum cõtingit, debet cooperiri cum pannis: ut nullo modo lædat eum frigus. quia intentio curæ in hoc debet esse, ad muniendum ut anhelitus sit frigidus, non ut cor infrigidetur, sed ut habeat aërem bonum & conuenientem: & post abstersionem loci curetur cum consolidatiuis.

A

Mater sanguinis.

Morbi maligni.

B

CANON .VI. Ad Tacuinum Sextum, De morbis accidentibus capiti & faciei.

MORBORVM accidentium in superficie corporis aliqui appropriantur alicui membro tantum. ut illi qui appropriantur corpori tantum. ut uirium serpentis, alopitia, magnitudo capitis, & tortura ipsius, accidens ex disiunctione iuncturarum eius. f. scon: & apostema molle sub eius cute. Et quidam appropriantur faciei. ut pannus, lentigines, morũ in maxillis, pustulæ lenticulares, adustiones, & fissuræ. Et quidam appropriantur manibus & pedibus: de quibus dicendum est in tabulis suis. Alopitia uero dicitur uitium uulpinum: eo q; accidit uulpibus cadentibus pilis. Et uitium serpentis dicitur: eo q; excoriatur pellis ipsius. Et hoc accidit ab aliquo humore. Et cognoscitur signum per colorẽ loci. Quia si est citrinus, ex cholera rubea: rufus, ex sanguine: niger,

Alopitia uulpina.

Vitium serpentis.

C ex cholera nigra:albus, ex phlegmate. Et patiens uarices, poteſt pati alopitiam, ex aſcenſione humorum ad capitis cutem: & qui patitur alopitiam, poteſt pati uarices, ex deſcenſione humorum agentium eam ad inferiora corporis.

Capilli & ungues non ſunt ſicut cætera membra corporis. quia membra alia habent uirtutes naturales quibus reguntur: capillorum autem & unguium nullũ eſt, ſed generatio ſola. Generantur enim per impulſionem partis poſt partem. Et cum excreuerint, abſcindi poſſunt, & recreſcunt. Capilli autem generantur ex uapore fumoſo, reſoluto per calorem ab humoribus: & per calorem & alias diſpoſitiones eorum ſicatur ſuper complexionẽ corporis, & maxime cerebri: ſicut tractatur ab autoribus. Generantur autem capilli ad decorem, & utilitatem. Vtilitas autem eorũ eſt. quia defendunt caput a nocumentis exterioribus. ut frigore, ictibus, & ſimilibus. Pili barbæ proprie ſunt ad diſtinctionem ſpeciei. Ad quid autem ſint pili ſuperciliorum, & palpebrarum, dicetur infra.

CANON. VII. ad Tacuinum ſeptimum, De morbis accidentibus in pedibus & manibus.

MORBORVM appropriatorum ſuperficiei manuum & pedum quidam appropriantur ſuperficiei pedis. ut uarices, læſio calciamenti, & excoriatio facta ab equitatione. Et quidam communiter. ut uena ciuilis, & fiſſura accidens in interiori parte uolę manus, & pedis, et calcanei, baras unguis, & curuatio eius, & ſubtiliatio ipſius. Et quidam ap-
D propriantur manibus tantũ, quidam pedibus tantum. ut baras unguiũ, & panaricium Vngues generantur in extremitate oſſium leuium. Et ſunt creati propter quatuor iuuamenta. Primum, ut extremitates digitorum ſint fortiores. Secundum, ut poſſint capere facile res minutas. Tertium, ut per eas ualeat quis ſe ſcalpere & mundare. Quartum, ut cum eis tanquam armis ualeat quis ſe defendere. Tria prima competunt humanę ſpeciei, quartum omnibus alĳs animalibus brutis.

Vnguium quatuor officia.

CANON. VIII, Ad Tacuinum Octauum de Vulneribus, & Vlceribus.

VVLNERA ſunt de ſpecie ſeparationis continuitatis: & fiunt aut in fiſſura ſingulari tñ, aut ex morbo officiali, aut conſimili, uel cum cauſſa antecedẽte aliqua alicuius cauſſæ ſeparationis cõtinuitatis. Et Vulnera quandoq; ſunt magna, aut parua: aut erunt ſicca, aut habentia ſordiciem & reſudationem. Et accidit erugo, uel reſudatio in ulcere, ex debilitate membri in digeſtione competente ei in nutrimento eius, quando agit debili diſſolutione ſuperfluitatis eius. Si ſuperfluitas ipſa remanens fuerit ſubtilis, ex ea fit erugo. Et ſi groſſa, ex ea fit reſudatio. Et eo quod a quolibet membro diſſolutio ſubtilis fit per poros, illa diſſolutio occultat ſuperfluitatem groſſam, ex qua fit ſordicies. Et uulnus ſi eſt cum cauſſa &

Erugo. Refudatio. Sordicies.

materia ibi manante ad membrum, cognoſcitur per multum fluxum eius. Etiam fit uulnus cum morbo conſimili. ſicut iſtud cum quo eſt mala complexio calida, aut frigida, humida, uel ſicca. Aut fit cum morbo officiali. ſicut illud quod fit ex diminutione, quando deficit caro ulceris: uel cadit aliqua pars membri. Et dicitur morbus ex augmento, quando in ulcere fit aliqua caro addita. Et dicitũ morbus cum magnitudine, quando cum uulnere fit apoſtema. Fit etiam in uulnere ſeparatio cõtinuitatis, non in carne. ſicut eſt inciſio neruorum, & fiſſura uenæ. Etiam fit uulnus compoſitum cum accidente. ſicut illud quod ſequitur, dolor. Et ulcus quando chronicum fit, & tranſit. 15. dies, appellatur fiſtula. Et fiſtula eſt quodlibet ulcus habens concauitatem, & os ſtrictum, & fundum latum, cum carne dura, mortua, alba & arida: fit quandoq; humida. Opilatur etiam os fiſtulæ, & aperitur q̃nq; concauitas eius, fitq; recta. Fit etiã per tranſuerſum, & torturam quandoq;. Fiunt etiam in ea orificia multa. Et ſi redit ad aliquam uenam, aut aliquod os, aut neruum, aut membrum nobile, corrumpit illud, putrefacitq;. A Fiſtula.

CANON. IX. Ad Tacuinum Nonum, de Vlceribus, combuſtura ignis, extractione telorum, ſpinæ, & percuſſione cum fuſtibus.

SEPARATIO continuitatis oſſis, eſt fractura ipſius. Eius debet fieri cura cum minutione facta in loco conuenienti membro fracto. Et bibat patiens unc. 5. de iulep, & aur. 1. luti armeni, cum aqua roſarum. Purgetur cum manna & medulla caſiaſ. Et cibetur primo die cum rebus frigidis, cum aceto coctis. Deinde cum galliculis. Extendatur membrum de utroq; latere leniter, paulatim, per rectitudinẽ: rectificata forma membri, plumaceoli ad modum membri fiant. Et illiniatur cum radice granati ſilueſtris, luto armeno, myrto, oleo roſarum. Et ſuperponatur loco fracturæ per circumitum, & extendatur, & ſuperponatur faſcia loco fracto, inuoluto ſuper illud per tres uel quatuor horas: & ſtringatur faſcia in ſuperioribus membri leniter, deinde in loco fracturæ et inferioribus partibus eius. Deinde fiant aſcellæ de leuiori ligno, aut de ferula, conuenientes membro ex utroque latere. Et ſuperponantur eis pañi linei, ut leues ſint. Deinde fiat ſecũda ligatura ſuper ipſis aſcellis: & aſcellę ſint longiores fractura in utroq; latere ad modum trium, uel quatuor digitorum: & ponatur ſuper eas ſtrictura. Et cauendum, quod non tangant capita aſcellarum articulum. Deinde fiat ligatura firma, ita quod nõ doleat. Et ſi dolet, diſſoluatur membrum ſtatim: ſimiliter ſi accidit pruritus fortis, effundatũ ſuper illud aqua tẽperate calida. Et mitigato dolore, aut pruritu, ſuperponantur plumaceoli infuſi in aqua roſarum, oleo uiolarum, & modico aceto. Et primo die fit ligatura lenis. Secundo & tertio die aſſecinctũ de apoſtemate. Deinde ligatura fiat fortior, & incipiet fieri ſarcoydes in ea. Deinde mollificetur ligatura paulatim. Quod ſi non eſt cum febre, B Alias, cum ſucco myrd.

C neq; cum apostemate,& incipit sarcoydes fieri in ea, nutriatur cum fermentaria, & similibus medicinis ad ingrossandū parum, & ad multiplicandū

Sarcoydes. sarcoydes: quod est quoddam ligamentum coniungens partes ossis fracti. quia os non recipit consolidationē: unde fit sarcoydes ad coniungendum fracturam ossis. Et signum ligationis sarcoydis fit per sanguinē clarum in plumaceolis et ligaturis absq; uulnere: et significat, quod sanguis bonus ducitur ad membrum: et ligatur sarcoydis in fractura, & resudat ipsa materia per poros de loco fracturę, et apparebit in plumaceolis. Sed in dislocatione extendatur membrum, & reducatur ad locum, & ligetur super id cum emplastro: & obseruetur in ea prima forma eius.

Et si sit percussio cum sagitta, & uis eā extrahere de loco eius: euitetur, q̄d non sit in arteria, aut in neruis, aut locus sit uicinus alicui nobili membro. Quod si dubium est in hoc, melior est dimissio in extractione eius, si dubitatur de membro nobili, aut de incisione nerui, aut de ruptura alicuius arteriæ. Quia narrauit quidam de secta medicorum, quod fuit inie-cta sagitta quædam in partibus stomachi, rumpendo diafragma. quia remansit inter stomachum & membrum, & extrahere non potuit. quia remansit per spacium longum ubiq; signum ipsius per liuiditatem coloris loci, aut nigredinem: unde dimissio eius est melior sui extractione. Et si sa-

D gitta peruenit ad membrum compositum nobile, ut ad cerebrum, cor, epar, pulmonem, stomachum, renes, uesicā, et similia, et uides signum mortis, et debilem naturā, noli extrahere sagittam. Et si ulcus fuerit bonum absq; signis malis, extrahatur: quia si remaneret, moreretur patiens. Dicitur enim, quod quidam lædebatur sagitta in intestinis, et stercus egrediebatur per uulnus, et sanatus est. Dicitur item, quod quidā chirurgici uiderūt particulas epatis egredi per uulnera, etiam cibum et potum, et nulla superuenit eis mors. Quod si accidit uulnus in cerebro, et peruenit ad duram matrem, sequitur soda, fortis inflatio, rubedo oculorum, mutatio coloris linguę, permixtio mentis. Et si peruenit ad piam matrem, deficiet uirtus cum uoce, et tortura faciei, fluxu saniei, exitu sanguinis de naribus. Et si ingreditur sagitta concauitatem pectoris, et cor, egredietur sanguis niger, et sequetur infrigidatio extremitatū, sudor cum sincopi, deinde mors. Et si in pulmonem, erit sanguis spumosus, et mutabit̄ color patientis. Si in diafragmate, spissus erit anhelitus, et magnus cum motu utriusq; cubiti. Si in stomacho, egreditur cibus. Si in intestinis, egredietur stercus, uel zirbus: in uesica, egredietur urina.

CANON. X. ad Tacuinum Decimum, de morsu et punctione animalium uenenosorum.

ANIMALIVM uenenosorum quædam mordent. ut canis rabidus, mustela, lacerta leprosa, pediculus uulturis, tyrus sitibundus, glandinosus, degens in aquis, et similes. Quædam pungunt. ut scorpio, aranea, etc. Sed dicendū est de forma canis rabidi: ut uidēs eū, euadat de eo.

Canis rabidus uadit ut demens, nec comedit, nec bibit, quamuis laboret A forti siti, & inflammatione, nullam tamē aquam appetit. Habet os apertum, lingua extrahitur, mucilago manat ab ore eius, ut de ore cameli coitum quærentis. Caput eius declinat ad latus, oculi eius molles, multi motus, pili erecti, uox rauca, & forte sine uoce. Ignorat dominum suum. Aggreditur canes, & homines: fugiunt & canes ab eo: atq; id plus accidit eis in estate. Et ut dixit Ruffus, fit ex dominatione melancholiæ. Et si mordeat aliquem, in primo non sentit dolorem, sed post. 40. dies, aut menses. 6. superuenit extensio cum rubedine in toto corpore, & proprie in facie, cum furore & sincopi, & timore de aqua: quam cum uiderit, tremet, & non petit bibere de ea, sed fugit ab ea, & ab omni humiditate. Et raucus erit. Et si patiens mordet aliquem, ille erit in conditione sua, & peiore. Similiter accidit spasmus. Et uenenum eius est uehementis siccitatis. Caussa h̄moi accidentis, est ex processu ueneni in corpore cum intensa siccitate. Ideo timet aquam. quia condominatio siccitatis fit per naturam eius, fugiens a suo contrario.s. ab humiditate. Aliqui dicunt, quod laborans morsu canis rabidi, imaginatur formam canis mordentis in aqua. Alij dicunt, q̄ uidet intestina canis in aqua. Et quotiens curatur ipse patiens ante timorem aquæ, cito saluabitur: sed post timorem aquę incurabilis est. Similiter si inspicit in speculo faciem suam ad formam canis, incurabilis est. B Sed uenenum tyrorum & serpentum est calidum, combustiuum: & de morsu ipsorū accidit dolor in loco morsus: Deinde procedit pet totum corpus. Et in loco morsus erunt duo foramina, ex morsu duorū dentium, et de eis manat humiditas & oleum. Deinde accidit apostema cū rubedine & liuiditate, & ampullis, uelut ex combustura ignis. Deinde accidit nausea cum uomitu cholerico, cum tremore, et sudore frigido. Et corrosio fit in loco morsus. Et sanguinolenta fiet gingiua patientis: & minget sanguinem. Sed nota de tyro glandium, qui moratur in radice arboris quæ est glans, dicitur, q̄ qui uadit super eum, excoriantur eius pedes, & inflantur: & excoriantur manus curantis morsum ipsius. Et dixerunt, q̄ ille qui interfecit ipsum tyrum, non odorabit post nisi odorem ipsius. Et signum laborantis per morsum cum eo quod dixi, erit dolor stomachi, sitis ualida, quæ nō mitigatur per potum aquę: & omnino eam sequitur mors. Sed ex morsu tyri degentis in aqua, homo minget humiditatem nigram, fœtentem ut eruginem mortuorū. Et ex morsu serpentis habentis cornua, erigitur ueretrum patientis, & erit morsus citrinus, & uentositas per anum egreditur.

Canis rabi indicia.

Morsus tyrorum & serpentum.

Alias, inflammantur.

Et cura completa cuiuslibet morsus uenenosi fit sic, quod fugatur morsus, ita tamen q̄ fugens eum non sit ieiunus, sed habeat in ore oleum: ad euitandum nocumentum ueneni, & expuat illud. Et ligetur super locum morsus uehementer. Et si potest locus cauterizari, cauterizetur, et superponatur uentosa cum multo igne. Dicitur de alijs speciebus tyrorum, q̄ periculosi sunt. Quod si inspicit aliquis ipsorū in aliquem hominem,

C homo ipse peribit. Et qui audit sonum uocis eius, peribit. Et alia mirabilia multa dicuntur de eis.

CANON.XI. Ad Tacuinum Vndecimum, de Medicinis mortiferis.

MEDICINAE mortiferæ aut nocent cum tota ipsarum substantia, aut cum quantitate. Et quæ contrarię sunt, manifestantur in corpore. ut napelli, cornua spicæ, & fel tyri. Sed quæ nociuæ sunt per qualitatem, aut ex putrefactione ipsarum, aut ex corruptione. ut sunt lepores marini. Aut ex calefactione. ut euforbium, & castoreum. Aut ex forti infrigidatione et stupefactione. ut opium, mandragora. Aut ex opilatione pororum & meatuum anhelitus in corpore. Et est uenenum nocens uni membro, & nõ alio, nec lædit corpus iuxta communitatem. sicut nocent cãtarides uesicę, & lepus marinus pulmoni. Et sunt quædam quæ nocent toti corpori, quæ alterant cõplexionem. ut est hyoscyamus, & opium. Et diuersificantur medicinæ. Sed uenenum animalium aut fit ex toto corpore ipsius, aut uno membro eius. Aut ex humiditate aliqua ipsius, nocet quoq; cum toto corpore. ut ranula paludum, piscis assus, & coopertus, lacerta leprosa, cantarides, lepus marinus. Et quæ nocent cum aliquo membro ipsorum, sunt ut sanguis coagulatus, fel tyri, & leopardi, & extremitates caudę cerui. Et quædã nocent ex humiditate. ut lac coagulatum in stomacho, & sanguis tauri recens.

D CANON.XII. Ad Tacuinum Duodecimum, de Medicinis item mortiferis.

CVM ALIQVIS suspicionem habuerit sumpsisse uenenum, statim bibat aquam calidam cum butyro uaccino, oleo sisami, aut olei: & imponat ori eius digitũ, aut pennam infusam in oleo, ut uomat. Et studeat purgare stomachum de omnibus contentis in eo per uomitum. Et iterato bibat aquam calidam, ad prouocandum uomitum: ut mundificetur complete. Deinde bibat lac recens. Deinde de electuario luti sigillati. Et medicinę mortiferę diuersę sunt, et de eis dicuntur mirabilia multa. Et dixerunt, ꝙ quædam herba fit in partibus Aegypti, quæ comeditur absq; aliquo nocumento cum lacte: & quando inuenit aliquem locum uulneratum in corpore cum sanguine, interficit manducantem. Et dicit Gal. ꝙ quidam portabat epar in manu de una uilla ad aliam: & uolens ire egestum, dimisit epar super herbam: & post egestionem uolens recipere epar prędictum, inuenit ipsum dissolutum in sanguinem. Et cognoscens, ꝙ herba illa dissoluit epar in sanguinem, collegit de ea in magna quantitate, & plures homines cũ ea interficit. Et cognitis malis operationibus ipsius, iudicatus fuit ad mortem: & clausi sunt oculi

Herba mirabilis.

ipsius, ut non doceret aliquem cognoscere herbam istam. Bibens uero de medicinis mortiferis, patietur consumptionem, defectum anhelitus, sincopim, & dissolutionem uirtutis. Et uenenum lędit substantiam corporis: unde uomat, & post uomitum bibat de tyriaca maiori, aut de trociscis tyrorum, et luto sigillato, aut de abrotano armeno, et agarico, & radice mentastri montani, semine urticæ, nardo akliti, & succo prassij dosis singulariter, uel cōmuniter aur. i. Cibetur cū auellanis, ficubus siccis, & ruta: & bibat decoct. cicerum imparatorū, tritorum, expressorum. Et odoret sandal. aquam ros. & camforā, mixto cum eis modico musco. Et suffumigetur xyloaloe Indiano, et ambra. Et fricetur pectus, & os stomachi, ut calefiant: & nutriatur carnibus gallinę tritis. Et si longa sit sincopis, & deficit pulsus, & oculi fiunt concaui, cum sudore frigido, noli sperare de uita. Et si ictericia accidit in bibente medicinas mortiferas, nocumentum est in epate. Et si accidit sincopis, nocumentum ipsarum est in corde. Si spasmus, nocumentum est in cerebro: unde fiat propria cura ad confortandum quodlibet membrum læsum per eas. A Antidota.

CANON. XIII. Ad Tacuinum Decimumtertium, de Medicinis mortiferis.

QVI TIMET, NE detur ei potio uenenosa, aut medicinæ mortiferę, & non potest habere cautelam de cibo suo, caueat sibi a mensa abundante cibo dum fuerit esuriens ualde, aut sitiens similiter. quoniam hæc inducunt eum ad fallaciam in cibis suis & potibus, & ad defectū sensus. Et euitet nutrimenta acida, falsa, & dulcia. quia cum his potest misceri uenenum, & non sentiet. Vtatur comestione ficuum, nucibus, & ruta, & quolibet die luto sigillato. quia hoc pacto possibile est, ꝙ emittatur cibus cum uomitu: si fuerit uenenosus, cum metridato, aut tyriaca, aut simil. quoniam qui his utitur in potu, non timeat potionem medicinarum mortiferarum, nec punctionem animalium uenenosorum. quia medicamen nobile est, conferens contra uenenū ante sumptionem eius. Et post etiam confert contra quemlibet morbum uenenosum, frigidum, flegmaticum, uel melancholicum. Notandum itē cum alijs cautelis, ꝙ cauendum est, ne aliquid uenenosum cadat in uas ubi parantur cibaria, & in dolia quibus uinum reconditur. quia multa uenenosorum animalia diligunt uinum. B

CANON .XIIII. ad Tacuinum Decimumquartum, de Soda, & speciebus eius.

HABETVR ſcatio super morbos accidētes in interiorib. corporis per octo modos. ſc3, Per nocumentum actus, aut per illud quod e

C gredi(ur a corpore, aut per dolorem proprium, aut per locationem mem bri, au per interrogationem, aut per formā apostematis, aut per accidēs propr.ū morbo, aut per cōmunicationem membri alicuius. Sed per no cumentum actus habetur: quia quodlibet membrum habet proprium a ctum ei, unde per læsionem actus eius ʒcatur super læsionem membri in quo agebatur. quemadmodum diminutio appetitus cibi, ʒcat super læ sionem oris stomachi. Et per id quod egreditur a corpore, habetur noti cia, aut per quantitatem, aut per locum eius. Et per dolorem proprium habetur, quod quodlibet membrum habet dolorem proprium ei. quem admodum pulsatio, quę significat quod passio est in uena pulsatili. Et per locum membri dolentis habetur, quod dolor quādo fit in latere dextro, significat quod dolor fit in epate. Et per interrogationem habetur, quan do medicus interrogat patientem: & si respondet quod dolor fit in latere sinistro, significatur quod est in splene. Et per formam apostematis habe tur: quia si est in latere dextro, & in forma lunari, erit in epate. Et si in for ma quadrata, & longa, in musculo erit. Et habetur per accidens propri um morbo. sicut est rubedo genarum, quæ significat super ulcus pulmo nis: & sicut incuruatio unguium, quę significat super ptisim: & sicut quę est ut aqua lotionis carnium, significans super debilitatem epatis. Et habe tur per cōmunicationem membri: quia quando membrum illęsum pati tur morbum, significat super illud quod prouenit ei ab eo quod fuit læ sum. sicut digitus quando patitur nocumentum in sensu ipsius absq; læ sione accidente in manu: quod significat quod neruus ei pertinens pati tur nocumentum.

D Incipere ergo uolo a morbis accidentibus membris interiorib. scilicet cerebro, deinde aliјs per ordinē. Et morbi cerebri sunt sirsam, soda, apostemata, permixio intellectus, obliuio, subeth cū uigilia, stupor corruptio memoriæ et cogitationis, uertigo, scotomia, incubus, e pilepsia, apoplexia, melancholia, amor hereos. Sed soda quædam accidit in toto capite, quædam in parte. Et illa quæ fit in parte, aut fit in parte su periori, aut media: & illa dicitur hemigranea. Et quæ fit in toto capite, aut sequitur aliud, aut concomitans est. Et quando est in stomacho, ali quis humor ascendit, uel uapor eius ad cerebrum, & sequitur eum fe bris. Et proprium dicitur capiti, quando fit ex caliditate, aut frigiditate, aut humiditate, aut siccitate. Et parum accidit ex humiditate, nisi fit cum humore. Aut accidit ex humore frig. ut phlegma, uel melancholia. Aut ex calido, ut ex sanguine, uel cholera. Aut accidit post euacuationem, aut ex apostemate. Et cura ipsorum una est, sed diuersa sunt iuxta loca ipso rum in capite. Aut erit ex caussa exteriore, sicut ex casu, uel percussione. Et quod erit ex caliditate, erit ex interioribus corporis, & exterioribus. si cut illud quod accidit ex calore solis. Quod si accidit a stomacho, stude curare stomachum mundificando & confortando. Si fit ex ipso cerebro, fiat cura consimilis ei. Similiter de aliјs membris applica ut decet.

Soda.

Hemigranea.

A

CANON. XV. Ad Tacuinum Decimumquintum, De morbis Cerebri.

Sirsan per se accidit ex mala complexione calida, ex apostemate panniculorum cerebri, aut in cerebro: uel si accidit in cerebro ex apostemate, uehementis fallaciæ erit. Et accidit alicui laborantium sirsan, quod expergefiunt a somno cum uoce alta, & saltu: grossæ fiunt linguæ ipsorum: euellunt pilos de uestimentis ipsorum: & quandoque fluunt lachrymæ de oculis ipsorum: arefit humiditas oculorum aliquando ipsorum. Et si apostema est cholericum, cum his accidentibus erit impetus cum rixa. Si sanguineum, cũ risu & inflatione & rubedine oculorum. Si melancholicum, erit cum saltu, multa loquela & uaria, cum tremore & terrore & planctu. Et si cum hoc miscetur flegma, erit cum hoc subeth cum uigilia, cum diuersitate pulsus & anhelitus. Et si accidit sirsan in senescente, fallax erit, & incurabile. Sed sirsan fit cum subeth, eo quod est mala cõplexio, uel materia dominans cerebro, & diuersificatur cum materia inducente etiã in loco accipienti. Et subeth cum uigilia erit cum permixtione choleræ, & flegmatis: & erit patiens quasi dormiens & uigilans. Et si flegma condominatur subeth, erit uigilia magna: & si cholera, erit magna uigilia. Et si passio est debilis, sorbet totum in liquidum quod ponitur in ore eius: & si fortis, non sorbet, sed egreditur de naribus eius, & difficilis fit urinatio, & non manifestabitur anhelitus: pulsus erit paruus, debilis, spissus. Differt inter eam, & scotomiam. quia laborans hac passione, non habebit anhelitum sanum. Et differt inter eam, & præfocationem matricis, si accidat in muliere. quia præfocatio matricis facit iacere mulierem iuxta solitum ipsius: et quandoque alleuiatur, & intelligit id quid loquitur homo cùm ea: deinde sincopatur fortiter. Et differt inter eam, & congelationem. quia congelatio quando accidit, non mutat dispositionem patientis quando ipsam patitur in sedendo, aut se erigendo, aut iacendo, oculis apertis, aut clausis. Et corruptio memoriæ, uel cogitationis quandoque accidit simpliciter: & quandoque composite, quando accidit in senibus. Sed sirsan est apostema panniculi, & communicat cerebro, & neruis qui sunt inter ea. Et dicturus sum de his in morbis panniculi cordis.

Subeth cum uigilia.

B

Præfocatio.

Congelatio.

CANON. XVI. Ad Tacuinum Decimumsextum, De morbis item Cerebri.

Scotomia & uertigo fiunt ex parte cerebri, aut ex parte alterius. Et uertigo fit penes uisum in rebus gyrum facientibus. Et fit ex humore incluso in uenis quæ sunt circa cerebrum: qui non potest dissolui, & uertiginem infert. Et quando fit ex humore flegmatico incluso,

C

C inuenit homo in ore saporem acidum, uel salsum. Et si sit a cholerico, inuenit in ore saporem amarum. Sed epilepsia, & apoplexia fiunt ex opilatione uentriculorum cerebri prohibente id quod præsentat ad membra sensibilia & mobilia uolũtarie. Et pręcedit apoplexiam inflatio grandis, cum obscuritate uisus, uertigine radiorum, frigiditate extremitatum, & iectigatione totius corporis. Et penes insultũ stertit cum pectore. Et quanto magis sterrit, tanto magis fortificatur morbus. Quod si sorbet id quod ponitur in ore liquidum, morbus est debilis, et finitur. Dicit autem Hippoc. Apoplexia si fortificatur, non sanabitur: & si debilis est, nõ est leuis curæ. Et epilepsia fit ex caussa apoplexiæ si est debilis. Et fit ex ipso cerebro. Et præcedit euentum eius dolor capitis, obscuritas uisus, malicia sensus: & quando accidit, apparet spuma in ore. Et fit ex stomacho a uaporibus flegmaticis & melancholicis, & præcedit eam constrictio super stomachum, saltus cordis, & punctio: & fortificatur quando tardatur cibi hora, Possibileq; est, ꝙ accidat tẽpore insuleus sincopis. Et fit ex parte alicuius membri, ut manus, uel pedis, quando ascendit uapor grossus de eis. Et signa eius habentur. quia sentit ascensum uaporum ante insultum de membro in quo est humor. Et peior species est, quæ fit ex spasmo omnium neruorum corporis, ex repletione uentriculorum cerebri: & peiora erunt accidentia: & possibile est, ꝙ interfitiat ut apoplexia. Et quãdoq; in epilenticis tempore insultus fluit urina, uel spuma, uel stercus. Et in aliquo fit morsus linguę. Et epilepsia quando accidit post curã

D pulm. in pectore, non sanabitur. Si fit ex parte cerebri, ante ipsam ætatem iuuentutis, & curetur sicut competit, speratur sanatio eius. Incubus est de rebus præcedentibus epilepsiam. Et habetur significatio epilepsię, si fumigetur myrrha, aut cornu caprino, aut cum epate caprino asso, aut ex comestione eius, aut si induit pellem caprinam excoriatam statim, uel infusam in aquam: quia statim cadet, uel apparebũt aquæ signa. Et de signis eius est, citrinitas uenarum quæ sunt sub lingua. Vnde quando epilenticus cadit, odoret maioranam, rutam, anetum: & iuuabit eum. Et dicitur, ꝙ curatur epileniticus cum odore piretri: & si sternutatur, cura ipsius sperat. Et melancholia est permixtio mentis absq; febre: & fit ex congregatione humoris melancholici in rerebro: aut uaporibus melancholicis ascendentibus a stomacho. Et diuersa sunt accidentia ipsius. quia pars infirmorum timet mortem cum mala cogitatione eius, & pars multum ridet, aliqui plorant. quia mirabilia & diuersa accidunt ex uaporibus melancholicis, uel flegmaticis ascendentibus de stomacho & partibus hypocondriorum ad caput. Cuius signum est, eructatio acida, fumosa, pauca digestio, multum sputum, dolor intra spatulas, & in partibus hypocondriorũ, cum ardore, inflatione, rugitu post cibum. Et Ceruff est quædam species melancholiæ, quæ multiplicat sitim, & infert ulcera tibiarum, & faciei: ut ex morsu canum, casu, & concussione. Et incurabilis est ista species, & succedit iure hereditario.

Epilepsia. Apoplexia. Incubus. Melancholia. Ceruff.

Amor hereos immensus macrescit corpus totum, præter oculos. Et palpebræ erunt ualde calidæ, paucæ lachrymæ: & pulsus amantis, est ut pulsus laborantis angustia. A

CANON. XVII. Ad Tacuinum Decimumseptimum, De morbis medullæ Spinalis.

MORBI accidentes in nucha & locis eius, sunt laxitudo, paralisis, stupor, spasmus, & tremor. Item quando accidit opilatio in uentriculis cerebri, prohibebit motum & sensum, uel unum istorum, ut supra dictum est in morbis cerebri. Si accidit opilatio in aliquo latere eius, & mollefiet illud latus proprie in toto cum facie, dicitur paralisis cum tortura oris simul. Si accidit opilatio in origine nuchę, accidit mollificatio in membris alijs prope faciem. Et si accidit opilatio in aliqua parte nuchæ, erit mollificatio in membris quæ sunt in ipsa parte. Et si accidit opilatio in origine neruorum qui procedunt ad musculos faciei, & erit in aliqua parte utriusque partis, accidet mollificatio in una parte faciei, eritque tortura oris. Et fit tortura ex spasmo, & laxitudine simul: & mollificantur inde musculi unius partis faciei, & spasmātur musculi alterius partis. Et si accidit opilatio in neruis qui pertinent ad epiglotum, exinde accidit defectus uocis. Et si fit in musculo qui pertinet ad musculos pectoris, fit strictura anhelitus. Et si in musculo qui pertinet ad uesicam, egredietur urina inuoluntarie. Et si fit in musculo qui pertinet ad aluum, egreditur stercus inuoluntarie. Et opilatio fit ex humore grosso, uel ex apostemate, aut desiccatione membri, unde stringitur musculus, & fit mollificatio in loco eius. Et si inciditur neruus de quo procedit per latitudinem, non sanabitur: & si per longitudinem, sanabitur bene. Etiam fit mollificatio ex errore membri de loco eius articuli, aut ex humiditate uiscosa emittetur illud de loco eius. Fit etiam post crisim. Et fit ex colica, ex uiolenta expulsione uirtutis. Etiam fit ex causa exteriori: ut ex casu, uel percussione. Si fit ex casu, uel percussione, mollificatio statim incurabilis est. quia significat super incisionem nerui procedentis ad illud membrum. Et si fit post biduum, uel triduum, speratur cura ipsius. quia significat, quod est ex causa apostematis accidentis in neruo. Sicut fuit in quodam, de quo locutus est Gal. quod ipse conquestus est se pati dolorem & inflationem in dorso, & toto medio eius, & curatus est per emplastra eis superposita, & non fuit sanatus: quare interrogatus fuit ab eis de causa cur passus est hæc? & dixit, quod cecidit de iumento suo, & inuenit spatulam eius tritā in suo casu: tunc accępit emplastra membro applicata, & posuit super spondile eius, et sanatus est. Narrat item de alio, qui cecidit, & post triduum mollificati sunt pedes eius, & eius uox defecit triduo. Et superpositis emplastris loco casus, sanatus est. Et si tortura fit in una utriusque mandibulæ, quando facies inflari uult, inflatio oris egredietur ex una mandibula tortuosa. Et stupor accidit ex causa mollificationis si

Paralisis species.

Tortura oris.

B Opilationis caussa.

Stupor.

C est debilis. quia opilatio si est debilis, aut modica, accidit exinde stupor, & sentit patiens eum, & mouetur. Sed si augetur, exinde fit mollificatio cum defectu sensus, & motus uoluntarij. Et in pueris ut in pluribus accidit spasmus ex repletione. Et signum erit ante aduentũ eius, febris continua, uigilia, tardus anhelitus, color citrinus, nigredo linguę, sicca saliua, & spasmus. Si fit post febrem, malus. Et si post eum febris fit, bonum signum & salubre erit. Etiam fit spasmus ex humore frigido inspissante partes musculorum, & eos colligente: & hęc accidit ex forti frigore, & dicitur spasmus congelatiuus. Et dixerunt, ꝙ congelatio fit musculus congelatus, qui est in spondili dorsi, uel colli. Et de signis eius est, rubedo faciei, aut declinatio eius ad rubedinẽ, uel liuiditas, oculi eminentes, et plus uident quam uiderunt ante. Et uidebis patientem quasi ridentem: & sonitum dant digiti eius: & quandoqꝫ extenditur, & quandoqꝫ colligitur, cum uigilijs & difficultate mictus, & siccitate materiæ: & possibile est, ꝙ mingat urinam ut sanguinem. Et in principio huius passionis accidit singultus, cum dolore capitis, & utriusqꝫ cubiti: & dubitatur de morte usqꝫ ad diem quartum: & post illum leuis erit cura. Et iecligatio fit ex uentositate grossa, uaporosa, et gybbus fit ex dislocatione alicuius spondilis declinantis ad anterius, aut posterius, aut ad latus. Et diuersæ sunt caussæ eius,

Congelatio.

D Quæ fit ex apostemate pectoris in ætate puerili, mortem dat cito. Et cognoscitur dislocatio spondilis, per tactum manus super locum.

CANON. XVIII. Ad Tacuinum Decimumoctauum De morbis Palpebræ.

Oculorum morbi uarij.

MORBVS oculorum aut fit in palpebris, aut in coniunctiua, aut cornea, aut in uena, aut inter corneam & cristaliinem, aut in angulis, aut in neruo uisus, aut in musculo mouente eos, aut in uenis procedentibus a panniculo cerebri ad oculos. Sed morbi palpebræ sunt scabies, pruritus, apostema durum, appellatum bared, & petrificatio, inflatio grossa, grossicies, adhesio, breuitas palpebrę, appellata conna: & discoopertio albedinis oculi. appellata sarra, ordeaceolum, & morum, tinea, noduli, formica, pediculi, pili inuersi et extensi, apostema forte humidum, appellatum, nardeug, corrosio cum rubedine, appellata sulac.

Morbi palpebræ.

Scabies est quędam grossicies accidens in interiori parte palpebræ superioris. Et est diuersarum specierum. Species quædam ipsius est minoris grossiciei, et minoris rubedinis cum dolore et grauedine. Et alia species est fortioris grossiciei, & maioris rubedinis & duriciei, ita ut scindatur palpebra ut ficus: et dolet magis, et maioris pruritus est. Grauedo autem palpebræ est maior: et est morbus chronicus. Et sarra similiter

Scabies.

Grauedo palpebræ.

diuersarum specierum est: et una species est, quando eleuatur palpebra, et non potest cooperire oculum. Et accidit naturaliter, aut accidentaliter. Si naturaliter, incurabilis est: si accidentaliter, potest curari. Oculo autem sunt alia quædam accidentia adiacentia. sicut lacerti, & palpebræ. Lacerti autē, siue musculi, ad oculū sunt uenientes, ut eum moueant sursum, deorsum, et sinistrorsum, & lateraliter. Et sunt sex: quorum capita sunt in coniunctiua. Palpebræ autem creatæ sunt, ut defendant oculum a nocumentis uenientibus ab extra: et ut æquent lumen eius nigredine pilorum. Palpebra inferior non mouetur, sed superior. Et habet tres musculos se mouentes, duos ad claudendum. quia per unum non potest æqualiter claudi, & unum ad aperiendum: & est situatus in medio palpebræ. Supercilia uero licet sint ad decorem faciei, iuuant tamen etiam oculos ad clausionem, et æquationem luminis sui. A

Lacerti oculorum.

Palpebræ.

Quandoque accidit consolidatio multis hominibus, ita ut consolidetur palpebra superior cum albedine oculi, & prohibeat ipsum ab operationibus suis naturalibus. Oportet ergo quod intromittas extremitatem radij sub palpebra, et eleues eam sursum: aut extendas eum cum uncino: deinde incide adhærentiam cum spatumili subtili: quod non fit cum acuitate incisionis spatumilium, imo sit obtusum parumper: ut nō inquietetur infirmus apud operationem, & remoueatur spatumile, & lædat oculum cum acuitate sua: & sit incisio tua quasi tu excories illam adhærentiam cū facilitate, donec quando redit palpebra secundum formam suam naturalem, & sanetur adhærentia tota. Funde tunc in oculum aquam salsam, cum aqua ablue ipsum: aut distilla in ipsum ex sief facto, ex ziniar dissoluto cum aqua. Deinde separa inter palpebram & oculum cum licinio lini: & pone super oculum lanam infusam cum albugine oui: & post diē tertium utere sief, & cum solidatiuis, donec sanetur. B

Ex Albucasis lib. 2. cap. 15.

CANON. XIX. ad Tacuinum Decimumnonum, De morbis item palpebræ.

PILI INVERSI quando multiplicantur, & nō iuuat in eis cura, eleuatio est melior alijs medicinis. Iaceat patiens super dorsum, & inuersentur palpebræ ipsius, & scindantur instrumento camadin de medio maioris anguli usque ad terminum minoris anguli sub pilis additis: & non profundetur fissura, sed peracto pili erunt labentes ad exterius. Deinde claudantur palpebræ, & ligentur super pellem quæ est in superficie palpebræ cum acu & filo in tribus locis per lineam rectam: et præcipe, quod teneantur fila, et extendatur palpebra cum eis superius, prout uidebis opportunū, quod leuentur pili super oculū. Cum æqualitate vero fiat incisio multa: ne fiat in oculo sarra. Deinde pellis eleuata cū filis incidatur forpice. Deinde colligant duæ extremitates fissuræ pellis, aut suatur cum sutura duorū nodorū, aut triū in pluribus locis, & continuentur extremitates pellis. Deinde superponatur ei puluis citrinus, et dormiat patiens. Post ponatur in ea saliua masticationis cimini, cum modico sale.

C Et die tertio scindantur fila forpice, et extrahantur, & curetur locus unguento consolidatiuo. Et curentur pili additi. si sint tres, uel quatuor, eligatur filium ternum, uel capillus mulieris duplicatus, ita quod cum uno filo, & una extractione ipsius plures pili extrahantur sine reuersione: & communiter inmiscetur pili cum mastice, & extrahunt sine querimonia.

CANON. XX. ad Tacuinum Vicesimum de morbis Coniunctiuæ.

CONIVNCTIVA est albedo oculi coniuncta cum cornea: Et morbi eius sunt plures. Obthalmia est apostema calidũ, accidens in cõiunctiua: & accidit tribus modis. Aut enim ex caussa exteriori, ut ex feruido calore solis, uel puluere: et ex eo fit rubedo oculi absque apostemate, lachryma, & ardor modicus. Aut ex caussa extrinseca exiccãte humorẽ intrinsecũ, et cal. et defluit de cerebro, et rubedo eius erit fortior cũ dolore, duricie, lachrymis multis, & repletione uenarũ cõiunctiuę. Aut fit a caussa intrinseca: et apostema eius erit fortioris rubedinis, ita q̃d ex apostemate ipsius ambę palpebrę inuersãt ad exterius, & eleuabitur nigredo oculi super nigredinem. Inflatio fit quatuor modis. Vna fit subito: & color eius est albus: & ante eam accidit dolor in angulo, ut

Obthalmia.

Inflatio.

D morsus cimicis & muscæ. Secunda est fortior: & quando conprimitur digito, profundatur locus eius, & remanet uestigiũ eius per horam. Et tertia fortior est secunda: & in illa profundatur locus eius quando conprimitur, attamen non manet uestigium ipsius: & color eius est ut naturalis color: caret dolore. Et quarta fortior est tertia: et possibile est, ut extendatur ad utrũq; latus, & ad genas: & erit dura, et liuida: & non profundatur in ea digitus premens super eam: et caret dolore: et ut plus accidit hæc ex morbillis et obthalmia chronica: proptereą fit in hyeme.

CANON. XXI. ad Tacuinum uicesimum primum De morbis Corneæ.

MORBI Corneę sunt plures. Eius ulcera fiunt aut in superficie corneæ, aut profundo eius. Quę sunt in superficie, quatuor modis fiunt. Vnum ulcus simile in calore fumi incipientis de nigredine oculi per locum multum. Secundum est magis rubeum alio, et profundius, sed minus. Tertium fit super nigredinem, et tendit parum super albedinem: et pars eius quæ est super nigredinem, habet colorem album: et quę est super albedinem, colorem rubeum. Quartum fit in superficie corneæ ramosum. Et concaua ulcera fiunt tribus modis. Vnum ulcus est profundum, & strictum, simile grano panaci. Secundũ ulcus est infectum, multi corticis, & profundum: et quando perforatur, emanant humiditates oculi ex corrosione accidente in cumeis. Sed pustulæ diuersæ sunt, in colore loci, dolore, & fine: & erunt nigræ, albæ, & mediocres in colore. Et quæ sunt nigrę, erunt post corticem primum corneæ, & ille cortex di-

Vlcera in superficie.

Vlcera concaua.

citur facilior, & componitur ex quatuor corticibus. Et albæ erunt post A primum & tertium corticem eius: & illa dicitur difficilior. Et quę sunt coloris mediocris, erunt post corticem secundum, quę dicitur mediocris inter difficilientem & facilientem. Sed in loco si sint separatę a foramine, salubriores erũt: & si sunt super substantiam foraminis, erunt difficiliores. Et similiter si post primum corticem, erunt salubriores: et si post tertium, difficiliores. Sed in dolore, si dolor fortior, difficilior erit cura: si lenior, salubrior. In fine quę erunt salubres, habebunt dolorem modicum, & erũt separatæ a foramine, & post corticem primum, & de materia modica: sed quę difficilis finis, erũt ex multa materia, et cum acuitate, et post corticem tertium super substantiam foraminis pupillę: et dolor eius inducit cęcitatem. Eminentia fit quatuor modis. Vna eminentia est, quando eminet modica pars uueę: & dicitur caput formicæ: & estimabit eam uidens, quod sit pustula: & differunt inter eas. quia eminentia est in uuea. Et si oculus est niger, glaucus, uel columbinus, erit in colore ipsius: & pustula radicaliter est alba, cum rubedine, & pulsatione in oculo. Et species alia eminentiæ similis est uueę: & dicitur uelamen. Et tertia eleuatur usq; ad pilos palpebræ. Et quarta appellatur caput claui. quia est ei similis. Et hæc fit quando adhæret aliqua pars corneæ. Et differt inter uestigium, & albedinem. quia albedo fit ex pustulis quæ fiunt in profundo corneæ: sed uestigium fit ex pustulis quæ fiunt in superficie corneæ. B

Eminentia.

CANON. XXII. ad Tacuinum Vicesimumsecundum de morbis Corneæ & Vueæ. &c.

MORBI anguli sunt. 3. fistula, quę dicit̃ grab, manatio, & glandula. Et morbi uueæ sunt strictura foraminis, & eius amplitudo. Et morbi accidentes inter corneam, & humiditatem cristallinam, sunt aqua, et uapores ascendentes a stomacho. Et color aquæ si est ut color aeris, conuenit ei cura cum ferro. Et si est ut color nitri, potest etiam curari cum ferro. Fit etiam in colore albo, rubeo, aureo, uiridi, blauo, & nigro. Etiam assimilatur argento uiuo, in suo motu. Debet autem curari cum instrumento. Supponere debes manum alicui duorum oculorum: et si uides alium oculum in suo foramine ampliari, cõuenit ipsi curę. Sin autem non, erigatur patiens in sole, et præcipiatur ei, quod in te respiciat bene: et superpone pollicem palpebræ superiori, & commoueas eam super oculum: deinde dimitte oculum, & cito aperiat̃: & inspice. Et si moueatur quãdo separati sunt pollices ab oculis, dispergitur, nec conueniet curæ instrumẽti. Et si remanet collecta, & nõ dispergit̃ aqua: tunc perficitur, et conueniet. Et si aqua est fortis grossitudinis, uel uiscosa, uel subtilis, nõ debet curari cũ instrumento. Et diuersimode locuti sunt medici de loco in quo generat̃ ista aqua.

C Quidam dixerunt, quod generatur de tunica corneæ, & uueæ: quidam, quod generetur inter uueam & cristallinam. Primi allegant, quod aqua fit cum amplitudine, & non manifestatur de uuea nisi modicum: & impossibile est, quod amplietur foramen in tanta ultimitate, quod curetur instrumento, & reuertatur tunica prout erat. Dicunt item, quod si sequeretur uueam, iam manaret humiditas albuginea ex fissura instrumenti. Et allegant alij: quod si sic esset, quare suspenditur aqua cum uuea penes curam instrumenti? Et reprobant primi, quod impossibile sit, quod amplietur foramen in cura instrumenti, & suspendatur aqua cum uuea. Et allegant alij, quod si esset aqua inter uueam & corneã, uideretur instrumentum sub cornea: quia est tunica sub qua uidetur id quod ibi est: quia uideretur in colore tunicæ quæ est post eam. Et nos non uidimus instrumentum penes pupillam. Et excusarunt se in dicto priorum, dicentes. Si hoc esset, & si rumpatur uuea, iam manaret humiditas albuginea: sed ipsa est in pañiculo subtili, qui prohibet eius manationem. In eo quoque quod dixit Gal. quod ipsa sit de cristallina & cornea, signatur, quod credit, quod hæc potest fieri inter corneam & uueam, uel inter uueam & cristallinam. Quod si creditur, quod sit de cornea & uuea, proprie dicit, absque cristallina: sed possibile est apud eum, quod ipsa potest fieri in utroque loco: ideo caput acutum instrumenti, appellati mahac, nõ debet esse ualde acutum: ne scindat panniculum subtilem super albugineam.

D CANON. XXII. ad Tacuinum Vicesimumsecundum, De morbis neruorum Visus, & doloribus Aurium.

Opilatio uisus. MORBI neruorum Visus sunt, opilatio, sabtara, gehar, & separatio continuitatis. Fit autem opilatio, Aut ex multa humiditate generata circa neruos, ad infestandum eos, ex qua deficit uisus, aut minoratur. Et signum eius est, ponderositas capitis, præcipue in profundo oculorum. Aut fit ex humore manante ad inferiora neruorum: & homo imaginatur in principio eius, uidere radios, muscas, capillos absque læsione apparente in oculo de signis aquæ: & si clauditur unus oculus, & non ampliatur alius, illud dicit mala opilatio. quod non penetrat aliqua pars

Separatio cõtinuitatis. uisus ad oculum alium. Et separatio continuitatis fit ex casu, uel percussione, accidentibus super caput: aut ex uomitu forti. Et signum eius est, eminentia oculi in principio: deinde non fit concauus, nec contabescens:

Sabtara. & deficit uisus, uel minoratur. Et Sabtara fit ex grossicie ipsius spiritus

Gehar. animalis & turbedine humorum. Etiam Gehar fit ex paruitate spiritus uitalis, & extensione musculi oculum mouentis: & quando spasmatur aliqua pars ipsius, declinat oculus ad illam partem: et quando mollificatũ, declinat oculus ad partem contrariam: & musculus defendens radicem neruorum, quod non amplietur & separetur quando spasmetur, non lædit oculum: tamen si mollificatur, lædit eum. quia hoc fit ex materia manante ad neruos & musculum. Et possibile est, quod hoc fiat in uenis pro

cedentibus in oculos in craneo capitis, unde fit manatio humiditatis de capite ad oculos. A

Morborum accidentiũ in aure, quidam accidunt cõmuniter in omnibus membris auditus: quidam appropriantur parti membrorum ipsius. Qui accidunt communiter, sunt mala complexio, apostemata, separatio continuitatis: et morbi accidentes in fundo aurium. ut sunt signa dicenda in dolore existente in craneo capitis, in parte pertinente ad fundum aurium. Et aliqua ipsorum signorum erunt extra foramen, & sunt manifesta sensui: & præcedit hæc casus, uel percussio. Et morbus qui fit ex causa interiori, non manifestatur nisi ex læsione accidente auditui. Et morbus qui fit in foramine auditus, aut est ulcus, aut caro addita, aut ex uerme generato ibi, aut sordicies, aut casus alicuius lapidis uel grani in eam, uel ingressus aquæ ex natatione, uel infusione capitis cum aqua: uel animalis ingressus, uelut musce, uermis, & similiũ, aut uentositatis. Vnde quando huiusmodi morbi sunt fortes, inducunt debilitatem auditus. Et morbi qui sunt in instrumẽtis auditus, & neruis eius, sunt tinnitus, sonitus, et uox mentiens, grauis auditus, surditas: quorum in tabula dicentur causæ & signa.

CANON. XXIIII. Ad Tacuinum Vicesimumquartum, De morbis Aurium, & Narium.

OPILATIO si fit ex uermibus generatis ex humiditate corrupta, signum ipsorum habetur per motum, & tremorem existentem in aure: & possibile est, φ aliqua pars ipsorum foras egrediatur. Et si fit ex uerruca, uel carne addita, uel sordicie generata ex superfluitate materiæ, signum est, φ uidetur inspiciendo aurẽ in sole. Et similiter uidetᷓ id quod cadit in aurem. Et aqua signum habetur per balneationem præcedentẽ. Et animalis ingredientis aurem, signum habetur per motum ipsius. B *Opilatio aurium ex uermibus.*

Morborum autem Odoratus quidam accidit in naribus, & in panniculo induto interius. Et quidã in instrumẽto primo instrumentorũ odoratus, quæ similia sunt additamentis mammillarum. Et morbi accidentes in quolibet loco hmõi membrorum, fiunt aut ex mala complexione, aut separatione continuitatis, aut ex morbo officiali. Et morbus officialis est, ut caro addita in naribus, quæ dicitur polipus, qui obturat nares cum pedibus. Sed fœtor narium fit ex putrefactione ossis colatorij: uel ex humore inuiscato in foramine eius: aut ex humore putrido. Et illud sequitur febris & foda. Et si humor putridus est in ossibus putrefactis, illud sequitur minoratio uocis. Et sunt morbi accidentes in utroq; instrumento odoratus. ut sunt coriza, et defectus odoratus. *Odoratus morbi.* *Polipus.*

D

C

CANON .XXV. Ad Tacuinum Vicesimumquintum, De morbis Odoratus, & Linguæ.

Coriza. MORBI accidentes in instrumēto Odoratus, sunt coriza, & defectus odoratus. Coriza est ex humiditatibus de uentricule cerebri descendentibus ad nares. Et fit uel a causa calida, uel frigida. Quæ fit ex caliditate, erit ut illud quod accidit ex calore solis, in capite liquefaciente superfluitates quæ sunt in cerebro. Et quæ fit ex frigiditate, est illa quæ fit ex äere frigido inducente superfluitates quæ dissoluebantur a cerebro. Chasam. Et Chasam est defectus odoratus: & fit a mala cōplexione incensa, aut opilatione, aut a postemate, aut ex humore grosso, uiscoso, aut separatione cōtinuitatis. Et si passio est modica, diminuit odoratū: si multa, deficit in toto. Et dum loquimur de naribus, est morbus in osse colatorio. Et si loquela non est impedita, uitium est in utroq; uentriculo, anterioris instrumentorum odoratus, aut in panniculo induto eis interius.

Gustus & linguæ morbi. Morborum quidem linguæ & locorũ oris, quidam sunt linguæ accidentes: & quidā in parte nerui eius. Et qui accidunt in lingua, sunt pustulæ: & dicuntur cola: & apostema calidū, apostema simile glandulæ, quæ dicitur ranula: & corruptio gustus, qui mutatur ad amaritudinē: & hoc fit ex cholera rubea: uel ad dulcedinē, & hoc fit a sanguine: uel ad acidū, & hoc fit a flegmate acido: uel ad salsedinem, & hoc fit a flegmate salso. Et quidam accidunt neruo ex quo fit sensus gustus: & ex hoc fit diminutio gustus. D Vel est defectus in toto, uel in parte. Et quidam accidunt in neruo ex quo fit loquela: & sunt grauedo linguæ, & surditas. Et hoc fit ex mala cōplexione dominante in neruo: uel ex opilatione accidente in eo, aut apostemate, aut infestatione. Et separatio continuitatis neruorū fit ex humore acuto, uel percussione, uel casu super cerebrum. Et fit grauedo linguæ post morbum acutum & sirsam.

CANON .XXVI. Ad Tacuinum Vicesimumsextum, De morbis Labiorum, Oris & Dentium.

Oris morbi. MORBORVM accidentium in Ore, quidam accidunt in labijs, ut fissura, & hemorroidę. Et quidam accidunt dentibus, ut dolor ipsorũ: quę fit, aut a calore, aut frigore: corrosio, cauatio, stupor, motus, & casus. Et dentes in se non dolent, nec tamen carent sensu. Et habetur significatio huius. quia si frangatur dens in aliqua parte ipsius, inde non fit dolor: & si infrigidetur, non dolet. Dentiũ dolor Quare dolor accidit a mala complexione neruorum ligantium dentes, qui sunt in radicibus ipsorū, aut a postemate in locis prędictis: æstimaturq;, q̄ dolor sit in eis. Et si mitigatur dolor apud eradicationē, hoc fit ex dilatatione neruorū, uel apostematis. quia quando stringit̄ locus eius, extenditur, & dolet: & quando ampliatur locus, mitigatur dolor. Et quando medicina tangit locum dolentē, mitigatur tunc dolor, ob tactum ipsius. Et dicitur, q̄ dolor dentium fit ex dilatatione, & cōstrictione. Et intelligi potest, ut dixi. Et si ore

tus dentium in pueris fit tardus, fricentur gingiuæ cerebro leporis, aut medulla lacertæ. quia iuuat ad producendum ſine dolore: ſimiliter ſuſpenſio dentis lupi, uel canis. A

CANON .XXVII. Ad Tacuinum Vicemumſeptimum De morbis Dentium, Gingiuarum, Vuulæ.

CASVS Dentium, uel commotio ipſorum ſunt ex humiditate gingiuarum, & neruorum tenentium eos, uel putrefactione gingiuarum, uel amplitudine foraminum in quibus ſunt. Et amplitudo foraminum fit ex opportunitate ortus aliorũ dentium fortiorũ eis, ut accidit infantibus: & ex opportunitate ortus aliorũ dentium, ſicut fit in iuuenibus. Et hæc amplitudo foraminum fit neceſſario ampla, ut in eis locari poſſint dentes maiores primis, & fortiores. Sed ex ſiccitate fit, ut accidit in ſenibus, caſus ipſorum dentium. Et dicitur, ꝙ in quodam ſene cecidit dens, & ortus eſt alius: quod incredibile alijs. Et dixit mihi quidam fidelis, ꝙ uiderat uetulam, cuius dentes ceciderunt, & ortus fuit dens in ore eius nouus. Et hoc nõ uidetur impoſſibile, per Philoſophum dicentem, ꝙ poteſt oriri dens in ſenectute: ut uiſum eſt multotiens. Etiam putrefactio gingiuarum, commotio dentium, & caſus ipſorũ, malum fœtoris oris, caro addita inter dentes, exitus ſanguinis de gingiuis, uel toto ore, dicuntur de morbis oris: & ipſorũ ſigna ſunt ſimilia. Apoſtema accidit in gingiuis ex cholera rubea. Et morbi Vuularum ſunt, mollificatio, caſus, & apoſtema calidum ipſarũ. Et quando ſubtilis fit radix Vuulę, fit rotundum caput eius, & prolongatur apoſtema, caſus eius, & non conferunt medicinę: incidi aũt debet, ne inducat ſquinantiam. Et ſi eſt rotunda, et radix eius nõ eſt ſubtilis, neq; longa, et color eius fit ut color ſanguinis nigri, non debet incidi, quia ex incisione eius fit apoſtema magnũ, & fluxus ſanguinis inceſſabilis, & incurabilis, & ſequiť mors. Si eſt ſubtilis radicis, & longa, & extramitates eius ſunt ſimiles caudis muris, & mollificante colore eius declinante ad albedinẽ, incidi debet pars addita contra modum naturalem. quia ſi inciditur cõtra quantitatẽ conuenientem, inciſio inducet nocumenta magna et diuerſa, ſecundum diuerſos occaſus materię deſcendentis ad pectoralia. Cui faciendum eſt medicamen tempore neceſſitatis cum cautela.

Caſus dentium. B Vuularum morbi.

CANON .XXVIII. Ad Tacuinum Viceſimumoctauum, De morbis Gutturis, Epigloti, Pulmonis, & Cannalium ipſius.

MORBORVM accidentium in membris anhelitus, quidam accidunt in gutture, uel in gula, uel in cannali pulmonis, uel in uelamine induto ſuper coſtas, uel in diafragmate, uel in corde. Et morborũ in gula accidentium quidã ſunt in glandulis, quæ dicuntur amig, quæ generant ſaliuam: quorũ locus eſt in utroq; latere gulę: et quidam in muſculo eius, & quidam in uelamine induto ſuper eum: & quidã in meatu eius. Et qui

Morbi anhelitus. Gulæ.

C accidunt in glandulis, ſunt apoſtemata calida. Cuius ſignum eſt, dolor
ſtrangulans gulam penes glutitum, & rubedo in exteriori parte gulæ. Et
qui accidunt in muſculo, ſunt ſquinantia, apoſtema in muſculo gulæ, aut
hyſophago. Et qui accidit in muſculo interiori, prohibet deglutitum: &
malum erit: & ſi fit in muſculo exteriori, erit minoris maliciȩ. Et iſtud ſe-
quitur difficultas anhelitus, eius eiectio, diminutio uocis, dolor gutturis,
rubedo oculorum & faciei, extenſio difficilis deglutitus, concauitas ocu-
Squinantia. lorum. Squinantia eſt apoſtema calidum: accidens in muſculo guttu-
ris. Si in muſculo exteriori, ſalubris: ſi in interiori, dicitur ſquinantia ca-
nina: & illa ſpecies incurabilis eſt. Et ſi fit ex uitio ſpondilium, quod fit et
accidit in plurimum infantibus, ex debilitate ligamenti ſpondilium, uel
percuſſione. Et ſigna unius ſquinantiæ ſunt ſicut alterius: tamen unius
fortiora alijs, & difficilis deglutitus. Et quando infeſtatur id quod deglu
titur, aſcendit ad partes palati, & egreditur de naribus, ex opilatione hy-
ſophagi. Et in ſalua ſquinantia apparet apoſtema in ore, quando os ape-
ritur, aut in parte exteriori gulæ: ſed in mala nihil apparens erit Et qui
accidunt in meatu ipſius, fiunt de ſanguiſuga bibita cum aqua, & obten-
Reumata. ta gula, uel ſpina piſcis, uel alterius rei. Et qui accidunt in uelamine gu-
læ, & gutturis, et cannalis pulmonis, ſunt reumata: quæ ſunt quȩdam de
ſcenſiones ſuperfluitatum humidarum de cerebro. Et ſi deſcendunt hæ
ſuperfluitates ad nares, dicuntur coriza: ſi ad guttur, & cannalem pul-
D monis, inducunt raucitatem, & tuſſim: & ſi ad pulmonem & pectus, erit
materia tuſſis mala & difficilis. Et fiunt aut ex caliditate, aut frigiditate.
Accidentia caliditatis, ſunt inflammatio faciei & capitis, acuitas illius
quod manabit de naribus cum aſperitate gutturis. Sed in accidentibus a
frigiditate, patietur patiens frigiditatem, & opilationem narium, et dimi-
nuitur odoratus, uel deficiet, uel diminuetur uox: & in raucitate ſentie-
Tuſſis. tur aſperitas gutturis cum punctione, abſq; turbatione, & fit tuſſis cum
ſiccitate abſq; reumate ex caliditate febrium, uel frigiditate äeris ſepten-
trionalis: & cum ea non erit ſputum, ſed ſicca erit. Et hoc fit etiam ex hu-
miditate gutturis, & cannalis pulmonis: & inde uox erit clara, & carebit
aſperitate. Fit etiam tuſſis & raucitas ex cauſa exteriori. ut ex puluere,
fumo, & uoce magna. Et reuma non poteſt digeri in ſenibus cum uelo-
Pulmonis morbi. citate. Morbi accidentes in pulmone, ſunt tuſſis fortis, aſthma, ſtrictu-
Peripleumonia. ra anhelitus, & eiectio eius. Peripleumonia eſt apoſtema calidũ pulmo-
nis cum ſputo ſanguinis, uel ſaniei: & illud ſequitur ptiſis. Et tuſſis ex
pulmone fit aut ex deſcenſu alicuius humiditatis de capite, aut ex mala
complexione: & ſuperfluitas, aut eri tacuta, ſubtilis: quæ eſt peior, licet
ſpuatur: aut groſſa, aut calida. Super quæ habetur ſignificatio per cali-
ditatem anhelitus, ſitim, deiectionem äeris frigidi, rubedinem faciei: &
poſſibile eſt, ꝙ quandoq; erit ſputum. Et ſi eſt frigida, habetur ſignifica-
tio ſuper eam per liuiditatem faciei, modicam ſitim, nocumentũ ex rebus
frigidis, & äere frigido: iuuamentum per balneum, & äerem calidum.

Et strictura anhelitus asthma, & eiectio anhelitus, erunt ex strictura mea tuum pulmonis: & si strictura est in uenis pulsatilibus, erit asthma: et si fit in diuersione cannalis, exinde eiectio erit anhelitus, & eius strictura. Et habetur significatio super hoc, per frequentem anhelitũ absq; febre, qua si laboraret patiens magno labore, & magno anhelitu. Et fortificatur patiens per dormitionem, et alleuiatur penes sui eiectionem. Emissio anhelitus erit delectabilior ea inmissione: & fit exinde tussis cum commotione: & si est absq; tussi, possibile est ut declinet ad hydropisim, ex caliditate & multitudine uaporũ cordis. Et fortificatur exinde sitis: & patiens magis declinabit ad immissionem aëris frigidi, quam emissionem aëris eius. Peripleumonia est quoddam apostema pulmonis ex sanguine, uel cholera rubea. Et ex ea accidit febris fortis cũ tussi, strictura anhelitus, et dolore in anteriore parte pectoris, cum rubedine genarum, et oculorũ. A Peripleumonia.

CANON. XXIX. Ad Tacuinum Vicesimumnonum, De Sputo sanguinis, & saniei, morbis pañiculi, cerebri, diafragmatis, & cordis.

SPVTVM sanguinis aut fit de cannali pulmonis, aut de pectore, aut de ore stomachi, aut de fundo ipsius, aut de capite, aut de gula, aut de gutture, aut de hysophago, uel de ore. Si de pulmone, erit cum tussi forti, & egreditur subito absq; dolore in magna quantitate, in colore rubeo, cũ spuma. Et si de pectore, erit cum tussi forti similiter, tamen in parua quantitate, quasi simile sanguisugæ: & sequuntur istud reumata, & pectus erit strictum. Si est de ore stomachi, erit cum eo dolor in ore stomachi. Si de fundo stomachi, egredietur cum uomitu & dolore leui. Et si de capite, cũ rascatione. Si de gutture, cũ hinnitu. Si de hysophago, dolor erit inter spatulas. Si de ore, egressus eius erit cum alio sputo consueto. Et fit sputũ sanguis exterius. ut ex percussione, uel casu, uel magna uoce, uel saltu, ex quo rumpitur aliqua uena. Et huius signum habetur per egressum multi sanguis subito. Vel interius: ut ex corrosione uenarũ, accidente er reumate acuto, uel cholerico, uel phlegmatico, salso. Et huius signum habetur, quod parũ primo egredit̃, deinde in multa quantitate: uel de repletione uenarũ, uel cum dominatione complexionis calidæ & hum. uel complexionis malę & siccæ, quæ condensat uenas ualde, & eas restringit: unde pars ipsarũ eminebit super partẽ, & aperiunt̃. sicut accidit luto quando siccatur. Sed sputum saniei fit aut ex apostemate cal. accidente in pulmone, uel pectore, uel post sputum sanguinis, uel in panniculo induto super costas, uel diafragmate. Et quod fit ex apostemate horum locorum, declinabit ad colligendũ saniẽ: et febris et rigor accidẽt in laborante eo penes generationem saniei: & de ipso tempore expectatur eius emanatio. Sed diuersa fit uelocitas eius, et tarditas, iuxta caliditatem materiæ, et frigiditatem, grossiciem, & subtilita-

Origo Sputi sanguinis. B

Sputũ saniei.

C tem eius:Et si est cal. et subtilis emanatio, erit in die septimo, numerando a die rigoris & febris. Et si fit ex complexione cal. & patiens est iuuenis, significatio habetur exinde, quod emanatio erit in septimo. Et si materiæ est grossæ substantiæ et acuta, emanatio erit in die uicesimo. Quod si materia est grossa, & modicæ caliditatis, erit in die quadragesimo. Et si materia est grossę emanationis, fortificabitur febris ponderositas & rigor. qm̄ exquo generatur sanies in aliquo apostemate, erit ponderositas cum eo in latere passionis: & quando iacebit super latus sanum, sentiet rem ponderosam esse suspensam in latere superiori. Et si apostema fuerit in medio pectoris, dolor & ponderositas erūt fortiores in parte anteriori pectoris. Et si fit apostema in utroq; latere pectoris, sentietur dolor in eis. Et si super aliquod latus iaceat, sentiet ponderositatem in superiori latere, uel lacerto. Et emanabit sanies quandoq; ad superius, & ascendet per sputum & tussim: & quandoq; ad inferius, & tendet ad epar per uenam concauam: deinde ad intestina, uel renes. Et laborantes hac passione, si spuunt uelociter ante quadragesimum diem de die in qua emanauit apostema, non patiet ptisim: quod si non, generatur sanies in quadragesimo, et declinabit patiens ad ptisim. Et ptisis hęreditarie succedit. Et morbi accidentes in panniculo induto super costas, sunt species apostematum & exiturarum. Et quandoq; accidit in eo apostema cal. & dicitur pleurisis. Et si

Pleurisis.

D accidit in musculo, apostema dicitur dolor lateris. Si in pleurisi fit sputū in principio eius, passio erit salubris, & breuis. Si fit sputum in quarto, erit crisis in. 7. uel. 11. uel ad plus in. 14. Et si tardat sputum ad septimum diem, tardabit crisis ad. 20. diem. Et habetur significatio super colorem sputi super modum apostematis. Nam si rubeum, est sanguineum: si citrinū, cholericum: si album, phlegmaticum: si nigrū, uel liuidū, melancholicū. Et parum fit apostema in musculo, in melācholico, uel phlegmatico: aut non fit sputum, & dolor pungens. Et morbi Diafragmatis sunt, mala complexio, & apostemata. sicut sunt birsam. Et morbi Cordis sunt etiā ei proprij, uel cōmunes & alijs. Qui sunt proprij, sunt dolor, & saltus: & qui sunt cōmunes, ut sincopis. Et dolor fit ex mala complexione, uel apostemate, uel solutione continuitatis: ut ex uulnere in quo non sanabitur, sed morietur cito. Sed mala complexio, sincopis, & saltus, curabiles sunt: tamen apostemata, & uulnera ex ueloci periculo ipsorum non recipiunt medicinam, nec curam.

Morbi diafragmatis.

Morbi Cordis.

CANON. XXX. Ad Tacuinum Tricesimum, De morbis Cordis.

MALA COMPLEXIO cordis aut est calida, aut frigida, aut humida, aut sicca. Saltus aut fit ex humiditate aquosa, aut sanguinea. Sicut fuit in illo de quo locutus est Gal. cui contingebat ictigatio quolibet anno: & curabatur in quolibet anno cum minutione tribus annis: & in quarto anno minutus fuerat ante tempus euentus ei-

us, & sanabitur, & minuebat quolibet anno ante tempus eius aduentus, & sanatus est perfecte. Sincopis est dissolutio uirtutis uitalis subitanea. Et fit ex repletione uenarum de humoribus, aut stomachi de cibo. Aut ex repletione cerebri, aut apoplexia. Aut ex inaninitione intensa, ut fluxu uentris, sanguinis, fluxu ex naribus, matricis, uulneris, uel manatione sanici ex apostemate, uel sputo sanguinis forti, uel priuatione cibi & potus: uel complexione mala calida, ut in febribus: uel ex frigiditate stomachi, cum qua deficit appetitus cibi: aut ex forti dolori oris stomachi, & colicæ, & dolore ulceris articulorum, & uulnerum capitis musculorum: aut ex putrefactione matricis ex uaporibus frigidis tendentibus de matrice ad cor: aut ex morbo accidente in corde: & hic sequitur mors subito. Et sincopis accidens in paroxismo febrium. Fit etiam ex caussa doloris accidentis ex caliditate, aut ex manatione humoris putridi ad stomachum: apostemate febricitantis, accidente in aliquo membro: aut debilitatione oris stomachi. Fit etiam sincopis ex accidentibus animi, ut terrore, & impetu. Et signa cõmunia sincopis sunt, frigiditas extremitatum, debilis anhelitus, & paruus, color citrinus: & si uocatur laborans sincopi, non respondet, quasi esset longe a clamatione. A Sincopis.

CANON .XXXI. ad Tacuinum Tricesimumprimum De morbis hysophagi, & stomachi.

MORBORVM accidentium in instrumentis nutrimenti, quidam fiunt in hysophago, quidam in stomacho, quidam in intestinis, aut in epate, aut in splene, aut in cistifellis, aut renibus, aut uesica. Morbi qui accidunt hysophago, aut fiunt in corpore ipsius, aut in meatu ipsius. Qui in corpore ipsius, est debilitas uirtutis attrahentis cibũ, uel expellẽtis eum per uomitũ. Et debilitas ipsius fit ex mala cõplexione, uel morbo officiali, uel separatione cõtinuitatis. Et mala cõplexio aut erit calida, aut frig. hum. uel sic. Et apa officiale est ut apostema q̃d fit aut cal. aut frig. Et separatio cõtinuitatis si fit per longitudinẽ, infert diminutionẽ in attractione: et si fit per latitudinẽ, infert diminutionẽ in expulsione. Et morbus accidens in meatu ipsius, est opilatio, & fit ex apate cal. uel frig. Et signũ opilationis accidentis in meatu ipsius, est ꝓhibitio penetrationis cibi ad stomachum. Et q̃n putrefit apa. patiẽs patietur rigorẽ et horripilationẽ, et fortificat̃ febris: et in stomacho fit morbꝰ, aut in ore, aut in fundo. Et erit aut ꝓprius, aut cois. Cõmunis fit ex coicatione alicuius membri, ut cerebri in uigilijs, et pmixtione mẽtis in febrib. ut in epilẽtia, spasmo, & subeth. Sed ex coicatiõe cordis cũ eo fit sincopis, et saltus. Et morbus ꝓprius stomacho aut fit cois ei, et omnibus suis. sicut est mala cõplexio, separatio cõtinuitatis, apata. Sed propriꝰ est, ut corruptio appetitus, appetitus caninus, & alij morbi de quibꝰ dicturi sumus, si mala cõplexio eius fuerit cal. uel hum. frig. uel sic. uel composita de eis. Cura compositæ complexionis debet esse ut cura singularis, quãdo componitur morbus. B

C CANON .XXXII. ad Tacuinum Tricesimum secundum, De morbis Stomachi.

DOLOR STOMACHI accidit in ore eius ex mala complexione calida. Et cognoscitur hæc per mitigationem doloris ex appositione rerum frigidarum super stomachum, & sumptione rerũ frigidarum. Et fit ex calore manante ad os stomachi. Et hũc sequitur frigiditas extremitatum, sincopis fortis: & possibile est, ut patiens pereat ex dolore: & manat cholera rubea ad os stomachi, quando tarda fit sumptio nutrimenti: & penes dolorem uehementem, et angustiam magnam: et ex ipso dolore fit morbus, quem sequitur mors. Fit etiam ex phlegmate putrido manante ad os stomachi, inducente lamentationem, et rubedinem: & totũ id accidit ex sensu oris stomachi, & proximitate eius ad cor. Sitis intensa. Sitis intensa accidit ex caliditate oris stomachi, uel stom. uel utriusq; simul, uel ex humore salso congregato in tunicis ipsius, uel in intestinis gracilibus, uel meseraicis: uel ex caliditate epatis, pectoris, et pulmonis. Et distinguitur inter sitim quæ fit ex caliditate pectoris, & pulmonis: & sitim quę fit ex parte stomachi, & intestinorum, & epatis. quia sitis quæ fit ex caliditate pectoris & pulmonis, mitigatur per immissionem aëris frigidi: & quæ fit ex parte stomachi, uel epatis, non mitigatur nisi per potum aquæ frigidæ. Et dixit Gal. quod quidam passi sunt sitim fortem, & non fuit mitigata per potum aquæ frigidę, nec per immissionem aëris frigidi: & mortui sunt ex ipsa siti. quia quidam ipsorum comedebant tyros sitim inferentes: & quidam biberunt uinum in quod cecidit tyrus: et quidam de uino uetusto, quorum stomachus calefactus fuit ualde: quidam ex defectu aquæ dulcis, biberunt aquam maris, & mortui sunt ex siti. Et quorundam lenificabãt natura nauseatiua ex potu aquæ maris: & euacuatæ sunt exinde humiditates corporum eorum. Sed morbi accidentes in fundo stomachi, sunt mala digestio, satietas nauseatiua, fluxus uentris cum uomitu, appellatus ayda, diaria, lienteria nauseatiua, singultus, inflatio, uentositates, & ructatio. Quia cibus quando non descendit cito de stomacho, dicitur tarda digestio. Et quando non digeritur, nec descendit penitus, & corrumpitur in stomacho, dicitur satietas nauseatiua. Et mala digestio fit ex caliditate, uel frigiditate, uel humore cholerico, uel phlegmatico, aut melancholico, uel ex satietate nauseatiua, uel ex ayda.

(Margin: D) (Margin: Morbi in fundo stomachi.)

CANON .XXXIII. Ad Tacuinum Triecesimumtertium, De morbis Stomachi.

MALA COMPLEXIO stomachi, aut fit ex qualitate singulari, aut communi: & materia aut erit cholerica, aut phlegmatica, aut melancholica: & siccitas & humiditas eius non fiunt condominabiles. quia si condominatur ei humiditas, ex ea fit hydropisis: & si condominatur siccitas, ex ea fit consumptio. Apostemata itẽ stomachi aut sunt

calida, aut frigida. Et distinguitur inter malam complexionem stomachi singularem, & malam complexionē stomachi cum materia, de eo quod emittitur per uomitum post sumptionem laudabilis nutrimenti: et si mixtum est cum aliquo humorum, tunc dicitur cum materia: si non, erit singularis. Cognoscitur etiam per urinam. quia si post sumptionem æqualis nutrimenti, erit spissa & grossa, tunc significat super malam cōplexionem cum materia: & si subtilis & clara, tunc significat super malam complexionem singularem. Cognoscitur etiā per egestionem post sumptionem nutrimenti æqualis. quoniā si egeritur stercus cum aliquo humore, tunc dicitur mala complexio cum materia: sin autem, erit singularis. Etiā per inflationem uenarum corporis, & earum repletionem cognoscitur. quia super separationem continuitatis habetur significatio cum eo quod dixi in sputo sanguinis: & iā dicta est cura eius. Et corruptio appetitus cibi, fit aut ex augmento, aut ex diminutione, ex defectu, aut ex incursu horribili. ut accidit in gaham. Et augmentū appetitus quādo fit in quantitate, exinde fit fames canina, & gaham. ut plus fit in pregnantibus penes congregationem superfluitatis malæ in ore stomachi ipsarum, quæ superfluunt de sanguine menstruo, de quo nutritur embrio. quia pars ipsius uertitur in nutrimentum embrionis: & pars alia, quæ minor est in bonitate, tendit ad mammillas, & fit lac: & peior pars eius si remanet superflua, tendit ad os ipsius stomachi, & inducit appetitus malos: & accidunt in muliere in tertio mense, & quarto mense cessant. quia embrio dum est paruus, nutritur cum modico sanguine, & maior pars remanet: tamē quando magnificatur, nutritur cum maiori parte ipsius sanguinis: & si remanet aliqua pars eius, inducit gaham. Bolismus uero est dolor intensus in membris. quia stomachus quādo patitur fortem frigiditatē, non appetit: & quando deficit eius appetitus, appetunt membra cibum stomacho: qui cum eis negatur, sequitur exinde fames communis cum omnibus membris, nō ex ore stomachi. Et distinguitur inter hunc morbum, & appetitum caninum. quia ex isto morbo deficit appetitus: exinde fit macilentum corpus, et debilitatur uirtus: sed in appetitu canino appetitus est fortis, & membra sunt repleta.

A — Corruptio appetitus cibi — B — Bolismus.

CANON. XXXIIII. Ad Tacuinum Tricesimumquartum, De morbis Stomachi.

AYDA EST euacuatio quædam quæ dicitū cholerica passio, facta per uomitum, & fluxum uentris. Et fit ex corruptione cibi secundum modū corruptionis, aut ex multitudine eius, aut malicia, aut uiscositate: unde mutatur ad choleram rubeam, et expellitur a uirtute expulsiua ex læsione ipsius: & pars eius subtilior ascendit ad os stomachi, & emittitur per uomitum: & pars eius residens in fundo stomachi, emittitur per fluxum uentris. Vel fit ex manatione aliqua cholerica facta ad stomachum. Et habetur significatio huius per id quod emittitur de cor-

Ayda.

sicut accidit senibus: uel ex sumptione alicuius nutrimenti acuti: uel potu uini uetusti fortis. Inflatio, & Rugitus fiunt ex modica caliditate digerente nutrimenta. Et ex sumptione alicuius nutrimenti generantis uentositates. ut fabarū, & similium: quæ tamen in hora uentositatum ipsarū modica erit. Et significatio huius habetur per nutrimentum præcedens. Ructuatio fit ex quadam uentositate inflante stomachum, ascendente ad os. Et si uapores humorum sunt calidi, erit ructuatio fumosa: si humorum frigidorum, erit acida. Fit etiam eructuatio frigida ex cibarijs frigidis, debilitantibus caliditatem nutrimenti in sui digestione: & quando retinetur eructuatio, exinde generantur uentositates, & inflationes, lædentes ualde partes inferiores ad quas legantur. A Inflatio. Rugitus. Ructuatio.

CANON. XXXV. Ad Tacuinum Tricesimumquintum, De morbis intestinorum, & partium inferiorum.

MORBI accidentes in intestinis, sunt dysenteria intestinorum, uel epatis: tenasmon, colica, iliaca, uentositates, uermes, lumbrici, torsio, ulcera intestinorum, fluxus sanguinis intestinorum. s. dysenteria. Et fit post euacuationem acutorum humorum. Et in principio eius emittitur quædam humiditas flegmatica, uiscosa, illinita super interiora intestinorum, excoriata ex illius acuitate quod transit super eum: deinde emittitur rasura: deinde aliqua pars intestini. Et si in rasura sunt aliquæ particulæ carnium magnæ, significant super corrosionem corporis intestinorum, donec perueniat morbus ad tunicas interiores: deinde emittitur de orificijs uenarum sanguinis similis origani fœtenti, & in colore & in substantia pinguedini: et hoc fit ex caliditate liquefaciente pinguedinē intestinorum. Et si longum sit tempus huius, fiet similis fæci, & erit sanguis melancholicus, adustus ex fortitudine caliditatis. Et hij duo morbi sunt mortales, præcipue si sunt cum fœtore. Et habetur significatio super ulcus intestinorum, ex pluribus surrectionibus in uno momento factis. quia punctio fit absq; torsione. Et si illud quod egreditur non miscetur cum stercore, significat quod ulcus est in intestino recto. Et si miscetur cū eo paruin, significat quod est in orobo, uel colon. Et distinguitur inter ea, quia dolor erit in inferiori tenemeto umbilici, in ulcere intestini grossi. Et punctio erit in umbilico, si est in intestinis gracilibus. Et dysenteria epatica est fluxus sanguinis puri, mixti cum stercore: & in principio est similis lotioni carnium: deinde fit rufus: deinde niger, et de specie melancholiæ. Et distinguitur inter dysenteriam intestinorum, & dysenteriam epatis. quia in dysenteria intestinorū, est fluxus cōtinuatus cum rasura paulatim: & in ea quę est de epate fluxus, fit in momento, subito, absq; rasura cum alleuiatione: & possibile est, quod sentitur dolor in parte epatis. B Dysenteria. Vlcus intestinorum. Dysenteria epatica.

C & aliquando cum sanguine proueniente de epate emittitur cholera rubea de intestinis, & cum ea emittitur rasura. Vnde peritus medicus debet subtiliter considerare, ad cognoscendum distinctionem ipsarum bona noticia: sin autem, peccabit cura ipsorum. Et Colicæ quædam species fit ex flegmate incluso in tunicis intestini quod dicitur colon: et quædam ex uentositate excedente illud: & quædam ex apostemate. Et in prima, quæ fit ex flegmate, est eructuatio acida: & sentiet patiens, quod intestinum quasi perforatur a perforatorio: & hanc sequitur nausea cum uomitu flegmatico: & constipatio erit fortis, cum qua non egreditur aliqua uentositas: & infrigidatur pars inferior umbilici. Illam uero quæ fit ex uentositate, sequitur extensio, & doloris transmutatio cum rugitu, absque ponderositate: leuis erit digestio, natans super aquam, & assimilatur stercori uaccino. Et cum illa quæ fit cum apostemate, est febris, sitis ardor, & nausea, cum dolore punctio, & uomitus cholericus. Et hæc dicitur peior alijs specicbus colicæ: & ut plus accidit ex ea Ileos. Et dolor colicæ assimilatur dolori renum. Et distinguitur inter eos. quia dolor colicæ est fortior, acutior, & durabilior. Et dolor renum est in regione ipsorum proprie. Morbi Ani sunt hemorroidæ, fissura, apostemata calida, & eius egressio. Hemorroidæ si non apparent, superponatur ano cyathus paruus, aut uentosa cum igne in bombace: & inuersabitur anus, & manifestabuntur. Et super apostema habetur significatio per inflationem, dolorem, dissuriam: & si calidum fuerit, erit rubedo: & mitigatur per apostemata rerum frigidarum super illud.

Colicæ species.

Morbi Ani.

D

CANON .XXXVI. Ad Tacuinum Tricesimumsextum, De morbis Epatis.

MORBORVM accidentium in epate, quidam appropriantur ei: quidam participant cum eo ex alio. Qui appropriantur ei, sunt debilitas eius, apostemata, opilationes. Et qui participant, sunt hydropisis. Sed debilitas epatis, aut fit ex eo quod debilitat acuitatem eius in compressione nutrimenti, ut aqua: & inde erit egestio liquida declinans ad albedinem. Aut ex debilitate eius in retentione: & inde fit inflatio grossa, & mollis. Aut ex debilitate eius in digestione nutrimenti, in faciendo sanguinem. Vel debilitas eius erit ex mala complexione calida, humida, frigida uel sicca. Et apostemata eius aut sunt calida, aut frigida. Opilationes eius, sunt aut in orificio uenarum eius diuersarum, in uena cognita per portarium: aut in uena quæ est in gybbo epatis. Et si opilatio fit in gybbo epatis, urina erit subtilis & aquosa. Et si in rotunditate, egestio erit liquida. Et distinguitur inter apostema accidens in rotunditate epatis, & apostema accidens in gybbo eius. quia cum eo

Epatis morbi

Opilationes epatis

quod erit in rotunditate, deficiet appetitus cum singultu, & uomitu cho= A lerico, ut est uitellum oui erugineum: & cum constipatione uentris sinco pis, frigiditate extremitatum, tamen cum tussi, et strictura anhelitus mi= nori: sed si est in gybbo, erit tussis fortior, et strictura anhelitus debilior: et furcula gybbum faciet ad inferius, cum panderositate subhypocondrijs: citrina fiet lingua in principio: deinde augeẽ: & quando tangitur apo= stema, sentietur in forma lunatica ingrossicie. Et cum hoc distingui= tur inter ipsum, & inter apostema accidẽs in musculo induto sup epar. quia forma apostematis gybbi epatis, est ut forma luna= ris: et forma apostematis musculi, est quadrata, aut longa, aut aliqua extremitas eius erit grossior.

HCANON. XXXVII. Ad Tacuinum Tricesimum septimũ, De Hydropisi, & morbis Fellis, et Splenis.

HYDROPISIS fit ex debilitate uirtutis apatis sanguinẽ ge= nerantis: aut ex frigiditate complexionis: aut ex corruptione accidente in aliquo membro ei uicino. sicut est stomachus, cuius digestiua est debilita ta, unde uertitur nutrimentum crudum ad epar, & debilitantur renes in attrahendo aquositatem sanguinis. Et sunt tres species eius: scilicet Ascli= tes, quæ est hydropisis aquosa. Timpanites, quæ est uentosa. Hyposar= cha, quæ est hydropis carnosa. Et carnosa est quædam condominatio hu miditatis flegmaticæ super membra corporis, ex mutatione nutrimenti in epate ad humiditatem flegmaticã: & hoc accidit in epate ex apostema= te splenis, uel fluxu sanguinis intenso, uel retentione menstruorũ, uel he= morroidarum, uel ex frigiditate epatis, uel post febrem longam, uel post potationem aquæ multæ, & modica digestione nutrimenti, uel ex parte morbi acuti dissoluentis uirtutem epatis. Et morbus iste dicitur periculo= sus. quia laborans eo, uix potest sanari. quia non potest curari cum cale= factiuis, ex augmento ipsorum in caliditate: neq; ex infrigidatiuis, ex au= gmẽto ipsorum in hydropisi. Et hydropisim cuius caussa est morbus sto machi, sequitur diaria: & ex ista quæ fit fit ex apostemate, erit tussis cum constipatione materiæ. Et si hydropico euenerit tussis, cum fluxu chole= rico, nulla iuuabunt eum. Et morbus cistis choleræ rubeæ fit Ictericia, accidens ex opilatione ipsius, uel ex debilitate uirtutis attrahentis chole= ram rubeam. Et distinguitur inter eas, quia cum ista quæ fit ex opilatio= ne, erit grauedo in epate: & cũ ea quæ fit ex debilitate uirtutis prædictæ, nõ erit grauedo in epate. Et Ictericia fit ex opilatiõe cistisfellis. Eius signi ficatio habetur, per egestionem albam, & urinam citrinam. Vel fit ex par te epatis, cũ qua erit fluxus cholericus, uomitus cholericus, cum fe= bre & grauedine in latere dextro: uel fit ex forti caliditate epatis. Et huius signum est, urina rubea, cui non præest spuma citrina. Etiam si caliditas est ualde, urina exit nigra. Et quandoq; est ex caliditate

Ordo Hydropisis.

Asclites. Timpanites. Hyposarcha.

Ictericia.

C epatis & uenarum, accidit subito: sed aliæ ictericiæ accidunt paulatim. & hoc erit aut expulsione uirtutis choleræ rubeæ in die cretico, in morbo cholerico: & cum hoc erit morbi declinatio, & eius mitigatio erit ex mutatione humorum ad cholerā rubeam, ex parte alicuius animalis ueneno si, uel medicaminis mortiferi. Et morbi Splenis sunt, debilitas eius, opilatio, apostema, uentositas: & quando debilitatꝰ in attractione choleræ nigræ, superuenit inde ictericia nigra: & quando debilitatur in retentione ipsius choleræ, superuenit inde fluxus choleræ nigræ in tempore eius. Et debilitas eius fit ex mala complexione calida, aut frigida: & opilatio eius fit ex humoribus grossis, uiscosis, adherentibus in meatibus eius: cum qua erit ponderositas: & possibile est, ut accidat inde ictericia nigra. Et signum eius est, extensio, & apostema eius calidum, uel frigidum, et sequitur apostema splenis, macies corporis. Dixit Hippocrates: quotiens magnificatur splen, macrescit corpus: & quādo tabescit, inpinguatur: & hoc fit, quia magnitudo splenis signat super maliciā humorum corporis, qui non mutantur ad nutrimentum utile corpori. Et paruitas significat super bonitatem humorum corporis, qui mutantur ad bonum nutrimentum corporis.

Morbi Splenis.

D CANON. XXXVIII. ad Tacuinum Tricesimum octauum, De morbis Splenis, & Renum.

Renū morbi.

MORBI Renum sunt apostemata, ulcera, lapides, arena, mictus sanguinis & saniei, dyabetes, & fluxus urinæ. quia in eo sicut bibitur mingitur cito. Apostemata eorum aut sunt calida, aut sunt frigida. Et de ulcere emittuntur cortices, & quandoque similes particulis carnium, ex corrosione carnositatis renum. Et fit fluxus urinę semper absque difficultate. Lapides & arena accidunt a caliditate forti renū, & ex humore grosso desiccato a caliditate: & ipsi petrificantur secundum cursum dierum proprie. Si enim pars clara et subtilis urinæ egreditur, & pars eius grossa remanet, fit dura: & secundum istum modum fit generatio lapidis in ollis balneorū. Generatur etiā lapis in uesica, & in intestinis, articulis, epate, et pulmone. Et dixit Gal. quod uidit quendam, qui patiebatur tussim continue, qui expuit lapidem: et mitigata est tussis. Et dixerunt aliqui Chirurgici, quod extraxerunt lapidem de facie cuiusdam patientis qui erat ut glandula: et de manu alterius patientis alium lapidem extraxerunt. Et magnificatꝰ quandoque lapis in quantitate mirabili. Et uidi ego in Marasten lapidem egressum de quadam muliere, cuius pondus erat aur. 15. et post exitum eius per triduum pōderatus fuit, et inuentus est in 3. xxx. et plus. Et color arenæ euulsæ, est citrinus, ad modum coloris arsenici rufi, uel litargyri, uel ad modum coloris arenæ, uel cineris. Et mictus sanguinis fit a caussa exteriori, uel percussione, uel casu: aut ex caussa interiori. Et tunc fit aut a debilitate uirtutis alteratiuæ, quæ est in renibus: aut ex debilitete uirtutis retentiuæ, quæ

Generatio lapidis.

Mictus sanguinis.

est in uenis, quæ non potest retinere sanguinem: et inde sanguis emittitur cum urina. Et in hac dispositione non accidit dolor: et si accidit, modicus erit. Et sanies aut erit in ulcere uesicæ, et hoc cognoscitur ex apostemate praecedente: et per horripilationem antecedentem penes generationem saniei, et exinde accidunt febres diuersorum paroxismorum. A

CANON .XXXIX. Ad Tacuinum Tricesimumnonum, De morbis Vesicæ, Sifac, & Testiculorũ.

MORBI VESICAE sunt lapides generati in ea, apostemata, ulcera, distillatio urinæ, ardor eius, difficilis exitus eius, exitus inuoluntarius. Et signũ lapidis est dolor in uesica, & locis attinentibus ei, pruritus uentris, erectio eius quandoq;, eiusq; mollicies absq; spermate, urina clara, subtilis, et alba, et exitus eius difficilis, exitus arenæ cũ ea. Quod si uelis scire, num in uesica esset lapis aliquis: iaceat patiẽs super dorsum, & eleuẽtur pedes, & commoueantur forti commotione: et epithima fiat super uesicam cum aqua cal. & oleo, & ungatur manibus ad sursum, ut descendat lapis: & si non mingit, expellatur lapis cum instrumẽto catharic. quia mouebitur, & exibit post hoc urina: & in hoc cognosces quod lapis est in uesica. B Et cum apostemate, dolor erit in pectine, & sentietur apostema tactu, erit difficilis mictus, & forte constipabitur natura: & exitus saniei de ulceribus uesicæ, erit maior exitu eius de ulceribus renum, & difficilis mictus. Apostema in uesica. Destillatio urinę erit aut ex debilitate expulsiuę uirtutis penes molliciem uesicæ in eius constrictione super urinam: & compressione. Et habeť significatio super hoc, quod patiens iaceat super dorsum, & comprimatur uesica: si expellitur urina, erit ex ipsa caussa. Destillatio urinæ. Aut ex apostemate accidente in collo ipsius, aut in musculo eius: uel ex humore uiscoso in meatu urinæ: unde fit opilatio. Et habeť significatio super hoc ex eo quod dictum est de cibarijs grossis, & uiscosis. Aut ex sanguine coagulato, aut humore calido pungente. Et habetur significatio super urinæ rubedinem & ardorem in extremitate ueretri. Sed exitus urinæ absq; uoluntate, est sicut in eo qui mingit in lecto: & est ex mollicie musculi circumferentis in collo uesicæ, & debilitatis retentiuæ uirtutis: & ex humiditate membrorũ, & defectu uirtutis attractiuæ ad uesicam. Exitus urinæ inuoluntarius. Et morbus sifac, et ruptura, & uulnus accidens cum eo, et exitus zirbi et intestinorum extra sifac, erit in locis attinentibus umbilico, et in partibus uritidalibus, aut testiculis. Et fit ex motu intenso, ac humore uiscoso, aut uentositate inflante uentrem et intestina, aut ex humiditate uiscosa lubricitante intestina. Et distinguitur inter hunc morbum, et apostema: quod iaceat patiens, et comprimatur locus eminens ad interius cum manu: et si reuertitur interius, et absentatur eminẽtia, ruptura diciť. Et si non reuertitur, et eminet, diciť apã. Et si est super umbilicũ, parũ est nociua, dolens,

C Et si super umbilicum multum, non dolebit: et eminentia umbilici erit ex ruptura sifac in loco umbilici. Et si est ex uentositate, tactus eius erit lenis: & si eminentia erit ex carnositate, tactus eius erit durus. Et si ex ruptura alicuius arteriæ, color erit uiolaceus. Et si ex humiditate, non dolet penes compressionem, & tactus eius erit lenis. Et si exitus intestinorum est, erit cum rugitu, & expelletur quando tangitur manibus: & magnificatur umbilicus, quãdo ingreditur balneũ. Et morbi locorum generationis, aut sunt in testiculis, aut sunt in ueretro, aut matrice, aut mammillis. Et morbi testiculorum aut sunt in eis, aut in locis intermedijs eis, aut in sifac, aut pelle, aut in uenis eorum. Et morbi accidentes in corpore eorum, sunt apostemata, defectus appetitus coitus, aut multa spermatis manatio. Et apostemata aut sunt calida, aut frigida, aut melancholica, aut phlegmatica: calida, aut cholerica, aut sanguinea: de quibus omnibus cura est dicta.

Morbi Genitalium.

CANON. XL. ad Tacuinum Quadragesimum, De morbis Testiculorum, & Veretri.

MORBI ACCIDENTES in corpore testiculorum, & sifac circumferente eos, sunt, congregatio aquæ in eis, & descensio intestinorum in eis. Et habet significatio super descensione intestinorum. quia patiens petit exercitium, & erectionem corporis, & retentionem anhelitus. Et reuersio ipsorum ad superius, erit tarda: & ad ipsum locum ueniet aliqua pars stercoris, & retinetur in eo: & cum eis erit rugitus cum dolore, & proprie penes expressionem super ea. Et hæc accidit inter pellem testiculorum, & sifac. Et est eminentia carnosa, quæ fit a materia grossa, uel post curam eminentiæ aquosæ factam in epate. Aut accidit in uenis testiculorum: & dicuntur uarices: quæ fiunt ex grossis materijs, fluentibus ad uenas ipsorum. Et signum ipsorum est apparitio uenarum repletarũ, mollicies testiculorũ, difficilis motus corporis: & ut plus hoc accidit in testiculo sinistro, ex debilitate ipsius. Sed morbi in pelle ipsorũ accidẽtes, sunt pustulę, ulcera, pruritus. Et morbi Veretri, sunt aut in corpore, aut in meatibus ipsius. Si in corpore eius, fit dilatatio, erectio absq; appetitu coitus, iectigatio, apostemata, & ulcera. Et morbi accidentes in meatibus eius sunt opilatio, iectigatio ex uentositate inclusa in corpore eius: & ut plus hoc fit cum apostemate acuto, & erectione forti: et cum hoc fit quandoq; spasmus. Et si declinat laborans eo ad spasmum, morietur cito, penes inflationem ueretri, et sudorem ipsius frigidum. Sed ulcera & apostemata in eo, accidunt ut in alijs membris, & eorum signa sunt ut aliorum.

Intestinorum descensio.

D

Varices.

Morbi Veretri.

CANON. XLI. ad Tacuinum Quadragesimum primum, De morbis Matricis.

MORBI MATRICIS sunt fluxus sanguinis, retẽtio mẽstruorum, manatio humida, præfocatio matricis, uentositas, inflatio, apostema calidum & frigidũ, dubayla, cancer, mola, hæmorroidę,

fissura in ore matricis, ulcera ibidem, exitus eius ad exteriora, declinatio A
eius ad aliquod latus, defectus impregnatiõis, multus aborsus, difficultas partus, retentio secundinę, mors subitanea embrionis, retentio mẽstruorum, & exitus ipsorum a cursu naturali. Vnde dicendum quæ sint menstrua naturalia, ut cognoscatur exitus ipsorum a cusu naturali. Generatio itaq; menstruorũ naturalis, fit in fœmina ætatis annorum. xij. aut xiiij. & defectus ipsorum naturalis fit in ætate. xlvi. annorum, usq; ad. l. alias a. xxxvi. usq; ad. xl. Et circuitus ipsorum fit naturaliter secundum plus, uel minus, & tendit ad. vij. dies: & si crescit ultra, dicitur nõ naturalis. Et inter quoslibet duos circuitus, sunt. xl. dies usq; ad menses duos. Et si retinetur ultra istum modum prædictum, tunc dicitur exitus ipsorũ a cursu naturali ex aliquo morbo in matrice, aut in toto corpore. In matrice uero sunt opilationes accidentes in uenis a grossicie sanguinis. Et opilationes fiunt ab apostemate, aut humore uiscoso, aut uestigio ulceris consolidati. Fit etiam ex fluxu sanguinis matricis, aut exitu sanguinis, ex scrofulis, aut ex fluxu sanguinis e naribus, aut in toto corpore, ut sunt febris, corruptio complexionis, hydropisis, pinguedo corporis intensa restringens uenas. Et manatio humida de macrice fit aut ex debilitate eius, aut ex aliquo humore manante ad eum. Et habetur significatio eius humoris per colorem ui egredientis. quod ut discernatur, supponatur pannus albus, & extrahatur, & ponatur in sole. deinde respiciatur: et si color ipsius est ruffus, ex sanguine fit: si croceus, ex cholera rubea est: si B
albus, ex flegmate: si niger, ex melancholia. Et præfocatio matricis, est defectus inspirationis, accidens ex parte matricis. Et ex ea ex cõmunicatione eius accidũt plures morbi mali. Nam ex cõmunicatione cerebri, fit soda fortis, & plures alij. Ex cõmunicatiõe cordis, fit sincopis, & alij morbi cordis ipsius. Et hic morbus fortificatur & alleuiatur iuxta diuersum paroxismum ipsius ad modum epilepsiæ: & ut plus perit mulier penes fortitudinem durabilem paroxismi. Et huiusmodi morbus, aut fit penes retentionem spermatis mulieris, aut penes superfluitatem eius: unde extinguitur caliditas ex præfocatione eius, & infrigidatur matrix: aut penes retentionem menstruorũ: aut ex caussa alicuius medicaminis quod sumpsit mulier ad prohibendum impregnationem. Et ut plus hoc accidit iuuenculis castis, & non potest fieri in coniugatis. Et signum huius morbi in principio primi paroxismi, est permixtio mentis, pigricies, debilitas tibiarum, citrinitas coloris matricis, humiditas oculorum: & quando q; fortificatur & debilitatur inde corpus: inde fit sincopis cum defectu sensus & uocis, & frequenti pulsu, diuerso, debili, & deficiente in fine negocij, ita q; mulier existimat moritura. Sed si ponatur aliqua pars bombacis super foramina narium, si mouet, non est mortua. Deinde uertitur facies ad rubedinem, quasi esset inflata: attrahitur matrix ad superius: & incipiente paroxismo alleuiari, mollificatur matrix, & de ea emittitur humiditas modica, & in uentre fiunt rugitus cum exitu uentositatis de ano.

Menstruor generatio.

Opilationes Matricis.

Manatio de matrice humida.

Præfocatio.

Cura.

C

CANON .XLII. Ad Tacuinum Quadragesimum secundum, De morbis item Matricis.

Cancer Matricis.

CANCER fit ex apostemata duro in matrice, quod non fuit bene, & cito curatum. Et est apostema durum petrificatum ex materia melancholica. Et ut plus fit penes os matricis. Et quandoque cum eo fit ulceratio, quandoque non. Qui est absque ulcere, cognoscitur per dolorem fortem in inferiori parte uentris, pectore, & dorso, & per grossiciem apperantem in pectine, & in ore matricis. Sed qui est ulceratus, albus erit, cum corrosione, putrefactione, & calefactione. Et nisi sit sordidus, color eius, declinans ad uiriditatem, aut rubedinem, aut nigredinem. Et ut plus fluit de eo humiditas foetens, & inflammantur ubera, & uenter, itaque apparet esse pregnans: & per longum tempus apparebit esse hydropica. Et distinguitur inter eas per duriciem. quia duricies non est in hydroposi: ueruntamen si sit chronicus, ad hydroposim declinabit. Et dicitur, quod Mola, est caro quaedam generata in tunicis matricis: & quod quaedam mulier aborsum fecit de quadam carne ad modum aborsus foetus.

Mola.

Vlcera Matricis.

Vlcera matricis, aut fiunt ex cõtusione, aut cõcussione, aut forti partu, uel attractione secundinae, uel ex pustulis apertis, uel foetu mortuo. Et cognoscitur hoc per apertionẽ matricis cum instrumento facto ad id. quia uidetur & cognoscitur substantia ipsius per id quod emittitur de matrice. Quia si assimilatur faeci, signat quod exitura aperta est: & si est sanguis foetidus, & niger, significat super corrosionem: & si sanguis est rufus, significat super resudationem ipsius: & si est similis loturae carnium, significat super resudationem ulceris: & si emittitur sanies spissa, alba, non foetens, significat mundiciem ulceris.

D

Declinatio Matricis.

Declinatio matricis, aut exitus eius, erit aut ex causa exteriori, aut interiori. Si ex causa exteriori, fit ut extractione secundinae, aut foetus mortui penes difficultatem exitus ipsorum: uel ex casu de loco alto super sellam ipsius: uel ex forti terrore, ut accidit mulieri nauiganti super aquas: aut ex tribulatione mortis alicuius amici. Sed a causa interiori, fit ex humiditate flegmatica lubricitante matricem.

Tortura Matricis.

Tortura autem matricis, fit ex humore multiplicato in aliquo latere ipsius, inclinante ipsam ad illud latus.

CANON .XLIII. Ad Tacuinum Quadragesimumtertium, De morbis Matricis, & Mammillarum.

Inpregnationis priuatio.

PRIVATIO impregnationis, fit ex parte mulieris, aut ex parte uiri. Quod si uis hoc scire, sedeat mulier super scamnum perforatum, coöperta bene cum pannis, ne fumigium habeat egressum per foramen. Deinde fiat fumigium sub scamno, ut ascendat fumus per foramẽ ad matricem. Et si odor suffumigij sentitur in ore mulieris, excusanda est, quod defectus non est ex parte eius, sed ex parte uiri: & nisi ueniat odor in ore

eius, impedimentum est ex parte ipsius. Aliud experimentum. Ponatur sperma eius super aquam: & si dissoluitur, & dispergitur, malum est, & non conuenit ad generandum. Et si profundatur in aqua, & residet: bonum est. Et potest ex parte uiri causa esse propria in suo spermate: sicut accidit arbori quod non fructificat. Sic etiam ex causa mulieris, ex mala complexione matricis, aut morbi officialis, aut humoris putridi cōclusi in cōcauitate ipsius, aut ex pinguedine mulieris, aut defectu menstruorum, aut a mala complexiōe, aut uapore calido adurente sperma, aut frigido coāgulante illud, aut humore lubrificante, aut sicco ingrossante. Et morbus officialis est, ut opilatio, & humor qui est in concauitate matricis, aut flegmaticus, aut melancholicus, aut cholericus. Et significatur super hoc per partem emissam de ea. Et signa quæ significant super impregnationem, sunt, fortis recollectio oris matricis, ita quod uix potest ingredi glans in eam, non ex apostemate, neque ex duricie: & in tempore coitus sentiet uir, quod matrix ipsa sugit foramen ueretri, ut facit sanguisuga: & nō appetit coitum. Et color uenarū erit uiridis, & mammillæ erectæ plus quam erant. Et albedo oculorū erit uiridis, aut liuida. Siccitas erit in facie eius, cum nausea: paucus appetitus, bonus, sed erit ad res malas. Et potest tentari, ut dixit Hippo. quod bibat mulier de mellicrato: & si fuerit tensio circa partes umbilici, pregnans est: si non, non. Et signa fœtus si est mas, uel fœmina, sunt hęc. Si color mulieris est uenustior, motus uelocior, uenter recollectus & rotundus, capita, id est, papillę mamillarū rubeæ, erit masculus. Quia in fœmina color est turpis, motus tardus, uenter longus, caput mammillæ nigrum. Et aliter. Distilletur lac mulieris super speculum politum, si colligitur gutta, & fit ad modū perlæ, mas est: si non, fœmina. Similiter si projciatur in aquam claram, et dispergitur cito, fœmina est: si maneat unita, est mas. Et caussa aborsus interior, est ex humiditate uiscosa, aut debilitate uirtutis retentiuę, aut apostemate, aut prouocatione sanguinis. Sed extrinseca, ut casus, percussio, clamor, sternutatio continua, aut medicamen laxatiuum, aut fluxus sanguinis, aut minutio, aut fluxus uentris proprie, ex quibus fit aborsus. Et morbi mammillarum fiunt ex mala complexione. Et signa & caussa in eis sunt ut in alijs membris. Et fiunt ex apostemate calido, frigido, aut duro. Fit etiam in eis coāgulatio sanguinis, & nodulatio, & dixit Hippo. quod hoc significat super maniam: eo quod uapores sanguinis nodulati, ascendunt ad cerebrum. Et siccitas mammillæ tempore impregnationis, significat super aliquod accidens malum contra fœtum, aut super aborsum ipsius. Et si sicca sit una mammillarū, & impregnatio est de geminis, unus eorū patietur aborsum. Et si māmilla dextra patietur, masculus: si sinistra, fęmina.

A

Impregnationis signa.

B

Signa conceptionis masculi, uel fœmellæ.

Caussæ Aborsus.

Mammillarum morbi.

C CANON. XLIIII. Ad Tacuinum Quadragesimum quartum, De morbis Ancharum, & Pedum.

MORBI Ancharum & Pedum sunt, sciatica, & dolor articulorum. Et distinctio est inter sciaticam, & dolorem articulorum, quia dolor sciaticæ est in superficie ossis coxę, tendens ad genu, et usq; ad calcaneum, & extremitatem pedis ex parte singulari. Et dislocatur quandoq; ancha in hac passione, ex causa uentositatis humoris eius, et per longum tempus passionis attenuatur pes, et accidit claudicatio. Tamē dolor articulorum habetur cum apostemate in aliqua iunctura. Et si accidit in iunctura calcanei & digitorum, dicitur podagra: et proprie, in pollice. Si in alijs articulis, dicitur Arthetica: quæ fit ex debilitate articuli, materia fluente ad eum, replente & extendente eam. Et ista debilitas est naturalis, aut acquisita. Si acquisita, aut ex labore multo, aut percussione, aut expulsione facta a membro nobili ad eum, aut ex assiduo cöitu post repletionem cibi proprie. Et ob hanc causam Hippo. dixit, quod non fit in pueris, neq; eunuchis podagra: quia nō coeunt. Et in eunuchis quandoq; fit, tamen raro: ex usu regiminis generantis superfluitatem in ipsorum corporibus. Sed in pueris fit minus: ita q; dixit Gal. q; nō uidit fieri hoc singulariter, nisi penes dolorem articulorum genuum & manuum, & si hæc fuerit passio ex uia generationis in articulis pedis. Et in mulieribus raro fit hæc passio, nisi penes retentionem menstruorum. Et dixit D Gal. q; uidit hanc passionem fieri in muliere, prouocatis ei menstruis ex usu nutrimentorum malorum. Et quotiens inuenitur membrum debile, multæ materię fluunt ad illud ex debilitate eius, & in expulsione uitiatum erit inter omnia membra corporis, ideo patiē ualde istud membrū. Et materiæ hanc passionem inducentes, & artheticam, si sunt sanguineæ, eos sequitur inflatio in loco, & læsio: & iuuabilia erunt inflationi dolorū pulsatorum, frigida superposita eidem: & calida sunt nociua: & regimen præcedens erat generans sanguinem. Et si sint cholericæ, signum ipsorū erit citrinitas coloris, fortis dolor, & pauca inflatio in locis pioximis articulis: & iuuabilia ei sunt frigida superposita, & nociua sunt ei calida: & regimen præcedens generabat choleram rubeam. Et si sint melancholicæ, signum ipsorū est liuiditas, coloris declinantis ad nigredinem, & duricies apostematis: & iuuabilia sunt calefactiua et humectatiua apposita: & regimen præcedens erat generans melancholiam. Et si fuerint flegmaticæ, color ipsorū erit albus, modicum apostema, & dolor erit in profundo membri: & iuuabilia sunt ei calida superposita: & regimen pręcedens erat generans flegma. Erunt etiam ipsæ materiæ cōpositæ iuxta quatuor humores. Et habetur significatio super eas, ex diuersitate signorum. Et quando durat per longū tempus in membro flegma uiscosum, crescit in grossicie & uiscositate ipsius, & exinde generanē lapides. Et quando hoc perficitur, carebit cura: & si curatur, mendax erit medicus in cura ipsius.

Sciatica.

Podagra.

Arthetica.

CANON. XLV. & ultimus, generalem instructionem & obseruantiā tradens, tam Medico, quam ęgro, in ministrandis & sumēdis medicinis. etc. A

HIS CANONIBVS, seu uerius Tacuinorum Scholijs ita præmissis, concludendus erit Liber Canonibus quoq; adhibitis ad perficiendum summam bonitatem cuiuslibet curæ, & cuiuslibet regiminis: ut patiens possit per eos duci ad salutem corporis absq; peccato aliquo. In principio igit̃ cognoscere debemus in tēpore curę cuiuslibet morbi, speciem ipsius morbi: non minus distinguere eius caussam, uirtutem ęgri naturalem, complexionem, & complexionem eius egredientem a natura, ętatem, consuetudinem ipsius, tempus præsens, & regionem ægri, dispositionemq; omnium uirtutum corporis in tempore morbi. Distincta uero specie morbi, & cognita caussa eius, cum contrario, & eo q̃d gerit locum eius, extirpanda est ipsa caussa: cum propositum sit in ea extirpare morbum ipsum. quia contrarium, contrarium eius extirpat: & post illud surgit pars unius in priuatione partis alterius. ut apparet. Subtilianda enim est consideratio in pondere medicinæ, & quantitate, ratione intellectuali, et coniecturatione artificiali. quia propter exitum ponderis medicinæ, quantitatis in aur. 1. egredietur complexio modum eius, & declinabit ad morbum: & plus iudicandum est in hoc tanq; minori. Quare inspiciendum est subtiliter in specie morbi, & cura eius in omnibus prædictis canonibus. Et si sint omnes, aut pars ipsorum attribuens iuuamentum morbo, augendū est in quantitate medicinæ: &, econuerso, si ipsi canones, aut pars ipsorum sint tribuentes iuuamentum medicinæ in contrarietate morbi, diminuendum est in quantitate medicinæ iuxta modum iuuamenti ipsorum: ita tamen, quod non egrediatur modus medicinæ metas speciei morbi. Quia non est curandum calidum nisi frigido, & gerentibus uicem eius: neq; frigidum nisi calido: tamen augendū est, & diminuendū in quolibet ipsorum iuxta modum supra dictum. quoniam in ea quātitate in quia erat peccatum in regimine morbi, erit id quod generatur ab eo. Metam quoq; curæ morbi, & regionis, perfectū modū sequi, dinoscitur, quando sedet super terminos qualitatum & quantitatū ipsius, obseruata prius dignitate uirtutis corporis. Quia conseruatio uirtutis, utilior est curatione morbi, quoties cura morbi inferre cognoscit̃ uirtuti debilitatem. Cum finalis extirpatio morbi nulla fiat, nisi per eandem uirtutē quæ data est a Deo sublimi & glorioso in quolibet corpore. Virtus eñ cum morbo tres habet conditiones. Aut enim morbo erit fortior: & dominabit̃ ei. & tunc non erit ei opportuoa medicina alicuius medici: ut apparet in pluribus ægris, qui sanantur absq; medicamine alicuius medici. Aut erit debilior eo: & morbus dominabit̃ uirtuti, & dubiū est de perditione infirmi: tunc opportuna est curatio medici in ipsa dispositione. Aut erit ęqualis morbo: et ex eo, q; tunc dubirandū est sup ęgrum de malicia morbi, opportunum ei erit regimen medici: ad conseruandum B

Virtutis, & morbi conditiones.

C eum super id in quo est: & tunc non erit ita opportunus ei medicus, sicut quando uirtus est debilior morbo. Assimilantur uero uirtus & morbus pecuniæ capitali & ludicro lucro: & medicus mercatori. Nam mercator peritus inspiciens diligenter mercimonia eius, qualiter empta fuerunt, nisi ea possit uendere cum lucro (uidelicet morbū curare cum obseruatione uirtutis) seruabit pecuniam capitalem in uenditione mercimoniorum (scilicet uirtutem corporis) Virtus etiā assimilatur uiatico uiatori: & morbus quantitati itineris uiæ: & status morbi, loco quæsito ipsius itineris. Nam peritus uiator parare tenetur uiaticum sufficiens in suo itinere, iuxta longitudinē itineris & uiæ eius, donec applicabit loco quæsito ipsius itineris. quoniam si deficit uiaticum ante aduentum eius ad locum quæsitum, periculum patietur: & si sufficit, saluabitur. Similiter potest dici de uirtute corporis respectu status. quia si fortis sit, sufficienter pugnabit contra morbum, et adueniente statu morbi, saluabitur æger: quod si debilis est ante statum morbi, dubitandum est in eo tempore, ne superueniat periculum. Qua de, caussa, cum diligentia & studio magno regenda est uirtus corporis, cum condigna conseruatione in qualibet cura morbi. Hinc uero medicum decet, quod semper studeat, ut quotiens poterit ægrum regere cum nutrimento conuenienti, non permittat eum uti aliqua medicina: etiam si curari poterit medicina leui et debili, nullā audaciam sequatur in cura eius, cum transgressu medicaminis fortioris. Et si uiderit in cura eius sufficere simplicem medicinam, nullam ei tribuat compositam: cum propositum sit, in eadem cura, simpliciter extirpare morbum. Et cum de leui, & cum leui extirpari potest morbus, uirtus ægri in cura ipsius tradatur labori medicaminis fortioris. Etiam non decet medicum, in curā alicuius ægri uti medicinis alienis: nisi per firmam experientiam ab expertis datam, ex quibus sequitur proprium iuuamentum. Neque secura tenetur experimentia alicuius mulieris uetulę, et similium. quoniam possibile est, ipsa conuenire alicui naturæ, & alicui non conuenire. Cautela etiam adhibenda est cū digna diligentia, in donatione medicaminis laxatiui, seu uomitiui, quod scilicet non detur nisi penes opportunitatem eius manifestā, prius eminente corporis uirtute & sui potentia, cum tempore ætatis iuuenilis, & aëris æqualitate. Vnde si æger indigeat euacuatione in aliquo morbo eius, ubi eminet potens uirtus, audacter fiat euacuatio iuxta modum opportunum. Et si uirtus eminet mediocris, mediocris fiat euacuatio. Et si debilis natura, fiat euacuatio non nisi post confortationem & restitutionem eius, factas ei cū bonis odoribus, & nutrimentis conuenientibus. Euacuatio quoque in isto lib. ubicunque dicit̄, conditionalis est, & faciēda manifestis signis apparē tibus repletionis, forti uirtute, æqualitate temporis, & regionis. quia est aliqua regio fortis calidītatis, uel fortis frigiditatis. Etiā priuatiōe maciei intensæ, & æqualitate iuuenilis ætatis. cū euacuatio in pueris & senibus fit fallax: ita tn̄, quod patiēs non sit passus aliquo tempore dysenteriam, uel diariam, uel ulcus in intę

Cautela.

stinis, ex cuius uestigio uiciatus est aliquis locus in eis: qui transibit medicamen cum humoribus corruptis. Quare cautela adhibenda est, in cuius similitudine accidat primum, exinde secundam. Danda est etiam medicina laxatiua, ad euacuandum illud quod nociuum est in humoribus. Et opportuna est eius eductio, & nō est miscenda cum aliqua re euacuante humorem diuersum ei de humore lædente corpus, cuius generatio iuuabilis est ei: qm̄ si hoc fit, inducit lęsionem magnam. Et si opportuna est euacuatio eminente uirtute debili, nulla fiat, nisi post confortationem uirtutis. Et si tempus est æstiuum, refrigetur aer circumstans locum ægri: & penes hoc potest fieri euacuatio secura. In hyeme uero minoris fallaciæ euacuatio est celebranda. Euacuandus enim, si competit, locari debet in loco tepido. Et sic consyderandum est cum reliquo remedio in regione fortioris coloris, uel frigoris. Macilentus enim nullo modo debet euacuari, nisi in modica quantitate, datis ei prius nutrimentis bonis, uelocis digestionis. Pueri etiam, & senes, nullo modo debent euacuari, nisi penes necessitatem magnam, cum rebus subtilibus, tamen paucis, aut uentosis. A

Quod si acciderint duo morbi diuersi in corpore, quorū cura unius contraria est curę alterius: curandus est magis lædens et impediens uirtutem: nulla postea adhibita negligentia in morbo alio. Etiā si sequitur accidens, cuius cura contraria est curæ morbi a quo fit, & ipsum accidens inducit debilitatem uirtutis: in primis remouendum est illud accidens, & post mitigationē accidentis sequenda est cura morbi. Sicut datur medicamen stupefactiuum penes dolorem uehementem colicæ, quamuis sit augens in colicam, tum utile uidetur ad mitigandum dolorem fortem debilitantem uirtutem. B

Interrogatio etiam diligenter facienda est ægro præsentialiter, de dispositionibus eius. Non minus sæpe uisitandus est æger in diuersis temporibus. Cum nisi ęgris adsit medicus, impossibile est ipsum recitare distincte id quod patitur de accidente, & morbo. Etiam quotiens sit dubia cognitio morbi alicuius membri, & ignoratur qualitas speciei ipsius: tentanda est ipsius dispositio cum calefactione ipsius membri actualiter, aut infrigidatione, humectatione, aut desiccatione, cum eo scilicet quod caret fallacia: ut curari possit morbus cum re iuuante eum absq; dubio. Et si firma cognitio non habetur de morbo per uiam aliquam correctionis, uel alicuius noticiæ urinę, non debet aliqua cura fieri in eo, neq; permutari complexio, neq; aliquis humorum euacuari, sed tantum conseruetur uirtus cum nutrimento æquali. Et si æger caret appetitu, nullo nutrimento utatur, donec emineat uirtus fortis. Sed si debilis, nutriatur: & hoc sustineatur, donec species morbi sit bene cognita. quia modicum opus cum securitate, melius est multo opere cum dubietate. Ideo omnis medicus in cura eius studere debet, ægri iuuamentum sequi, non uitendo eo cuius læsio non erit secura. Et æger cauere debet, quod nō sequatur appetitum suam: timēdo semper morbos repletionis, & humorum corruptorum, ut artheticam, &

C hydropisim. Tum aliquantulum uti potest appetitu eius in morbis inanitionis. ut in ethica, & ptisi. Et confortandum est cor ipsius cum salute. Et de necessitate finis curæ, ut nutriatur ad minus cum nutrimento conuenienti. Etiam si ęger appetat aliquam rem forti appetitu, illa res non est prohibenda in modica quantitate, & in multa quantitate promittatur ei. Et res quæ danda est, si indiget correctione, corrigatur. quoniam modica quantitas illius rei non auget humorem lædentem, neq; mutat complexionem. Et cautela si adhibetur, in parte laudabilis est, nō tamen in toto. Et licet parcendū sit ei, non est tñ adhibenda fortis cautela in eo quod futurum est quia nisi concedatur, ægro sumere modicum secundum appetitum eius, possibile est, quod eum prouocet fortis appetitus ad sumendū multum cum nocumento ipsius, & parcendo cum intensitate, medicus inferat quandoq; nocumentum: quare medium tenuere beati. Et si alicuius ægri appetitus declinat ad sumendum aliquod medicamen, & ad aliud non declinat, licet modicum inde refutatum habeat; iuuare ægrum in ipso morbo magis, quam illud ad quod appetitus declinat, melius est q̄d sumat illud ad quod animus eius declinat. quia iuuabilius erit ei. Et non nisi aliqua pars attributionis conuenientis fit in hoc, quare declinauerit appetitus ad illud: & non nisi aliqua pars diuersitatis inconuenientis sit in alio, qua de caussa inimicaretur ei animus eius. Et si quis indiget e-

Appetitus ægri.

D uacuare aliquem humorem de corpore eius, & horribilis uidetur ei acceptio medicinæ: si ipse humor sit cholericus, euacuetur cum syrup. rosarum, infrigidato cum niue & scamonea, uel cum beginig: scilicet cum pasta plena de amygd. infusa postea in iulep: addatur tamen zuccarū cum amygd. ad modū auellanæ, frixis in oleo amygd. aut syrup. simplici infusis: aut offera: aut diaprunis, & similibus. Et si phlegmaticus humor sit, euacuandus est cum turbit nouo, et agarico, positis per noctem in aliqua re prædicta confecta, iuxta modum dispositionis & opportunitatis in aliqua re, & in decoctione, uel syrup. secundū conuenientiam & opportunitatem. Si sanguineus, non est euacuandus nisi cum minutione: unde subtiliandum et acuendum est instrumentum ferri: finaliter & ungendus est oleo locus minuēdus. Si modicæ carnis est, ungatur, & calefiat in hyeme cum aqua calida. quia minutio tunc erit minoris doloris.

Inter cætera dicta dicendum etiam est de signis prognosticantibus euentum morborum: ut quilibet ipsorum morborū ante aduentum ipsius, prout competit, dignis remedijs extirpentur.

SIGNA SANGVINIS.	HIS ACCIDIT	MORBI SANGVINIS.
Pigricia.	Dulcedo oris impura,	Sinocha,
Laſſitudo,	ſed mixta cum amari-	Morbilli,
Alices,	tudine, uiſcoſitate, ſal-	Blacteæ.
Oſcitatio.	ſedine, aut acetoſitate:	Epidimiales morbi
Multus ſomnus.	uidere in ſomno res ru-	Maſara
Grauedo capitis.	beas, aut ſe ſubiectum	Squinantia,
Mens impedita.	quaſi oneri graui, ſunt	Fluxus ſanguinis
Perturbatio ſenſus.	cauſæ ſuper repletione	e naribus
Prauus appeti-	ſang. & indicant mor-	Obthalmia. &c.
tus cibi.	bos futuros ſanguineos.	

SIGNA CHOLERAE.	HIS ACCIDVNT	MORBI CHOLERICI.
Citrinitas coloris.	In ſomno res citrinæ.	Tertiana
Amaritudo oris.	Vſtiones.	Derſam
Punctio oris ſtom.	Coruſcationes.	Pleuriſis
Ardor. Nauſea	Lites: quæ ſignificant ſu-	Colica
Lamentatio.	per dominio chole-	Ictericia.
Sitis ualida. Sicci-	ræ rubeæ,	Formica.
tas linguæ	Prognoſticantes morbos	Et cæteri.
Vrina citrina.	futuros cholericos.	

SIGNA MELANCHOLIAE.	HIS ACCIDIT	MORBI MELANCHOLICI.
Liuiditas coloris.	Somnus perturbans,	Quartana.
Accetoſitas oris.	et horribilis. Viden-	Morphea in lepra.
Paucus ſomnus.	tur mœrores, res ni-	Cogitatio mala
Multa cogitatio.	græ, & obſcuræ,	Defectus mentis
Malus animus.	Turbedo aſpectus.	Cancer Apo-
Macida facies. Stri-	Prognoſticant morbos	ſtema durũ. Vari-
ctura ſup os ſtom.	melancholicos futuros.	ces. Dolor ſplenis.

SIGNA FLEGMATIS.	HIS ACCIDIT,	MORBI FLEGMATICI.
Pigricies. Tarda	Pauca digeſtio.	Quotidiana
mens. Negligen-	Albedo coloris.	Apoſtema molle
tia. Fluxus ſaliuę.	Videntur in ſomnis	Paraliſis
Multum ſputum.	flumina. Nix,	Tortura oris
Multus ſomnus.	Pluuia, Incubus,	Apoplexia
Grauedo capitis	Prognoſticant futu-	Epilentia
Inflatio faciei. Pau-	ros eſſe morbos	Et ſic de alijs.
cus appetitus cibi.	flegmaticos.	

C Morphea alba, significat baras futurum.
Multi carbunculi, prognosticant dubayla futurum.
Multi noduli, prognosticant dubayla futurum.
Raucedo uocis, rubedo faciei cũ aliqua liuiditate, prog. lepram futurã
Imaginatio cimicum, muscarum, & pilorum in oculis, nisi sint a stomacho, progno. descensum aquæ in oculis.
Iectigatio faciei, progno. torturam oris.
Soda assidua, prog. cæcitatem, & proprie in senescentibus.
Iectigatio totius corporis, progno. spasmum futurum.
Febris acuta, constipatio naturæ, uigilia, planctus, liuiditas oculorum quotiens accidit in pueris, prog. spasmum futurum.
Incubus si accidit multum, progno. epilentiam futuram.
Inflatio faciei, & rubedo uenarum oculorum, cum soda, prog. sirsen & birsen futuram.
Angustiosa cogitatio, & pusillanimitas absq; causa exteriori, prognosticant maniam. & melancholiam futuras.
Reumata multa, cum macie corporis, & pectoris strictura, significat ptisim futuram.
Ponderositas lateris dextri, & albedo egestionis, progno. ictericiam futuram ex opilatione.

D Inflatio palpebræ inferioris, prog. hydropisim futuram.
Assidua torsio dolorosa circa umbilicũ, prog. hydropisim tympanitẽ.
Nausea, cũ uentositatibus in parte dextra et sinistra, in hypocundrijs, cum defectu appetitus cibi, progno. colicam futuram.
Ponderositas utriusq; flanci, & extensio ipsorum, progno. apostema in renibus.
Hypostasis arenosa, prog. lapides futuros in renibus.
Hypostasis similis litargyro trito, proog. lapidem futurum in uesicã.
Assiduus ardor urinæ, prog. ulcera uesicæ, & ueretri.
Torsio & ardor partiũ inferiorũ cum fluxu uentris, prog. dysenteriã.
Assiduus ani pruritus, progno. hæmorroides.
Mutatio coloris post sanationem alicuius morbi in eo, progno. exiscuram futuram.
Perturbatio cerebri post percussionẽ, aut casum, prog. apoplexiam.
Soda & dolor stomachi in principio ægritudinis, prog. subeth.
Iectigatio partium inferiorum hypocundriorum, progno. apostema in diafragmate.
Priuatio mundificationis sputi in empicis & pleureticis post. xl. dies, progno. ptisim.
Sputum rotundũ in pleurisi, si durat per longũ tempus, prog. ptisim.
Assiduus fluxus uentris habenti in utero, prog. aborsum fœtus.
Contabescentes mamillæ in habente in utero, prog. aborsus fœtus.
Nodulatio sang. in mamilla, progno. maniam futuram.

Duricies mammillę habentis in utero, significat dolorem futurum aut anchis, aut oculis. A

Fluxus intestinorum habentis in utero, significat ꝙ fœtus ægrotat.

Abundantia lactis habentis in utero, ſ3cat debilitatē uiſcerum futurā.

Mulier niſi post partum bene mundificetur de ſang. partus, ſignificat morbum in ea futurum, aut apoſtema in matrice, aut in epate.

Apoſtema accidens ex cauſa uulneris ſi ſubito abſentetur, ſi uulnus eſt partis poſterioris, prog. ſpaſmū: ſi anterioris, maniam, uel fluxum uentris, uel pleuriſim, uel peripleumoniam.

Et ſummarie, quotiens caliditas, uel frigiditas egreditur modū naturalem, uel ſudor quotiens accidit in aliquo membro, prognoſticat morbū futurū in ipſo membro, & præcipue quotiens mutatur aliqua diſpoſitio naturalis de modo eius cōſuetudinis approbatę, prog. morbum futurū.

Hic forte aliquis dicet. Dignum & ſufficiens nobis eſt, uti medicina breuiter: eo ꝙ ſufficiens erat aliquibus medicis noſtri temporis, de aqua ordei, ſeminū, ſyr. acet. & tamarind. tamen ſi adeſt fluxus intenſus, derelinquendi ſint tamarindi. Et nulla abhibenda eſt æqualitas, aut diſtinctio in ſpeciebus febriū, ſed ſi aliquotiens augetur febris, nutriendus eſt cibo agreſtæ, aut re proxima eius regimini, in eo quod competit ipſi tempori: credendo cum ipſo regimine conſeruare uirtutē. Multiplicata eſt audacia euacuatione inutili, et derelictis medicinis diſtinctis ad utilitatem cuiuſlibet morbi, & in eo quod ad cōſeruandam uirtutē uidetur utile, ac dubietate remota, alias adhibita, curando morbū frigidum cum medicinis calidis. Non minus ſuperpoſitionis emplaſtrorū prohibitiōe, in eo, quod emplaſtrandum eſt: et paucitate conſyderationis in conſeruatione uirtutis, quæ dicitur pecunia capitalis. Et dimiſſis dictis antiquorum medicorum approbatorum in curatione morbi, in eo cuius firmum eſt experimentum, & uerificatum, eſt utilitas iuxta ordinem cuiuſlibet morbi excuſat ſe in omnibus hiis: ꝙ complexiones mutatæ ſunt, & curę quæ ſunt in libris antiquorum medicorum, irritæ ſunt & priuatæ. Obiectio. B

Reſpondendū eſt huic cōtradictori: ꝙ medicus qui breuiter utitur eo quod dictum eſt, expulſus eſt a dignitate ſcientiæ: propter durabilē perſeuerationem eius in quiete & pigricie mentis eius, & ſubiectionem executionis uoti eius. Et ſi executio uoti eius, & pigricies, ſunt fundamenta eius quietis, eum expellentes a ſalute, ſe addiderūt periculo & uituperio manifeſto. Dicitur enim pigricies, non uideri pecunia carere, & ſollicitudo pons uictorię prędicatur. Dixit nempe Hippo. Vita breuis, ars uero longa. Vnde breuis eſt uita hominis, ad diſtinguendum rationem ſcientiæ medicinæ. Et hoc eſt contra opinionem quorundā, dicentium, ꝙ medicinæ documentū tradendum eſt in una hora. Et medici rationis cōtradicunt dictę ſectæ ingenij: unde dicūt, ꝙ poſſibile ſit, ꝙ tradaē documentum medicinæ in ſpacio ſex menſium. rimoroſa eſt em̄ penes eos, calida medicina in cura morbi frigidi, ex ignorantia ipſorum in iuuamentis, Reſponſio.

C extimatione habita, ꝙ breuis cura facta cum medicinis frigidis, est mino ris fallaciæ & nocumenti: & nõ respondet ratio extimationi eidem. cum usus medicaminis frigidi, sit maioris nocumenti in loco inconuenienti eius, sicut usus medicaminis calidi in loco incongruo. Et si aliquis con tra dicat: ꝙ si utimur medicamine frigido in loco inconuenienti ei, nocu= mentũ eius nõ erit ut usus medicaminis calidi in loco incongruo eius. Re spondendum est ei, ꝙ eius iudicium nõ est firmũ, & oppositio eius reue= lat ignorantiã eius. quia secundum rationem nulla distinctio est inter ea. Sed audacia facta est in intensa euacuatione absq; opportunitate eius: & paucitas conseruationis uirtutis est maioris periculi. Et iam dictę sunt certæ conditiones, quæ obtinendæ sunt in cura cuiuslibet morbi, iuxta ꝙ ediderunt periti medici, consecutis prius cõditionibus prędictis in cõ= plexione, ætate, dispositione aëris, & aliorũ de quibus facta est adæqua= tio condigna studio & posse toto. Ignorata quidem intentione antiqua, eorũ ignorantiam occultant: dicentes, ꝙ dictum peritorũ est iustum: cũ sit significans super uiam salutis: tamen occultũ sensum habet, & manife stum. Et hoc certum est contra eos: ꝙ manifestus sensus dicti ipsorũ non potest firmari nisi post cognitionẽ medullæ sensus occulti ipsius. Et per studiũ satis faciens reuelatur rectitudo. Et qualiter id quod remouet mor bum, poterit cõseruare uirtutem: & uirtus nõ seruatur nisi consimili. Et

D morbus nõ remouetur, nisi per contrariũ: & qualiter simile & contrariũ possit indicari unum: et qualiter id quod remouet frigidum, possit remo uere calidum: cum sint duo contraria: quorũ unum nõ inuenitur, nisi in priuatione alterius. Et abstinentia cibi penes eos facta in cura iuiuslibet fe bris. quia antiqui intellexerũt ꝙ in aliqua febre debet cibari patiens post paroxismum, & in aliquo tempore paroxismi. ut cũ fortis debilitas uir= tutis adest, et dubitatur ne deficiat ex uiolentia paroxismi. Et in alio nulla est tradenda nutritio. Sed aliquãdo dubitat̃ de aqua ordei. Et uiri me= dici regimẽ propriũ distinguunt cuiuslibet morbi. Et si morbus est uelo= cis declinationis, subtilis materię, eminente uirtute forti, regẽdus est pati= ens cũ dieta subtili: & econuerso. Quare facienda est dieta iuxta morbos ipsorũ. Vbi uero dixerunt, ꝙ cõplexiones mutatę sunt: intentio ipsorũ debet declarari sic. Vtrum cõplexiones in toto mutatæ, an in parte, & si intentio ipsorũ sit, ꝙ in toto intellectualis ratio dictum eorũ refutet. quia necessario cõplexiones erunt æquales, aut inæquales: singulares, aut cõ= positæ. Si singulares: aut cholericæ, aut frigidæ, humidæ, aut siccę. Si cõ= positæ, aut calidæ aut humidę: aut calidę et siccæ, frigidæ aut humidę, aut frigidæ aut siccæ. Et sic de dicto ipsorũ intelligitur, ꝙ complexiones sunt mutatę: ꝙ in eis est addita decima cõplexio ultra quã dictum est in ipsa di uisione rationis. Et si intẽtio est: ꝙ in parte, mala est loquela ipsorꝫ in hoc, & nõ minus intentio. Sed iam in loquela reprobatũ est dictũ ipsorũ, ubi dixerunt: ꝙ mutatæ sunt in toto: possibile est, ꝙ intentio ipsorum sit, ꝙ complexio calida in hoc tempore dominatur super hanc regionem: et si super hoc cadit intentio ipsorũ, licet non sequatur eam ipsorum loquela,

Distinctio regiminis morbi.

notum eſt,quod iuxta eam utendum eſt eo quod dixerunt medici, ad cu A
randum morbum frigidum cum medicamine calido,in ętate,regione, & aere,prout competit. Et ſi quis allegat:qualiter hoc intelligendum,et quare ſi complexio calida dominatur ſuper aliquā regionē aliquo tēpore,nō utimur medicamine calido in cura morbi frigidi: licet hoc raro inueniatᷓ. Medici dixerunt certam ſignificationem ſuper quamlibet regionem multæ caliditatis, aut frigiditatis. Vnde certificata ſpecie morbi, & cognita cauſſa eius, conſequutis conditionibus prædictis,utendum eſt in eis medicamine iuxta modum ipſarum: & ſi morbus eſt calidus, curandus eſt cum frigido:ſi frigidus,calido. Et ſi complexio calida dominatur ſuper aliquam regionem, utendum eſt medicinis calidis:in alijs regionibus, frigidis. Et ſi dominatur in aliquo tempore in quo dominabatur frigiditas, conſeruandæ ſunt conditiones regiminis quæ conſeruantur in hyeme, uel æſtate: nā de frigiditate hyemis non poteſt dici ſicut de caliditate æſtatis. Et ſi dicat, quod omnis regio eſt calida, & in qualibet complexione non diuerſificatur hyems et ęſtas,neq; ęthiopes,neq; ſcoti. Et ſi hoc eſſet, negaretur ab eo teſtificatio rei certæ: & quilibet homo licet tempus agat aliquid in complexione eius,ſi credit quod hoc agat in quolibet animali, & uegetabili, ſubuertendo naturam cuiuſlibet frigiditatis ipſorum ad caliditatem,ſequeretᷓ quod portulaca fieret calida,& lactuca:& quod complexio frig. cuiuſlibet animalis, poteſt mutari ad caliditatē agentē in tempore in eam. certificata enim ſunt per medicos famoſos ſigna caliditatis B
& frigiditatis. Vnde prout inuenimus ſigna ſignificantia ſuper morbos ipſos,remouere debemus cum eis contraria. Vbi uero contradixerūt, prohibēdo emplaſtra:certū eſt, ꝙ medici cōpoſuerunt de hoc lib. et dixerunt utilia,& ipſorum utilitates. Et iam intelleximus per aliquos,quod ipſi ſic allegant:quod impoſſibile eſt,ut aliquod emplaſtrum non ſit calidum,aut frigidum. Et ſi calidum, attrahet ad locum cui ſuperponitur ſuperfluitatem additam ſuper eam, quæ eſt in eo:ſi frigidū, prohibet diſſolutionem eius quod eſt in eo. Et hæc allegatio eſt inepta. cum dictum eorum iaceat ſuper diuiſionem inſufficientem. Secuti ſunt in omni diuiſione hoc quod non debent ſequi. Inſufficientia uero diuiſionis oritur tali modo. Quia qui diuiſionem alicuius rei debet facere habeat præſentes omnes diuiſiones rei integræ quam diuidere conatus eſt, & eas diuidat ordinarie: et ſi aliqua pars diuiſionis occultatur, & non manifeſtatur, contradictori eius dicere poteſt, quod talē diuiſionē negaſti: & id quod dixiſti,quod impoſſibile eſt,quod omne emplaſtrū nō ſit calidū, uel frigidū, non eſt uerū. quia poſſibile eſt,quod ſit temperatū:ergo nec cal. nec frig. Etiā ſequuti ſunt in ꝗlibet diuiſiōe dicta per eos id ꝗd nō debēt ſequi tali modo: dicētes, quod cal. attrahet ad locū ſuperfluitatē. Et hoc eſt ineptum, imo falſum. quia poſſibile eſt, quod ſit calidū,& non attrahat. quia inuenitur cal. non attrahens, ſed turbans, diſſoluens, & congelans ſicut medicinæ calidæ diſſolutiuæ, quæ diſſoluunt, & non attrahunt ſuper-

C fluitatem ad locum. ficut camomilla quæ dissoluit, & attrahit de sui proprietate. Et corpore purgato, licet aliquis locus in eo emplastretur cum eo quod dissoluit & attrahit, non attrahetur aliquid per id propter purgationem corporis præcedentem. ut patet in adamante, qui non attrahit nisi affuerit ferrum: & est simile de humore peccante superfluo, qui ante purgationem ab emplastris attrahitur, sed post euacuationem non, sed dissoluitur. Etiam ubi dixerũt. Sed frigidum prohibet dissolutionem: non uerum, quia possibile est, quod emplastrum sit frigidum, & non prohibeat dissolutionem, sed erit frigidum & dissoluens. ut farina ordei, aqua permanens. In quo est secretnm secretorum medicorum antiquorũ & philosophorũ. Etiam aliqui dicunt, quod quãdo emplastrum est frigidum, reuocat calorem ad interiora corporis. Et hoc dictum est diuersum alteri. quia reuocatio caliditatis, necessario dissoluit ex ui caliditatis inmissæ. Verumtamen de superpositione rei frigidæ, si durauerit super membrum, licet in primis fugiat caliditas ad interiora, tamen ob assiduitatem eius continuabit frigiditas eius, cum interioribus suis, itaq; fient unum & idem. Quia in habentibus symbolum, facilis est trãnsitus. Res etiam frigidæ iuuant ad dissoluendum. quia quotiens calefit membrum, egreditur ab æqualitate complexionis in membro debilitãte illud, & debilitatum non potest dissoluere id quod in eo est: tamen quando superponitur ei frigidum, infrigidando illud, inducit ad æqualem complexionem, et uirtutem: & uirtus corroborata in eo, dissoluit id quod obtinetur in eo. quia quotiẽs membrum fit in ęqualitate, attrahit ad se iuuamenta,

D & expellit nocumenta: & res reducta ad naturalem complexionem reducetur ad consuetudinem Et si aliquis dicat: si ponatur calidum cum frigido, nullius erit utilitatis, & effectus unius irritabit effectum alterius. Dicetur ei, quod non, sed magnæ utilitatis erunt, & inducentur ad æqualitatem. Suscitatur enim ab ęqualitate effectus æqualis, & dissoluet propter caliditatem quę est in eo, et prohibebit superfluitatẽ: et infrigididabit propter frigiditatẽ, et mortificabit mortificatiõe utili et ꝓ futura. Ergo in quolibet ipsorum est magna utilitas, si compositione elemẽtali fuerint continuata, & debito regimine naturę recta. Et non sequitur q̃d dicitur: postq̃ compositio cadet inter ea, paratur utilitas cuilibet eorum. cum composita plura sint de calido & frigido, & ex ęqualitate ipsorũ exeant utilitates & iuuamenta in eo super quod fuit compositio ipsorũ. Vnde cum morbus habeat quatuor tempora, ficut annus. s. principium, augmentum, statum, et declinationem, quodlibet ipsorum temporum exigit medicamen diuersum aliis tẽporibus. quia Principiũ exigit res confortatiuas, et repercussiuas, scilicet frigidas, & prohibitiuas: et cum tunc in ipso tẽpore principium inanitionis sit, & in mẽbro non sit de quantitate, de qua dubitandũ est de priuatione dissolutionis, illud tempus exigit id quod ꝓhibet manationem ad membrũ, & restitui ei uirtutẽ ad expellendũ. Tempus ꝟo augmẽti exigit id q̃d dissoluit, adiuncto tñ cũ eo quod infrigidat. Et hinc

et hinc postea contiugit etiam, quod tempus status, eo quod manatio eius finem habet, exigit id quod dissoluit, tamen adiunctum cum eo quod infrigidat cum multa dissolutione, & id quod infrigidat cum minore infrigidatione. Tempus autem declinationis, dissolutiua absq; infrigidatione. Et cum tunc materia sit in principio dissolutionis; & uirtus sequetur, est uictoria super morbum. Etiam dixerunt periti medici de iuuamentis emplastrorum in toto, cui opportuna uidentur. Et si quis dicat: quod incompetens est superpositio emplastrorum. Dicere debet, quod medici peccauerunt ubi dixerunt, quod iuuabilis est superpositio emplastrorũ: aut quod competens erat ipsorum superpositio: tamen nunc amissum est iuuamentum ipsorum ad corroborãdum errorem ipsorum. quod tñ falsum est et erroneũ, quia medici uerũ dicunt, & affirmãt, q emplastrũ proximũ sit mẽbro cui superponit: cũ rebus alijs sumptis et bibitis, eius effectus maioris iuuamẽti erit. quia res sumptę & bibitę multã mutationem sequuntur, anteq; competentes sint membro, debilitatis uirtutibus ipsarum, non ad modũ emplastri, in eo tñ sunt manentes absq; aliqua diminutione effectus eius. Et de Canone Curarũ hoc iustũ uidebat, quod medicamen continuetur cum membro curando de proximiori loco et utiliori ipsius. Et ad id quod dixit, quod emplastrũ iuuabile fuerit: tamen defecit iuuamentum ipsius, propter mutatiõem locorum, complexionũ, & temporum anni, satis factum est ei superius qualiter intentio ipsorum inepta. Et Deus excelsus subueniat nobis, ad discernendum scientiam ueram, inducendo nos sua gratia ad rectitudinẽ, & semitam rectam, iungendo siccum humido, in quo totum iacet magisteriũ: cũ ipse solus, fons, et origo omnis sciẽtiæ existat, intellectusq; creatæ et increatæ. Cui laus sit & gloria semper per infinita seculorum secula, AMEN.

INDEX CANONVM præmissorum in singulos Tacuinos sequentes.

TACV-INORVM TABVLAE PARTICV-LARES.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

2 De eo quod multiplicatur in Febre spiritus, quæ dicitur Ephimera. I

	NOMINA	Complexio, Aetas, Tempus, Regio, Salus, uel tior	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Ephimera ex rebus calidis exterioribus,	Calida, Iuuenilis, Aestiuum, Meridiana., Salubris	Ex calidi. spūs cali. rebus extrinsecus, ut a sole, & aqua sulfurea	Caliditas tactus capitis: paruus pulsus, & uelox	Nulla fiat	Cū odore sandali, cāforę, & aq̄ rosf. infrigidatiōe frontis, & salis fricatiōe olei & aneti.	Infrigident anteriora capitis cū aceto, & aq̄ frigi. in tribus partibus eius
2	Ephimera ex puscu-lis	Calida, Senilis, Aestiuum, Septentrio., Salubris	Ex suffocatioe supfluitans sūo sę cū spissitudine corporis & ꝓhibitiōe dissolutionis	Restrictio cutis & qñ tangit̃ in pri. modica caliditas, & deinde fortificabit̃	Minuatur mediana, ne declinet ad putredinem	Cooperiat̃ uestibus delicatis & utatur fricatiōe leni, ét balneatiōe postea	Cum fricatione & coopertione facta cū pannis
3	Ephimera ex cibo, & potu calido.	Calida, Iuuenilis, Aestiuum, Calida, Salubris	Ex sumptione nutrimentorꝫ uel medicinarum calidarū	Rubedo faciei & oculorꝫ, aridit. oris eiusq; amaritudo epatisq; inflammatio stomachiq;	Nulla fiat	Cum aqua ordei & mucillagine psilliȷ̄ & Iulep	Vtat̃ lactucis, citrullis, uel medulla ipsorū, uel granatorum
4	Ephimera ex labore	Sicca, Iuuenilis, Aestiuum, Calida, Salubris	Ex exercitio ę qualitatē transgredientē	Ariditas oris cutisq;, & paruitas pulsus	Nulla fiat	Cū balneatiōe leniq; fricatione, oleoq; uiolarū, gallicu-lisq; & hædis	Cum quiete, unctiōe, balneo & dormitione
5	Ephimera ex impetu	Frig. & sicca, Iuuenilis, Aestiuum, Occidentalis, Salubris	Ex exitu san. & spiritus ad superficiem corporis	Eminens ocu. inflatio, & rubedo faciei & ardor, & rubedo urinæ	Nulla fiat	Vtatur quiete anhelit⁹, odore cāphore, & aq̄ rosf. & potu Iulep cū niue	Vtatur ęquali anhelitu, quiete & dormitione
6	Ephimera ex angustia.	Frig. & sicca, Senilis, Autumnale, Sicca, Salubris	Ex ingressu ca. foris & spiritus ad fundū corporis	Oculi cōcaui, & arida facies & parua	Nulla fiat	Audiat uoces lęticiæ, & utatur balneo, & gallinis	Vtatur lęticijs diuersis, comestione citrullorum & cucumerum
7	Ephimera ex uigilijs	Frigida, Senilis, Autumnale, Sicca, Salubris	Ex digestione pauca cibi, & modico spiritu animali, uel priuatiōe eius	Oculi concaui sicci declinātes ad somnū, grauis motus corꝫ faciei inflado, et albedo urinæ	Nulla fiat	Vtatur odore olei, uiol. & somno, & sumptione galliculorum	Vtatur somno balneo, & quiete
8	Ephimera ex apostemate	Calida, Iuuenilis, Veris, Meridionalis, Salubris	Ex calidit. spiritus ex uicinitate apostematis facta deueniet ad cor	Fortis rubedo faciei, magnus uenter & extēsus, alba urina	Cum minutione fiat	Cū aqua ordei granat. & lulep, & cucusbita cocta cum agresta	Vtat̃ quiete in locis frigi. comestione lactucę & malus

C O M M. R E I P.

1 Omnis Ephimera curari debet remotione caussæ inducentis eam. Et si fit ex calore solis, uel alias calidis, effundatur super caput aqua ros. mixta cũ aceto, & oleo ros. sæpe infrigidata cum niue: tum cum pannis lini. & mutentur panni q̃cito calefiunt. Et cessante febre, balneetur cum aqua ebullita cum uiolis, nenufare, & camomilla. Et utatur prisana infrigidata cum zuccaro albo, & pane infuso in aqua niuis, aut in iure cucurbitarum, coct. cum agresta, aut cum passulis, Deinde utatur quiete post cibum, aut dormitione.

2 Locetur patiens in camera tepida, & cooperiatur pannis delicatis, et fricetur corpus leniter. Et cessante febre, balneetur, & post balneum cooperiatur pannis: & cibetur galliculis frixis uel assis: & utatur odore maioranæ. Et si febris non remouetur finaliter, & aliqua parte remanet in corpore cum aliqua diuersitate pulsus, & urina indigesta, possibile est, ꝙ declinet ad putridam. Quare fiat minutio, si sustinẽt uirtus, ætas, tempus. Et utatur ptisana. Deinde syrup. lumarum. Et cessante febre, cibetur cibo frigido, facto zirbeg cum aceto.

3 Locetur patiens in camera frigida, si tempus est æstiuum, utendo potu aquę seminis portulacæ mixtæ cum iulep, & aqua granat. infrigidatis cum niue, & cibo cucurbito coctæ, cum agresta, uel spinaciatũ coctarum cum oleo amygdalarum, & farina hordei, uel tritici, cum aqua frigida, zuccaro albo. Et si tempus est hyemale, moretur in loco ęqualis aeris: & bibat de syrup. agrestæ. Et declinante febre, balneetur. Deinde quiescat per horam. Et cibetur galliculis coctis cum agresta, uel succo granatorum. Deinde multo somno utendum est.

4 Vtatur patiens quiete, & ocio locis conuenientibus, tempore imminente. Et cessante febre balneetur, & sedeat in pila aquæ frigidæ: & post eius exitum de ea fricetur fricatione leni, facta cum oleo, uiolis, uel nenufare. Et lauetur aqua multa tepida. Et cibet galliculis, extremitatibus hædorum, lactucis, endiuia, & portulaca: multo cibo sumpto in pluribus uicibus, ad restaurandum id quod dissolutum est in corpore.

5 Audiat patiens sermonem ornatum de nocumento corporis accidente ex impetu: ut attribuatur ei reprobatio eius culpæ, tamen in ornato colloquio, minigante eius impetum. Et cessantibus impetu & febre, balneetur: & sedeat in aqua dulci, tepida. Et si tempus est æstiuũ, lauetur aqua frigida. Et utatur quiete, & odore herbarũ frigidarum, & odoriferarũ, & potu aquæ granatorum mixtæ, cum iulep & niue: & cibarijs confectis de agresta, uel aqua granatorum, & piscibus asperatilibus, coctis cum aceto. Et postea multo somno.

6 Mitigetur angustia patientis sermone reuelante nocumentum corporis, accidens de angustia incorrigibile, & inducente ipsum ad gaudium & risum. Et audiat diuersas cantilenas, utendo solatijs, & fricatione corporis moderata. Et post declinationem febris, balneetur cum aqua calida. Et cibetur cibarijs conuenientibus, ut carnibus hædinis, & agninis, & piscibus asperatilibus. Et si tempus est æstiuum, locetur in loco frigido: si hyemale, in loco tepido. Tamen parum dormiat.

7 Vtatur patiens odore olei se. cucurbitæ, confectis cũ uiolis, & epithimate super caput, facto cum aqua ebullita cũ uiolis, nenufare, cortice papaueris, & ordeo fracto. Et cessante febre, balneetur in camera media cum aqua tepida & dulci: & fricetur. corpus (alias caput) oleo: & quiescat per horam. Et cibetur cibarijs tenuibus, ut galliculis. Euitato coitu. cum ipse nimium corpus deficcet.

8 Illiniatur apostema cum rebus conuenientibus, frigidis & stipticis. ut sandalis, aqua rosa, aqua semperuiuæ. Et utatur potu rerum frigidarum. ut psillij, aquæ seminis portulacæ, & rob, agrestæ: cibo cucurbitarum, uel pisorum, uel spinaciarum coctarum cum aqua granatorum. Euitetur balneum, & motus, donec declinet morbus, & dissoluatur apostema.

4 De eo quod multiplicatur in Febre spiritus, quæ dicitur Ephimera.

	NOMINA	Complexio Aetas Tempus Regio Salus, uel tior	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Febris Tertiana	Cal. & sic. Iuuenilis Aestiuum Calida, & sicca nõ tior. si ĩtpol.	Ex humore cholerico	Rig. mul. pũctio ut acus, cal. pungẽs, fœtor urinę eritq; ignea. Et si erit itra uen. eri ꝓmi. mẽc. cũ eis.	Cũ succo granati. pulpaq; ipsius, & zuccaro,	Cũ syr. ros. acetoso, cũ niue & ptisana, cũ syr. uiol. aqua cucumerũ sarac. spodio, & iulep.	Cũ succo granati, muzi, porcul. citrulli, & aq̃ fri. si in stoma. & apostemate. si est debilitas.
2	Tertiana duplex	Cal. & hu. Adolesc. & iu. Veris Meridiona. Timorosi. in fi.	Ex flegmate, & cholera rubea putrefactis.	Erit cõtinua, alleuiaiq; in die, & fortificat in nocte, & rigor in tertio erit fortis	Cũ trocis. uiol. & cum turbit, polypod. & cassia fistula.	Cum ptisana cũ zuccaro, & syrup. acetoso, quiete & ocio.	Cum ptisana, & farre ordei.
3	Quartana	Frig. & sic. Senescens Autumna. Occidentalis Nõ timorosa	Ex humore melancholico.	Rigor ĩ princ. & grauedo, fri. tot. cor. & ñ erit cal. acuta, uri. fętẽs, idig. dimit. p biduũ, affli. al. die.	Cum minutione, si san. est niger, & decoctio. epithimi post digestio.	Cum zuccaro ros. ℥ vij. syrup. acet. unc. iij. s. & gallicu lo cocto zirbeg, uel frixo.	Cum uua Iudaica, & spinacijs frixis cum elmori.
4	Quotidiana	Frig. & humi. Adolesc. & iu. Hyemale Frig. & hu Timorosa	Ex humore flegmatico.	Frig. extremitatũ, cũ horripilatiõe, pauca siti, subtili urina, uel turbida, uel spissa, uel rufa.	Cum uomitu, turbit. agarico, sale quotidiano, & aqua calida.	Cum zuccaro, syr. acetoso, & bistarda assa in ueru.	Cu ptisana & modica parte fenieuli, et cibo de blitis, spinacijsq; cũ acero, & elmori coctis
5	Sinocha continua	Cal. & humi. Adol. & seni. Veris Meridionalis Tiorosi. ĩp fine	Ex sanguine,	Grauedo cor. remissus anhelit⁹, spiss⁹, sitis, sbaaměta. rub. oculoꝝ, cor. urina, mag. puls⁹, uar.	Cum minutione medianę.	Cũ syr. agrestæ, & acet. simplici & rob acetosit. cũ aq̃ niuis, et ordei, cũ suc. gran. muzi, et iul. bib.	Cũ mucil. psilij, aqua tamarindoꝝ, et prunorũ, uel medullę cucumeris, citrulli cũ agresta.
6	Febris composita	Iuxta humor. Adol. & senil. Autũni & uer. Meridionalis Tiorosi. in fine	Ex putrefactione duorum humorum, uel plus	Iuxta dominationem humorum putrefactorum.	Cum euacuatione humoris cõdominantis.	Cum tẽperato regimine iuxta modũ hũoris, cum studio & cõsyderatiõe.	Cum medicinis conuenientibus utriq; humori.
7	Ethica	Cal. & sic. Iuuenilis Aestiuum Cal. & sicca Tiorosi. in fine	Ex præcedẽte feb. adurente, uel pauco cibo, uel tristicia, uel regimine cal. & sic.	Nullus dolor, neq; remissio, neq; aliq̃d accñs feb. puc. sed fortior fit penes cibum & somnũ.	Nulla fiat.	Cũ syr. papaue. ingressu balnei, & pilę aquę tepidę, gallinacei extremitatib. uel coctis. spidebeg	Cũ ptisana, et piscibus coueniẽti bs spidebeg, aut frixis cũ elmori cucu. citrullis, et ouis mollibus.
8	Consumptio	Cali. & sic. Iuuenilis Aestiuum Cal. & sic. Tiorosi. in fine	Ex apostẽate cal. ĩ pectore, uel calidit. lędẽte cor, & desiccãte hũi. eius, uel ex cã inducẽte ethicã.	Oculi concaui, clausiq;, arida facies, siccaq;, sicciũq; corpus, aures citrinę, tormosę, mirach siccũ durus pulsus,	Nulla fiat.	Cũ tro. cãforæ, & syr. iuiubarũ, aq̃ melonũ, et endiuię, et gallicullis spidebeg, cũ oleo amyg. papauere recẽti.	Cũ ptisana, papauere, balneo, & sessione in aqua tepida, uel cũ piscibus couenient. spidebeg, uel ouis mollib.

1532

CVRA COMMVNIS.

1 Poſt euacuationẽ humorum in die paroxiſmi, bibat de aqua tamarind. cum ſyr. acetoſo, & iulep, & ſucco granati: & alia die bibat ℥ v. ptiſanæ, cũ unc. 1. zuccari: & poſt iiij. horas unc. 1 ſ. ſyrup. acet. ſimplicis. Sugat granatũ muzum, cum aqua prunorũ, & acetum, ſi tempus eſt æſtiuũ. Infrigidentur nutrimẽta cum niue: moretur in aëre frigido: ſi hyemale, in aëre temperato. Et ſi accidit nauſea cum amaritudine, uomat cum ſyr. acet. & aqua calida: & poſt uomitum bibat de ſyrup. agreſtæ, & ſyrup. granati.

2 Poſt ſigna manifeſtæ digeſtionis euacuetur humor decoct. abſinthij, aut cum eo quod dixi ſuperius: Dimittatur cibus in die paroxiſmi: & ſi uirtus non ſuſtinet, bibat de pulte aquæ ſurfuris, cum zuccaro poſt declinationẽ paroxiſmi: deinde de ptiſana: deinde de ſyr. acet. & trociſ. roſ. Det ei, & cibet galliculis, pdice, zirbeg coctis.

3 Si accidit æſtate in iuuene, breuiter utendũ eſt cura prædicta, tenui dieta, cum iure perdicũ, & galliculis coct. ſpidebeg, uel zirbeg. Euitatis cibis groſſis, & piſcibus, lacte, & fructibus, carne hircina, uaccina, & lentibus, & toto eo quod generat uentoſitates. Si accidat alio tempore, minutio fiat, ſi conuenit uirtuti, ætati, & tempori. Et poſt digeſtionẽ cum decoct. prædicta euacuetur. Et poſt paroxiſmũ cum trociſ. polyan, & ſyrup. acet. & uomitu facto in die paroxiſmi, ſiue cum ſyr. acet. infuſa in eo radice cũ aqua calida, cocta cum aneto. Et dixit Bimmaſus, ꝙ pili barbæ hirci ſi ligentur in collo patientis quartanam, iuuabunt contra eam. Similiter tela araneæ, trita cum oleo, illinita ſuper corpus. Et ſimiliter indumentum uiri indutum ſuper parturientem, dum non lauatur, iuuabit contra eam.

4 Debet ſtudere in hac febre ad euacuandũ humorem abſq; infrigidatione caliditatis. Et ſi accidat ſitis, da ei iiij ℥. ptiſanæ ante paroxiſmum per ſex horas: deinde per iiij. horas ℥ ij. ſyrup. acet. cum aqua frigida. Et ſi ibi non eſt ſitis acuta, breuiter utendũ eſt zuccaro roſ. & ſyr. acet. Et ſi uirtus eſt debilis, cibetur biſtarda, galliculis coctis, zirbeg, & conſortet. Et manifeſtatis ſignis digeſtionis, euacuet turbit, agarico, & iera pigra ana. ʒ ſ. ſale Indiano, danif. v. tritis, & ſumptis cum aqua tepida mane, tempeſtiue: & unc. 1. ſyrup. acet. aqua calida, ſale groſſo fracto. Et ſi febris fit chronica, & debilitat ſtomachus, da ei de trociſ. roſ. ʒ 1. maſtice, xyloaloe ana. danik. ij. tritis bene cum ℥ vij. zuccari albi roſ.

5 Poſt minutionẽ bibat de ſyr. acet. ſimplici, & ſugat de granatis muzis. Deinde ſi uirtus eſt debilis, cibet iure galliculi cocti cum agreſta: & ſi eſt foros, cum lactucis, medulla cucu. aut ſpinacijs coctis cum agreſta. Deinde quolibet die ante ortũ ſolis, bibat de ſucco granati muzi: & poſt ortũ ſolis de ptiſana cum zucca. Deinde de ſyr. acet. ſimplici cum aqua frigida: & cibetur cibis de agreſta prædictis. Et ſi morbus eſt chronicus, & natura ſicca, leniatur cũ manna, tamarind. et prunis infuſis in ſyr. uiol. & ſuppoſitorio confecto de maluauiſco, baucac, zuccaro ruſo: aut cum cliſteri confecto de zucc. oleo ſiſami, elmori, & aqua blitaꝝ. Et ſi ſentitur dolor in uiſceribus, & conſtipatur uenter: ne des ptiſanam, niſi poſt mitigationem doloris, & ſolutionem naturæ. Et ſi nigreſcit lingua, illiniatur mucilagine pſillij, & iulep, & oleo roſ. Et bibat de ſemine portul. ſpodio, cum iulep.

6 Cura eius componi debet de cura feb. ſingularis: & ſi æqualis eſt compoſitio humorũ inducens eam, fiat regimen cum cibis ex medicinis conuenientibus cuilibet ſpeciei eius. Et ſi augeť unus ſuper aliũ in ea, cureť augens. Et ſimiliter ſi unus ipſoꝝ eſt maioris periculi, curetur ille. Et ſi febris compoſita lædit corpus cum deſiccatione: detur ei de trociſcis camforæ: humecteť corpus ptiſana. Sed rigor, & horripilatio in his febrib. curentur cum potu aquæ calidæ, & ligatione muſculoꝝ tibiarum, facta cũ faſcijs lans. Fricetur pars inferior pedũ & manuũ in aqua calida, & cooperiať cum pannis. Et ſi rigor eſt continuus, & multus, fricetur corpus moderate multis manibus in uno momento: ut cõmunis fiat fricatio in omnibus membris: & ungatur oleo cocto cum mentaſtro. Et ſi bibit in rigore accidente in febre flegmatica ʒ 1. mentaſtri, cũ ſyr. acet. iuuabit contra eum.

7 Locetur patiens in æſtate in loco frigido, in quo flat uentus borealis, ſiſtentibus cõtra eum curſibus aquarum in uaſis fictilibus, cum roſ. & nenufare, uiolis, floribus pirorũ & pomorum, folijs ſalicis, & extremitatibus uitis, cũ aqua roſ. ſandal. & camfora roratis: & dormiat ſuper lectum planũ. Et ſi tempus eſt hyemale, moretur in loco tẽperati aëris: ꝙ nõ horripileť. Euitet laborẽ, motũ, uigilias, famem, ſitim, & coitũ. Et bibat de ptiſana cũ zucc. albo. Et cibetur cum pulte farinæ ſimilæ, zucc. & olei amygdalarum: uel cum granato bono, & pomis bonis, ficubusq; pharaonis.

8 Si non eſt foros caliditas, bibat de trociſcis camphoræ, cum lacte mulieris, aut aſinino hora ſuæ mulſionis. Et ſi eſt fortis caliditas, de lacte acido uaccino. Et ſi natura eſt ſicca, leniať trociſcis ſpodij retentiuis, uel dragea luti, & ſyrup. myrti: uel de dragea iſta dentur ʒ ij. Recipe medullæ ſem. cucur. citrulli, & cucum. torrefactis ana ʒ ʒ. gumi arab. amidi, luti caprini, ſpodij ana. ʒ ſ. ſem. portul. torrefacti ʒ 1 ſ. ſandal. alb. ſem. acetoſæ, caſianeæ ana. ʒ ſ. camphoræ danif. 1. terantur omnia: & de his ſumatur cum rob myrti. Et cibetur cibis coctis cum agreſta. Tamen ipſę exorienť, & torrefiant prius, & coquantur particula citonij: & ſuperaſpergatur ei de glande trito. Et ſi declinat natura ad perfectam ſiccitatem, ſugat de lacte fœminæ: & epithimetur ſuper corpus. Et cibetur galliculis tritis, coctiſq; particulis pomorum & citonij.

3 De eo quod multiplicatur in eo de Apostematibus secundum species ipsorum

	NOMINA	Salus, uel tior.	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Flegmon	sal. in meb. ign.	Montana	Veris	Adolescens.	Cali. & sic.	Intrinsecus ex repletiõe san. Extrinsecus ex uulnere fracturæ, uel dislocatione.	Dolor, inflatio, extensio, & fortis calidi. eius: & manus repulsio quando cõprimitur.	Cum minutione fiat.	Infrigidet sand. auellana indi ana, & luto arm. sief, memite, rasura cucur. ros. & aq̃ semperuiuę	Emplastret psilio, & aqua endiuiæ, tufulæ, lẽtibusq; excoriatis, tritis cũ aqua endiuiæ.
2	Formica	sal. in meb. ign.	Calida	Aestiuale	Iuuenilis	Calida, & sicc.	Ex fluxu choleræ rubeæ subtili.	Adustio in cute: & possibile est, q; fiat cum ea pruritus cũ caliditate.	Cum aqua fructuum fiat, & scamonea.	Liniatur cũ sief, memite, acacia licio, & aq endiuię, uel aqua plantaginis.	Cum lentibus coctis cũ aqua ros. uel aqua ramorũ portul. & capillis ustis.
3	Apostema molle	Salubre	Frigida	Hyemale	Senilis	Frig. & humi.	Ex flegmate æquali in subtilitate, grossiciæ, & uiscositate.	Albedo coloris, & mollicies apãns: nullus dolor qñ cõprimit cũ digi. sed remanet cõca.	Cum turbit, pulpa coloquin. & pillulis de teræ.	Cum aqua & aceto, in qbus infundit spongia, uel lana ad emplastrã-dum eum ea.	Cũ sale & oleo ros. aut aqua ebullita cũ aneto, & aceto, et spongia infusa in eis.
4	Apostema durum	Salubre	Frig. & sic.	Autumna.	Senilis	Frig. & sic.	Ex humore puro, qui est fęx sanguinis.	Durities, nullus dolor, color liuidus declinans ad albedinẽ, uel ad colorẽ corporis.	Cum decoctione epithimi, pillulis de lap. lazuli, uel armeno.	Cũ unguento diababalon.	Cũ cera, oleoq; uetusto.
5	Herysipela	tio. in meb. no.	Calida	Aestiuum	Iuuenilis	Calida	Ex sang. subtili & cholera rubea.	Rubedo, inflãmatio, dolorq;: & possib. est q; fugiat sang. qñ cõprimit, deinde reuertitur.	Per minutionem, & per aquam fructuum.	Cũ emplastro rasuræ cucur. semperuiuæ, & aqua plantaginis.	Cum emplastro portul. & succo lactucæ.
6	Cancer	tio. in meb. no.	Frigida	Autumnale	Senescens	Frig. & sic.	Ex cholera nigra si pars ipsius est intra uenas, & pars extra uenas.	Fortis duricies, habens formam ad modum cancri.	Per minutionẽ: & si in matrice, cũ prouocatione menstruorũ, & decoct. epithimi	Illiniatur tucia, & lytargyro, cerussa, oleo ros. & modica cera.	Cum cera, & oleo, & luto armeno.
7	Dubeyla	Tioros. in fine	Meridionalis	Hyemale	Senilis	Humida	Ex fleg. grosso, malo, & sang. turbido, qui est fęx aquæ.	Declinãs ad duriciem cũ minori humiditate, et cõpressione saniei.	Per minutionem, & lenitionem.	Cũ emplastro ficus coctæ, ordei farinæ, sale, & sepo.	Emplastret pane infuso i oleo, & aqua.
8	Glandulæ, & Scrophulæ	Salubris	Meridionalis	Veris	Iuuenilis	Humida	Ex flegmate grosso.	Durus tactus, nisi sit mellina glãdula: & minus cõprimet q̃ sanies.	Per minutionẽ, & decoct. epithimi.	Cum unguento diababalon.	Cũ emplastro farinæ ordei, lupinorũ añ distemperatis urina pueri, uel aqua.

COMM. REIP.

1 Si corpus non est repletũ, curet rebus mollificatiuis. ut oleo tepefacto, & aqua tepida. Emplastret farina ordei, maluauisco, & alumine. Tamen si est repletũ, euacuetur, & infrigidet apostema cum cymolea, sandal. & aqua lactucarũ: & post quatriduũ misceatur eis farina ordei, uel tritici. Et si in principio passionis accidit ei dolor, non debet fieri cura cum infrigidatiuis, corroboratiuis, & stipticis, sed cũ mollificatiuis. sicut oleo ros. & cera, infusa in eis spongia, & superposita. Et cibetur patiẽs cum piscib. coctis aceto, & spinacijs: uel medulla citrul. cucu. Et si caliditas imminet fortis, bibat ptisanã, aquam granatorũ, syrup. acet. sem. portul. Sed in fine emplastretur camomilla, corona regia, mixtis cum mucil. sem. lini. Et si facit collectionem in eo, & non dissoluitur, ferro aperiatur: & extrahatur id quod in eo est, & impleatur pannis de lino decenter: & ligetur super illud.

2 Vtat in sua cura desiccatiuis absq; mordicatione. Et formica est ulcus indigens in cura eius desiccatiuis. ut luto cyprino, cymolea æqualiter mixtis: & acacia in par. 5. & distemperatis in aqua ros. Et si corroditur, & indiget multa desiccatione, Recipe gallæ recentis, myrti succi ana, foliorũ lilij m. 1. terantur bene, & misceant cum oleo ros. cum qua liquefiat cera: & cum eis fiat illinitio. Bibat sem. portul. mixtũ syr. agrestæ. Cibetur cucur. cum aqua granatorũ coctis.

3 Et si generat ex uentositate uaporosa, ut accidit laborãtibus corrupta cõplexione, & ebrietate, remotio ipsius potest fieri cum sale trito, dissoluto in oleo ros. ut prędictũ est. Tamen si fit ex materia flegmatica, post laxationẽ euitentur cibi generantes flegma. ut pisces, lac: & emplastetur sale, & aloe, aliqualiter tritis, & distemperatis aqua nitri & modico aceto. Et si potest oppilari, ligari debet: sed incipiat ligatura inferius, & ascendat superius fortior & durior.

4 Post euacuationẽ emplastrum fiat cũ medulla tibiæ uaccinæ, liquefacta cum cera, aut cum ficubus dulcib. albis, coctis bene in aqua, cum farina fenugręci, & sem. lini, ex maluauisco albo: tritis prius generaliter cũ oleo lilij. Tamen euitentur cibi generantes choleram nigram. ut carnes uaccinæ, lentes, acetum.

5 Post minutionẽ, si opportuna est euacuatio, fiat cum decoctione fructuum, & prunorum, & mirabol. citrin. Et bibat de aqua portul. mixta syr. acetoso simplici. Et cibetur cibo facto de agresta. Et illinitio fiat cum acacia, sandal. aquæ ros. & aqua semperuiuæ.

6 Ante ulcerationẽ eius emplastretur unguento cauaturæ. Tamen si ulceratur, illiniatur cerussa plũbea & paritaria lota, mixtis oleo ros. & aqua coriandri recẽtis, & centaureæ tritæ cũ aqua, uel cum radice aneti, & plantaginis, tritis & distẽperatis cũ aqua. Et si perficitur, & uis incidere ipsum, cum ferro nullo modo est incidendũ, si est in matrice. Tamẽ si est in mãmillis, uel in aliquo alio loco corporis, carente uicinitate arteriarũ circulariter, incidatur instrumento ferreo acutissimo. Deinde comprimãtur uenæ: & finaliter extrahatur sang. de eis. Et curetur cum butyro, & unguentis consolidantibus ulcera.

7 Aperit illud farina ordei, mixta cum oleo, posita in emplastro. Quod si non aperiatur per emplastrũ, ipsum ungat oleo aneti. Et si uis illud cũ ferro aperire, aperiat ut dictũ est in apostemate sanguineo: impleat cum pannis, & ligetur plumaceolis, ut dixi, & sanetur uulnus.

8 Scrophula est apostema accidens ut plus in carne molli, quæ est in radice gulæ, & inguinibus. Vnde patiens eam, debet euitare cibos grossos post euacuationẽ & attenuationem humoris corporis, & nutrimenti, & diminutionem ipsius. Et emplastretur farina fabarum, & ordei, radice lilij, & maluauisco, tritis bene, & mixtis cum oleo onfancino, adipe anseris, & cera al. liquefactis insimul. Et quando incipit aperiri, emolliatur cum basilicon: deinde butiro. Et ipsa bene mundificata, curetur unguento uiridis æris: deinde consolidetur. Et si uis scindere cutem eius, per longum scindes ad medium apostematis: & extendatur fissura cum hamo, & excorietur leniter, paulatim. Et sic facies de Glandula. Tamen non rumpat aliqua pars pellis eius: & si rumpitur, sumãtur partes ruptæ ipsius, & superponatur puluis citrinus. Tamen Glandula non debet euacuari digito, sed superponat ei particula plumbi, & super eam fiat stricta ligatura.

De morbis superficiei corporis ex caussis interioribus non appropriatis alicui membro.

	NOMINA	Complexio	Aetas	Tempus	Regio	Salus, uel ri.	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Morbilli, & blactiæ.	Cali. & hu.	Iuuenilis	Veris	Meridiona.	ri.si color nig	Ex san. diuerso in corpore, qñ erat embrio, uel quādo puer lactabat de sangui. menstruo.	Añ feb. cōtinuā timpoꝝ inflatio, rubedo faciei, aspitas gutturis, pustulę splendidę, pūcti nigri	Per minutionem medianæ.	Cum ptisana, & syr. papaueris, & spinacijs coctus cū oleo amygda.	Cum mucilagine psillij, & malua cocta, & ptisana.
2	Lepra.	Sicca	Senescens	Autumnale	Sicca	Tiorosa in si.	Ex dñatione hūo. melā. sup sang. nutrientem membra, & eum corrumpentis.	In princ. albedo ocu. erit liuida, et supficialiť mē. cadētq; pili palpebrę, et supcil. uox rauca fac. ē.	Cum minutione medianæ, & guideg, & decoct. epithi.	Cū gallinis, & anatibus impinguatis, indisq; lactētibus, spidebeg, cum amygdalis.	Cum lacte recenti, & gargarismate facto in oleo amygdalorum.
3	Baras.	Frigida	Senilis	hyemale	Frigida	Salubris	Ex dñatione fleg super san. debilitantē uirtutē membrorum in mutatione eius.	Color al. pili al. Et possibile est, ꝙ egrediť hūiditas mixta colore sang. si pungitur acu.	Cum pillulis de iera.	Cū perdicibꝰ, & fasianis frixis, & illiniať cōdisio mixto cū sang. pulli colūbi, & acet.	Illiniatur nigella, cū bauraf, & acetō.
4	Morphea alba, uel nigra.	Frigida	Senesc. et seni.	autū. & hye.	Frigida	salubris	Ex dñatiōe fle. sup supficiem cutis, si alba est, & ex mixto sibi cū melācholia, si nigra est.	Color al. tñ pili orti ibi nō sunt sic, sed nigri: si fricať, de ea cadit ut furfur, locusq; eiꝰ rubefit.	Cum pillulis de iera.	Illinatur lupinis, & semine radicis, & sinapi, tritis cum melle.	Illiniatur calce mixta cum aqua.
5	Impetigo.	Calida	Iuuenilis	Autū. & æsti.	Calida	Salubris	Ex san. calido, subtili mixto melanchólia, uel flegmate salso.	Cutis aspera, et nigra. Et possibile est, ꝙ in ea sint cortices, ut squamæ piscis.	Cum minutione, & potu aquæ fructuū, cum turbit.	Cum oleo tritici, extracto cum ferro calido, illinitro super eam.	Illiniétur saliua homis ieiuni in una hora post aliam.
6	Scabies & pruritus.	Sicca.	Senesc. & iu.	Autum.	Sicca	Salubris	Ex cōmixtione flegmatis salsi cum san. cholerico.	Pustulę paruæ, in pri. tusę, deiñ apiunť: & pruritus fortis, & plꝰ erit iter digitos, & in cubito.	Cū minutione, & potu aquæ fumi terræ: tñ fumatur aur. t. aloes.	Cū opio, oleo ros. & cera: & lauetur in balneo mane.	Cum calce mixta cum aceto.
7	Excoriatio cutis.	Sicca	Senesc. & iu.	Autumna.	Sicca	Salubris	Ex flegmate salso, adusto, & sang. subtili.	Pruritus præcedens, excoriatio cutis sequens.	Cum minutione.	Cū litargyro, aceto, & oleo ros.	Cum stercore caprino, uel aceto.
8	Pediculi.	Humida.	Senilis	Hyemal.	Meridio.	Salubris	Ex superfluitate humida, grossa, expulsa uirtute ad cutē, & ex ficubus siccis comestis.	Notum est, & manifestū.	Cum pillulis terræ.	Cū subtili dieta, et multa balneatione.	Illiniatur costo, & lauetur cum furfure.

1532

COMM. REIP.

1 Post minutionẽ utatur potu pusanæ, cũ lentibus coctis in tertia parte ordei, & iuiubis, & sebesten, mixto cum syrup. papaueris: & cibo cucurb. cum agresta coct. Et si tardatur ipsorũ exitus, Recipe ficus. v. lentiũ excorticatarum ʒ v. se. feni. ʒ ii. & v. coquantur in rotula aquæ usque ad ʒ 7. (alias, tertiam) & cum eis misceantur ʒ xxx. aquæ granatorũ, & utatur potu ipsius. Et si constipaẽ natura, utatur zuccaro ros. dissoluto in ptisana, uel medulla cassief. & electuario prunorũ. Et si lenificaẽ, utatur farre ordei cocto cum granis myrti, gumi ara. luto arm. & trociscis spodij constipatiuis, & rob granatorũ. Et si cum hoc accidat tussis, coquaẽ cum rob myrti. Et utatur panico cocto cum farre ordei, etiã granatis. Et euitanda est lenitudo naturæ post septimũ. Et in principio instillandũ est in oculis de aqua ros. uel de aqua coriandri recentis, infuso in eis prius sumat. Et si in eis fuerint pustulæ, imponaẽ in eis antimoniũ. Et in declinatione comburaẽ penes patientẽ tamariscus, & sarmenta uitis in hyeme: sed in æstate fiat fumigiũ cum sandal. & myrto. Superponanẽ capiti rosæ tritæ: & quando siccantur, superponatur eis sal cum oleo sisami per quinq; horas. Et lauetur cũ aqua ebullita tum myrto: deinde cũ farina rizi, & panici, & croco, & dimittatur per diem & noctem, & lauetur cum furfure.

2 Antequã perfecta sit, sperandũ est in cura eius: tamen præcedendũ est cum minutione, & purgatione. Sumendũ est de nutrimẽtis humectatiuis. ut carnibus arietis, & hædi, & lacte recenti. Et utendũ est gargarismate cum lacte feniculi, oleo amygdalarũ: euitato aëre frigido, & ipso patiente locato in loco calido, & humido. Etiam euitato eo quod generat cholerã nigram: ut carne uaccina, & grossa, lentibus cum aceto. Et ungendum est corpus cum oleo uiol. adipe anatis, & gallinæ. Deinde lauetur cum aqua ebullita cum camomilla, corona regia, & uiolis. Et fricentur manus cum farina cicerum, & fabarum. Et bibendum est de aqua casei quolibet die ad libram, (alias, coct per tertiam.) Et sumendũ est de dragea ista. Recipe mirabolanorũ, kebulorũ, & nigrorũ ana. ʒ i. polypodij, epithimi, sandal. buglossæ ana. danik. ij. lasuli, salis, petrolei ana. danik i. Et sumendum est de trocis. tyrorũ in aur. ʒ ij. dissolutis in syr. mellis, & de carnibus ipsorũ. Et signũ sanationis est per casum corticũ cutis eius.

3 Euitatis generãtibus flegma, ut piscibus, lacte, tuberibus, & fructibus humidis & frigidis, sumendũ est de carnibus syluestribus salitis: & illiniendũ est cum farina, & petroleo albo, litargyro, pyretro, papauere syluestri, radice uitis, & elleboro, tritis cum aceto: & tingendum est cum hoc. Recipe gadis indici ʒ ij. rubeæ ʒ i. terantur, & dissoluantur cum aceto per triduum. Et utendum est squama ferri, myrrha clara, infusis in aqua corticum granatorum.

4 Post euacuationẽ euitato eo quod generat flegma, uel choleram rubeam, & correctio nutrimento eius, illiniendũ est (si est alba) cum cortice radicis capparis, trito cum aceto, uel cum ære usto, sale armoniaco, & rubea, infusis in aceto: dimissis omnibus in sole per hebdomadam unam. Deinde fiat illinitio cum eis. Et si est nigra, illinitio fiat cum arsenico, & furfure, & nitro, tritis cum aceto.

5 Post purgationem, & minutionem, euitatis generantibus eam, si sit in facie, curetur cum oleo tritici confecto ut prædictum est. Et si fit in alia parte corporis, illinitio fiat cum mirabolanis citrinis, tritis cum gumi prunorum, dissoluto in aceto, uel oleo, & farina cicerum, distemperatis cum aceto.

6 Purgato corpore, & correcto nutrimento, curetur pruritus balneo aquæ salsæ. Et fricetur corpus farina lupinorum, aceto, oleo ros. pulpa melonis: & aqua blitarum, uel aqua apij, aceto baurac, & oleo ros. Et ad scabiem, bibat de aqua fumi terræ rotul. v. Sed prius sumendum est de his pillulis. Recipe mirabolanorum citrinorum, aloe, dragag. ana. ʒ i. croci, danik. ij. terantur, & de eis fiant pillulæ. Et illinitio fiat nocte cum baurac, sale, costo, & condisio ana. ʒ ij. tritis cum oleo ros. Et lauetur, & balneetur aqua ebullita cum usnen: deinde cum aqua ros. & sandal. Vel illinitio fiat cum sulfure albo, condisio, & arsenico ruso ana. & tantundem cinerum uitis, cum oleo ros. mixtis.

7 Euitatis generantibus flegma, corpus illiniatur stafisagria, lupinis, cardumeni, & aceto: uel cum radice lilij cœlestis, trita cum melle. Deinde balneetur. Aut illiniatur sulfure, & ciceribus tritis cum aceto.

8 Purgato corpore, & correctis nutrimentis, post emplastrum studeat lauare corpus per spissam balneationem: & induere indumenta delicata & munda de lino: euitata comestione ficuum siccarum. Et illiniatur corpus argento ui. mortificato cum staphisagria trita cũ oleo cartami per unã noctem, et balneeẽ mane. Aut recipe costi, cardumeni, fellis uaccini ana. terantur bene in oleo fisticitio: & eisdem illiniatur corpus: deinde lauetur, & fricetur furfure similæ.

9

De morbis accidētib. in superficie corpis ex cā interiori nō appropriatis alicui membro eius.

	NOMINA	Complexio / Aetas / Tempus / Regio / Salus, uel d.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Punctili, scilicet essera	Calida / Iuuenilis / Aestiuum / Meridio. / salubris	Ex san. subtili mixto cū cholera rubea, uel flegmate salso	Pustulę latæ, sparsæ, cū pruritu forti, colore ruso, in die si cholericę, in nocte si flegm.	Cum minutione si cholericæ, cū decoct. mirabol. & & fructuum si flegmaticæ.	Cū sy. acet. & aqua prunorū, & granat. & illinitiōe cū amido, galla, carne mel. et ole. ros.	Cū illinitione farinæ ordei, aqua apij, & absinthij.
2	Pustulæ paruæ	humida / Senec. et seni. / hyemale / Frigida / salubris	Ex humiditate grossa, uel acuta	Capita acuta in acuitate materiæ, & sparsa in grossitudine.	Cum yera pigra.	Cum subtili dieta, & balneo.	Cum illinitiōe laudani, & rutæ tritæ cum aceto.
3	Punctili, scilicet asaf	Calida / Iuuenilis / Aestiuum / Calida / salubris	Ex humitate subtili, mixta cum sanguine.	Pustulę paruę, & rotundæ, ut grana panici	Cum minutioue.	Cū illinitione in balneo facta cū farina ord. lupin. et melo. pulp. oleo ros.	Cū acet. citrullis, saleq; grosso trito, ad fricandum cum eis in balneo
4	Verrucæ & claui.	Frigida / senescens / Autumnale / Frigida / salubris	Ex flegmate mixto cum cholera rubea.	Pustulę duræ, magnæ, rotūdæ, sed claui sūt duriores eis in radice q̄ oriūt	Cum decoctione epithimi.	Supponant eis primo ficus apparēt. i arbore, tritę acet. sqllitico, uel calēdula, uel uerruca,	Cū stercore caprino trito cū aceto. Et fricētur sæpe in die cum aceto
5	Ignis persicus	Calida / Adol. et iuue. / æstiuū, et ueris / Calida / tio. si multo sit	Ex sanguine eruginoso	Ampullę ut ex ignis cōbustione, aperiunturq;, et ex eis fluit erugo	Cum minuutione	Cū unguento cerussæ, & cāforæ post perforationem cum acu.	Post perforationē cū acu, fiat illinitio cū lentibus coctis. cū corticib. granati frigi.
6	Vlcera ex cōbustura	sicca / senescens / autumnale / sicca / salubris	Ex sang. adusto, melancholico	Pustulæ magnæ, apertæ, cum cortice nigro.	Cū minutiōe, & decoctione epithimi	Cū illinitione litargyri, & adipe gallinæ	Cū emplastro lentiū coctarū, uel cū ung. ex albuginib. ouorū agitatis cū oleo uiol.
7	Mater sanguinis	Vniuersalis / Vniuersalis / Vniuersale / Vniuersalis / salubris	Ex sang sudāte sub cute penes fissurā artiæ ex uulnere, & adhęret cū panniculo super eā.	Albescit loc9, & color est melācholicus: & qn̄ cōprimit' fugit ipse color	Nulla fiat	Ligetur post illinitionem cū sandalis.	Cum rosis, & myrto
8	Sudor intensus	Calida / Iuuenilis / Aestiuum / Meridiona. / tio. si debilit.	Ex apertione pororum, & multis humiditatibus.	Sudor manans: & est signū notū	Nulla fiat	Corpus illiniat' luto armeno, aqua ros. oleo myrtino, & pomorum	Cum illinitione olei, gallæ, & cerussæ gipsinæ.

1532

COMM. REIP.

1 Si fit ex cholera rubea, bibendum est de aqua oxysera, mixta cum syrup. acet. & camfora. Et illiniendum est aqua coriandri recentis, & farina ordei: & corpus est abluendum aqua foliorum oliuæ coctorum. Si ex flegmate, sumendæ sunt ℥. ij. syrup. acet. cum aur. i. mentastri syluestris. Et illiniendum est farina ordei, & apio. Quæ nisi conferant, bibendum est de aqua casei per aliquos dies, cum dragea facta de mirabolan. kebulis, & nigris unc. ij. turbit, danik. ij. & seni. ʒ s. & postea aqua casei cum zuccaro albo.

2 Hæ pustulæ fiunt ex humore malo incluso inter cutem & carnem: quare purgato corpore, & euitato quod generat humorem grossum, calefaciendę sunt pannis infusis in aqua calida: superficies membri: postea illiniatur aceto infusionis myrrhæ, & rutæ cum aceto.

3 Illiniendum est super eos cum pulpa melonum: & facienda est balneatio sæpe, & diuersa, cum aqua ebullita cum coro. regia, & furfure: & nullo modo aquæ frigida. quia ut plus generatur morbus ex ea. Et si illinitio fiat in balneo cum galla, & uenis citrinis tritis oleo ros. satis iuuabile erit in morbis istis.

4 Emplastrũ fit cũ nigella trita, aut cũ bantura æris trita cũ aceto. Et nisi conferat, utendũ est talbidion: deinde butyro, Et ad corticẽ extirpandũ, utendũ est iterũ abstersiuo: deinde butyro. Eradicẽt aũt ære uiridi, ære usto, pulpa colloquin. barac, sale armoniaco, caly arsenico, usnen p̄so ana. & calce parte s. trita in aqua saponis. Tñ debẽt prius radix ipsarũ ligari aliq̃ pilo caudæ eq. Et ut nõ reuertant̃ de cętero, utant̃ cauterio ignecalefacto. Verrucaria cõquassata cũ modico salis, uerrucis supposita, eradicat, & sanat. Sed i supcilio supiore i angulo oculi applicare, dãno.

5 Perforatis ampullis cum acu, superponatur eis cerussa mixta cum litargyro, sand. & camphora, tritis cum aqua rosarũ. Tamen infundenda est bombax in eis: Deinde superponenda in hora post horam: & illiniendum est circa eos luto ar. infuso cum aceto mixto cum aqua.

6 Purgato corpore, & euitatis nutrimentis generantibus duas choleras, utendum est nutrimentis attenuatiuis & laudabilibus. Deinde illiniendum est aqua ebullita cum radice lilij, colata & mixta cum cera liquefacta. Sed super uestigia ulcerum & morbillorum illiniendum est litargyro, & rad. cannæ persæ siccæ, farina rizi, sem. melonis, & costi, tritis cum aqua se. melonis.

7 Si fit in ascella, uel in inguine, collo, uel alio loco corporis in quo sunt multæ arteriæ occultæ, tunc nulla cura fiat cum ferro. quia dubitandum est, ne fluxus sang. fit intensus in ea. Sed si fit in loco paruarum arteriarum, potest curari cum ferro: & scindenda est pellis per longum: & extrahatur sanies, si qua est in ea. Et arteriæ discooperiantur, & suspendantur cum hamo. Deinde intromittatur acus cum filo de sera sub uno latere arteriæ, & ligetur, & incidatur filum, & similiter in alio latere: & abstergatur sanguis. Deinde superponatur puluis citrinus: deinde unguentum consolidatiuum.

8 Illiniendum est cum litargyro & galla, tritis & dissolutis cum aqua fol. uitis, & oleo citoniorum. Quod sic fit. Recipe citonij, & florum eius p. i. ros. siccarum p. s. coquantur aqua cõmuni ad consumptionem medietatis. Deinde coletur, & misceatur cum eo oleum ros. in media parte ipsius. Deinde coquatur, donec deficiat aqua, & remaneat oleum solum. De quo utendum est circa emunctoria membrorum principalium.

De eo quod multiplicatur in superficie Capitis & Facici.

1	NOMINA	Complexio Ætas Tempus Regio Salus, uel ti,	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
2	Tinea	ualde fic. & h. adol. & senil. Autumnale ficca, uel hu. falubris	Ex flegmate salso	Vlcera in quibus cutis capitis perforatur, ad modum canabi	Cū minutione cephalicę, uentosa, & aqua fumi terrę	Cum unctione olei rosſ. & puluere foliorum liliȷ	Cum illinitione facta d'charta usta, & aceto
3	Impetigo	humida senescens hyemale humida falubris	Ex uapore salsi fleg. & sang. mixto cū cholera nigra	Cadit de cute capitis ut fursur	Cum pillulis yerę, uel aloe	Lauetur maluauisco albo. & aqua bletarum	Illinlatur cum foliȷs rosarū & bainach tritis
4	Magnitudo capitis, & tortura ipsius	ficca senescens autumnale ficca falubris	Ex uentositate grossa, dimissa int' iū cturas capitis	Magnitudo capitis contra modum naturalem	Cum pillulis opertiuis	Cū emplastro facto de nasturtio trito in aqua, & sparso super pannum	Illinatur cum uenis tinctor, & oleo amygdalarū amararum per triduum
5	Apostema molle sub cute capitis	ficca senilis autumnale ficca falubris	Ex hnmiditate subtili, inclusa intra craneum & cutem capitis	Fugit de leui cū digito comprimitur	Cum pillulis de yera, uel cochȷs, si corpus repletum est	Illinatur luto armeno, aqua rosſ. & aceto, & ligetur	Illinatur cum corticib. granati, & nuce cipressi, tritis cum aceto, & ligetur
6	Pannus, & lentigines faciei	humida senescens hyemale humida falubris	Ex uapore sang. adusti, uel humoris melancholici	Puncti in facie in alieno colore, cū aliqua asperitate	Cum minutione cephalicę & potu aquę casei	Illinatur cum usnen condito cum se. psiliȷ, melonis, & farina hordei	Illinatur cum amygdal. amaris, lentib. coctis, & ficub. tritis
7	Morū, pustulæ in facie, & pustulę lenticulares	ficca senescens autumnale ficca falubris	Ex humore grosso cum acuitate	Pustula uicerata in parte interiori maxillæ procedens, uel lenticularis ut lens	Cū decoctiōe epithimi	Cū unguento uiridis æris	Fricetur cum zuccaro ut exeat sanguis
8	Vstiones & fissurę faciei	sicca senescens. autumnale ficca falubris	Ex materia grossa, & acuta	Vlcera liuida ut tinea	Cū decoctiōe epithimi, et minutione cephalicæ	Fricetur locus, & ilinetur unguento russo	Illinatur cum litargyro, oleo, aceto, & uenis citrinis
9	Alopitia, & uitium serpentis	ficca senes. uel adol. autumnale ficca falubris	Ex aliquo humore	Casus pilorū cum colore humoris agentis	Cū minutiōe si ex sang. & pilsulis yerę & cochȷs, si ex alio humore	Fricetur cum panno aspo, & illiniaí cū amygd. am. & oleo balsa.	Illinatur cum capillis ustis, spuma maris, amygdalis amaris, tritis cum aceto.

C O M M. R E I P.

1 Vngatur caput oleo ſiſamino, & aſpergatur de puluere florũ lilij. Aut recipe gallæ, myrti ana. olei ſiſamini ℥ iiij. ceræ ℥ ij. liquefiat cera: miſceantur, fiat unguentum. Aut fiat de luto olibani, ſtercore columbino, ſale tritis, & diſſolutis in oleo ſiſami. Quod ſi non conferat, minuantur ambæ uenæ quæ extra aures ſunt, & liniatur caput cum ſanguine extracto.

2 Poſt purgationem corporis per triduum, Recipe farinæ cicerum ℥ iiij. farinæ fenugræci, baurac, nitri albi, triti bene, & maluauiſci ana. ℥ i. diſtemperentur cum aceto mixto cum aqua ſæpe: radatur caput: deinde inungatur cymolea, oleo roſ. & aceto.

3 Purgato corpore fiat ſternutatio cum xyloaloe indiano, aloe, ſpuma maris, fiſticis, ſul, & ambra ana. croci parte ℥. inde terantur, cribellentur, & diſtemperentur ſucco maioranæ ad pondus aur. .1. Et imponendum eſt de ſucco ipſo naribus per naſale per triduum in quolibet menſe, principio, medio, & fine.

4 Si corpus eſt repletum, euacuandum eſt. Et correctis nutrimentis, illiniatur cum eo quod dictum eſt. Et omne deſiccatiuum conſumens humiditatem eius, iuuatiuum eſt.

5 Fiat illinitio talis. Recipe corticum cannarum ℥ v. ſem. radicis, erucæ, condiſij ana ℥ ij. terantur cum ſucco radicis, & illiniatur per noctem de eis. Lauetur mane cum furfure. Et ſi pannus eſt groſſus, fiat cum ſinapi trito cum ſtercore paſſerum, infuſis & diſſolutis in decoct. ficuum. Et ſi exinde fit ardor, illiniatur cum dragaganto, & lacte recenti.

6 Quod niſi conferant medicinæ, fricetur inſtrumento chirurgico, aut zuccar. fricatione bona, ad eradicandum ipſum, illinito poſt unguento uiridis æris. Et eradicato ipſo finaliter, illinitio fiat de unguento ruſo, & alio, generantibus carnem. Et puſtulæ lenticulares inungantur unguento facto cum cera liquefacta, oleo, gumi arab. baurac, & condiſio. Et ſi pruritus fuerit, lliniatur cum opio.

7 Purgato corpore ſuperponantur loco ſanguiſugę, ad ſugendum ſang. aduſtum. Deinde illiniatur lentibus tritis, coctis cum adipe gallinæ: & illiuiendum eſt ſuper fiſſuras faciei, cera liquefacta, oleo mixto cum dragaganto, & mucilag. ſem. citoniorum: & abluendæ ſunt poſtea ſurfure ſimilæ. Et ſi fiſſura fit in labio, illiniatur cornu ceruino uſto, trito cum ſepo caprino liquefacto.

8 Euitatis rebus generantibus humorem, ex quo fit, fricetur panno groſſo locus donec rubeſit. Deinde ſcarificetur profunde, et liniatur allio trito, ſi ex flegmate fuerit, uel cum baurac, ſinapi, & ſtafiſagria tritis in oleo. Et ſi inde ampulletur, illiniatur oleo roſ. ceruſſa, & adipe gallinæ. Si ex cholera rubea fiat, illiniatur cũ abrotano, uſto licio, & oleo myrtino. Deinde lauetur cum furfure, & maluauiſco. Et ſi pili cadunt poſt acutũ morbum, humectetur corpus cum hædis, arietibus, & balneo. Et inungatur oleo myrti, & oleo emblicorum.

De moribus accidentibus in superficie corporis, ut Pedibus & Manibus.

	NOMINA	Salus, uel uor. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vena ciuilis.	Salubris Calida Hyemale Iuuenilis Calida	Ex sanguine melancholico adusto.	Siccitas ipsius uenæ, ipsa mota sub cute.	Cum minutione, si est cum febre.	Cibetur carnibus, arietinis, & similibus.	Cum balneo, & illiniuione membri.
2	Vitium elephantis.	Salubris Sicca Autumna. Senescens Sicca	Ex melancholia.	Magnitudo ad modum pedis elephantis.	Cum pil. aloe, & aq̃ casei.	Cũ quiete & ocio, & nutrimentis laudabilibus.	Cũ illinitione facta cum acacia, & rami. & aloe.
3	Varices	Salubris Sicca Autumnale Senescens Sicca	Ex melancholia, & multo labore pedum.	Tortura uenę pedis, & grossitudo, & ipsius uiriditas.	Cum minutione ipsarũ uenarum, & decoct. epithimi.	Cum modico labore, & bono cibo, & balneatione.	Cum modico labore, & balneatione.
4	Scissura, & excoriatio manuũ, & pedum.	Salubris Sicca Autum. Senescens Sicca	Ex pruritu de hu. melãcholico, siccitate, lęsura ex equitatione.	Manifestum.	Cum decoct. epithimi, si est de melancholia.	Illiniatur uiol. tritis mane, & sero.	Illiniatur gumi granorũ uiridium, cocto cum oleo.
5	Pannaricium.	Salubris Calida Veris Senes. & iuue. Calida	Ex sanguine.	Apostema prope unguem cũ multo dolore.	Cum minutione.	Infrigidet super calefactũ, cum psilio in frigidatiuo.	Cum psillio trito aquæ, & aceto.
6	Inflatio pruritus, & lęsio digitorum.	Salubris Frigida Hyemale Senil. adol. Humida	Ex inclusione alicuius rei in eis, quæ propter frigus nõ potest dissolui.	Manifestum.	Nulla fiat.	Emplastret lentibus excoriatis, tritis aqua blitarum.	Cum furfure cocto aqua & aceto.
7	Curuatio unguiũ, & subtiliatio ipsorum.	Salubris Sicca Autum. Senescens Sicca	Ex siccitate.	Manifestum est.	Nulla fiat.	Cũ cera, oleo uiol. & amygdal.	Cum cera, oleo sisamino.
8	Baras, unguium, & læsio ex calciamẽto.	Salubris Frigida Hyemale Senilis Frigida.	Ex flegmate.	Albedo in ungue.	Cum pillulis aloes.	Cũ fenugręco & se. lini tritis cũ syr. acetoso in emplastro positis.	Cũ sulfure citrino, ruso arsenico, tritis cũ aceto, illiniendo cũ eis.

1532

COMM. REIP.

1 Euitatis acutis, ut piscibus, & lenticulis cum aceto, dactyl. & similibus, illiniatur locus cum aloe: ad prohibendũ eius accessum. Et si manifesta: liganda est super tabella plumbea, & inuoluenda pars egrediens cum ipsa tabella bona ligatura: & suspendenda est ipsa tabella, ad extendendum eam moderate, ita q non possit incidi. Et nisi manifestetur aliqua pars ipsius extremitatis, scindatur locus ipsius. Deinde apparebit extremitas aliqua. Et iuuat ad extrahẽdum eam emplastrum factum tale. Recipe ceræ ritul. quart. ij. oleo sisami. tantundem: litargyri, cineris cannarum ana. ℥ iij. calcis ℥ 1. fiat unguentum, uel emplastrũ cum psillio, & oleo uiol.

2 Post euacuationem & illinitionem ligandæ sunt tibiæ fascijs fortibus, & latis, a calcaneo ad genu. Vtendum est uomitu, & emplastro fe. caulium, sarmentorum uitis, cinerum lupinorum, nitri, stercoris caprini, farinæ fenugræci. distemperatorum insimul cum succo caulium.

3 Euitatis nutrimentis generantibus choleram nigram, utendum est quiete pedum in modico labore ipsorum. Quia communiter generantur ex ponderoso humore, & onere. Et correctis nutrimentis, si uis, curetur ferro: & scindendum est super uenas. Deinde ligandæ sunt ipsæ uenæ in loco sano ipsarum cum filo de serico, in quolibet latere: & incidenda sunt corpora intermedia ipsis ligaturis.

4 Bibat patiens quolibet die per hebdomadã unc. ij. olei sisamini: & sumat de pedibus anetum. Et liniatur super fissuras pedum de alcanna distemperata cum fenugræco trito. Et super fissuras calcanei, & partium ipsius de sepo caprino, cum galla trita, uel medulla tibiarum uaccarum, mixtis cum cera, oleo uiol. litargyro, dragagan. & galla. Sed super læsionem accidentem ex equitatione, uel alia re in eis, illiniendum est cum lytargyro dissoluto in oleo ros. aut cum luto ar. dissoluto in oleo ros. Et superponendæ sunt ei rosæ tritæ cum myrto.

5 Et nisi mitigetur dolor cum infrigidatiuis, utendum est medicinis maturatiuis. ut se. mentastri, & lini, superpositis ei. Et superponatur pannus lini cum psillio infrigidato. & per hoc aperitur: & comprimatur, ad expellendum id quod in eo est. Et superponãtur lentes coctæ in aqua ros. cum myrto. Aut ungendum est cum unguento albo. Et si fortificatur dolor, liniatur opio, & aceto. Et superponatur pannus cum psillio.

6 In hyeme illinitio fiat cum ficubus coctis in aqua caulium, & lentibus excorticatis: uel orobo, lupinis, & bletis coctis in aqua: uel decoct. raparũ: uel ficubus tritis cum oleo. Quod si non conferat, fiat cum iusquiamo cocto in aqua. Et si color est liuidus, scarificandus est locus, & emplastrandus oliuis coctis. Et si excoriatio ipsorum fit ex concussione, ungendum est super eos, & ligandus est pãnus cum diachilon, illinitione facta prius de ruso arsenico, & citrino, & opopon. tritis in oleo amygdalarum amararum, & oleo. Ad euellendum unguem corruptum, emplastrum fiat cum euellentibus eum.

7 Humectanda est complexio nutrimẽtis cõuenientibus. ut carnibus arietinis, hædinis, gallinarum, piscibus asperatilibus. Et utendũ est diachilon dissoluto in oleo amygdalarũ, & uiol. Emplastrandum est mastice trito cum passul. sine nucleis. Et si corrumpitur unguis, & uis eum euellere: emplastretur diachilon: & illiniatur cum arsenico ruso, & citrino, & opopon. dissolutis in oleo amygdalarum amararum, & oleo communi.

8 Illiniendum est super unguem medicamine tali. Recipe uisci, arsenici ana. cantaridum quartam partẽ illius: terantur aceto, & ex his fit illinitio super unguem. Et concussio unguis ex percussione, aut re simili, emplastranda est folijs myrti, & granati, cum aqua tritis: uel cum farina ordei, & oleo sisami. Et læsio de calciamẽto curãda est pulmone caprino superposito: & si comburitur, & superspergitur ei puluis cinerum eius, iuuabit eum ualde. Hoc idem facit pul. cineris pellis uetustę. Mitigato dolore, utendum est cinere fenugræci, & acacia, tritis, & distemperatis cum aceto.

De Vulneribus, & Vlceribus multiplicatis.

	NOMINA	Salus,uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vulnus singulare.	ti.si mē.no.p. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Extrinseca, ense, uel gladio.	Manifestum.	Nulla fiat.	Cū adhęsione labiorū, euitata re cadente in eo.	Cū bona strictura, & plumaceolis bene formatis.
2	Vlcus singulare.	ti.si mē.no.p. Vniuersalis. Autumna. Senilis Frigida	Ex uulnere praecedente.	Vulnus chronicum.	Cum minutione, si corpus fuerit repletum.	Cum bombace uetusta, infusa in oleo rosarum.	Cum papauere syluestri usto, aut alphita, & thure. (alias, farina ordei, & thuris.)
3	Vlcus sordidum.	ti.si.mē.no.p. Humida. Hyemale Senilis Humida	Ex debilitate mēbri in dissolutione superfluitatis cibi.	Sordicies humiditatum.	Cum syr. ros. & troc. uiol.	Cibet pullis, perdicibus frixis, uel rebus assis in ueru.	Illinirio fiat cū melle.
4	Vlcus frigidum.	ti.si.mē.no.p. Meridional. Siccum Iuuenilis Frigida	Ex usu rerū frigidarū, & uulnere praecedente.	Liuiditas, & pauca caliditas.	Nulla fiat.	Cibet iure cicerū, cū carnibus coctorū.	Epithimet super locū saepe in die aqua tepida.
5	Vlcus cū mala cōplexione.	ti.si mē.no.p. Frigida Hyemale. Senilis Humida.	Ex phibitione dissolutionis, multaq; cibi sumptione.	Multa humiditas, eruginosa, & caro mollis.	Cum turbit, & mirabolanis.	Cū litargyro, oleo ros. & aceto, cadmia, acgūi, balaustia, insimul tritis.	Cū thure, alphita. l. farina ordei, et melle dis temperatis.
6	Vlcus cū mala complexione sicca.	ti.si mē.no.p. Humida. Autum. Senilis. Sicca.	Ex multo intensoq; labore, & pauca cibatione.	Ariditas uulneris, & maciees ipsius.	Nulla fiat.	Cibet pulte, & iure unctuoso: & lauet locus aqua tepida, & oleo rosarū.	Cibetur ouis mollibꝰ, et superponat uulneri butyrum coctum.
7	Vlcus cum caliditate.	ti.si mē.no.p. Sicca Aestiuum Senescens Calida	Ex intēso motu, & effectu alicuius rei calidae, uulnere praecedēte.	Rubedo membri cum inflāmatione, & dolore.	Cum minutione.	Cibet pullis, cū acetosa, sugat granatū & pomū, & utendū est ung. ceruf.	Cum ptisana, aqua granati. & tamarind.
8	Vlcus cū apostemate, uel carne addita.	ti.si mē.no.p. Sicca Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex superfluitate pręcedente ad locum uulneris.	Inflatio, uel caro addita superficiei corporis.	Cum minutione.	Cū iulep, aqua ordei, & syr. acetoso, & cibo frigido, cū succo granat.	Illinitio fiat cū unguēto cerussae.

COMM. REIP.

1 Post adhæsionem uulneris cum quatuor plumaceolis ex utroq; latere, superius & inferius, si non adhæret, suatur. Et potest fieri sutura, quando uulnus accidit in latitudine corporis. Et si calefit uulnus, superponatur uulneri pul. sandal. infusus in aqua endiuiæ super plumeaceolis. Et sutura fit per biduum, uel triduũ in uulnere, nõ in sanguine ipsius: fricentur labia ipsius cum capite instrumẽti lati, ut sanguinem emittant. Deinde ligent, ut supradictũ est. Si uulnus est magnum, superponat pul. citrinus factus de sarcocolla ʒ ij. aloe, opio, sief, memite ana ʒ 1. sang. dra. myrrhæ ana ʒ c. croci danik 1. tritis & cribellatis: fiat pul.

2 Si ulcus non est mundum, impleatur bombace uetusta cum butyro ueteri, et mundificetur lotione mellis. Et si est sine febre, curetur unguento fusco. Mundificat quoq; ulcus, & generat carnem thus, aloe, aristol. radix lilij cœlestis, & cadmia argenti: terantur bene, ex superponantur ulceri. Et si humiditas sit multa, distemperentur dictæ medicinæ melle, & cum eis illiniatur super pannum lini; & superponantur ad modum unguenti. Et si ulcus est in capite, & non tangit craneum, superponatur ei unguentum factum de oleo ros. ʒ iiij. ceræ ʒ iij. liquefacta tñ cera in oleo: & mixtis cum eis aloe, acacia, sang. dra. ana ʒ s: Et repleto uulnere carne, consolidetur galla, cortice granati, balaust. abrotano usto, & folijs lilij.

3 Vitet humectatiua, & multum cibum. Et sumat galliculos. Curetur hoc unguento. Recipe armoniaci ʒ iiij. uiridis æris ʒ 1. aristol. ʒ 1. dissoluatur armoniacum cum aceto, & alijs medicinis, Misceantur. Et curetur unguento facto de litargyro, & uenis citrinis, cum aceto, & oleo ros. Et si ebullitio fuerit multa, auge in eis modicam partem gallæ, balaustiæ, & cadmiæ argenteæ.

4 Parum bibat de aqua. Et curetur ulcus cum unguento fusco de unc. 1. litargyri, & iij. parte rotulæ olei, prius trito litargyro bene, & cocto donec nigrescat. Deinde misceat thure, sang. dra. sarcoc. ana ʒ ij. agitentur: & comedat uuas passas sine nucleis, oleum, & ficus.

5 Vtatur unguento mane, & luto uetusto sero: etiam modico unguento æris uiridis posito super illud per diem totum cum bombace ueteri. Et si ulcus est magnum, cum carne molli inflata, & humiditate corrupta, utatur medicamine acuto. Et facto cortice super illud, superpone ei butyrum cum bombace ueteri. Et nisi contulerit, fiat combustura cum cauterio.

6 Debet augere cibum, ut competit. Et curetur ulcus cum rebus minoris desiccationis, farina orobi, & ordei. Et utatur in cibo humectatiuis, iuscellis unctuosis, & lacte recenti, cum similibus corpus humectantibus.

7 Infrigidetur complexio. Et curetur unguento confecto de litargyro, aceto, & uenis citrinis. Et superponatur plumeaceolis sandal. tritum. Et fiat illinitio circa uulnus cum sandal. aquæ endiuiæ, portulacæ: & nutriatur, oleribus aceto coctis, cum cucur. si est cum febre: si sine febre, cum gallo, & succo granati.

8 Superponatur plumaceolis sandal. tritum. Et fiat illinitio circa uulnus cum utroq; sandal. & aqua semperuiuæ. Et si est cum eo caro addita, utatur unguẽto æris uiridis. Et si in labijs uulneris est caro dura, fricetur instrumento chirurgico, & euellatur. Et si caro est grossa, incidatur ferro. Deinde cum unguento curetur. Et si non potest incidi, superponatur de kalkidion, & dict baralick: deinde butyrum, donec cadat cortex. Deinde medicamen duram faciens carnem.

De Vlceribus, Cōbustura ignis, extractiōe telorū, spinæ, & Percussione cū fustibus.

	NOMINA	Complexio Aetas Tempus Regio Salus, uel d.	CAVSA	SIGNVM	E·V·A·cuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vlcus cum separatione cōtinuitatis uenę.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale Vniuersalis tior. in arteria.	Manifesta est.	Si est exitus ex arteria, erit cū saltu, cum colore rubeo.	Nulla fiat.	Pāni infusi in aqua ros. & aceto applicentur loco.	Aspergatur ei pul. uasis figuli cū extrahit de fornace.
2	Vulnus neruorum.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. tior. in neruo.	Manifesta est.	Manifestum est.	Nulla fiat.	Cum oleo ros. & thucia condita cum eo.	Cū lana infuso oleo tepi. & calce lota cū oleo, aut gumi grani uiridis cū oleo.
3	Vlcus cū fractura ossis.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Tior. in cap.	Ex lapide, casu, uel simili re.	Partes inueniunt separatæ, tangēdo cum manu: & difformitas.	Cum minutione.	Cū emplastro stricto fortit, cū reseruatiōe æqli, & decēti.	Si est in capite, cū aristol. rot. trita aqua bethonicæ.
4	Vlcus cum dolore.	Calida Adolescens. Veris. Vniuersalis. Timorosum.	Ex forti retentiōe mēbri.	Manifestum.	Cum minutione.	Illiniatur cū sandal.	Illiniatur opio.
5	Vlcus malignum.	Calida. Adolescens. Veris. Calida tio. in mē. no.	Ex multa quātitate humorū, & prohibitiōe dissolutionis.	Vlcus nigrum.	Cum decoctione fructuum casief, & minutione.	Illiniat insulione sand. cam forę in aq ros. Comedat pisas coctas cum succo granati.	Vtat lactucis, & endi. & emplastret butyro, aq̄ endiuiæ, & maluauisco ol. ros. & uiol.
6	Fistula.	Humida. Senescens. Hyemale. Meridiona. tior. in mē. no.	Quando ulcus transit. xl. dies.	Constrictio oris, amplificatio fundi post xl. dies.	Cum minutione, si fuerit corpus repletum.	Repleat bombace infuso in uino cocto ad. iij. & ex puluere citrino.	Cū gumis uuarum ustis, & aqua rosacea.
7	Combustura ignis.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. ti. si px. mē. no.	Manifesta.	Manifestū.	Cum minutione, si dubitatur q̄ fiat apostema.	Superponat ei ouū, cū aqua & luto ar. infuso in aceto, & aq̄ solatri.	Emplastretur lentibus bene coctis.
8	Extractio telorū, & cura percussionis cum fustibus.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. ti. si px. mē. no.	Manifesta.	Manifestū.	Cum minutione.	Superponat aristol. trita armoniaco, uel cū adamante.	Cū radicibus cannę recentis, tritis cū melle, aut gumi fistici no, & pice.

CVRA COMMVNIS.

1 Si exitus sang. fit de manibus & pedibus, fiat ligatura in locis quæ sunt super membrũ pandens. quia iuuabilis est ei: tamẽ non debet esse lenis, nec fortis ualde. Et superponatẽ loco pul. subtilis cum pul. thuris, distẽperato cũ albumine oui: & infundantẽ pili leporis, uel bombax in eis: & superponatur, & ligetẽ super locũ eum uolutõibus multis fortiter: & dimittatẽ per triduũ: post dissoluatẽ. Et si adhæret medicamen uulneri, superpone ei aliud: si non, tollatẽ cum lenitate, & superponatẽ galla usta, & superaspergatẽ farina molendini, distemperata cum albumine oui, et cum pilis leporis infusis in eis. Et si non cessauerit fluxus sanguinis, incidatur arteria postquam ligatura fuerit in utraq; extremitate ipsius cum filo fortiter.

2 Euitet, q̃d non tangat locũ aqua, neq; medicina trita cũ aqua, sed calefiat cũ oleo tepefacto, & lana per biduũ, aut triduũ. Cessante dolore, & assecurato apãte, eum adhæsiuis curetẽ. Et si fit in eo apã calidũ, utatur rebus tritis cũ aceto. ut calcadis, nitro, batitura æris, cera, cortice thuris tritis & positis in olla de lapide. Et euitet oẽm rem frigidã. Et si accidit spasmus ex uulnere neruí, incidatur neruus spasmatus. Quod si tendit spasmatio ipsius ad cerebrũ, peribit. Inungantur spondilia dorsi cum oleo uiol. et adipe gallinæ. Et si uulnus sit in capite, & tendit ad partes cerebri, non debet consolidari: ne pereat patiens: sed superponatur ei lana infusa in oleo ros. per triduum: deinde unguentum abhæsiuum.

3 Si inuenitẽ in ulcere os corruptum, & signũ dat, q; consolidetẽ quandoq;, deinde reuertitur, & aperitur, & de eo manat erugo, & sentitur sonitus cum tactu instrumẽti: utatur medicamine acuto: & facto cortice super ulcus, utatur butyro calefacto: ut cadat caro corrupta, & discooperiatur os: & osse apparente, si non potest incidi, effundatur in eo butyrũ calefactum per aliquos dies, donec cadat: aut folium ficus tritum aceto. Deinde curetur per unum diem cum unguẽto uiridis æris: & per alium diem per bombacem ueterem.

4 Si sit dolor fortis, debet curari cũ granatis dulcibus, coctis cum uino cocto ad ternã, positis in emplastro. Et illinitione facta extrinsecus cũ narcoticis, & mitigato dolore, cessare debent narcotica, quia nocent mẽbro & sensu eius, & prohibent generationẽ carnis.

5 Et si uirtꝰ fuerit debilis, nutriatẽ iure galliculorũ: & emplastretẽ cum eo quod dictũ est, donec sedetẽ dolor. quod cognoscitẽ per laxitudinem & molliciem loci: & apparebit in termino nigredinis albedo aliqua: et habito modo ipsius, curetẽ butyro, et unguento uiridis æris, cum sarcocolla trita bñ, donec cadat nigredo, & tendat ad carnẽ rufam. Et si dilatatẽ ulcus, et non adhęret: curetur cũ oleo ros. & unguẽto cerussæ. Quod si non contulerit, & uis curare cũ ferro: incide circum circa, donec peruenias ad carnem sanam. Deinde curetur cum generantibus carnem.

6 Si sit ualde concaua, iniice ei aquã ros. cum cinere uitis. Et nisi contulerit, scindatur, & curetur ut uulnus. Et notũ sit, q; si uulnus sit in pectore, & peruenit ad ultimã concauitatẽ, aut in cerebro, & peruenit ad ultimũ uentriculũ, patiens non uiuet. Et similiter si fit in epate, aut stomacho uulnus magnũ, erit timorosum, & difficile est, ut patiens inde euadat, & curetur.

7 Illiniatẽ atramẽto perso, & lenticulis, & farina ordei, tritis cũ albumine oui, et oleo ros. Deinde cum cerussa, litargyro, oleo ros. albumine oui. percussis modico aceto, & infrigidatis fiat illinitio. Et iuuat eam unguentũ calcis, quod sic fit, Recipe calcis extinctæ, infundatur in aqua, & dimittatẽ per horam. Deinde coletur ab ipsa aqua, & infundatẽ in alia aqua: & hoc fiat quater. Coletur aqua: & dimissa substantia dimittatur aqua, donec clara fit. Deinde effundatẽ paulatim: & residentia desiccetur parum. Deinde misceatur cum oleo ros. & percutiatur, usquedum ueniat ad modũ unguenti: quo utendum est in omni combustura. Et si combustura fit ab aqua calida: effundatur super eam ante ampullationem aqua oliuarum salitarum, aut aqua cineris. Et factis ampullis, curetur unguento cerussæ, & calcis & frigidetur cum sandal. & aqua ros.

8 Extrahatur cũ medicinis. Et si potest capi tenaculis, capiatẽ, & extrahatẽ. Et si os est strictum, amplietẽ: ut ingrediãtur tenacula. Et si cadit in osse: cõmoueatur sępe, donec extrahatẽ. Et si habet additamentũ, ut hamus ad superius, & times illud extrahere, ne incidat aliqua corpora, amplietur uulnus: ut facilius extrahatẽ. Et si tenacula possunt tangere torturã ipsius, bonũ erit, q; rectificent & restringant eam. Et si profundatẽ, & frangitur lignũ eius: formetur pẽs. in illa forma qua erat quando corruit in eum sagitta: deinde inquiratẽ, & tangatur digito. Et si fuerit in opposita parte: debet scindi locus in quo sentitẽ caput sagittæ: & extrahatẽ. Et inquiratẽ, utrum habeat aliqua additamẽta, forte fracta in loco. Et percussio fustigationis curetur cũ pelle ouina statim excoriata, superposita loco percusso: & sanabitẽ per diem & noctem. Aut superponatẽ pannus infusus in aqua ros.

De Morsura Punctioneq; animalium uenenosorum.

	NOMINA	Complexio AEtas Tempus Regio Salus, uel d.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Morsus canis rabidi.	Sicca. Iuuenilis Aestiuum Sicca tior. si tio. aq.	Ex dñatione siccitatis sup patientẽ morsum.	Superponatur ei nux trita, & detur in cibo gallinæ: & si moriatur, rabidus est.	Ponãtur uentosę sup morsu, & sugatur.	Cum aur. r. de tyriaca.	Amplietur os uulneris, & superponaẽ sinapis trita butyro, uel melle.
2	Morsus hois, leõis, leopardi, simię, & canis.	Vniuersalis Vniuersalis Vniuersale Vniuersalis ti. si px. mẽ. no.	Manifesta	Interrogeẽ patiens, a q̃ morsus sit.	Cum minutione, si repletũ fuerit corpus.	Emplastreẽ aristol. & radice ireos, ex melle	Emplastreẽ cũ cepa narcissi, trita bene cũ aceto.
3	Morsus mustelę, pediculi, uulturis, et lacertę leprosę.	Frigida Iuuenilis Aestiuum. Sicca Timorosus.	Manifesta	Dolor fortis, ex quo cadit pa. tempore morsus.	Sugatur.	Emplastreẽ aq̃ tepida, cocta oleo, & laueẽ cum ea.	Emplastretur cepis, & allio.
4	Punctio tyri.	Calida Iuuenilis Aestiuum Cali. & sicca tio. si est pcl.	Ex forti aduersitate acuitatis, & adustionis.	Hũiditas manãs de loco calido, cum ampullis, ut ex igne.	Cum minutione.	Cum tyriaca maiori & minori, & metridato.	Vtatur in cibis cepis, alijs, & porris.
5	Punctio scorpionis.	Frigida Senilis Aestiuum Meridiona. Timorosa	Ex forti aduersitate infrigidationis cordis, & eius nocumento.	Apost. loci morsus cũ rubedie, & dolore, remanet signũ liuid. sincopis, sud. erectio uirgæ.	Sugatur locus punctionis.	Illinatur oleo scorpiõis, uel mustellino.	Pistetur scorpio, & emplastretur: uel cum castor. eusorbio, & oleo.
6	Punctio uespæ, uel apis.	Calida. Iuuenilis Aestiuum Calida ti. ppe mẽ no.	Ex caliditate ipsius ueneni.	Dolor fortis sine apostemate, cũ pruritu, humiditate, & rigore.	Cum minutione.	Illinaẽ luto armeno, & aceto.	Emplastreẽ spuma paricus, ex aceto, uel luto foramis uespæ cum aceto.
7	Punctio araneæ, & rutelę.	Frigida Senilis Aestiuum Calida Tior. si uene.	Ex aduersitate frigiditatis ueneni.	Apost. loci pũcti, & erit i facie ut pũctio acus: et aliqñ sincop. si suer. i arteria, aut mãmilla.	Sugatur.	Epithimeẽ aqua calida pluribus uicibus.	Emplastreẽ sale & myrrha, & sale dissoluto in aqua.
8	Punctio scorpionis, gerrara.	Calida Iuuenilis Aestiuum Exercit. hor. Timorosa	Ex forti aduersitate eius caliditatis.	Dolet in. ij. & iij. die, & nõ in pri. migitq; sã. cũ saltu cordis sincopi, & exitu linguæ.	Cum minutione, superponatur uentosa, & sugatur.	Cum lacte recenti, & aqua pomi acidi, cũ camfora.	Vtaẽ aqua ordei, uel lacte acido exbucuato & percusso: & in cibo pomis acidis.

1532

C O M M. R E I P.

1 Post ampliationem oris eius, superponantur ei uentosæ: et imponatur uentosæ bombax ad cautelam illius qui sugere intendit per eam. Deinde ponantur cancri uiui in olla æris super ignem, & incinerent. Post fiant parses. iiij. cineris ipsorum, thuris pars. 1. gentianę partes. ij. fiat pul. de quo detur potui tertia pars ipsius cum aqua frigida, aceto, & melle & primo die. Et si post aliquos dies est, pone medicamen in dupla quantitate. quia Gal. dicit, φ sanauerat quendam hoc medicamine postq̃ fuerat cum timore aquę. Et curetur regimine laborãtis melancholia. Nullo uero modo consolidetur uulnus, antequã superponatur nux trita nocte, dieq́. Deinde dentur gallinæ in cibo. quia si inde moritur gallina, iterato superponatur emplastrum. Sin autem: curatus est. Et cibetur gallina, arietibus, menta, & melissa. Quod si timor in potu aquæ superuenit, patiens non posset liberari. Tamen regatur regimine melancholiæ, uel mala cogitatione laborantis: & inmittatur aqua ori eius per cannale. Et dicitur: φ si aqua approximatur ei in uase ligneo super pellem dabli claudicantis, eam bibat, etiã ptisanam cũ mucilaginibus, & trocíscis mitigantibus sitim, cum granis cucurbitæ, portulacæ, citonij ana. gumi, amido, dragagan. spodio ana pars media, tritis cum psillio, & trocíscatis. Dosis aur. 5. cum aqua frigida. Dicitur etiam φ epar canis rabidi ustum, & comestum iuuat.

2 Curetur medicinis attractiuis. ut emplastro prædicto: uel unguento æris uiridis. Et morsus hominis ieiuni nociuus est. Emplastretur cinere uitis, aceto, & oleo: aut farina fabarum, confecta cum oleo & aceto ros. Et morsus simiæ, & canis rabidi emplastretur cepis, sale tritis. Et super morsum canis aspergatur ipsa hora acetum: aut ponatur lana succida infusa in oleo & aceto: aut cepa cum melle.

3 Si mordeat lacerta leprosa, lotio fiat cum aqua tepida, & oleo: & fricetur locus. Deinde extrahantur denses ipsius. quia non cessabit dolor, donec dentes fuerint remoti. Deinde sugatur locus, & lauetur aqua, & furfure: & superponatur ei cinis uitis, cum oleo. Pediculus uulturis maior est pediculo, uenenosus est, ualde mordet, & nõ pungit, ut dicitur a quibusdam: & iuxta paruitatem corporis eius periculosus est, & difficilis solus: ideo, quia uenenum eius est calidum. Sed curatur lacte caprino recenti hora mulsionis. Et locus liniatur lapide bezoar (alias, fachar) dissoluto, & cum sandal. rufis, aqua lactucæ, & semperuiuæ: uel tusulæ. Et bibat posanam, & psillium cum aqua cucurbitæ, & citrullorum.

4 Si est sitibundus, & glandinosus, & bene potest fieri incisio, incidatur membrum. Sin autem, ligetur super membrum: & sorbeat iuscellum factum spidebeg cum aneto, sale, cinnamo, & ranula. Et emplastretur cum cancris fluuialibus, mentastro, farina tritici, sale communi, triõs in lacte receno. Findantur galliculi in hora suæ mactationis, & loco superponantur. Sæpe bibat ℥ 5. de scorpionibus tritis bene in aqua, cum maiorana: & de isto electuario: quia expertum est. Recipe piperis ℥ ij. anisi ℥ iiij. aristol. rot. baccarum lauri, castorei ana aur. 1. terantur, distemperentur cum uino cocto. Dos. eius ad quantitatem fabæ, cum aqua rutæ in isto cocto, & aqua pomi acidi. Et si processit uenenum, bibat lac recens, cum cancris fluuialibus.

5 Ligetur morsus cum fascia, & emplastretur cum auellana inda, malaxata, & trita. Et bibat de tyriaca. Et lauet aqua cocta cum artemisia, camomilla, ruta, & furfure tepido. Et fricetur corpus, Comedat de butyro uaccino. Aut emplastretur mẽtastro bene trito cum farina ordei, & aqua rutæ. Et mortiferi sunt scorpiones bahazur, qui reperiuntur in ciuitate Vasibina.

6 Aperiatur locus acu, & emplastretur tusula, & malua, coctis ualde cum folijs sisami tritis: & superasperga tur de aqua frigida cum niue. Et dicitur, φ fricatura cum musca, mitigetur dolor eius.

7 Cum aqua calida: aut emplastretur cinere uitis, aut calce, kaly. bene tritis. Et ad morsum rutulæ, ualet potus aur. 1. nigellæ, aut rutæ siccæ, & cepæ, bene tritis in ℥ ij. cum musto cocto ad tertiam partem.

8 Iste scorpio est ut folium ameden, habens caudam longam, expansam super terram: & generatur in partibus Ahuar, in luto in quo effunditur lotio zuccari. Et parũ inueniebatur cura in punctiõe ipsius per antiquos, sed per modernos. Vnde post minutionem attrahatur cum uentosa plena bombace: sin autem, peribit sugens eam. Et illiniatur locus punctionis cum euforbio, castoreo, & circumcirca luto armeno, & aceto. Et detur de endiuia syluestri sicca, & folijs pomi acidi, & coriandro sicco in pul. per tria coclearia. Et experti componunt pro eo tyriacam compositam de radicibus capparis, corticibus radicium coloquin. absinthij, gentianæ, aristol. rot. & endiuia syluestri sicca tritis. Dosis eius ℥ ij. cum musto cocto. Et habent de sem. cicutę cum musto cocto ad tertiam.

De eo quod multiplicatur in eo de Medicinis mortiferis.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Poculũ medicinæ uenenosæ cal. ut merc. sublimati.	Timorosum. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex aduersitate malæ complexiõis eius.	Ardor in stõacho, et punctura in intestinis, cũ inflãma. siti, & sicci. oris.	Vomitus cũ aqua cali. & oleo sisami.	Cum oleo ros. uiolis, aq̃ ros. cum mucil. psillij.	Cum lacte recenti, & ptisana, & oleo amygdalarũ.
2	Poculũ medicinæ mortiferæ frigidæ.	Timorosum. Frigida Hyemale Senilis. Frigida	Ex manifesta malæ qualitatis aduersitate eius.	Grauedo capitis, manuũ, & pedum, et linguæ.	Cum uomitu, aqua cal. & oleo cõmuni.	Cum tyriaca, metridate, aut medicãine musci, musco cocto ad mediũ.	Cum allijs, cepis, & ruta.
3	Poculum Napelli.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex forti aduersitate eius contraria corpori.	Vertigo, sincopis, aposte. linguæ, concauitasq; oculorum.	Cum uomitu aqua calid. & butyro, se. raparũ, oleo sisamino.	Cũ aur. ʒ. tyriacæ, uel bezoar puro fricato cũ aqua ros. & musco.	Cũ corticibus radi. capparis, & aqua rutæ, & leonis cinni combusti.
4	Poculũ Cantaridarum.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex acuitate, & fortitudie eius.	Fortis dolor uesicæ, ardor urinæ, mictus sang. cũ torsione.	Cum uomitu aqua cal. decoct. ficuum, & oleo sisami.	Cum mucilagi. psilij, iulep, & oleo amygdalarũ.	Cũ comestione ficus pharaonis, & lauri.
5	Poculum fellis leporis, & tyri.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate intensa, & forti contrarietate eius.	Vomitus cholericus uiridis, amaritudo oris, & paruitas oculorum.	Cum uomitu aquæ calidæ, olei & butyri.	Cum aqua in qua dissoluat bezahar, & tyriaca farac.	Cum lacte recenti.
6	Poculum extremitatis caudæ ceruí.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale Vniuersalis. Vniuersalis	Ex aduersitate forti eius.	Dolor fortis in uisceribus.	Cum uomitu aquæ calidæ, olei & butyri.	Cũ comestione auellanatũ, & fistic.	Cum comestione ficus.
7	Poculum sudoris iumẽti.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex contrarietate ipsius.	Sudor faciei citrin9, apostema gutturis interius, sudor fœtens & multus.	Cum uomitu aquæ calidæ, & melle.	Cum tyriaca maiori.	Cũ anisol. sale ana ʒ. 1. & aqua calida.
8	Poculum sucaram.	Timorosum. Frigida Hyemale Senilis Frigida.	Ex forti frigore extinguente caliditatem.	Stupor cõgelatio, subeth, grauedo corporis, & odor opij in ore.	Cum uomitu, aqua cali. decoct. aneti, radice, saie, cum melle.	Cum tyriaca farac, & metridato.	Cum comestione allij, ceparum, & nucum.

1532

COMM. REIP.

1 Poſt purgationem ſtomachi, & uomitum, bibat de iure gallinæ coctæ ſpidebeg, & pulte amidi, zuccaro, & olei amygalarum, & tritico cocto cum carnibus. Sugat pomũ granatum, citonium, perſica, pira, cucum. citrul. lactucam. Et utatur pul. ſandal. alb. & camforę cum aqua roſ. Emplaſtretur pectus, & epar cum pannis lini infuſis in aqua roſ. cum ſandal. & cliſteriſetur cliſteri facto de pōſana, uiolis ſiccis, ſebeſtem, iuiubis, oleo amygdalarũ, & oleo roſ. tepidis.

2 Bibat patiens poſt uomitum de medicamine altit, & de mirrha clara, coſto, fol. rutæ, mentaſtro, pipere, piretro, & cardumeni ana, & in pondere omniũ de altit, tritis cum melle doſis ʒ ſ. Calefiat ſtomachus cum inteſtinis cum aqua cocta cum ruta, mentaſtro, & nepita. Fricetur corpus, donec rubefiat. Bibat de iure pullorum columborum coctorum ſpidebeg, cum aneto, cinnamomo, galanga, pipere, maratro, & cimino. Et cliſterizetur cum melle, nitro, oleo ſambucino, & aqua tepida.

3 Poſt uomitum, fiat cum tyriaca faroe cum aqua cocta cum rapis, & flore ipſius, & metridato, & butyro uaccino. Sed qui bibet de cornibus ſpicæ, minget ſanguinẽ, & nigreſcet lingua, erit permixtio mentis. Et bibat de camfora caratam, uſq; ad. v. cum aqua roſ. infrigidata in niue, & aqua granati, citrulli, & iulep, cum mucil. pſillij, & granorum citoniorum, & ſem. portul. cum aqua roſ. oleo amygdalarum, & lacte acido exbutyrato, cum trocif. camforæ. Et bibat de lacte recenti, & de ptiſana. Emplaſtretur ſtomachus & epar, cum ſandal. aqua roſ. & camfora cum pannis lini infrigidatis. Et mirum eſt, quod napellus eſt maxime fallaciæ cum ſit nutrimentum murium.

4 Cum proprietate ſua nocet ueſicæ. Tamen poſt uomitum bibat de aqua ſem. portul. cum iulep, & oleo granorum, & cucur. & comedat de medulla cucum. & citrul. Cliſteriſetur cum ptiſana cocta cum iuiubis, ſebeſten ſiccis, & oleo amygalarum dul. aut oleo roſ. uel uiol. & mittatur in foramen ueretri de albumine oui, ſief alb. oleo roſ. & lacte mulieris. Et quotiẽs accidit ardor urinæ in ueſica, detur ei in potu mucilago pſillij cum iulep, cum oleo amygdalarum, & lacte recenti.

5 Poſt uomitum detur ei de electuario confecto de luto ar. granis lauri ana ʒ ij coagulo ceruuli ʒ ſ. mirrhæ, ſem. rutæ ana ʒ i. triris. doſis aur. ſ. uſq; ad ʒ ij. diſtemperatis cum melle. Et iterato detur medicamen, & ſedeat in decoct. camomillæ, coronæ regiæ, uiolarum, nenufaris, ozimo foliorum latorum, & maiorana. Et ſi tranſit ſuper potum ipſius per horas tres, uel quatuor, & non moritur, ſperanda eſt cura eius: & bibat de rob pomorum citoniorum. Et qui bibit de felle tyri, incurabilis eſt. Tamen poſt uomitum multum, bibat de ſe. portul. cum aqua in qua diſſoluitur lapis bezahar, & de tyriaca, aut metridato, & aqua ordei.

6 Poſt mundificationem eius ſtomachi cum uomitu multo, bibat de bezahar danik ij. uſq; ad ʒ ſ. cum ſapa, aut tyriaca, aut metridato ʒ ſ. cum aqua pimpinellæ, & agrimoniæ.

7 Cum oleo uiol. & oleo amygdalarum, cum ſapa: & bibat de tyriaca, uel metridato ʒ ſ. & nutriatur iure ſpidebeg carnium arietis.

8 Poſt uomitum cliſterizetur cum cucu. aſinino, aneto, melle, ſem. apij, fen. cimino, baurac, pulpa coloqrin. & oleo ſambucino. Et fricetur corpus in balneo ualde, & ungatur oleo ſambucino, aut oleo coſti: & ſedeat in aqua cocta cum ruta, nepita, abrotano, maiorana. Et bibat aur. ſ. tyriacæ minoris. Et qui bibit de ſucaran, cum hac cura curetur. Et ſigna eius erunt, ut ſigna bibentis de opio. Tamen ad peius ſuperuenit ei obſcuritas uiſus, cum extremitatum frigiditate. Et licet hoc agat in corporibus humanis, tamen cibus eſt paſſerum domeſticorum.

De eo quod multiplicatur in eo de Medicinis mortiferis.

	NOMINA	Salus, uel tior.	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Poculũ hyoſcyami.	Timoroſum.	Vniuerſalis.	Vniuerſale.	Vniuerſalis.	Vniuerſalis.	Ex forti frigiditate, et ipſius contrarietate.	Ebrietas, laſſitudo corporis, loquela uana, oculi rubei, defectus mentis.	Cum uomitu aquæ calidæ, mellis, & olei.	Cum aqua cocta cum ficu, et adipe gallinæ, & oleo uiolaceo.	Cum lacte recenti.
2	Poculũ mandragorę, & nucis machal.	Timoroſum.	Vniuerſalis.	Vniuerſale.	Vniuerſalis.	Vniuerſalis.	Ex aduerſitate eius in corpore.	Vertigo, ebrietas, rubedo oculorum, ſubeth.	Cum uomitu aquę cali. melle, aneto, & raphano.	Cum lacte recenti.	Cum aceto cocto cum origano.
3	Potus pſillij triti, & aquæ coriandri recẽtis.	Timoroſum.	Frigida	Vniuerſale.	Senilis.	Frigida	Ex forti frigiditate, & ſtrictura pororũ, & meatuũ.	Anguſtia, lamentatio, ſtrictus anhelitꝰ, ſudor frigidꝰ, & ſincopis.	Cum uomitu aquæ calidæ, aneto, & ſale.	Cum muſco cocto ad tertiam.	Cum iure facto cum ſpidebeg, & modico aloë.
4	Comeſtio fungorum, & tuberum.	Timoroſum.	Vniuerſalis.	Vniuerſale	Vniuerſalis.	Vniuerſalis	Ex forti frigiditate, & humiditate eius.	Anhelitus ſtrictus, ſudor frigidus, & ſincopis.	Cum uomitu aquæ cal. ſale, radice, & melle.	Cum potu uini puri cũ muſco.	Cũ comeſtione raphani fortis caliditatis.
5	Poculum leporis marini.	Timoroſum.	Vniuerſalis.	Vniuerſale.	Vniuerſalis.	Vniuerſalis.	Ex contrarietate eius in corpore humano.	Sputũ ſã. aſma, anhelitus ſtrictus, ſudor fœtẽs, dolor ſtõi, fluxus uentris, & uomitus.	Cũ aqua cocta, & oleo ſiſami bibita.	Cũ adminiſtratione medicinarũ pectoralium, lacteq; recẽno.	Cum ptiſana.
6	Poculum ranulæ.	Timoroſum.	Vniuerſalis.	Vniuerſale.	Vniuerſalis.	Vniuerſalis.	Ex aduerſitate eius in corpore.	Ariditas corporis, liuiditas eius, cum nauſea.	Cum uomitu, cum aqua calida, melle, & ſale.	Cum balneo, deinde cum aqua ſyrupi acetoſi.	Cum ſpidebeg, aneto, & ciñamomo.
7	Poculũ mali caſtorei.	Timoroſum.	Calida	Aeſtiuum	Iuuenilis	Calida	Ex forti caliditate eius.	Febris cum defectu mẽtis, & rubedine oculorũ, & ſiti.	Cum uomitu cum turbit, aqua cal. & oleo ſiſami.	Cum mucilag. granorũ citoniorum, oleo roſ. & oleo amygdalarũ.	Cum lacte recenti.
8	Poculum anacardi.	Timoroſum.	Calida	Aeſtiuum	Iuuenilis	Calida	Ex intenſa caliditate eius.	Berian, in ore ardor, pũctio gutturis, & ſtomachi, puſtulę, ampullæ, febris acuta.	Cum uomitu, cũ ariſtol. oleo roſ. & aqua calida.	Cum farina amygdal. ptiſana, & ſyrup. iuiubarum.	Cum lacte recenti, aut acido.

COMM. REIP.

1 Detur ei ſemen urticæ, tritum cum ſapa. Et bibat ius gallinæ, uel carnium arietum pingui-um, coctarum cum ſpidebeg. Et curetur toto regimine bibentis, aut ſumentis de ueneno poſt uomitum factum competentem, & mundificationem ſtomachi plenariam.

2 Poſt purgationem ſtomachi per uomitum cliſterizetur enemate acuto. Et bibat de aceto forti, cocto cum origano, angeden, mentaſtro montano. Et ceſſante rubedine fa-ciei, & oculorum, bibat de iure gallinæ coctæ cum ſpidebeg.

3 Detur ei poſt uomitum medicamen muſci: & bibat de iure ſacto ſpidebeg. Et pſillium tri-tum ſi bibitur, interficit bibentem illud. Et ſimiliter ſi multum ſumitur de eo. Sed ſi bibitur de aqua coriandri recentis, media rotul. inducit ſcotomiam, uertiginem, alienationem mentis, & raucitatem, & ſomnum longum, & odoratur in eo odor coriandri. Et cura eius fit, ut cura pſillij.

4 Bibat de cinere arboris ficus, uel uitis cum aqua cal. & ſale: aut de tyriaca minori. Calefaci-at ſtomachum cum decoct. camomillæ, origani, rutæ. Cliſteriſetur decoct. abſinthij, rutæ, & melle, baurac, & aliquo oleo calido. Et ſcias: ꝙ tubera quæ oriuntur in radice oliuæ, ſunt mortiſera: tamen alia non ſunt mortiſera. Sed ſi multum ſumi-tur de eis, inducunt ſquinantiam, & colicam.

5 Poſt uomitum cum aqua cal. bibat decoct. malitarum, biſmaluæ, & fol. maluauiſci. Et ſi non ceſſat dolor pectoris, minuatur baſilica aſcellina. Et bibat de ſyrup. pa-paueris, uel iuiubarum.

6 Poſt mundificationem ſtomachi cum uomitu, ſiccentur omnia membra, præcipue uentris. Moram longam trahat in balneo temperato. Poſt exitum eius a balneo, bibat de ſyrup. aceto-ſo. Et cibetur gallinis, & arietibus coctis cum ſpidebeg.

7 Poſt mundificationem ſtomachi cum uomitu, bibat de lacte recenti, ſi fuerit ſine ſebre: ſi autem fuerit cum febre, cum mucilag. granorum citoniorum, & pſillij, cum amy-gdal. roſ. & bibat de ſyrup. papaueris.

8 Poſſibile eſt quod patiatur cogitationem malam, melancholicam. Et poſt uomitum bibat ptiſanam cum oleo amygdalarum per aliquos dies, & de mucilag. citoniorum. Et cibetur cum cucur. cocta cum aceto, & alijs ſimilibus, cum oleo amygdalarum. Et come-dat cucumeres, & maluam coctam.

De eo quod multiplicatur in eo de Medicinis mortiferis.

	NOMINA	Salus, uel ti.	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Poculum oleandri.	Timorosum.	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Ex aduersitate, & cõtrarietate, & acuitate eius.	Fortis amaritudo oris.	Fiat uomitus.	Cum mucilag. psilli, & oleo ros.	Cum mirrha, fenugr. et butyro.
2	Poculum squillæ.	Timorosum.	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Ex contrarietate, acuitateq; eius.	Dolor stomachi.	Fiat cum uomitu.	Cum lacte recenti.	Cum albumine oui.
3	Poculum litargyri.	Timorosum.	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Ex opilatione pororum, & meatuum.	Accidit ilcos, ariditas oris, ponderositas linguæ, & dissuria.	Fiat uomitu aquæ cali. & melle.	Cum uino cocto ad tertiũ, & zinzibere condito.	Cum aqua cocta finibus, aneto, & baurac.
4	Poculũ argenti uiui, aut eius infusio in aurem.	Timorosum.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Ex aduersitate, eiusq; contrarietate.	Torsio fortis, dolor in intestinis.	Cum uomitu cum melle, & aneto.	Cum uino cocto ad tertium.	Cum sapa.
5	Poculũ cerussæ plumbi.	Timorosum.	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Ex opilatione pororum, & meatuũ corporis.	Singultꝰ, tussis, lassitudo, & albedo linguæ.	Cum uomitu aquę, melle, aneto, & sale.	Cũ aqua cal. cocta cum aniso, & sem. apij.	Cum decoct. maratri, sem. feniculi, & anisi.
6	Poculũ calcis, & arsenici.	Timorosum.	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Ex aduersitate, & acuitate eius.	Ardor in stomacho, torsio, & ulcera intestinorũ.	Cum uomitu aquæ cal. & oleo sisami.	Cũ iure gallinæ coctæ cum spidebeg, cum oleo amygdal.	Cum ptisana, & oleo amygdalarum.
7	Comestio piscis assi, & coperti.	Timorosum.	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Ex ꝓhibitione exitus uaporis eius.	Permixtio mẽtis, angustia, lamentatio, & uertigo.	Cum uomitu aquæ cal. oxymelle, & sale.	Cum syr. aromatico pomorum.	Cum aqua cocta cum cimino.
8	Coagulatio in stomacho.	Timorosum.	Humida.	Frigidum	Senil. iuue.	Humida	Ex grossitudine, & caseatione eius.	Rigor, sudor frigidus, & sinapis.	Cum uomitu aquæ cal. cum aneto, & melle.	Cũ cinere uitis, & modico cu melle.	Cum diambri coagulo, & modico aceto.

1532

COMM. REIP.

1 Oleander interficit asinos, & iumenta, & multa alia animalia, etiam homines: tamen ex amaritudine nimia ipsius non potest occultari a bibente: nisi datum sit eum medicinis amaris. ut aloe. Et curetur cum uomitu, & potu iurium unctuosorum, & cibo offarum unctuosarum, & faludigi, cum butyro, & oleo amygdalarum, & butyro recenti. Et dicitur: ꝙ semen agni casti coctum, & bibitum, sanet iumentum comedens oleandrum.

2 Si accidat dysenteria, detur ei de dragea luti, & rob pomorum, simul eum rob citoniorũ, & gumi ar. & sorbeat de oleo amygdalarum, aut oleo sisami, & iure carnium spidebeg unctuosorum.

3 Accidit in bibente illud ileos (et est colica) cum uomitu stercoris. Etiam accidit squinantia, & apostema in corpore. Et post uomitum, iuuat eum bibitio diacitonij laxatiui, & aqua cocta cum aniso, & sem. apij.

4 Si argentum est uiuum, minoris est periculi: eo ꝙ propter eius ponderositatem egreditur per inferiora. Sed argentum uiuum sublimatum, & mortificatum, mortiferum est. Tamen curetur per uomitum. Et nisi egrediatur per uomitum, clisterisetur cum aqua blitarum, oleo sisami, mori, et maluauisco. Et si accidit dysenteria: bibat de dragea luti, oleo ros. & lacte cocto cum lapide calefacto, posito in eo. Et si auri imponitur argentum uiuum, infert permixtionem sensus, & ponderositatem nimiam in parte ipsius auris. Quare declinare debet caput ad latus alterius auris super unum pedem. Et sternutetur patiens cum naribus opilatis cum condisio: & imponatur auri oleum calefactiuũ, & emittatur quando infrigidatur, & moueatur auris uehementer.

5 Dicitur, ꝙ post uomitum si patiens bibat aur. ϛ. de cartamo indiano, eum iuuabit: tum utatur prouocantibus urinam. s. decocti. sem. apij, feniculi, anisi, & absinthij romani.

6 Post uomitum bibat mucilag. psillij, cum oleo granorum, & cucur. Et clisterizetur ptisana, oleo, uiolis coctis cum sebesten, iuiubis & mucilag. psillij, & sem. lini, & albumine oui. Et si accidit tussis, bibat de papauere, & syr. iuiubarum. Et curetur ille cuius guttur ingressus est, pul. æris uiridis. Et qui bibit de uitriolo, & alumine: cum lacte recenti, & butyro.

7 Post uomitum ingrediatur balneum, prius infuso uentre cum multa aqua tepida. Et si accidit exinde fluxus uentris. s. ayda: curetur cum cura fluxus. Et corrigit comestionẽ piscis assi, & cooperti, post uomitum bibitio modici piperis cum syrup. pomorum aromatic.

8 Ex caseatione lactis in stomacho plura superueniunt accidentia mala, maxime si lac est grossum: ut uaccinum, & ouinum. Tamen post uomitum utatur melle, & pipere. quia exinde dissoluitur lac coagulatum: uel attenuabitur.

De eo quod multiplicatur in eo de Sola iuxta species ipsius.

	NOMINA	Salus, uel ti. / Regio / Tempus / Aetas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Soda ex caliditate.	Non timorof. / Calida. / Aestiuum / Calida / Calida	Ex cibis calidis supdis, aut medicinis, uel calore solis.	Caliditas tactus capitis, et aequalis urina & egestio.	Nulla fiat.	Cū rof. & sandal. sup caput, & cibo cū succo granati.	Cum oleo rof. aq̄ citrulli, & modico aceto super caput.
2	Soda ex frigiditate.	Non timorof. / Septentrio. / Hyemale / Frigida / Frigida.	Ex frig. cōplexionis pānicu lorum cerebri, discooptiōe cap. in aëre frigido.	Tactus frigidus capitis, & mitigatio eius cū rebus calidis applicatis.	Nulla fiat.	Cum balneo, & odore maioranae, narcissi, & musci.	Emplastret cū camomillis, coro. regia, nepita, & maiorana.
3	Soda ex humore calido.	Non timorof. / Meridiona. / Aestiuū, uer s / Calida. / Calida	Ex sanguine, & cholera.	Si ex sang. rubedo faciei, repletio uenarum, magnus pulsus, uri. rufa: si ex chol. os amarū, pulsus spissus, urina intensa.	Minuatur de basilica, & cephalica.	Cibet iure cicerum, aut fasiani.	Cum bletis, & sinapi.
4	Soda ex humore frigido.	Non timorof. / Calida / Hyema. autū. / Frigida / Frigida.	Ex flegmate, & melācholia.	Liuidius color, & strictū pectus.	Cum pillulis yerę, & cochijs.	Cū cibo agrestę, & potu iulep, & rob. agrestae.	Cū cibo lenticulae, & piscium sedebeg.
5	Soda ex calid. exteriori.	tior cū apofte. / Vniuersalis. / Vniuersale. / Vniuersalis. / Vniuersalis.	Ex percussione, uel alia recadente super caput.	Pulsatio, et grauedo, & aliqn̄ do febris.	Cū minutione cephalicae, & clisteri lenitiuo.	Emplastret luto armeno, solijs cipressi, uiolis rof.	Emplastret calamo arom. radi. granati syluest. pisis, & aqua rof.
6	Soda post euacuationem.	Timor. incisa. / Sicca / Aestiuum. / Iuuenilis / Sicca	Ex intenso fluxu sang. narium, & uentris fluxu.	Leuis motus, & uigilia, & ariditas faciei.	Nulla fiat.	Cum gallinis pinguibus, & carnibus arietinis.	Cum ouis mollibus.
7	Hemicranea.	Tior. sup uisū / Sicca / Autumnale / Senescens / Sicca	Ex hūore malae quālitatis, frigido, uel humido.	Dolor fortis, tendens ad radicem ipsius partis.	Cū minutione, & purgatiōe humoris inducentis.	Sternutet cū aq̄ maioranae, uel oleo amyg. amarae, in nare partis dolētis.	Vngat frons ante aduentū paroxismi cū oleo narcissi, & nardi.
8	Soda cum cōmunicatione stomachi.	Non timorof. / Meridiona. / Hyēal. & ueris / Senilis, adolef / Calida, & hūi.	Ex cōicatione stōachi in morbo, uel ascensione uaporis ipsius.	Lene erit, cum lenitate stōachi & grauis cū grauedine ipsius. Et confert ei uomitus.	Cum uomitu, syrup. acetof. aqua cali. & sale.	Cū gallieulo sirbeg, aut succo granati, & oleo amygdalarū dulciū.	Cū pulte de medulla panis albi, et succo granati muzi.

COMM. REIP.

1 Et ſi ſecundum uiam feb. infrigidetur caput cum partibus. ij. aquæ roſ. & parte olei roſ. & modico aceto infuſo in eis panno lini, ſi eſt in æſtate, infrigidetur cum niue, & ligentur muſculi tibiarum. Si fuerit cum uigilia, mulgeatur ſuper caput lac mulieris lactentis fœminam. Si eſt ex calore ſolis, fundatur ſuper anteriorem partem capitis aqua roſ. & oleum nenufar. Et emplaſtretur cum raſimi, cucur. portul. folijs ſalic. ſemperuiuæ, & aqua roſ. ſandal. & maluauiſco. ſolatro, & ſimilibus. Et bibat iulep, & rob agreſtæ, cum aqua roſ. & bellericis. Cibetur cum farre ordei, zucc. albo. Et ſi hæc ſpecies doloris non curatur cum uelocitate, difficilis erit curæ.

2 Lauetur decoct. camomillæ, coronę regię, & maioranæ: & fomentetur uapore ipſius, & infundatur in ea particula ſimilæ, & cum ea fiat calefactio. Et oleum lilinum, & narciſſinum mirabile eſt ei. Et ſi ſit ex parte frigoris exterioris, ungatur oleo rutæ. Et cibetur aqua galliculi cocti cum agreſta, & perdicis cum agreſta ſimiliter, euitatis rebus inferentibus ſodam, ut eſt nux, & ſem. canalis, eruca, allia, cepe, & ſimilia.

3 Purgetur corpus cum pillulis aloe ʒ ſ. & danik. ij. de turbit, pulpa coloquin. ſcamonçæ aſſæ, xyloaloe, ſalis indi, ſeu indiani ana danik. i. tritis cum aqua. Si eſt ex humore melancholico, poſt euacuationem epithimetur caput decoct. cannæ, coro. reg. melliſſæ, ordei fracti. Cibetur carnibus arietis, gallinacijs ſpidebeg leniter. Et hæc eſt cura ſodæ, ſi fuerit ex uento. Odor maioranæ iuuat, Et uomitus iuuat, ſi fuerit ex ſatietate nauſeatiua cum aqua caſ. & ſomno longo.

4 Poſt uomitum bibat ſyrup. acet. cum aqua roſ. Cibetur prunis, iuiubis, pomis, piſis coctis cum ſucco granati. Si fuerit ex cholera, bibat de aqua tamarind. & prunorum, çum zuccaro al. & ſyrup. roſ. uel acetoſo, uel decoct. mirabolanorum cit. ʒ x. fumiter. ʒ v. uiol. abſinth. ana. ʒ iij. coctis in aqua, poſito in eo aloe aur. i. ſcamoneæ caratum i. aſſæ. Emplaſtretur caput fruſto cucur. uel raſura eius ſandal. aqua roſ. uel ſimilibus.

5 Emplaſtretur folijs ſalicis, luto ar. oleo roſ. myrto recenti tritis. Et ſi accidit inde permixtio mentis: emplaſtretur maluauiſco, farina ordei, oleo roſ. uiolis, modico aceto. Et utatur aceto, ut uirtutes aliarum imprimantur cum ſubtilitate eius, quia non diſſoluit: nec eo utimur ad mitigandum.

6 Cibetur carnibus galliculorum, & pulte cum medulla panis, al. olei amygdal. & zuccar. Et ſternutetur lacte mulieris, & oleo uiol. nenufar. & cucur. & mulgeatur ſuper caput, & miſceatur cum oleo uiol. Et cibetur cum offa amygdalarum, & piſcium coctorum ſpidebeg, & frixorum cum oleo amygdalarum. Et ſi eſt cum febre: cibetur cum cucur. coctis cum agreſta, uel ſpinacijs. Et ad ſodam uenientē ex coitu, euitet coitum poſt cibum, & comedat citonia, & pira. Et ſoda accidens ex anguſtia, curetur cum ſomno, & odore olei uiol. & granorum cucurbitæ.

7 Studeat uti euacuatione iuxta humorem inducentem morbum. Si fuerit ex caliditate, ſternutetur cum zucc. albo, croco, & camfora bene tritis. Et ponatur in naribus ad pondus gran. i. cum aqua citrulli. Et niſi ſoluatur, paſſio erit longa. Fit & dubietas ſuper uiſum. Et arteriæ timporum ſi ſunt uelocis motus & plenæ, incidantur ipſæ arteriæ: etiam uena quæ eſt poſt aurem in parte dolenti. Et ſi fuerit defectus uocis ſubito, epithimetur caput cum multa aqua tepida: Et inſtilletur auri de oleo roſ. tepido; & impleatur auris bombace.

8 Si ex humore cholerico, uomat cum eo quod dictum eſt. Et bibat de ſyrup. acet. cum ſem. endiuiæ, & podag. lini, fumiter. roſ. ana. ʒ x. coctis cum aceto, & aqua uſque ad medium, cum zuccaro al. doſ. eius ʒ xv. Emplaſtretur caput cum ſandal. roſ. acacia, lino, luto ar. aqua roſ. & coriandri recentis, & rami palmæ. Ligentur muſculi tibiarum. Et fugat citonium. Si fuerit ex humore flegmatico in ſtomacho, uomat cum ſyrup. acet. in quo inſcidantur rad. cum ſale groſſo trito parum. Et utatur pillulis aloes confectis cum mirabol. keb. & turbit ana danik. ij. roſ. maſtice danik. aloe ſentur. ʒ i. capiat ante introitum lecti. Vtatur carnibus ſubtilium animalium ſpidebog cum cicere.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Cerebri iuxta species eius.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Siesen.	Tior. cū apite Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Aposte. calidū panniculorū cerebri, aut caliditas superflua ipsorum.	Cōtinua synocha, tactus cal. capitis, uigilia cū permixtione mentis.	Cum minutione cephalicę.	Cum ptisana syrup. tamarindorum, & iulep.	Cū aqua se. portul. granati, & cucur. cocta in agresta & spinachs.
2	Masara, id est, apostema faciei.	Timorosum. Meridiona. Veris. Iuuenil. adol. Calida	Apostema sanguineū in cerebro, arterijsq; & facie.	Fortitudo apostematis, ita q; credit disiūgi, cū dolore & rubore faciei.	Cum minutione cephalicę.	Cum ptisana, & syrup. de papauere, uel nenufare.	Cū succo granati, & aqua portul. seu nenufar.
3	Rubedo.	Timorosum. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex chol. rubea dominante super cerebrum.	Fortis dolor, & inflāmatio cum colore citrino faciei, tactuq; frigido.	Cum minutione.	Cum ptisana decoct. prunorum, iuiub. & tamarind.	Cū aqua sem. portul. granati muzi, & cucur. cocta cū cum agresta.
4	Obliuio.	Timor. inteal. Frigida, hum. Hyemale Senilis. Frigida, & hu.	Ex flegmate domināte super cerebrum, corrūpente mentem.	Fortis te. & subeth, cū somno difficil. uigilati. nō rñdet alicui, nisi labore, & oscitatione.	Cū clisteri primo. deinde pillulis cochijs, post pillulis ierę.	Cum zuccaro rosace & cibo aquę cicerum.	Illiniant timpora mentastro, et origano.
5	Subeth cum somno.	Timorosum. Frigida, & hu. Hyemale. Senilis. Frig. sic. hu.	Ex flegmate supabundante in cerebro.	Somnus multus, cum permixtione mentis.	Cum clisteri, deinde pillulis cochijs.	Cum effusione aquę coctę cū aneto, nepita, & maiorana facta sup caput.	Ligent musculi tibiarū, et fiet nutet cum iniectiōe piperis & hellebon.
6	Subeth cum uigilia.	Timorosum. Meridiona. Autū. & ueris Senescens. Calida.	Ex flegmate & cholera rubea dominātibus.	Dormiens, & quasi uigilās, oculi eminentes, iacet ut mortuus sup dorsū.	Cum clisteri, post cum decoct. fructuū.	Cum iulep, & zuccaro ros.	Effundatur super caput oleum aneuium cum aceto.
7	Congelatio.	Timorosum. Frigida Hyema. autū. Senescens. Frigida	Opilatio in uētre, & parte posterion cerebri, ex hūore grosso, fri. & sicco.	Defect9 sensus, & motus, iacēs sup dorsum ut mort. dispōq; illa diu durat.	Cū pillulis stomaticis, & decoct. epithimi.	Cibetur bistardis, & perdicibus spidebeg.	Cum balneo, & ungatur caput oleo uiol. & aneti.
8	Corruptio memorię, & cogitationis.	Salubris. Frigida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Mala cōplexio frigida cerebri, aut flegma superfluum.	Negligētia, & grauedo in motu, cū subeth, & obliuione.	Cum clisteri sorti, & pillulis ierę, & cochijs.	Effundat super caput aqua cocta cum aneto, ruta, nepita. & maiorana.	Illiniat caput cū modica spuma sinapis, cū oleo rutę.

C O M M. R E I P.

1 Post minutionem si potuit fieri, & patiens fuerit adolescens, fiat uentosa. Deinde bibat de syrup. acetoso simplici cum aqua frigida. Et si debilitet nimis, detur ius galliculi cocti cum agresta, aut succo granati. Et si natura est constipata: leniatur cassief, manna, tamar. syrup. ros. & syr. acet. & cum aqua frigida. Post euacuationem epithimetur caput panno insuso in aqua ros. oleo ros. cum modico aceto. Et ligentur musculi tibiarum: & bibat ptisanam ʒ 40. deinde de syrup. acetoso simplici unc. 1 ʒ. Et si fortificatur sitis, bibat aquam cucur. cum syrup. de spodio. Et sumat de acetositate citri. & iulep. Et si tempus fuerit æstiuũ, utatur rebus infrigidatiuis cum niue: & sit in loco strato salicibus, ros. sandal. roratis cum aqua camphoræ: & odoret ipsam camphoram: & utatur cursibus artificialibus aquæ frigidæ cum niue, & herbis recentibus, frigidis. Si est hyems: utatur loco temperatæ caliditatis. Abstergatur nigredo linguæ cum panno lini, aut mucilagine, & zuccaro albo.

2 Post minutionem, cibetur cum cucurbita cocta cum agresta, et pisis: aut cum succo granati. Et si passio fortificatur, minutio fiat in manu alia, si uirtus sustinet. Et bibat de aqua ordei. Et illiniatur caput cum aqua ros. utroq; sandalo, aqua ordei, aqua coriandri, semperuiuæ, & portul. Et bibat de aqua surfuris cum zucc. & oleo amygd. Et potest ei dari in aqua ordei, si caliditas est fortis, aur. ʒ. spodij, & aur. ʒ. seminis portul. bene triti & extracti de rindeto: & penes dormitum dandum cum. xxx ʒ aquæ granati muzi.

3 Post minutionem bibat de syr. & comedat de cibo facto de succo granati muzi. Et in principio illiniatur cum butyro, armeniaco, sandal. & aqua plantaginis: & in fine negocij, cessante hoc regimine, detur ei de mucil. psillij, cum modico oleo dulci, & zucc. al. continue, si tempus est æstiuum. Et si laborat uigilijs, & hoc non fit de signis crisis, stude ut dormiat cum papauere, zucc. & syrup. papaueris.

4 Si est cum febre: sufficit ei dare aquam ordei coctam cum hyssopo, cum zuccaro al. prius ei datis ʒ vi. zucc. ros. Euitatis fructibus frigidis & humidis, piscibus, lacte, & legumibus. ut sunt fabæ, lentes, & faseoli. Et si est in fine febris, detur ei mel cum syrup. acet. sem. Et nisi contulerit, detur ei aur. 1. de elect. anacardino, cuius descriptio hęc est. Recipe mirabol. bellericorũ conditorum absq; nucleis, & emblicorum ana. ʒ iiij. mellis anacardi, baccarum lauri, ciperi ana. ʒ ij. piperis ʒ 1. zuccari al. unc. 1. terantur omnia cum aqua mellis, anacardi, & eo utatur post. vi. menses. Et lauetur caput & corpus aqua cocta cum camomilla, corona regia, & maiorana.

5 Si est subeth sequens febrem, aut alium morbum: cessatio eius erit cum cessatione caussæ eius. Et si subeth ipse est morbus, curetur cum calefactiuo, desiccatiuo, & attenuatiuo: & cibetur iure cicerum, cum aneto, & cinnamomo. Et euitet potum aquæ frigidæ, & dormitionem in locis frigidis.

6 Curetur hæc passio cura composita, & de subeth, & de sirsem. Si est huiusmodi passio istorum duorum humorum subeth inducentium, & sirsen, studeat magis contra humorem dominantiorem, & maius nocumentum. Verbi gratia, si cholera rubea est dominantior, studeat ad educendam ipsam, & extinguendam caliditatem. Et si flegma est dominantius, studeat educere flegma clisteribus acutis. Et illiniatur caput oleo aneti, & aceto.

7 Post euacuationem corporis cum medicinis, iuuabit eum, si euitet id quod generat humorem similem ei ex quo læsus erat. Et si accidit ei uigilia: illiniatur caput lacte mulieris fœmineo, cum oleo uiol. Et cibet galliculo cocto spidebeg. Sin aũt: illiniatur corpus, & ungat oleo heri.

8 Fricentur pedes, & ligentur musculi tibiarum. Et cibetur iure cicerum, cum aneto, & cinnamomon, & galanga. Et utatur melle, cum granis uiridibus. Et bibat de syrup. acetoso seminum. Et si non contulerit: utatur electuario anacardino.

De morbis multiplicatis in capite secundũ species, & maxime in Cerebro.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Scotomia.	Salu. nisi aug. Humida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Flegma dñans sup anteriora capitis, ex uapore stomachi.	Erit similis ebrioso, cũ mẽbris laxis.	Cũ pillulis yeræ, & cochijs, si ex stõac. uomat cũ oxymelle, & aqua cal.	Cum syr. xyloal. & odore musci, & rutę.	Cũ masticatiõe mastićis, & thuris: epithimet herbis odorifer is calidis.
2	Vertigo.	Salubris. Frigida. Hyemale Senilis. Frigida	Flegma, chol. aut sang. collectꝰ i uenis q̃ sũt circa cor, & nõ pt dissolui, et infert uertiginẽ.	Videt omnia in uertigine ac ueńt cadere in gyrum.	Cum pillulis aloe.	Fricentur pedes in insultu cũ uiolentia.	Cũ odore maioranæ, rutæ, tyriacæ, & comestiõe aquæ cicerum.
3	Epilentia.	Timorola. Frigida Hyemale. Adolescens. Frigida.	Opilatio i uentriculis cerebri, aut ex fleg. uiscoso, aut chol. nigra, aut forti melanch.	Spuma super os, cum iectigatione impedita.	Cum agarico, siseleos aur. 1. cum modico zuccari.	Cũ bistarda, pdice, & peonia suspendaś: utatur exercitio temperato.	Cum oxymelle.
4	Apoplexia.	Timorola. Frigida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Opilatio in uentriculis cerebri tribus humoribus uiscosis.	Erit quasi dormiens, & non sentit dolorẽ, cum anhelitu grosso.	Cum minutione saphenæ, si est repletio: post elisterizetur.	Dimittaś per triduũ ꝙ non cõmoueaś: detur aqua calida cũ aniso, mastice, oxymelleq;.	Cũ oxymelle, decoctione feniculi, & cimini.
5	Innibus.	Salubris Frigida. Autumna. Senilis. Frigida.	Ex flegmate, multo cibo, & mala digestione ipsius.	Videt se occupatũ, uel strãgulai. & clamat, & nõ audiś uox: subito surgit cũ capitis grauedine.	Cum pillulis ieræ.	Cũ syr. acetoso sem. & xuccari rof. & bistarda frixa.	Cum aqua cicerum, & modico cibo.
6	Melancholia.	Timorola. Sicca Autumnale. Senescens. Frigida.	Ex multo hu. melancholico, aut uapore ipsius, existẽtis in stomacho.	Mentis permixtio, loquela uana, angustia, & imaginatio mala.	Cũ minutione saphenæ, decoct. epithimi, & pillulis sto. ma.	Cũ ptisana, syr. papaueris, & uiolis, cũ extremitatibus hędi, arietũ, & spinacijs.	Cũ piscib. laudabilibꝰ, ouis mollibus, medulla cucum. citrullis, & lactucis.
7	Coriaf, alias, Ceruf.	Timorulum. Sicca Autumna. Senes. & iuue. Sicca	Ex melancholia mala, & mortifera.	Clamat noctu ut gallus, uadit ad sepulturas: color citrinus, oculi sicci, concaui, ling. sicca, cũ ulcere pedũ.	Cũ minutione tempore insultus passionis.	Cum pedibus hædi, arietũ, cucurbita, & spinacijs.	Cũ ouis mollibus, piscibus laudabilibus.
8	Amor hereos.	Salubris Orientalis. Aestiuum Iuuenilis Calida.	Animositas in simãdo, & cõtinua memoria eius amatæ.	Oculi concaui, multus motus ipsorũ: & cũ audit amorẽ, pulsus mutaś præter naturam.	Nulla fiat.	Cũ iubilatiõe amicabili, balneatione, & cũ statione, & comestione gallinaræ, unct. o. lei uiol.	Arte, uel officio utaś lingationẽ, & terrore ex pte amati, & suspsius.

COMM. REIP.

1 Si est ex capite, liniatur caput post euacuationem cum decoct. camomillæ, coro. reg. abrotani, rutæ. Et odoret galliam, & maioranam. Cibetur iure cicerum, et gallicul. s coctis spidebeg, aut frixis. Euitet nuces, canabem, uinum, lac. Et si est ab humore flegmatico in stomacho, laxetur, & masticet masticem. Et utatur oxymelle sem. Et si fuerit humor cholericus, uomat cum ptisana, syrup. acetoso, & niue, mundificato stomacho: post uomitum sumat de rob pomorum, & rob agrestæ simplicis.

2 Si est ex cerebro, purgetur: deinde sternutetur cū baurac, aloe ana. condisio, & croco ana. p. 5. redactis in pillul. ut sunt pisæ: & imponatur naribus granum 1. cum aqua maioranæ, & oleo uiol. Et si est a stomacho, uomat: & sumat de rob pomorum simplic. & rob granati. Et emplastretur stomachus sandal. ros. tritis aqua ros. & semperuiuæ. Cibetur galliculis & perdicibus coctis zirbeg, assis in ueru, & frixis.

3 Si est adolescens, dieta utatur nutrix eius. Cibetur perdicibus, gallinis frixis, & pane bruno: & bibat oxymel ante cibum. Et si fuerit maioris ætatis: euitet lac, nuces, erucam, apium, & omnia olera: præter mentam, & melissam. Euitet omnes fructus, & repletionem nauseatiuam: & suspendatur super eum peonia. quia iuuat proprietate sua. Vtatur exercitio. Cibetur perdicibus, & bistardis. Si flegma fuerit abundans, uomat cum aqua cocta cum radice mentastri, & aneto, & oxymelle ante insultum. Et bibat decoct. lauri, & radi. peoniæ, cum oxymelle quolibet die. Et detur ei huiusmodi decoctio. Recipe siseleos romani, sucad. ana. ʒ v. rad. squinand ʒ iij. cinnamomi, costi, gentianæ, zinz. ana. ʒ 1. sem. casiæ ligneæ, asari, gariofyl. masticis, stafisagriæ ana. ʒ ß. coquant cum rotul. iiij aquæ ad rotul. 1. & misc. cū eis aur. ʒ. aloe, eoq; utatur.

4 Non comoueatur per triduum. Deinde bibat oxymel cum aqua cal. & sale trito, grosso, & oleo narcissi cum emboto detur ei. Et studeat ut uomat. Et detur ei tyriaci ʒ 5. aur. de anacardino, cum decoct. anisi & masticis. Et sorbeat mel: & calefiat caput, cum decoctione camomil. origani. mentastro, mace, garyof. & asaro. Cibetur aqua cicerum, & bruno pane. Et post vij. diem si apparet in urina digestio, detur ei iera Gal. & gargarizet cum sinapi. Et cibetur cum iure cicerū cocto cū pullis columbæ. Post declinationē morbi balneet, & inungat caput oleo costino. Euitatis ipsis electuarijs in tēpore calido, & regione calida, aut patiente aliquā caliditatē.

5 Hic morbus antecedit epilepsiam. Et accidit ut plus utentibus cibo multo absq; digestione. Vnde purgetur caput eius de humore obtento in eo. Deinde confortetur stomachus, & corrigantur cibaria. Odoret maioranam, & utatur exercitio moderato.

6 Si non potest dormire, cum multa uana loquela, & non quiescit: nulla utatur euacuatione, sed detur ei ptisana cocta cum papauere cum syrup. uiol. granatis bonis, & pomis dulcibus. Cibetur gallinis pinguibus, & carnibus anterioribus arietum, & ouis cum pane al. Euitet panem brunum, lentes, carnes uaccinas, allia, cepe, mel. sinapi, acetum, caseum uetustum, & quicquid generat melancholiam. Epithimetur caput somniferis. Recipe sem. papaueris albi, triti. x. numero, ordei excoriati fracti, corticis cucur. uiol. nenufar. lactucæ sem. ana m 1. coquātur in aqua, qua epithimetur caput, & calefiat cum particulis filtri, cum oleo uiol. & lacte fœmineo. Si in stomacho sit humor abundans, purgetur uomitu, Cibetur post iure galliculi cocti zirbeg, pane al. syrup. pomorum. & melissæ.

7 Post minutionem cibetur eo quod dictum est: & sedeat in aquam tepidam, & bibat aquam casei, cum dragea facta de mirabol. ni. & embli. conditis cum lacte, polypo. & epithimo. Et detur ei post tyriaca faroc. Si accidit uigilia, epithimetur caput cum somniferis, & superponatur bombax cum oleo uiol. & lacte mulieris puellam nutrientis.

8 Debet regi regimine humectatiuo. Vtatur solatijs, uiridarijs, prans uirentibus, auditu cantilenæ, & impediatur memoria cum historijs, rumoribus, & fabulis bonorum patrum. Vtatur seruitio, & coitu. Et si amata non diminuit amorem, & augetur in absentia eius in memoria eius, præsentetur alia coram eo similis amatæ in forma & moribus, & secum fabuletur.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Medullæ ſpinalis.

	NOMINA	Salus, uel d. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Paraliſis, & ſtupor.	Tior. in prin. Frig. humida Hyemale. Senilis Frig. & hum.	Ex flegmate diſſoluto a cerebro, procedente ad neruos.	Mollificatio mẽbri cũ defectu ſenſus, & motus abſq; cauſſa exteriori.	Poſt. vij. diem cũ turbit, iera, & pulpa coloquin, ſale petroleonis.	Cum decoctione aniſi, zuccari, zuccar. roſ.	Colef poſt. iiij. diem iure cicerum, cinnamomo, & aneto, pane groſſo.
2	Laxitudo.	Tior. p9 calũ. Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex caſu, pcuſſione, aut humiditate uiſcoſa.	Mollificatio p9 percuſſionẽ, uel caſũ, uel criſim, uel colicã, cum defectu ſenſ9, et mot9 uolũtarij.	Cum cliſteri, ſi eſt cũ conſtipatione.	Emplaſtref locus caſ9 farina ordei, litio, aloe maſtice, & memita.	Emplaſtref locus caſus cum aloe, acacia, & roſ.
3	Tortura oris.	Salubris. Humida. Hyemale Senilis Humida.	Impedimentũ uirtutis motiuæ ad mẽbrũ, uel muſculũ faciei, & oculi.	Cum claudit oculos, oculus læſus manet apertus.	Poſt. vij. diem cum pillulis de iera.	Cũ zucc. roſ. & aqua cocta cum aniſo.	Cũ maſticatione uiſci, maſticis, cũ modico baurac.
4	Morbus compoſitus ex ſpaſmo, & laxitudine.	Timoroſus. Humida Hyemale. Senilis. Humida.	Ex coniũctione cauſſæ ſpaſmi, cũ cauſſa laxitudinis.	Attractio ptis ſang ad partẽ dolentẽ, & breuitas membri ex ſpaſmo.	Cũ pillulis de iera, ſi cum repletiõe fuerit.	Emplaſtref mẽbrũ mucilag. pſillij, adipe gallinæ, medulla uaccæ, & cera.	Vngatur mẽbrum mollificatum oleo aneti.
5	Spaſmus ex repletione.	Timoroſus. Humida. Hyemale. Senilis. Sicca	Ex rep. neru. ex ſupfluit. malis, hũidis, extẽdẽr. latitudinẽ, & diminuentibus longitudinẽ.	Repletio, ebrietas, & ſubito accidit.	Cum cliſteri: poſt cum pillulis ſtom.	Embrocef caput, & ſtõach. decoctione camomillæ, abrotano, maiora.	Fricef in balneo pãnis aſpis, & fricatiõe leni poſt euacuatiof. em.
6	Spaſmus ex ſiccitate.	Timoroſus. Sicca. Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex ſiccitate neruorũ, cõſtrictio neq; eorũ: ſicut accidit corrigię poſitę ad ignẽ.	Euacuatio pręcedens, aut fluxus ſang. uel cauſſa timoroſa.	Nulla fiat.	Cũ ptiſana cocta cũ iuiubis, ſebeſtẽ, oleo amygd. & ſucco cucur. & zuccaro albo.	Si nõ eſt cũ febre, lacte caprino, Et ſuper caput mulgeaf lacte mulieris.
7	Tremor, & iectigatio.	Non timoroſ. Frigida Hyemale. Senilis. Sicca	Ex debilitate mẽbri tremẽtis, ex mala cõplexione frig. hũore groſſo, aut cã extiori.	Releuatio mẽbri, & eius declinatio, & eſt motus notus.	Cum pillulis ſitarig.	Vngatur oleo coſtino.	Illiniatur cum balneo, cibetur iure cicerum.
8	Gibbus, uel Gibboſitas.	Tior. cũ tuſſi. Humida. Hyemale. Adoleſcens. Humida.	Ex hũ. uiſcoſa i nucha, diſiũgẽte ſpondile, aut apãte, caſu, aut pcuſſione, uel cã exteriori.	Manifeſtũ. Et ſi eſt cũ apoſtemate, cum eo erit tuſſ. & ſtrictus anhelitus.	Cum pillulis ieræ, ſi eſt ex flegmate.	Reſtituaf ſpondile ad locum eius emplaſtro corroboratiuo.	Cum emplaſtro diſſoluẽte unctuoſitates.

COMM. REIP.

1 Vsque ad. iiij. & vij. sufficit dare zucc. rof. & aquam aniso coctam: tamen euitet cibum & potum, utatur siti & fame: & si oportet bibere de aqua, bibat de ea in uase uitreo, ita q non sit infrigidata. Et post. vij. laxetur, ut dictum est. Et cibetur iure cicerum. Deinde post septimum da ei de medicamine. 5 vij. & curetur laxatiuo. Deinde cibetur iure gallinæ, aut landulæ, pullorum columborum, cum iure cicerum: & quolibet die sumat de melle rof. Non tamen laxetur ante digestionem humorum: ne noceat dissolutio tenuitatis humoris, & non grossitudinis eius, quæ erat residua. Et post euacuatiōem ungatur pars dolens oleo costino, oleo amygdal. amar. oleo sambucino, oleo nucum ueterum post fricationē eius cum panno aspero grosso, donec rubeat. Lauetur cum decoct. camomillæ, maioranæ, aneti, saluiæ, hyssopi, nepitæ. Cibetur cum iure lacto cum mag. angeden, nigella, cum nuce, melle, fisticis. Stupor curetur ut paral. cum unctione olei, & sumptione zuccari, uel melle rof. & aqua cic.

2 Si est laxitudo ex parte casus, incurabilis est. Et si fit post biduum, uel triduum, emplastretur eius locus cum dissolutiuis. sicut est emplastrum de costo, aloe, nuce, cipresso, & rof. ana. & licio, ramik, mastice, balaustia, acacia, spica ana partem 5. tritis & dissolutis in oleo rutæ. Et si fit laxitudo post colicam: ungatur oleo uiol. partium ij. olei aneti part. 1. Cibetur gallicuto cocto zirbeg.

3 Curetur tortura oris cura paralisis, cum fit in eodem loco: sed diuersificetur in regimine cibi, & unctionibus alijs, & modis ipsius post euacuationē in mandibula quæ non est declinans. Et ponatur in ore mirabol. keb. 1. sternutetur cum condisio: & masticetur cum uuis passis, baurach, sinap. pipere, & uisco.

4 Si spasmus est ex repletione, curetur cura paralisis, cum euacuatione. Et emplastretur membrum mollificatum & spasmatum emplastro confecto de rebus desiccatiuis & calefactiuis. Et si laxitudo est maior, utendum est desiccatiuis magis, & fricatione forti. Et si spasmus est maior, utendum est mollificatiuis magis & lenitiuis, cum parum calefactiuis. Et si laxitudo est in parte una, & spasmus in alia: emplastretur pars spasmata cum rebus lenificatiuis, & pars mollificata cum fricatione forti, & similibus.

5 Si spasmus fit ex repletione, facilioris erit curę quam ex inanitione in patiente. vij. annorū. Vnde clisterizari debet. Deinde bibat decoctio aneti, cimini. Et si urina non est colorata, bibat de metridato: si colorata, nō bibat de eo, sed euacuat pillulis cōuenientibus, non intēsa laxatiōe, & cum cautela detur ei medicamen calidū. Si cum febre: tēpore calido, aut caliditate manifesta.

6 Bibat de ptisana cum eo quod dictum est, & de mucilag. psillij, & granorum citoniorum, cum oleo granorum cucur. Et abstergatur lingua, & fricetur succo granati, & oleo amygdal. Et imponatur naribus de oleo amygdalarum, uiol. nenufar. Liniatur caput oleo uiol. & mucilag. psillij. Emplastretur caput & collum cū malua al. oleo uiol. alphita, uiolis siccis, cum mucilag. psillij Et ungatur membrum spasmatum cum oleo uiol. medulla tibiæ uaccæ, axungia gallinæ, & cera. Et superponatur loco cauda recens. Cibetur partibus anterioribus arietum & hædorum coctorum spidebeg, spinacijs, oleo amygdalrum, cum pisis laudabilioribus coctis spidebeg, aut ouis mollibus, aut pulte farinæ similæ, & olei amygd. euitando desiccatiua. sicut lente, aceto, & sale.

7 Si accidit ex caussa nociua, ut angustia, tristicia, timore, uel ascensione super loca alta: cessante caussa qua fit, cessabit. Et si ex nutrimento frigido, nutrimentis curetur calefactiuis. Et si fit ex aliquo humore: euacuetur. Et si fit ex potu uini: super caput effundatur oleum rof. cum agresta, & oleo rami palmæ. Iectigatio curetur cura tremoris, si ex frigore cum calefactiuis; & econtra.

8 Si fit ex casu, uel percusione: reuocetur spondile ad locum proprium eius. Et utatur emplastris corroboratiuis. Si ex apostemate: curetur cura apostematis. Si ex humore grosso, uiscoso: cum rebus calefactiuis, & desiccatiuis.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Palpebræ.

	NOMINA	Salus, uel ci. Regio Tempus Ætas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Pruritus, & ſcabies palpebræ.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex hūiditate læſa, pul. aut fumo, uel ſolis, a corruptiōe regimis ſanguinis.	Cum palpebra inuenit́ aſpera, parū, uel multum, uel fixa ut ficus.	Cum minutione, & trociſ. uiolis, & zucc.	Collyrizet́ cum ſief uiridi, & pul. citrino bene diſſolutis.	Cum collyrio cinereo, & fricetur cum baſilicon.
2	Apoſtema durum, ſcilicet, Bardi.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis Humida.	Ex ſuperfluitate flegmatica.	Apoſtema durum in palpebra, ut bardi.	Cum minutione, ex pillulis ierę, & aloe.	Emplaſtretur armoniaco, aceto, cera & oleo uiol.	Illiniatur gumí granorū uiridiū, cū aceto, & amurca.
3	Petrificatio, & inflammatio groſſa.	Salubris Occidental. Autumna. Seneſcens Sicca	Ex ſuperfluitate groſſa fit petrificatio in palpebris.	Apoſtema durū, ut eſt faba, & eſt paruū aut glandula.	Cum pillulis ieræ, & cochijs.	Illiniatur medulla oſſis thauri, cum cera & oleo uiol.	Emplaſtretur emplaſtro, uel unguēto diachilon.
4	Adhæſio.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex ulcere oculi, & cura ſubt́, & ungula ipſius.	Adhæſio palpebræ, cū grauedine oculi, aut albedie, uel palpebra alia.	Cum minutione, ſi corpus eſt repletum.	Illiniatur locus ſief, memite; licio, & aloe.	Imponat́ palpebris bombax, infuſa in lacte mulieris.
5	Cauma, quaſi arena, uel terra.	Salubris Sicca Autumnale. Seneſcens. Sicca.	Ex uentoſitate groſſa, incluſa in palpebra.	Poſt dormitionē inuenit́ in oculis, ut cera, uel terra.	Cum pillulis aloes.	Ingrediatur balneum.	Illiniatur palpebra cū ſief nigro.
6	Breuis palpebra, & dicitur ſarra.	Salubris Sicca Autumna. Seneſcens Sicca	Fit a naſa, aut ſutura incōueniente: uel ex carne orta in ulcere palpebrę	Diſcooptio albedis oculi ex parua palpebra ſupiori, & reuolutione palpebræ ſúpioris.	Cum minutione, ſi repletū eſt corpus.	Cum ſief rubeo.	Cū unctione ceræ, & olei.
7	Ordeaceolum.	Salubris Sicca Autumna. Seneſcens Sicca	Ex ſuperfluitate groſſa cōtenta in palpebra.	Apoſte. ſimile ordeo, proximum origini pilorum palpebræ.	Cum pillulis cochijs.	Illiniatur cera liquefacta.	Fricetur cum muſca, cuius caput eſt inciſum.
8	Morū in palpebra.	Salubris Sicca Autumnale Seneſcens Sicca	Ex ſanguine uſto, corrupto & malo, diſpoſitionis malę.	Caro ruſa declinans ad nigredinē ad modum mori.	Cū minutione, & pillulis aloes.	Fricetur cum ruſam, ſief uiridi.	Emplaſt. paſta infrig. deinde ſupponat́ moro medicamē acutū, dōec nigreſcat & abſtergatur.

COMM. REIP.

1 Frimam ſpeciem ſcabiei, iuuat ſief rub. & benedictum cinerei coloris: & non debet fricari cum zuccaro, ſed cum ſief rubeo, uel acuto. Si prima cura non fuit utilis ei, ſecunda ſpecies eius fricetur cum ruſam, uel cum zuccaro: & ſpecies ſimilis generis fricetur ficu cum zuccaro. Et niſi conferat, fiat cum roſ. Et inſtilletur oculus aqua cimini, maſticati cum ſale poſt fricationem: & emplaſtretur cum uitello oui, & oleo roſ. Deinde cum ſief rubeo, uel zuccaro, poſtquam mitigatur dolor fricationis: deinde cum puluere citrino. Et euitet patiens generantia tumores malos: & cibetur nutrimento leui & laudabili, ut eſt galliculus coctus.

2 Implentur cum ficubus coctis: uel fricetur apoſtema folijs ficus, uel cum pul. citrino poſtquam fricatur cum ſief rubeo & leni. Et niſi conferat iſta cura, ſcindatur palpebra, & extrahatur illa ſubſtantia dura quæ dicitur Barda: inuerſetur palpebra, & ſcindatur per latitudinem, & extrahatur cum inſtrumento raſto: deinde ſuperponatur ei pul. citrinus. Et hoc ſit poſt purgationem corporis. Et dimittatur ſanguis egredi in hora ſua. Et alia ſpecies apoſtematis ipſius dicitur cadead: & curetur ut prima: tamen hæc capi debet cum capite tenaculi, uel tenalium.

3 Niſi conferat cura, inuerſetur palpebra, & aperiatur locus cum inſtrumento rotundo, ita tamen, ꝙ palpebra non ſcindatur ualde. Deinde comprimatur ungue & annulo, quia egredietur de loco uel particula plõnis, aut ſanies. Et mundificato loco ſuperponatur loco pul. citrinus. Et inflatio dura, difficilem facit motum palpebræ quando ſurgit de ſomno, cum ſiccitate: & fit in angulo lippitudo ſicca, modica. Et curetur balneo & ſief rub. & unctione capitis cum oleo uiol. Et in groſſa ſpecie eius uidetur palpebra rubea, groſſa: & eſtimatur eſſe ſcabies: & quando inuerſatur, uidetur eſſe munda a ſcabie. Et curatur regimine ſubtili, & cibi correctione. Et illinatur palpebra memita & croco. Et fricetur oculus ſief rubeo.

4 Debet interponi raſtus in loco tineæ palpebræ, & cum eo eleuari palpebra: aut extendatur cum hamo: deinde excorietur adhæſio cum mahat, uel cum camadin: tamen fiat caute, ne attrahatur cornea. Et inſtilletur oculo aqua cimini cum ſale: & imponatur fiſſuræ bombax infuſa in oleo roſ. & uitello oui. Et ligetur ſuper oculum uitellum oui cum oleo roſ. Et ceſſante reuerſione adhæſionis, collyrizetur oculus cum ſief conſolidatiuo.

5 Debet attenuari regimen cum cuntinuo ingreſſu balnei: & collyrizetur cum ſief darrak E-uitatis nutrimentis groſſis, ut carnibus hircinis, uaccinis, & caſeo uetuſto.

6 Si fit ex uia naturali, non debet curari niſi cera & oleo. Et ſi fit de carne addita, curetur cum baſilicon, & ſief uiridi. Et ſi fit ex ſutura palpebræ inconuenienti, uel ex ulcere, & uis illud curare cum ferro: findatur palpebra in locis adhærentibus, & permitte fluxum fieri de eo; & impone fiſſuræ licinium cum unguento conſolidatiuo.

7 Si corpus eſt calefactum, illiniatur ſief, memite, aqua roſ. & luto ar. Sin autẽ: lauetur cum aqua calida, & fricetur cum pane ualde calido, aut cum raſto, poſita in capite cera calida. Et emplaſtretur cum cera mixto uitriolo, aut ficubus coctis cum aloe. Et ſi non diſſoluitur, capiatur cum ungue, & incidatur. Aut capiatur cum inſtrumento, & fluat ſanguis per horam. Deinde ſuperponatur ei pul. citrinus.

8 Si cum ferro curatur, melius erit ꝙ cum medicinis acutis ſuperpoſitis ei. Et ſi ſuperponatur ei medicamen acutum, imponatur oculo lac ſæpe, ut non calefiat oculus. Et impleatur oculus paſta, ut non tendat medicamen ad oculum. Et ſi fit cura cum ferro: ſuſpendatur cum hamo, & incidatur forpice. Et inſtilletur ſuper locum aqua cimini cum ſale: & ſuperponatur oculo uitellum oui cum oleo roſ.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Palpebræ.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Tinea.	Non timorol. Sicca Autumnale, Senescens. Sicca	Ex putrefactione chol.ru. cum mixtione flegmatis.	Furfur in radicibus pilorum ad modũ cineris: & ocul9 ulceratur.	Cũ minutione, & decoctione fructuũ.	Cibetur perdicibus, & fasianis, & zirbeg.	Illiniatur litargyro, & alcanna de mecca.
2	Formica in palpebra.	Non timorol. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex inclusione choleræ rubeę	Cadũt pili palpebrę, et color palpebrę rufus, & locus pilorũ finditur.	Cũ minutione, & syr. rof. cũ niue.	Cum sief rub. & leni.	Illiniatur cum sief memite.
3	Nodulus in palpebra.	Non timorol. Frigida Siccum. Senilis. Frigida.	Ex flegmate grosso.	Durus tactus, nisi sit subtilis materiæ.	Cum decoct. epithimi.	Emplastretur emplastro diachilone.	Emplastretur alphita, lupinorum, & oleo.
4	Pediculi in palpebra.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex cibis malis gñantibus superfluitates, et balnei dimissione.	Reperiunť parui, & magni in pilis ipsarũ, & rubei magis.	Cum pillulis terræ, & aloe mixtis.	Laueť palpebra cum zuc. aqua, & continuet balneum.	Laueť palpebra aqua cal. sale, & baurac.
5	Pili additi, inuersi, & extenti.	Salubris. Humida. Veris. Senilis. Humida.	Ex humiditate putrefacta, collecta in pilis palpebræ.	Pili orti contra ortũ naturalẽ, inuersi ad interius.	Cum decoctione epithimi.	Cum basilicone.	Inuiscenť cum mastice, & era dicentur radicaliter.
6	Apostẽa forte cũ humiditate, scilicet Guardinig.	Salubris Meridiona. Hyemale Adolescens. Humida.	Ex sang. cholerico, manante ad palpebrã.	Apostema cũ hũiditate multa, & color ei9 declinat ad uiriditatẽ, & rubedinem.	Cũ minutione, et uentosa.	Emplastreť uitello oui, cum oleo rof. in principio eius.	Illiniať palpebra cũ sief memite, & calef. aqua cocta camomillę, & coronæ regiæ.
7	Grossicies cũ rubedine: & diciť Sulac.	Salubris Calida. Aestiuum Iuuenilis Sicca	Ex humiditate subtili bauracina.	Grossicies rubia, & corrosio modica in radice pilorum.	Cum pillulis terræ, aut decoct. agarici.	Illinietur oculus aqua rof. infusionis sumac.	Emplastreť oculus pulpa granati recẽtis, lenibus excorticatis, cũ modico oleo uiol.
8	Mollificatio palpebræ superioris: quæ diciť Siruet.	Salubris Meridiona. Veris. Adolescens. Humida.	Miscet neruo humiditas mala, & spasmať inde corpus uiscosum, & pingue.	Mollificatio palpebrę superioris: & si tangitur digito, palpebra inflať.	Cum minutione, & uentosa.	Illiniať acacia, licio, siseleos, memita, & se. mẽtasiri al. tritis cũ aqua maratri: & superspargať pul. coloris cinerei.	Illiniatur cum aloe, & aqua mirti: & superspargatur ei tutia cum zuccaro.

1532

COMM. REIP.

1 Poisibile est, q̃ tinea accidat de cholera nigra, uel flegmate. Vnde euitare debet pa. nutrimẽta generantia humorem eius post purgationem humorem generãtium. Et tunc collyrizetur oculus cum sief citrino: deinde cum sief rub. & leni.

2 Post minutionẽ & purgationẽ, cũ medicamine, euitet patiens gñantia ipsius humorẽ. sicut sunt pisces, lac acidũ, lentes, cibi salsi. Cibetur gallliculis coctis zirbeg, cum suceo granatorũ. Et collyrizetur oculus cum sief rub. deinde cum infrigidatiuo de camphora.

3 Debet euitare generantia flegma, & chol. rub. Et emplastretur cum eo quod dixi. Quod nisi dissoluatur, scarificetur locus, & extrahatur pro ut dixi in cura noduli, quando fit in toto corpore. Et superponatur ei post pul. citrinus.

4 Post purgationẽ corporis, & lotionem ipsius cum assidua balneatione, euitet patiens generantia superfluitates grossas, & comestionẽ assiduam ficuum siccarũ. Cibetur gallinis, bistardis, & perdicibus. Et collyrizetur oculus cum rusani. Et illiniatur stafisagria, alumine, uitriolo, stercore caprino, & sale gemmæ ana. tritis, & distemperatis cum abrotano.

5 Curetur medicamine acuto, aut adhęstione, aut coctura. Et post depilentur cum instrumento pili. Coquatur locus pilorũ, & coctura fiat super duos pilos, & superponatur mastix post cocturam, cum albumine oui, aut oleo ros. Aut depilẽtur, & post illiniatur locus sang. ranulæ, & cicarum adhærentiũ in canibus, & ouis formicarũ, & lacte foliorũ ficus, & herba quæ inuenitur inter ordeum: tamen comprimi debet: & cum aqua eius liquefiat cera: & illiniatur locus cũ eis, & sale ar. & ungula asini usta, tritis cum aceto. Et si pili sunt multi, & non confert medicina, fiat eleuatio, ut dixi superius. Sed casus pilorum palpebræ, accidit ex humore acuto: unde euacuetur corpus, & illiniatur locus cum nucleis dactilorum ustis, aut cum stercore muris usto, trito cum melle. Et collyrizetur cum lazulo.

6 Post purgationem corporis attenuetur dieta cum cibis coctis cum agresta, & galliculis. Et si patiens sit paruulus, utatur nutrix dieta, & superponatur in principio uitellũ oui: deinde misceatur cum eo die tertio modica pars opij & croci. Deinde superponatur uulcaya, quod fit de sarcoc. conditis amido zucc. al. & gumi ar. Deinde utatur pul. confecto de sief memite ʒ ij. & de citrino magno ʒ iij. amido ʒ ij. tritis & cribellatis. Et iuuat guarding pul. sarcoc. & memitæ. Et emplastretur oculus cum lentibus, bene tritis cum farina ordei, & croco. Et inuersetur palpebra, & scindatur guarding, & supersspergatur pul. citrinus, deinde sief rub. erit iuuatiuum.

7 Post purgationẽ corporis de humiditate bauracina, corrigantur nutrimenta eius cum carnibus arietis, hędinis, gallinis, & pane al. Et illiniatur super palpebram cum litargyro, trito oleo ros. lino, sief memitæ. Et illiniatur cum ros. alphita, croco, tritis cum aqua endiuiæ. Et collyrizetur cum sief rub. & refrigerio agrestæ, confecto de agresta recenti, & tutia. Quod nisi conferat, fiat refrigerium de agresta, tutia, & uenis ana ʒ 1. mirabol. cit. zinzib. ana ʒ s. piperis lon. chelidoniæ ana danik 1. & sal. indi carat. 1. tritis, & conditis bene cum agresta, & iterum tritis.

8 Post mundificationem corporis sedeat inter manus tuas; deinde extende palpebrã cum indice & pollice, & comprime eam ad colligendam illam pinguedinem inter duos digitos: deinde præcipe, q̃ attrahatur palpebra de medio supercilij, & extende eam de loco eius ad inferius. Deinde scinde palpebrã per latitudinẽ ad modum flebotomiæ & plus parũ. Et noli comprimere ut plus rumpatur palpebra, ne noceat tunicæ corneæ: sed scissura fiat, descendat pinguedo, & capiatur cum panno lini, & cõmoueatur sinistro & dextro, donec eradicetur. Deinde superspargatur ei pul. citrinus. Deinde ligetur plumaceolis, & mane dissoluatur. Quod si non apostematur, uel calefit: superponatur ei unguentũ, & illiniatur licio, & sief memitæ, sandal. auellana inda, cum aqua coriandri.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Coniunctiuæ.

	NOMINA	Salus, uel timor. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Obthalmia in Coniūctiua.	Salubris Meridi. Occd. Autum. veris Adol. iuue. Calida	Ex sangui. uel chol. rub. fluente ad coniūctiuā: uel fūo, uel puluere.	Apostema cō iūctiuæ, & rubedo, & repleno uenarum eius.	Cum minutione cephalicæ.	Emplastref oculus pāno infuso in aq̄ ro. & camfora in p̄ncipio eius	Cum mucilag. grani citonij, uel gu. ar. uel albumine oui, cū lacte mulier.
2	Inflatio in Coniūctiua.	Salubris Frigida Aestiuum Senilis. Frigida.	Ex uētositate, & superfluitate flegmat. grossa, uel subtili, uel melāchol.	Color albꝰ, uel liuidꝰ: Et si cōprimiť, manet uestigiū: nisi fuerit a melācho.	Cum turbit. & iera pigra.	Cum fief albo, siue opio, & rof. alb.	Illiniatur aloe, & lief memitæ.
3	Duricies in Coniūctiua.	Salubris Sicca Autumnale. Senescens. Sicca	Ex humore grosso, & sicco.	Tardus motus oculi, difficilis apertio post dormitionē ex duricie ipsius	Cū minutione, & decoctione epithimi.	Cū pul. albo: deinde cū citrino, & fiat cum aqua calida	Cum uitello oui, oleo rof. & lauetur aqua tepida.
4	Pruritus in Coniūctiua.	Salubris Sicca Aestiuum Iuuenilis Sicca	Ex superfluitate salsa, & bauracina.	Lachryma salsa, cōburens oculū, & pruritꝰ in angulis, et rubedo palpebrę, & anguli.	Cum pillulis aloes, & pill. aureis.	Cum fief rub. leni, & pul. citrino paruo.	Cum refrigerio agrestæ.
5	Panniculus ruffus, & dicitur subin.	Timorof. intēsꝰ Meridiona. Veris. Adolescens. Sicca	Ex sang. grosso, uenas implente coniunctiuæ.	Panniculus, rubedo, lachryma, et uiso lumine solis fiet nutat.	Cū minutione cephalicæ, & pillulis ieræ, & aloes.	Cum fief ru. & pul. citrino paruo.	Cum fief uiridi, basilicone, rufani, & melle cum fucco granat.
6	Vngula.	Timorofa. Sicca Autumna. Senescens. Humida.	Ex materia grossa, & sicca.	Additio neruosa oriť in angu. oculi, & extēditur, et cooperit nigredinē oculi, & uisum.	Cum minutione cephalicæ.	Cum fief uiridi, & basilicone	Fricef sale armoniaco, gēmæ, radice lilij, & turia.
7	Lachryma.	Salubris. Humida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Ex debilitate musculi oculi, uel ex humiditate fluente de capite.	Humidi oculi, & fluxus lachrymarū: & macrescit alā grossicies eius	Cum pillulis de iera.	Cum refrigerio myrti.	Cum refrigerio agrestæ
8	Percussio, aut casus accidens in oculo.	Salubris Calida Veris. Adolescens. Calida.	Ex apāre in cōiunctiua, uel ruptura alicuius uenæ ex p̄cussione, aut sang. acuto.	Rubedo ipsius loci, præcedēs eiectionē lippitudis, uel percussio.	Cum minutione cephalicæ.	Cū lacte fœminæ, san. pulli columbæ, uel turturis, uel palumbæ	Cū aqua cimini masticati, ita tamen q̄ non sit apostema de caliditate

CVRA COMMVNIS.

1 Species accidens ex caussa primitiua, curaꝫ cessante caussa eam inducente. Deinde infrigideꝫ cum aqua rosˊ, & modico camphoræ, & panno lini. Deinde collyrizetur refrigerio camphoræ confecto de ʒ ij. tutiæ & gra. 1. camphoræ, bene tritis. Et illiniaꝫ oculus licio, sandal. aqua rosˊ. & coriandri recentis. Et species accidens ex humore intrinseco, cureꝫ purgatione corporis, & cibeꝫ cum farre ordei infrigidato cũ zuccaro. Vtatur quiete & otio. Sedeat in domo obscura. Et infrigideꝫ oculus cum sieꝫ confecto cum gũmi ar. amido, dragagan. ana ʒ 1. opij ʒ ß. cerussæ ʒ iij. bene tritis, & bene distemperatis cũ albumine oui: & mitigato apostemate, parũ infrigidetur refrigerio camphoræ prædicto. Et tertia species post euacuationẽ, infrigidetur cũ eo quod dixi de sieꝫ, si tempus est æstiuũ. Si hyemale: lacte fœminæ, & sieꝫ prædicto: & emplastreꝫ oculus psilio, endiuiæ aqua, & semper uiuæ. Et si eijcit lippitudinẽ: puluerizetur cum pul. confecto de larcoc. ʒ iij. zuccari, gũmi ar. ana. ʒ 1. Minorata rubedine, mitigato apostemate, pulueris etur cum puluere citrino, & sieꝫ rub. Balneetur, & lauetur oculus aqua herbarum odoriferarum.

2 Prima species curetur cum eo quod prædictum est. Et lauetur decoct. camomil. coro. reg. maioranæ. Et balneetur in specie secunda, & cibetur galliculo post euacuationẽ corporis: uel bistarda, coctis ipidebeg. Et collyrizetur sieꝫ rub. leni. Illiniatur cum aloe, licio, croco & sieꝫ memitæ. Et lauetur oculus aqua prædicta. Duæ aliæ species curentur per euacuationem corporis: & collyrizetur oculus sieꝫ rub. aceto, & pul. citrino. Et lauetur aqua camomillæ, coronæ regiæ, origani, & maioranæ.

3 Prima species comprehendit omnes. Post minutionẽ & purgationem collyrizetur sieꝫ al. & lacte mulieris: deinde cum pul. deinde cum sieꝫ rub. & calefiat cum aqua cali. Et illiniatur locus farina ordei, sieꝫ memitæ, corona regia, uitello oui, mixtis cum oleo rosˊ. adipe anatis, & effusione olei uiol. super caput. Balneetur patiens, & illiniatur caput aqua cocta decoct. coronæ regiæ, nenuf. uiol. siccis, & fenugræc.

4 Post euacuationem collyrizetur cum eo quod dictum est. deinde cum sieꝫ rub. acuto. Et collyrizetur cum collyrijs acutis, prouocantibus lachrymã. ut basilicone, carisstmo. Calefiat oculus camom. corona regia, et modico sale. Vtatur balneo. Cibetur carnibus hædinis, arietinis, pane mundo, uino claro limphato.

5 Post euacuationẽ si calcitr, collyrizeꝫ cum sieꝫ rub. Et mitigata febre cum sieꝫ rub, corrigant nutrimenta. Euitetur repletio cibi & potus generantis melancholiam. Euiteꝫ fumũ, puluerem, uocem magnam, & totum id quod replet uenas faciei & oculi. Quod nisi conferat, colligatur subin ferro, post purgationem corporis & capitis: iaceat patiens: & aperiantur oculi moderate, ita ꝙ non inuersentur palpebræ cum capite pollicis. Deinde cum hamo suspendatur subin ex parte anguli maioris caute, ne tangatur cornea, uel proximetur ei: & capiatur cum alio hamo ex parte palpebræ superioris: similiter ex parte anguli parui. Et eleuenꝫ duo hami moderate cum manu sinistra, & forcipetur cum parte capite forcipis ex parte anguli parui modica pars eius: & intromittatur ei pars inferior alicuius pennæ, & excorietur, eleuetur, & colligatur cũ instrumẽto usq; ad angulum maiorẽ. Deinde suspendantur hami in parte palpebræ inferioris. Et fac ut pruno fecisti caute, ne proximet corneæ. Et si uides uenam aliquam, uel aliquid aliud remanere: noli aliquid agere, nisi ꝙ instilletur oculo aqua cimini masticati, colata cum sale. Et superponatur ei uitellum oui, cum oleo rosˊ. Soluatur mane, et lauetur aqua calida cocta cum rosˊ. siccis: & infundatur rasttus in oleo rosˊ. & imponatur palpebris. Mitigata caliditate ipsius, iterum utatur medicinis acutis iuxta ordinem prædictum.

6 Si est subtilis, cũ medicinis acutis: si grossa, & expanditur super foramen prohibens uisum, curetur ferro. Dormiat patiens, & suspendatur ungula cum hamo, & excorietur cum aliqua penna. Aut accipe acum in qua sit unus capillus mulieris, & impone eam sub ungula in parte anguli: & extrahe eam in parte alia, & moueatur cum capillo duabus manibus sub ungula in parte pupillæ: & cum ea excorieꝫ ungula imminente pupilla a longe. Et incidaꝫ forcipe de radice eius, post quã euellaꝫ parũ, caute, ne incidaꝫ caro anguli, & accidat fluxus. Deinde instilleꝫ in oculo aqua cimini, masticati cum sale. Et ligetur cum plumaceolis: super quos ligetur uitellum oui cum oleo rosˊ. Et si mane calefit, curetur ut obthalmia: deinde acutis medicinis.

7 Hoc iuuat lachrymam, si collyrizetur oculus collyrio confecto de tutia ʒ viij. cadmia aur. ʒ 1. antimonij ʒ 1. folij ʒ 1 ß. tritis, conditis cum aqua mirabolanorum, agresta, & aqua sumac in media parte agrestæ. Et emplastretur frons farina fabarum excorticatarum.

8 Instilleꝫ in oculo de albumine oui. deinde de coror. deinde de thure mixto cum lacte mulieris, & sieꝫ albo, si calefit oculus. Et Guadea est apostema durũ, simile perlæ: & in colore fit rufa. Cureꝫ attenuatione dietæ, & collyrizetur cũ uulcaya, ro. Et si chronicũ fuerit, cũ sieꝫ ru. & albo. Sed ad id quod cadit in oculis de puluere, fumo, & alia re, instilleꝫ oculo lac mulieris sæpe, aut aqua dulcis. Quod si ceciderit in eo arena, uel aliquid simile, quod non manifestatur: inuersetur palpebra superior, & inuoluatur super digitũ pannus lini, & abstergatur cum eo. Et si adhæret oculo aliquid, plane abstergatur. Et instilletur oculo de lacte fœminino.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Corneæ.

	NOMINA	Salus, uel n. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vlcera.	Timorof. Meridiona. Aestiuū, veris Adolescens. Humida.	Ex humiditate acuta manante ad oculum.	Fiūt sup nigredinē oculi, et diuersa sunt: ut prædixi in capite solij.	Cum cephalicę minutione, & decoct. fructuum.	Cum lacte fief al. & lacte fœminino,	Cū albumine oui, et pul. corticis oui, sem. rof. & hęmatite
2	Pustulæ.	Timorof. Meridional. Veris. Adolescens. Humida	Ex humiditate collecta in corticibus tunicæ corneæ.	Nigredo coloris qñ fiūt post corticē, & albedo ubi fiunt post tertiam.	Cum minutione cephalicæ.	Cum fief al. & albumine ouorum.	Cū lacte fœminæ: deinde cū pul. rof. f. collyrio.
3	Vestigiū, albedo, & unctura eius.	Timorof. Sicca. Autumnale Senescens. Sicca	Illud præcedunt ulcera, uel pustulæ.	Albedo quam præcesserunt pustulæ, uel ulcera.	Nulla fiat.	Cum fief rub. uel pul. cancri marini, tutia indiana, & zuccaro.	Cū succo papaueris nigri, & cānis tecti ueteribus bene tritis.
4	Cancer in cornea.	Timorof. Sicca Aestiuū, autū. Iuuenil. senef. Sicca	Ex hūore melācholico cal. incinerato.	Apā durū fit in cornea, rubedo, dolor, soda, cū defectu appetit9 cibi.	Cū minutione cephalicæ, & potu aquæ casei.	Cū pul. hęmatitis, uel cadmię argēti, abrotano, & corallo.	Bibat ptisanā, uel lac recens, & collyrizetur fief albo.
5	Eminentia.	Timorofa. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex ruptura corneæ, & ulcerū corrosione, uel pustulę: inde egredief uua.	Eminentia ut caput formicę, uel muscæ, uel caput claui.	Cum minutione, si corpus est repletum.	Cū fief plumbi: & collyrizetur abrotano usto, cōdito.	Ligef in plumaceolis particula plūbi ʒ vij. & collyrizef pincelleto usto.
6	Lauatio.	Timorof. Meridional. Veris Adolescens. Humida.	Ex punctione exteriori ulcere, uel pustula.	Videtur defectus partis de cornea, & fit cauatio.	Nulla fiat.	Cū marcasita argentea.	Collyrizetur cum antimonio, & sandalo usto.
7	Occultatio saniei post corneam.	Timorof. Meridional. Veris. Adolescens. Humida.	Ex ulcere pcedēte nō curato, uel obtalmia, & soda, cuius superfluitas manat.	Similis ungulæ i forma, sed maior est ea.	Cum trocif. uiol. & zuccaro.	Bibat syr. papaueris, uiol. & iulep: & cibef gallinis, hędorū & arietum extremitatibus.	Cum fief rubeo.
8	Excoriatio Corneæ.	Timorof. Calida Aestiuum. Iuuenilis Calida	Ex re acuta, ut ferro, aut canna, aut medicina acuta.	Excoriatio partis corneæ.	Cum minutione, si calefit oculus.	Cum fief plumbi.	Cum antimonio asbaham.

1532

CVRA COMMVNIS.

1 Post minutionē curetur mitigatiuis doloris, & infrigidatiuis: deinde cū puluere al. Deinde cum roseo. Et cibetur cū agresta, pisis & spinacijs: & bibat iulep, & aquā granati muzi, cum syr. acet. & agrestæ, cū aqua portul. Et bibat de ptisana. Et emplastreť bombace infusa in lacte, mixto cum sief al. uel psillio percusso cum aqua ros. & aqua coriandri recentis. Et si fit in eorū eminentia duricies: fiant plumaceoli, & dissoluanť in una hora post aliam. Et si fortificetur dolor: dissoluatur sief cum aqua fenugræci. Et illiniatur oculus cum litio & opio, cum aqua lactucæ, uel cum corticibus papaueris, tritis cum aqua coriandri. Et mitigato dolore, nullum stupefactiuum apponatur oculo, sed digeratur cum sarcoc. condita cum lacte fœminæ, cum amido & zuccaro al. deinde cum roseo. Et si non sufficit ad mundificationem sordiciei, corallus ustus iuuat: & repleto ulcere cum siei ru. fiat cura. Balneetur, & cibetur galliculis, perdiceq́.

2 Fiat cura pustulæ ut cura ulceris in euacuatione, & stupefactiuis penes multum dolorem. Cibetur spinaciis. Et bibat aquam portul. & syrup. agrestę. Et nisi siccetur, pulueriſetur cum pul. confecto de hematite loto ʒ ij. perlis ʒ i. abrotani usti loti ʒ i ß. antimonij, tutiæ, marcasitæ ana ʒ ß. tritis, & extractis de rindeto. Et desiccata materia, collyrizetur, & regatur regimine supradicto. Et si tardat resudatio materiæ, & eius radicatio, misceatur pul. citrinus cum lacte mulieris, & de eo instilletur in oculum.

3 Cum medicinis abstersiuis. ut tutia indiana, ære usto, stercore lupi, passerum, & hyrundinum, tritis cum melle. Et si est subtilis, sufficit ei sief ru. acutum, & aqua papaueris nigri syluestris. Sed si grossum, cum sief uiridi: deinde cum pul. confecto de suc. & cancro maris, ustis ana, & spuma maris, stercore lupi, tutia indiana ana par. ß. tritis omnibus, mixtis cum melle, aut cum pul. macerato super substātiam oculi albedinis, et coletur. Recipe tutiæ indianæ, cancri maris, sandal. usti ana daniꝭ ij. suc. daniꝭ i. terantur bene cum melle colato, & aqua fenic. ana. sarcoc. baurac, armenici ana partem decimam: terantur omnia, & cum eis collyrizetur: tangatq́ oculum, & albedinē, glauc. collyrizetur cum lacte asinino calido, & cum huiusmodi sief. Recipe florum granati parui cadentis, calcad. acaciæ gumi ar. ana. ʒ v. antimo. gallæ ana ʒ iij. terantur, & distemperētur cum aqua. Et nisi inueniatur flos granati, loco eius recipe panniculum subtilem. qui est super grana granati.

4 Cancer non sustinet medicinas acutas: unde curetur medicinis mitigantibus dolorem. Et si incidať, sanatio eius est difficilis. Tamen si corpus est repletū, minuatur: & purgeť aqua casei, cum dragea confecta de epithimo trito ʒ ß. sene de mecca ʒ ij. buglossæ transmarinæ ʒ iij. mellissæ ʒ ij. turbit, polyp. hermod. ana daniꝭ. ij. sem. podag. lini ana ʒ i. mirabol. nigr. ſeb. ana ʒ i ß. salis indi ʒ i. sticad. & lazuli ana daniꝭ i ß. masticis tantūdem, tritis omnibus, & sumptis cum aqua casei. Et si calefit oculus, infrigideť cum sief al. Et emplastreť alphita, uiol. nenuf. farina fabarum, folijs maluauisci, & maluæ, cum oleo uiol. Et collyrizetur cum tutia, hæmatite, amido, sief, memitæ, luto sigilla. & perlis tritis bene.

5 Cum desiccatiuis & stipticis absq́ asperitate. Et cum pul. cerulæ, cadmia argenti, gumī ar a. Et si est post annos ij. & sit magna, non sanatur. Et si uis accipe acum cum filo, & inmitte acum sub eminentia, & subligetur cum filo, & forcipeť forcipe. Deinde imponať oculo de hæmatite, & antimonio. Et salubrior cura erit, si imponas acū cum filo radici eminentię in parte palpebræ inferioris ad superius: deinde inmittas aliū acum cū filo in parte anguli pertinente ad manū dextram in radice eminentiæ: & extendať, & incidatur in loco duplici horum duorum filorum: & ligetur uno filo ad inferius, & cum alio ad superius. Et extrahatur acus, & instilletur in oculo aqua cimini masticati cum sale: et superponantur oculo plumaceoli cum oleo ros. et uitello oui. Et mane dissoluatur, & instilletur in eo sief al. Et melius est, ꝙ non incidatur, sed relinquatur sic: quia non separabitur penes incisionem eius iuuamentum, neq́ reuersio uisus.

6 Collyrizetur cum sief confecto de plumbo usto, conchula usta, dragagan. gumi ar. abrotano usto, uino cocto, antimonio, siluada ana. mirra clara, opio cypriano ana p. decimā, tritis bene, & mixtis cum albumine oui. Et pulueriſetur cum puluere confecto cum hæmatite loto ʒ i. abrotano usto condito ʒ ij. tutia condita ʒ ß. perlis non perforatis ʒ ß. plumbi usti ʒ i. antimonii albaham conditi ʒ i. tritis bene.

7 Cum dissolutiuis, & digestiuis, & cum temperie, & sief ru. & uulcaya: & nisi dissoluatur, collyrizetur melle confecto de aqua croci, & aloes ana ʒ i. uini cocti ad tertium, & mellis ana ʒ iij. mixtis bene, collyrizetur cum eo bis, uel ter in die. Quod nisi conferat, cureť ferro: scindať in loco post angulū paruum parū, ut emanet sanies. Et Gal. dixit, ꝙ scindatur panniculus qui est in loco corneæ, ut extra manet sanies: sic, ꝙ scindatur tunica corneæ cum instrumento flebotomiæ, cum scissura non descendente ad oculum, & egredietur sanies. Et instilletur in oculum de lacte mulieris. Et curetur cura ulceris.

8 Curetur cum eo quo curatur ulcus, cum desiccatiuis. Et corrigantur nutrimenta in principio cum cibis de agresta: & post cum galliculis, & gallinis, & potu iulep, & aqua sem. portulacæ, & ptisana. Et melius erit, si curatur cum sief plumbi.

De eo quod multiplicatur in angulis oculi, et inter corneam, et criſtallinam.

	NOMINA	Salus, ud di. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Fiſtula quæ dicitur, Garb.	Salubris Meridiona. Veris. Iuuenilis Cali. & humi.	Ex materia acuta.	Exitura anguli, uel naris.	Cum minutione, et decoct. fructuum.	Illiniaṫ memita, croco: et emplaſtreṫ laureola maſticata, uel fenugræco cum melle.	Emplaſtretur ſem. lini, & thure tritis.
2	Manatio..	Salubris Calida Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex diminutiōe carnis anguli ex re acuta, uel cura ferri, uel p9 morbillos.	Manatio hu. de angulo ad oculū ex diminuoone carnis eius.	Cum minuoone, ſi eſt poſsibile.	Cum ſieṫ, memite, croco, gum. ar. tritis cum ſucco myrti.	Cum oleo, gumi ar. infuſa in aqua roſ.
3	Galandula.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex ſanguine groſſo ualde.	Augetur caro anguli præter naturam.	Cum minutione.	Cum ſieṫ uiridis æris.	Cū unguento uiridis æris.
4	Strictura foraminis.	tior. ſup oculū Sicca Autumnale Senilis. Sicca.	Ex ſiccitate, uel apoſtēate, uel opilatione ex humore groſſo.	Stringitur foramē cōtra q̄ntitatē eis: & q̄n opponiṫ ſole uideṫ res ultra q̄ eſt, uel nō uideṫ	Cum minutione, ſi eſt ex apoſtematē.	Cū balneo, & humectatiōe, ſi eſt ex ſiccita. & oleis ca. ſup caput, ſi eſt ex humiditate.	Cum exercitio moderato, ſi ex apoſtemate eſt, & fricatione capitis, et faciei moderata.
5	Amplitudo foraminis.	Tior. ſup ocu. Humida. Veris. Adoleſcens. Humida.	Ex apoſtemate uueę, uel hūidi tate albugineę, uel percuſsione forti.	Ampliatur foramen, quādo opponiṫ ſoli res, uideṫ minor: uel nō uidetur oīno.	Cū minutione, ſi eſt ex apoſtemate, uel percuſsione forti.	Laueṫur lacte, ſi eſt ruſa, & collyrizeṫ hæmatite.	Lauetur facies aqua frigida, & illiniaṫ ſ tpa ſandal.
6	Aqua.	Tior. ſup ocū. Humida Hyemale. Senilis Humida.	Ex humiditate groſſa, coagulata in facie pupillæ.	Si pficit, nō uidebit: et uidebit ex reſiduo pupillæ, & color diuerſus eſt.	Cum pillulis ieræ, aureis, & aloes.	Cū marcaſita aurea, uaſe fictili uſta. deinde in uaſe uitri per. 7. dies, & erit alba: teraṫ, & collyrizeṫ.	Collyrizetur cū melle, ſucco ſeniculi, & baſiliconc.
7	Imaginatio ex parte aquæ.	Tior. ſup ocu. Meridional. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex primo aduentu humiditatis, quæ diciṫ aqua.	Viſio niuię, uel capilloꝝ: ubi nō ſunt. Et eſt ex repletiōe ſtomachi, uel ex inanitione eiuſdē.	Cum pillulis ieræ, & cochijs.	Cum tutia indiana, & antimonio, cū ſucco feniculi.	Cum baſilicone.
8	Imaginatio ex parte ſtomachi.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex aſcenſione uaporum ſtomachi ad cerebrum.	Imaginaṫ cimi ces uidere. alleuiabiṫ uomitu: et cū ſtōa alleuiaṫ, alleuiationē ſentit cū claritate.	Cum pillulis ieræ.	Cū zuccaro roſ. aq̄ cocta cum aniſo, & mētaſtro albo.	Cum oxymelle ſeminum.

COMM. REIP.

1 Post apertionem apostematis curetur cũ sarcoc. aloe, sang. dra. balau. antimonio, alumine ana. uiridis æris p. quarta: uel impleatur nuce corrupta, trita: uel myrrha, uel mirto, & pulpa coloquin. uel folijs rutæ hortensis. Et si declinat ad fistulam: curetur cum usnen perso part. η. calcis part. 1. uitrioli part. 5. triti's cum urina pueri: & imponatur ei licinium. Aut recipe utriusq; arsenici caly. ana, terantur, & distemperentur cum armoniaco: & imponatur cum licinio fistulæ per diem & noctem, ter per triduum, & tria ligna successiue: corrodet carnem malam ipsius, & sanabit eam. Et nisi conferant medicinæ, & tendit eius putrefactio ad os naris: de iure incidi debet tota caro mala. Deinde tendatur ad os: et si os non fuerit corruptum, fricetur cum instrumento tumadin bene. Sed si fuerit corruptum: curetur subtili cauterio, prius repleto oculo de pasta infusa cum aqua rof. & tendat coctura ad partem interiorem naris. Et habetur signum ipsius, q restringatur anhelitus, & opiletur naris. Et si egredietur aër per locum fistulæ, perfecta cura est. Deinde imponatur licinium de bombace uetusta, cum ære uiridi, & per alium cum bombace sola: deinde consolidetur.

2 Si deficit carnositas anguli, in toto incuruabilis est. Et si remanet de ea aliquid residuum, curetur rebus generantibus carnem, desiccantibus humiditatem. ut marcasita, alumen, memita. Cibetur cibis conuenientibus, ut gallinarum carnibus, hædorum, arietum. Bibat iulep. & syrup. uiolarum.

3 Si augetur caro ultra modũ naturalem, superponatur medicamen acutum. ut unguentũ uiridis æris. Id nisi conferat, incidat forpice absq; mora. Et superponat loco pul. citrinus: Et emplastret uitello oui, & oleo rof. Et si calefit oculus, collyrizetur cum sief al. deinde cum ru. leni.

4 Si strictura foraminis naturalis est, laudabilis est. Si accidens: curetur iuxta modũ inducentem eam. Si ex humiditate, cum euacuatione, fricatione faciei & capitis, & exercitio. Si ex siccitate ex macie oculi, incurabilis est: tamen curetur cum humectatiuis: cum cibarijs bonis, gallinis, extremitatibus hædorum, arietum: balneo, & apertione oculi in aqua. Sed quæ fit ex opilatione, insanabilis est. Et quæ fit ex complexione cali. curetur cum eo quod infrigidat, & humectat.

5 Quando ampliatur foramen oculi, tunc dicitur expansio. Et si fit ex apostemate, curetur cum minutione, & emplastratione oculi cum sale, & nenufar. Mitigato apostemate, emplastretur farina fabarum. Et si fit ab humore grosso, emplastretur & purgetur pillulis cochijs, & ieræ: collyrizetur sief fellium, & collyrijs aquæ. Et si fit ex siccitate, incurabilis est. Attamen instilletur lac in oculum, & humectettur complexio. Sumarie tamen, expansio morbus difficilis insanabilis, & incurabilis est. dissoluatur tamen collyrijs stipticis, corroboratiuis. ut antimonio, tutia indiana, cadmia auri, argentiq;.

6 Eustentur cibaria generantia humores grossos. ut lentes, caro uac. lac: & omnis species eius, allium, cepe. Et purgetur corpus. Et nisi conferat, curetur ferro si competit. Sedeat patiens inter manus medici super plumaceolum planum in loco lucido cum radio solis, absq; nebula: colligentur genua eius ad pectus, & ligetur super oculum sanum. sedeat super scamnum: aperiatur oculus læsus. teneat caput eius posterius seruiens. & eleuet palpebras. Capiatur instrumentum, scilicet mahac, & approximetur parti anguli parui iuxta modum grossitudinis rasti transuersim, per rectitudinem foraminis, & imponatur caput eius acutum in loco: et comprimatur cum uiolentia donec sentiatur cum instrumento, donec perueniat ad locum uacuum, & includatur oculus: & teneatur super eum cum manu alia: nec moueatur donec tendat instrumentum ad substantiam foraminis paulatim: & uidebitur corpus instrumenti super inferiorem pollicem eius. Confortetur patiens bono eloquio: & mitigetur timor eius. Ante hoc nihil comedat, uel bibat. Deinde quando uidebitur super angulum, tangatur cum digito parum pluries. Hic stet, donec ascendat aqua: suspendatur cum uuea. Et quando uidebitur, q non reuertetur ad locum eius, extrahatur instrumentum cum uolutione eius: hoc ter fiat, donec firma sit cura. Dormiat in loco obscuro. Et euitet motum, sternutationem, tussim. Cibetur cibis coctis cum agresta, mica panis, usque ad diem septimam, & dissoluatur.

7 Collyrizetur cum melle composito cum aqua forti, felle iumenti. aut perdicis, piscis saboth, uulpis, gruis, uulturis masculi, & arietis montani, & cuiuslibet alterius animalis, & cum oleo balsami, serapino. Euitet cibaria mala, grossa. ut lentes, acetum, lac, caseum. Cibetur coctis cum agresta.

8 Debet corrigi cibus. Et imponatur oculo de collyrio charissimo sæpe. Et si in stomacho est cholera pungens, uomat cum aqua calida, & oxymelle. Et collyrizetur oculus cum corroboratiuo. ut collyrio cinereo. Et si læditur cerebrum: emplastrentur tempora cum infrigidatiuis, & stipticis. Odoret sandal. cum aqua rof. Nullo utatur collyrio oculus. Et attenuetur regimen.

f

De eo quod multiplicatur in eo de morbis nerui Visus, & doloribus Auris.

	NOMINA	Complexio	Aetas	Tempus	Regio	Salus, uel tior.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vitiū uidendi in die, & non in nocte: & dicit Sabtara.	Humida.	Senilis.	Veris.	Meridional.	Salubre	Ex grossitudine spūs anialis, & turbitudine humorū: uel ex assiduo solis usu	Videt de die, & non de nocte.	Cum minutione uenæ utriusq; anguli, & iera pigra.	Cū epe inxo, assoq;, sup illud sparso pipere, et cinnamo. ad somētād. naporē, et comedat p9.	Collyrizet aq. litate cali. epis asss, priusq; infrigidat parū, & cū refrigeno agrestæ.
2	Vitiū uidendi In nocte, & nō in die: dicitur- q; Geht.	Sicca	Senescens.	Autumnale.	Sicca	Tior. sup ocu.	Ex siccitate spiritus aialis, & paucitate dissolutiōis eius.	Videt in nocte, & non in die.	Nulla fiat.	Cū impositione lactis, & oleo per nasale, et multa balneatione.	Cum impositione olei nenufar. per nasale.
3	Dolor auris ex caliditate.	Calida.	Iuuenilis	Aestiuum	Calida	Tiorol. uccis	Ex obuiatione rei calidę sang. uel chol. rub. ex condensatione pororū.	Inflāmatio cū rubedine, caliditateq;: & frigidis appolit. mitigat dolor.	Cū minutiōe, si repletꝰ: si ex chol. ru. cum uiolis, & zucc.	Instillet lac mulieris cū oleo rof. & aqua rasuræ cucur.	Instillet albumen oui de hora in horā, & desiccet bombace.
4	Dolor auris ex frigiditate.	Frigida	Senilis, senesc.	Hyema. autū.	Frigida.	Non timorol.	Ex obuiatiōe rei frigidæ, aut sumptiōe eius, uel ex flegmate.	Dolor sine inflāmatione & rubedie, et calidis appolitis mitigat dolor.	Cum pillulis ieræ, cochīs: si flegma abundat.	Instillet aqua maioranæ in aurem.	Instillet in aurem de thure mixto cū succo radicis.
5	Apostema calidum in aure.	Calida	Iuuenilis	Veris.	Calida	Timor fortis	Ex sanguine, uel chol. rub.	Fortis dolor, et pulsatio, grauedo capitis, & frōtis extēsio, rubedo faciei, cum febre.	Cum minutione cephalicæ.	Cum fiet al. mixto cum lacte fœmineo.	Mulgeatur lac mulieris in aurem
6	Apostema frigidum in aure.	Frigida.	Senil. adolesc.	Hyemale, æsti.	Frigida	Tior. sup ocu.	Ex flegmate, uel melancholia.	Ponderositas, et extēsio absq; pulsatione, & forti dolore.	Cum pillulis de iera.	Instilletur in aurē de oleo narcisi.	Instilletur in aurē de oleo ani.eu, & narcisi.
7	Exitus sanguinis de aure.	Calida	Iuuenilis	Aestiuum	Calida	Timor. intens.	Ex uulnere, uel concussione facta in aure.	Exitus sanguinis ex pcedēte percussiūe, & forti dolore, uel casu.	Nulla fiat.	Instilletur in eā aq̃ sumac, & portulacę.	Instilletur in eam de aqua porrorum napi.
8	Exitus saniei de aure.	Humida	Senilis.	Hyemale.	Humida.	Timor intēsus	Ex ulcere præcedente.	Exitus saniei ex præcedente uulnere.	Cū laxatiuo, si corpus est repletum.	Instilletur in aurem de oleo rof. cum modico opīj.	Cum oleo rof. & sarcocolla.

COMM. REIP.

1 Vt plus accidit sabtara in oculis magnis & nigris. Et curari potest dieta subtili. Euitetur cœna, et cibaria inducentia uaporẽ ad caput. Et fomentet patiens cum epate asso, in quo ponantur particulę piperis longi penes oculos ieiuno stomacho, non minus supersparso pipere, cinamomo, uel cardamomo. Et collyrizet aquositate eius tepida. Deinde istud epar comedat. Hoc fiat per triduũ successiue. Quod nisi conferat: collyrizetur melle mixto cum modico sale ar. trito, uel succo fen. recentis, aut cum felle arietis, mixto cum melle, uel succo feniculi.

2 Non fit Ghet in oculis glaucis. quia bene uident in nocte in lumine lunę. Et qui patit ghet, uidet in nocte. quia nox humectat cum suo aëre siccitatẽ, & prohibet solutionẽ. Et potest curari cũ humectatione cõplexionis, & impositione lactis per nasale in naribus: & superpositiõe olerũ humectantiũ caput. Et collyrizetur hæmatite loto. Euitatis cibarijs acutis, acidis, & stipticis.

3 Lac recens si mulgetur in eam, bonũ erit. Deinde abstergat. Deinde mulgeat secundo in eã: & illiniat circa eam aurẽ cum sandal. aqua ros. & camphora, aqua coriandri recentis, & semperuiuæ. Et si fortificat dolor, misceatur modica pars opij cum oleo uiol. & instilletur de eo in aurem, uel de succo mandragoræ, cum oleo ros. tamen non assidue utendũ est in ea his rebus stupefactiuis: ne in posterum auditus impediatur.

4 Iuuabit illũ instillatio alicuius medicinæ acutæ in aurem factæ. ut olei costi, uel amygdalarũ amararũ. Et bulliat aqua maioranæ, cum oleo ros. & aqua rad. donec remaneat solũ oleum. quia ipsum oleum iuuabit contra frigiditatẽ & uentositatem. Et terantur folia salicis appellatæ garb. s. recentis, & fodiat unum granatũ, & ejciatur quod in eo est, & imponant ei folia salicis trita cũ modica aqua, & coquat istud granatũ super ignẽ lentum: & instillet in aurem de eius aqua tepida. Et si dolor est cum modica humiditate, instilletur in aurem de felle gruis, mixto oleo amygdalarum amararum, & iuuabit.

5 Illiniat super aurẽ exterius cum psillio, aqua endiuiæ, & aqua coriandri recentis. Et emplastret cum fabis, ordeo, folijs nenufar. camomillæ, rad. lilij, uiol. rad. maluauisci. Terant omnia cum aqua coriandri recẽtis, & oleo uiolarũ, & tufula. Cibet cibis cum agresta, & potu ptisanæ, & iulep. Quod si non mitiget apostema hoc regimine, scias quod sanies ibi generata est. Vnde instilletur in aurẽ mucil. se. lini, cum lacte mulieris in die sæpe, donec emittat sanies. Deinde curetur cũ eo quod dicturus sum in emittendo saniem de aure: & non aperiat, & uertatur ad dissolutionẽ. Coquat camomilla, cum cor. reg. in uase obturato, cũ aqua. Et post decoc. eius aperiat os uasis, & cũ uapore fomentet auris. Et tẽpore caliditatis, instillet in aurẽ oleum uiolarũ.

6 Emplastretur auris exterius cum aneto, camomilla, coro. reg. rad. lilij, maiorana, nepita, fenugræ, sem. lini, ana part. 5. tritis cum aqua maioranæ, & oleo lilij. Coquatur in uase obturato: post aperiatur, & ponatur cannula ori eius ex una parte, & ex alia parte auri: ut uapor recipiatur in aurem: iuuabit ualde ad dissoluendum apostema. Et si apostema est durum: emplastretur adipe gallinæ, mixtæ cum modico stercore caprino, trito bene.

7 Instilletur in aurem de aqua uirgæ pastoris, uel de aqua sumac, uel de galla trita bene cum aqua portul. uel de aloe, & thure, ana tritis bene cum aqua porrorum. Et cibetur cibarijs de agresta: & bibat de aqua granatorum, & aqua sem. portul. & iulep.

8 Terantur sarcoc. sang. dra. thus, myrrha, sief memitæ ana cum melle, & in eis inuoluatur licinium lineum, & imponatur auri post mundificatiõem eius cum bombace de sanie. Aut inuoluatur cum sief memitæ, sarcoc. tritis cum melle, & imponatur ei. Et si exitus saniei sit chronicus: Recipe mell. ʒ x. aceti ʒ v. coquantur, despumentur, & superspargatur eis æris uiridis ʒ i ʒ & inuoluatur licinium in eis, & auri imponatur: aut inungatur unguento rufo confecto de litargyro, & uenis citrinis.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Auris, & Naris,

	NOMINA	Complexio Aetas Tempus Regio Salus, uel d.	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Opilatio auris.	Humida. Senilis. Hyemale. Humida. Salubris	Ex sordicię, uel alia re quacūq; aurē intrāte, earne addita, & opilante	Per sordiciem uisam, et motū aīalis: uel per figurā rei in eam cadentis.	Cum pillulis ieræ, & cochiis, si fit ex flegmate.	Si ex flegmate, imponat auri liciniū inuolutū in baurae trito in aceto	Si ex sordicie, cū mūdificanuis, instillet in aurē per diē: p⁹ cū aq̄ tepida.
2	Tinnitus auris	Humida. Senilis. Hyemale Humida. Salubris	Ex uentositate, uel humore	Grauedo, cum tinnitu: si ex humore: uel extēsio, s. ex uentositate.	Cum pillulis aloes, si est ex flegmate.	Instillet in aurem de costo, croco, & aceto.	Instillet in aurem oleum rutæ
3	Surditas auris	Humida. Senilis Hyemale Humida. Tior. sup audi.	Ex mala cōplexiōe, uel separatione continuitatis, uel ex morbo officiali	Si ex apāte, erit extēsio & pulsatio: si ex solutione cōtinuitat. erit p casū, uel percussiōem.	Cum pillulis conuenientibus, si ex flegmate.	Instillet in aurem de succo rutæ, & oleo. aneti.	Fiat liciniū de ficu, & sinapi: & imponatur p triduū, si est ex flegmate.
4	Apostema naris cum caliditate.	Calida Iuuenilis Aestiuum Calida. Timorosum.	Ex sang. uel chol. ru. uel obuiatione rerum cali.	Grauedo, extēsio, et pulsatio, si est apostema. Et sensus caliditatis, si nō est aposiema, mitigatur frigidis.	Cū minutiōe, & uentosa, si ex apostemate	Odoret aqua ros. & semperuiuæ.	Superponatur nari pānus infusus in aqua ro. & sand.
5	Vlcera narium.	Calida Adolesc. iuue. Veris, æstiuū Calida Non timoros.	Ex præcedēte apostemate, uel pustula.	Videbis ea si apponas nares soli.	Cum minutione uenæ cephalicæ.	Si sunt humida, cum cerusa, litargyro, oleo ros. & licinio.	Si sunt sicca, cū cera, oleo, et mucilag. granorū citon. & draggā. & licinio inmisso.
6	Caro addita in naribus.	Sicca Senescens. Autumnale Sicca Tior. si ē dura	Ex humore grosso, & sanguine turbido.	Polipus est qñ est dura: & si lenis, uidebis eā in sole.	Cū minutione cephalicæ, & pillulis ieræ	Cum licinio, & ung. æris uiridis	Cū licinio infuso in aceto, & myrrha ana imposita nari.
7	Fœtor narium	Humida. Senilis. Veris. Humida. tior. sup odor.	Ex putrefactione ossis colatorij, uel hūore putrido in nare, uel cerebro	Manifestus odor ipsius.	Cum pillulis aloes.	Gargarizet uino cocto cum spica gariof. & mentastro.	Sufflet in narem danik i. mentastri.
8	Fluxus sang. narium.	Calida Iuuenilis Aestiuum. Calida Timor. intēs.	Ex crisi, uel san. subtili, uel corrosione, uel ex multitudine ipsius.	Si ex crisi, dies erunt critici: si ex subtilitate, acuitate eius, et uidebitur.	Cū uentosa super occipitiū, uel minutione cephalicę, si uirtus est fortis.	Cū aqua ro. et myrti positis sup frontē & fontinellā, cū pannis ifrigidatis.	Cū effusiōe aq̄ frig. sup caput, & ligatiōe extremitatū, et spongia infusa in aq̄ ro. bursę pastoris narib immissa

CVRA COMMVNIS.

1 Si fit ex flegmate: purget, & gargarizetur cũ sinapi, oxymelle sem. & aqua cal. sternutet cum condisio: instilletur in aurẽ decoct. rutæ, maioranæ, nepitæ, aut rutæ cum baurac. Et si fit ex apostemate: curet cura apostematis iam dicta. Si fit ex carne addita, uel uerruca: incidat ferro, si fieri potest: sin aũt, cum uiridi ære. Et si est ex lapide, uel nucleo: imponatur rastus subtilis, imposita ei bombace inuoluta uisco, uel gumi liquido, ut adhæreat ei: & hoc fiat sæpe, donec extrahat. Et si non egredit: sternutetur cũ impositione licinij facti de papyro in nare, obturatis naribus, & ore cum bombace. quia cõmouebitur, & expellet uiolenter. Si aqua fuerit ingressa: erigatur patiens super unũ pedem, & declinet caput ad illam partem: et superponat caput plumaceolo, & cõmoueatur. Et nisi egrediat: recipe particulã papyri in longitudine unius palmi, & plus: & una pars ipsius inuoluatur in bombace usq; ad tertiam partẽ ipsius, & infundatur in oleo: & alia pars ipsius auri imponat: & accendatur pars alia inuoluta cum bombace, & instillet in ea de oleo ros. Fiat tenta de spongia sicca, & imponatur. quia ab illa attrahetur ut a uentosa. Vel imponat cannula ad sugendam eam. Syringa autẽ, uermis generatus in aure, uel reptile ingrediens aurem, extrahatur cum aqua ardenti, infusionis abrotani, mentastri fluuialis, absin. baurac, & succo cucum. asinini infuso auri.

2 Coquatur hyssopus. i. zufa, grana lauri, folia piri, uel pini cum aqua, & instilletur de ipsa in aurem. Quod nisi conferat: tinnitus est ex humore grosso incluso in panniculis cerebri: unde purgetur cum eo quod dictum est, uel cum turbit danik ij. pulpa coloquin. danik 1 s. dragagan. sareoc. ana danik 1. mirabolanorum. keb. danik ij. tritis, & puluerizatis. Et fiat impositio narium attenuatiua, calefactiua per nasale: & sternutetur cum thure: uel suffumigetur auris cum sale ar. super tegulam calidam.

3 Si ex flegmate, purgetur ut dixi. Et si ex chol. rub. uel post morbos acutos: purget cholera. Et corrigatur dieta cibarijs bonis, & balneis. Et si surditas est ex parte cerebri, uel nerui ex concussione, uel discussione, uel ex parte debilitatis uirtutis audientis, uel ex natura, insanabilis est.

4 Quod si caliditas tendit ad utrunq; uentriculũ: fiat impositio nasalis cum oleo nenufar. confecti cum oleo cucur. & cũ oleo ros. & odoret infusio sandalorum, camphoræ, nenufar. uiol. ros. papaueris. Et curent apostemata, & pustulæ cum cibis infrigidatiuis. ut cum farre ordei, zucc. aqua granatorum, pomorum, prunorum, & mororum. Et emplastretur frons, & naris cum sandal. sief memitæ, licio, aqua ros. porul. semperuiuæ. Et si sic apostema durum in panniculo narium, induto interius: id sequetur extẽsio, & grauedo absq; pulsatione, et nocumentum uocis. Et curetur cum leniriuis.

5 Curentur ulcera putrefacta cum lotione nariũ, cum aceto & aqua plumbi: deinde cum suffiatione myrrhæ tritæ in eis. Et si sint humida, recipe spumæ argenti. litargyri, cerussæ, plumbi usti. ana. terãtur in mortario cum oleo ros. & imponant naribus cum licinio. Sed si sicca sint, fiat cum cera, colata oleo ros. oleo amygd. medulla ossis tibiæ uaccinæ calefactæ, trita cum oleis, & mixta cum mucil. granorum citoniorum, & modico dragag. Aut imponatur naribus licinium de panno lini, inuolutum in eis.

6 Si caro est dura, & color declinat ad nigredinem, nulla fiat cura. quia est de genere cancri. Si lenis est, rubei coloris: curetur cũ uitriolo, & calcad. & myrrha ana ʒ 1. calcarat ʒ s. aluminis scissi, gallæ, batiturę æris aristol. rot. ana ʒ s. thuris danik 1. aceti ʒ. xxv. Coquantur in uase æreo: deinde fiat ad modũ mellis: & utatur his cum licinio. Quod nisi conferat, curetur medicamine acuto. ut titen, & diebardit. Quod nisi conferat, curetur cum ferro. Videantur nares in radijs solis, & circumcirca radatur cum instrumento acuto, facto ad modũ folij myrti, & mundificetur finaliter. Deinde imponantur naribus cannulæ de plumbo factæ, ne adhæreant: & curetur cum consolidatiuis.

7 Gargarizetur cum oxymelle sem. & iera pigra, uel decoct. sinapis: et fiat impositio nasalis cum myrrha dissoluta in succo mentastri. Aut recipe amomi, ros. siccarum ana par 1. terantur cum oleo mustellino, & cum eis illiniatur pars interior narium: & fiat impositio nasalis cum urina cameli, uel asini, in qua dissoluantur odorifera calida, uel frigida, secundum q; ipsius complexio & ætas requirit.

8 Si est intensus, & non cessabit: inuoluat licinium in aloe, thure, & aceto, & imponat naribus: uel inuolutũ in atramẽto, uel calce, uel gipso: aut fiat impositio nasalis cum succo porri, uel acacia, & camphora, uel charta usta, cortice granati acidi, usti: tritis cum aqua dactili inmaturi, & cum licinio imponatur pars aliqua eorum. Quod nisi conferat, epithimet super caput aqua frigida. Et emplastret frons cũ galla recenti, cortice granati, ros. siccis, lentibus excoriatis, licio, et in quãtitate omniũ, trita cum aqua myrti, et aqua ros. et emplastretur cum faseolis coctis in aceto. Quod nisi conferat, superponat uentosa in loco hypocondriorũ in parte læsa, & ligentur bene testiculi. Et emplastretur frons, & fontinella cum luto ar. succo barbæ hircinæ, farina lentium, balaust. ana part. 1. camphoræ, opij ana. tritis cum aceto. Vel emplastretur folijs salicis, uitis, spinæ sanctæ, fol. ros. & tamarisci, tritis cum alphita. Aut licinium telæ araneæ inuoluatur in uitriolo ægyptiano, & aceto: & imponantur naribus. Cibetur cibo grosso, de amygdal. riso cum lacte, de caseo recenti, & lacte proximi partus, & arietibus lactantibus, & frumentarijs, & alijs cibis sanguinem ingrossantibus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Odoratus, & Linguæ.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Chasam. i. defectus odoratus.	tior. sup odor. Humida. Hyemale. Senilis. Humida	Ex mala cõplexione intẽta, uel morbo officiali, uel separatione cõtinuitatis.	Si fit a carne addita, uel hum. grosso: erit iussis, & sequit̃ defectus odorat9	Cum pillulis ieræ, si est ex flegmate.	Cum impositione maioranæ, uel mẽtastri cũ nasali.	Cum impositione urinæ cameli, & nigellę
2	Coriza.	Non timorof. Humida. Hyema. autũ. Senilis. Humida.	Ex mala cõplexiõe calida, uel frigida, attrahente humiditatẽ narium.	Rubedo faciei, & nariũ: & q̃d fluit erit cali. si ex caliditate: si ex frigiditate, opilatio nariũ, extensio.	Cum minutione.	Cum pulte aquæ furfuris, zucc. & oleo amygdal.	Gargarizetur primo, secundo, & tertio diebus cum aqua rof.
3	Vlceratio oris, id est, Colla.	Timor. nigra. Humida. Veris Iuuenilis Humida.	Ex malicia lactis nutriẽtis, uel flegmate grosso, & putrido.	Pustulæ latæ, extensę in lingua & ore, color. al. uel nig.	Cum minutione cephalicę, & uentosa, si est puer.	Cũ rof. sumac, coriãdro, balaustia, ol. rof. cera, cãfora, & cum eis illiniatur lingua.	Cũ margyro fricato sup lapidem, illinito cũ eo panno, & posito super linguam.
4	Apostema calidum in Lingua.	Timor intẽsus Calida Aestiuũ, ueris Iuuenil. adol. Calida	Ex sanguine.	Rubedo linguæ, & eius inflatio.	Cum minutione cephalicæ.	Abluat̃ os decoct. coriandri, & sumac,	Lauetur os decoctione lentium, & rof.
5	Apostema durum in Lingua.	Timorosum. Frigida Autumna. Senescens. Frigida.	Ex flegmate grosso declinante ad linguam.	Duricies apostematis, & eius albedo.	Cum decoctione epithimi.	Lauetur os lacte caprino, & oleo uiol.	Lauet̃ os decoct. ficuum, butyrio, & oleo nenuf.
6	Gustus ex humore cal.	Non timorof. Calida. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex sang. & chol. rub.	Dulcedo oris, si est ex sanguine: si a cholera, amaritudo.	Cũ minutione: si puer, cũ syrup. rof.	Cum syrup. agrestæ, & tamarind.	Cum succo granati, aqua portul. & citrulli.
7	Gustus ex humore frigido.	Non timorof. Frigida. Hyemale Senilis Frigida.	Ex flegmate.	Aridum os, uel salsum.	Cũ uomitu, cũ melle aqua cal. sale grosso, trito.	Cũ zucc. rof. syr. aceto, & bistarda assa in ueru,	Cũ decoct. masticis: & cibet̃ spidebeg, & frixis cũ elmori, acetoq;
8	Grauedo Linguæ	Timorosa. Frigida. Hyemale. Senilis. Frigida	Ex mala complexione, opilatione, uel separatione continuitatis.	Difficilis loquela, grauedo super linguam.	Cum pillulis ieræ, si ex flegmate.	Gargarizetur oxymelle, & decoct. ordei mentastri, & maioranæ.	Fricetur lingua sinapi.

COMM. REIP.

Si fit ex humore inuiscato: cum osse simili colatorio, suffumiget suffumigio confecto cum nigella, aut feni. ros. & mentastro ana tritis bene, & positis in uase figuli, infusis cum urina asini, uel cameli: et posito uase in sole, et commoto sæpe in die per plures dies. Deinde desiccetur totū in umbra: teratur pluribus uicibus, & pulu. fiat. pul. de quo ponatur in naribus, & fiat suffumigium cum emboto, ut capiat uaporem decoctionis rerum infusarum bis, uel ter in die. Et post suffumigium odoret oleum ros. ad mitigandam acuitatem medicinæ.

2 Euitet nuces, caseum uetustū, & erucam: minoret cibus. Euitetur discoopertio capitis. Cooperiatur cum studio. Dormiat super latus, & non super dorso. Gargarizet cum aqua ros. Cibetur cū pulte prædicto. Et descendente aliquo de naribus, ingrediatur balneum. Fomentet cum uapore aqua decoct. camomillæ, coronæ regiæ, uiol. siccis. Sed non ingrediatur balneum, nisi post digestionē reumatis. Et si in multa quantitate descendit fluxus de naribus, & est subtilis: capiat suffumigiū & odorem xyloal. & camforæ positorū in carbonibus, uel lapid. rotati cum aceto ros. calefacti: quia ingrossabit fluxū. Et superponatur furfur infusum in aceto lapidi calefacto, & cum eo fomentetur, quia efficax est ad incidendum reuma.

3 Illiniatur cum cerusa, litargyro, oleo ros. cera, & camfora. Et si accidit in puero, & non potest apponi uentosa: minuatur nutrix, & cibetur cibo agrestæ, aut sumac. Et si fit in iuuene: post minutionē bibat aquā tamarind. & iulep. Et lauet os aqua plantaginis, infusionis sumac, & coriandri sicci, uel decoct. mororū, ro. coriandri cū rob mororū, & aqua ligamēti uitis. Et curet os coriandro sicco, ros. ruf. sumac, lentibus, auellana inda, spodio, amido, zucc. se. portul. sandal. ana. camforæ parte quarta: & digestione facta ponatur unguentū cerusæ. Et in fine morbi lauetur os decoct. rad. liliꝫ. Et si fit nigredo: curet cum folijs oliuæ, mentastro, acacia ana ʒ v. rad. liliꝫ, origani ana ʒ i. aluminis fissi, uitrioli ana ʒ f. tritis bene, & superpositis collo corroso.

4 Bibat de succo granati, aqua citrulli, cucu. cū syr. agrestæ. Et lauet os cum eo ꝙd dixi. Deinde post tres dies cū aqua endiuiæ. Et declinante apostemate, gargarizet cum decoct. camomillæ coro. reg. maioranæ, uiol. & dissoluatur in ea cassia fist. Et si declinat ad putredinē, aut saniem in lingua, aut in alia parte oris, lauet decoct. ficuū, & mucil. se. lini, & oleo uiol. Et si nō est magnū, sufficiens est in digestione eius aqua cal. cū oleo uiol. detenta in ore. Emanāte apostemate, superponatur bombax cū oleo ros. Deinde mundificet, & superponatur unguentū cerussæ.

5 Euitent cibaria generantia flegma, et cholerā nigram. Et teneat in ore suo mucil. fenugræci, & se. lini cū decoct. ficuū, & oleo nenufar. Et lauet os cum eis: & abstergat lingua cum oleo ros. cera, adipe gallinæ, & oleo uiol. Deinde lauet os decoctione feni. in qua dissoluit casiafistula.

6 Bibat de aqua tamar. syr. acet. iulep, et aqua granad muzi. Cibet cum iure gallicul coctí cū agresta. Et si natura est constipata: bibat de succo utriusq; granati, cum pulpa ipsorꝫ. Et si est ex cholera nigra, de syrup. uiol. infusis in eo prunis. Si ex sang. bibat aquā de sem. portul. cum ʒ f. spodij, & iulep. quousq; fiat ductus ad sanitatem.

7 Euitetur id quod generat flegma: cibetur bistarda, perdice, assis in ueru, uel frixis, uel coctis cum agresta zirbeg, aut cum ciceribus: lauetur os cum aqua cal. & de syr. aceto. simplici bibat, cum aqua cocta xyloal. & aniso. Et euacuetur cum pillulis de iera. Recipe ieræ pigræ, turbit, mirabolanorum kebul. uel citri. ana ʒ f. pulpæ coloquint. scamo. ana daniꝭ i. salis petrol. daniꝭ. ʒ f. aloes scutiuini ana daniꝭ ij. terantur aqua, fiant pillulæ, quibus utatur.

8 Curetur cum eo quod dixi, si est ex flegmate. Et si est ex spamatione neruorū, & fuerit ex humiditate & repletione, iam dicta est cura. Et si est ex siccitate, tardæ sanationis est: tamen gargarizetur lacte mulieris, oleo amygdalarū, oleo granorum cucur. & oleo uiol. Et angatur occipitium cum ceroto olei uiol. & ceræ: & emplastretur adipe gallinæ, uel cauda ouina. Et epithimetur pars posterior capitis cum decoct. uiol. nenufar. ordeo fracto. Et bibat ptisanam, uel lac caprinum. Et gargarizetur cum oleo uiol. & lacte. Et si hoc sit casu, uel percussione incidente neruum linguæ, non sanabitur.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Labiorum, & Dentium.

	NOMINA	Salus, uel ti. / Regio / Tempus / Aetas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Fiſſura labiorum.	Salubris / Sicca / Aeſtiuũ, autũ. / Seneſ. Iuue. / Sicca	Ex mala complexione, ſicca.	Manifeſtum eſt.	Cũ pillulis ieræ, & aloes, ſi eſt in corpore humor melancholicus.	Illiniaẽ adipe gallinę, & anatis, liquefacto cum cera, uel ſepo.	Illiniaẽ roſ. dragagan. & ſupponaẽ panniculus interior cannæ.
2	Hæmorroidæ labiorum.	Salubris / Meridiona. / Veris. / Iuuenilis / Calida	Ex ſuperfluitate ſanguinea.	Color ipſaꝝ declinat ad liuiditatẽ, & ſunt ue grana ſubtilia.	Cũ minutione cephalicæ, uel uenę labij, uel uentoſa.	Coquanẽ lẽtes cũ camom. coro. reg. maluauiſco: miſceanẽ uitello oui, & adipe gallinæ; & emplaſtreẽ.	Aſpergaẽ pul. nucis cypreſſi, cinis cologn. d. capulę glãd. bene tritis.
3	Labiorum puſtulæ.	Salubris / Calida / Aeſtiuum. / Adoleſcens. / Calida	Ex ſanguine, & chol. rub.	Erunt rubeæ ſuper labia.	Cũ minutione cephalicæ.	Illiniatur unguẽto ceruſæ.	Illiniaẽ litargyro, galla, cera, & oleo roſ. bene mixtis.
4	Dolor dentiũ ex calore.	Salubris / Calida / Aeſtiuum / Iuuenilis / Calida.	Ex mala complexione cal. neruoꝝ, uel apoſtemate carnis gingiuaꝝ.	Iuuant res frigidæ, & nocẽt calidæ eis applicatæ.	Cũ minutione materiei.	Cũ aqua roſ. infuſa ĩ ea fumae, cũ modico camforæ.	Cũ aceto, & aqua roſ.
5	Dolor dentiũ ex frigore.	Salubris / Frigida. / Autumna. / Senil. ſeneſc. / Frigida.	Ex mala complexione frigida accidente in neruis.	Iuuant res cal. nocẽt frigidæ actualiter applicatæ.	Cum pillulis de iera.	Laueẽ os cum decoct. hyſopi, rutæ, modico mellis.	Cũ nucleis pſicoꝝ, et ſale, tritis, poſitis ſuper dentem.
6	Corroſio dentium.	Salubris / Meridiona. / Veris / Adoleſcens. / Cali. & humi.	Ex humiditate putrida putrefaciẽte dentes.	Cognitum eſt.	Cum pillulis aloes.	Cũ ſale ar. & opio, tritis impleaẽ de eis, & ſuperponatur eis gumi.	Impleatur allio cocto, uel gumi hæderæ.
7	Cauatio dentium.	Salubris / Humida. / Hyemale. / Senilis. / Humida.	Ex uaporibus aſcendentibus a ſtomacho.	Citrina limoſitas quæ ligatur ſuper dentes.	Cũ uomitu, aqua cal. oxymelle, & aqua roſ.	Cũ modica farina or. mixta cũ melle, & uſta, & ſpuma maris, & pul. paralidis trito.	Cum ſale gemmę, et rad. cannæ uſta.
8	Stupor dentium.	Salubris / Frigida / Autumnale / Senilis. / Frigida.	Ex maſticatione rei acidæ, uel humore acido in ſtõacho.	Cognitum eſt.	Cũ uomitu, ſi eſt ex humore in ſtomacho.	Vnganẽ dentes cum oleo amygdal: dulcium.	Fricenẽ dentes cum ſale groſſo, & maſticatione portul.

COMM. REIP.

1 Humectetur complexio cum nutrimentis bonis, ut carnibus arietum, gallinarum. Et bibat de syrup. uiol. & papaueris: & illiniatur cum amido, dragagan. galla, cerussa, tritis, cribellaos, & mixtus cum adipe gallinarum, & modica cera, polios, incorporaos adinuicem, ut decet.

2 Melius est ut incidantur post minuuonem, & correctionem cibi, & complexionis. Deinde curetur cum ros. & croco, & sarcoc. Et cibetur cum cibis cum agresta coctis. Dieta eius sit subtilis: euitatis cibis generanobus flegma turbidum, & malum humorem, uiscosum.

3 Post minutionem, si opportuna est purgatio, fiat cum decoct. mirabol. & potu syrup. acet. & aqua portul. Et cibetur galliculis cum agresta. Euitatis cibis generantibus humorem melancholicum, cholericum, & sanguinem malum.

4 Lauetur os cum aqua sumac, cum plantagine, uel fructu tamarisci, & folijs populi, coctis cum aceto. Et si est ex chol. rub. purgetur cum mirabol. aloe, tamarind. & decoct. prunorum cum zuccaro.

5 Dixerunt, quod si teneatur in ore sal cum aceto, iuuat dolorem dentis ex caliditate, uel frigiditate: ex eo, quod in aceto est de infrigidatione & profundatione ad caliditatem incisione flegmatis ad frigiditatem: & eo, quod sal incidit, dissoluit, attenuat. Et si coquatur radix cum cucu. asini. & decoct. teneatur in ore, aut spolium serpentis coctum, iuuat. Et remouet a proprietate dolorem dentium similiter millefolium, & radix, & cornu cerui.

6 Nisi conferant medicinæ, coctura fiat tali modo. Recipe olei unc. 1. maioranæ unc. 1. terans bene, & decoquantur. Et superponatur deoo corroso cannula parua post mundificationem corrosionis ipsius. Deinde calefiant duo claui de ferro in igne carbonū prope patientem, & infundatur unus in ipso oleo, & intromittatur cannulæ, donec perueniat ad foramen dentis: dimittatur ibi, donec infrigidetur. Deinde ponatur alius ut de primo dictum est, cauterisando ut cesset dolor. Et nisi mitigetur dolor, impleatur foramen bombace, & eradicetur tenaculis, sicut decet. Et post eradicationem, superponatur loco bombax cum oleo rosato. Frangit etiam dentem corrosum lac ficus superpositum, uel altit.

7 Iuuant contra hoc spuma maris, cortices oui usti, abrotanum ustum, pumex, & puluercs paraxidis sini: si terantur bene, & fricentur dentes cum eis, aut sal iemæ, & farina ord. mixta cum melle. Et usti etiam cortices ouorum strutionum, uel cornu cerui ustum. Et pul. paraxidis sini ana. terantur, & cum eis fricentur dentes.

8 Fricentur dentes cum oleo sambucino, uel amygdalarum bis, uel ter. Et teneatur in ore similiter de eo, uel de iure pingui facto spidebeg. Aut masticetur gummi fisticinum, & amygdal. dulc. uel uitellum oui coctum, aut caseus pinguis recens.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Dentium, Gingiuarum, & Vuulæ.

	NOMINA	Salus, uel n. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVA euatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Commotio dentis	Timorosa. Humida. Hyemale. Adolescens. Humida.	Ex hũiditate, et putrefactione gingiuarũ, uel ampliatiõe foraminũ, in quibus sunt.	Cognitum est	Cum pillulis aloes, si est ex humiditate	Cũ sandal. auellana indiana, anthera, myrto ad fricandũ cũ eis	Fricenť dentes cũ sumac, rof. copula gland. tritis
2	Apostema calidum in gingiuis.	Non timorof. Calida Aestiuũ, ueris Adolef. iuue. Calida	Ex materia sanguinea	Dolor, & pulsatio in gingiuis, & dentiũ radicibus	Cum minutione cephalicę, & uentosa.	Lauet os cum aqua rof. in q̃ infundatur sumac.	Cũ corticibus granati acidi, et sumac, coct. cũ aqua ad lauandũ os
3	Putredo gingiuarũ, & saniei in eis.	Non timorof. Meridiona. Veris. Adolescens. Cali. & humi.	Ex præcedẽte apostemate	Odor putridus, & saniei repertio in gingiuis	Cum minutione cephalicę, & uentosa.	Lauet decoct. myrti, rof. & melle rof.	Fricenť gingiuæ cũ calcidion cũ aceto: deinde ungatur oleo rof.
4	Fœtor	Non timorof. Meridional. Veris. Senilis. Humida.	Ex putrefactione alicuius dentis, uel gingiuę, uel flegmate in stõacho	Ex putrefactione oris uidebit, si ex stõ. cibus diminuit fœtorem eius	Si ex stõacho, cũ uomitu, & pillulis aloes	Masticet cubebas, gariof. & zinziber.	Masticet masticem, & fricentur dentes cũ cypero.
5	Manant saliuiæ in somno	Non timorof. Humida. Hyemale Adolef. iuue. Humida.	Ex humiditate cerebri, attracta ad uuulas, uel ex stomacho	Cognitum est.	Cum uomitu facto cũ rad. & melle.	Cibetur perdicibus frixis.	Masticet thus, & masticem
6	Caro addita in dentibus.	Non timorof. Meridional. Veris. Adolescens. Cali. & humi.	Ex præcedẽte apostemate calido.	Estimatur q̃ aliquid adhæreat denti de cibo	Cũ minutione, si apostema est corruptum	Fricenť melle: deinde aspergantur eis sumac	Incidatur ferro
7	Apostema gingiuarum calidum	Non timorof. Meridional. Veris. Adolef. iuue. Calida	Ex materia sanguinea, uel cholerica	Dolor, & pulsatio gingiuarũ, & læsio penes glutitũ.	Cũ minutione cephalicæ, uel casiasist, & zinzibere	Gargarizetur aqua rof. & aqua plantaginis	Gargarizeť aqua cocta cũ sumac
8	Mollificatio Vuulæ	Nõ ti. nisi ind. Meridional. Veris Adolescens. Humida.	Ex humiditate mollificante.	Erit q̃si aliqd adhærẽs gutturi, & ore apto, emissa lingua: uideť uuula prolongata ultra mudum.	Cũ minutione cephalicæ	Suffleť in gutture memita cũ sem. rof. croco, & cardamo.	Suffleť in gutture sal. armo. trito aneto torrefacto.

1532

COMM. REIP.

1 Debilitas dentium ex ſenili ætate nullam habet cauſſam. Quod ſi accidit ex humiditate gingiuæ: cũ rebus ſtipticis curetur, cum cinere filicis, balauſt. roſ. mirabol. citri. ramik, ſandal. galla, alfanna de mecha: & cinis filicis ſi coquatur in aceto, & aqua roſ. & cum eis lauetur os, corroborat gingiuas, & reſtringit dentes.

2 Poſt minutionẽ & uentoſam, cibetur cibarijs tenuibus, ut carnibus galliculorũ, et perdicum, cum ſucco berberis, & granatorũ. Deinde lauetur os cum decoct. hippoquiſtid. barba hircina, cinere filicis, & corticibus granati acidi, & ſumac. Et ſi fit inde puluis, & ſuperſpargatur, iuuabit in fluxu ſanguinis. Recipe foliorũ cypreſsi, nucis ipſius, gallæ, balauſt. fructus tamariſci añ. coquantur in aceto, & aqua plantaginis: & aqua illa lauetur os. quia ceſſabit fluxus. Si fuerit ex nimia ſubtilitate eius, & debili uirtute alteratiua: iuuat ſe. roſ. ſumac, balauſt. cocta in aqua roſ. ipſa aqua colata, & mixta cum ſucco plantaginis. Et lauetur os, & ceſſabit fluxus ex eis.

Et ualet contra apoſtema calidum, & puſtulas.

3 Poſt medicaminis acuti poſitionẽ, & mundificationẽ carnis putridæ, ſuperponatur unguentum ceruſæ ad generandũ carnẽ. Lauetur os aqua roſ. in qua infundatur ſumac, galla, nux cypreſſi: quia reſtringũt gingiuã. Quod ſi non conſerat medicamen acutũ in eo quod opus eſt, coquatur cum cauterio: & poſt cocturam ſuperponatur ei oleum roſ. Et cibetur carnibus tenuibus, coctis cum ſumac, berberis, agreſta, uel ſucco granatorum.

4 Si ex putrida gingiua: curetur cum eo quod cõpetit. Et ſi dens corroſus: radatur, uel eradicetur. Et ſi eſt ex ſtomacho: bibat purgationem. Deinde utatur mirabol. conditis, et bellericis conditis cũ melle. Et lauetur os his rebus. Recipe aquæ roſ. menſuram unam, uini cocti quartam partem. xyloaloes, maſticis, gariof. nucis indianæ ʒ ij. Terantur non bene, & ligentur in panno lini, & ponantur in aqua roſ. in olla parua, & bulliãt lento igne donec deficiat tertia pars: coletur aqua ipſarum: et cum ea lauetur mane & ſero: & utatur medicinis his. Recipe roſ. ſand. ana ʒ v. cyperi, corticum citri ſiccat. ſquinãti, ramich ana ʒ iij. cucullæ, cubebe, maſticis, gariof. xyloaloes, maſticis ana ʒ ij. camphoræ ʒ ſ. muſci danich ſ. terantur omnia, & diſtemperentur aqua roſ. Et de his fiant pillulæ. Et ponatur una in ore.

5 Si eſt ex caliditate: comedat patiens endiuiã ieiuno ſtomacho cum ſale. Et pulueriſetur cum farre tritici & ordei, ſumptis ieiuno ſtomacho. Et ſi eſt ex humiditate flegmatica: miſceatur farina modica ſinapis. Et ſorbeat de elmori aliquid ieiuno ſtomacho. Quod niſi conſerat, uomat patiens: & utatur trifera parua, & mirabolan. conditis. Et ad ſaliuam manantem de ore infantium, abſtergatur os cum acacia, aqua roſ. & uino cocto ad tertiam.

6 Debet ſuſpendi hamo, & incidatur flebotomo dũm egrediatur ſanies: aut incidatur per circumitũ. Et lauetur os cũ aceto, & aqua: deinde cũ aqua roſ. & oleo roſ. mane lauetur aqua & m..ilet & pulueriſetur locus cum corona regia bene trita, uel ſumac, & balauſtia.

7 Suffletur in guttur de balauſt. galla, ſand. al. ſiet memitæ, lentibus excorticatis, uen.. ſtrinis, & radicibus lilij tritis bene, & extractis per rinderum. Et ſufflerur per cannulam: & gargariſma fiat cum aqua ſolatri, & roſarum.

8 Cum hoc medicamine. Recipe ſucci memitæ, roſ. ſem. roſ. ſumac, croci, ſalis ar. rob liquiric. origani perſi, piretri, piperis longi, fructus tamariſci, capularũ granatorum, uena. ũ citrinarum, mirabol. cit. ana. aluminis ſciſſi, maſticis, alcanni, cardamomi, calami arom. arſenici ruſi, coſti, ſtercoris canis albi comedentis oſſa per triduũ, arundinum uſtarũ ana. terantur omnia bene, & ſufflet in guttur de eis. Et iuuat contra hoc uitiũ alumen ſciſſum, & balauſt. trita, ſufflata, uel ſuperpoſita cũ cocleari. Quod niſi conſerat, & radix ſubtilis eſt, & caput rotundũ, & color ipſarum declinat ad albedinẽ: dubitandũ eſt, ne ſuperueniat ſquinantia: unde incidatur pars ſuperflua. Sedeat patiens in ſole, & aperiat os toto poſſe: & capiatur vuula inſtrumento cognito: attrahatur, & incidatur forpice. Deinde lauetur os cum aqua roſ. infuſionis ſumac, & balauſtiarum.

. De morbis Gutturis, Epigloti, Pulmonis, & Cannalium eius.

	NOMINA	Complexio	Aetas	Tempus	Regio	Salus, uel d.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Squinantis.	Calida	Adolesc. iuue.	Aestiuū, veris	Omnis	Tiorola si spu- nū est strictum	Ex sangui. uel chol. rub. manāte ad musculos gutturis	Os apertū, di- gluttius, anhelitus, oculorū rubedo, cum febre forti	Cum minutione cephalicę, & clisteri	Cū pulte furfuris, similæ, zuccaro, et oleo amygdal.	Cum ptisana cocta cum lentibus
2	Sanguisuga, os, spina guttur ingressa	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Non timorol.	Ex cōmestione piscis, uel ossis, aut bibitiōe aquæ fontis in qua sunt sanguisugæ	Habet a patientis interrogatione, unde id illi euenerit	Cum uomitu	Cum bona ficu, pingui, masticata, & trāsglutita	Degluciat buccella grossa panis absq; masticatōe: uel caput porri imissum, & extractum
3	Submersio, uel strangulatio	Nulla	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Ti. si spu. egredit de strāgula.	Caussa cognita est	Cognitum est	Suspendatur, ut aqua egrediatur	Cū pulte furfuris, ciceris, et lacte post egressum aquæ	Distilletur in gutture aqua furfuris cocta cū modico pipere.
4	Reumata	Humida.	Senilis.	Autum. veris	Septē. Merid.	Tiorol. si sunt ex pulmone	Ex humids superfluitate a cerebro descendeute	Acuitas materiæ fluētis, si est ex caliditate: Et opilatio nariū, si est ex frigidi.	Cum minutione	Cū pulte papaueris fctā cū amido, et zucc. et posta regali facta cū papauere, amygd. et zuc.	Cū ptisana cocta, iu iubis, sebesten, & syr. papaueris
5	Tussis	Humida.	Senilis	Autum. veris	Septentrion.	Tior. si ex pulmōe, & fortis.	Ex supfluitate capitis descendēte, uel cā exteriori, uel pul. sumo, et simili.	Sitis, nisi sit ex cā exteriori, uel mala cōplexiōe cali. lęsiōeq; rei frig. uel aëre fri. si est ex cā frig.	Cū minutione si humor est cali. cui opportuna est euacuatio.	Cū zucc. uiol. oleo amygdal. pulte farinæ similæ, amido. & zuccaro	Cum ouis mollib9, butyro recenti, & zuccaro
6	Asthma	Humida.	Senilis, senesc.	Autumna.	Septentrion.	Timorosum.	Ex humore frigido, grosso, contento in uenis pulsatilib9, quæ sunt in pulmone	Tussis cum rubedine, & frequēti anhelitu: & emissio anhelitus est melior imissione eius	Cū turbit, agarico, sale petroleone, & pulpa coloquin. uel uomitu frigido cum aceto & oxymelle	Cū granis pini, melle, & zucc. mixtis	Cū nigella trita bene cū melle, & decoctione urticæ, & aristolochiæ
7	Eiectio, & constrictio anhelitus	Humida.	Senilis, senesc.	Autumna.	Septentrion.	Timorosa.	Ex humore frigido, grosso obtēto in partibus pulmōis	Anhelitus frequēs sine feb. et fortificat cum dormit supine: & alleuiat cùm erigit. Et emissio melior est in missione eius	Cū pulpa coloquint. se. spīj, turbit, agarico, & iera pigra	Bistardis coctis in aqua cicerū, & frixis, & melle ligato cū granis caetami	Cū exercitio añ cibū, & fricatiōe facta aspera. Cibet iure cicerū, bletarum, & sinspi cū syr de ꝑssio.
8	Peripleumonia	Calida	Iuuenilis	Autumnale	Septentrion.	Timorosa in fine ipsius	Ex sangui. uel chol. rub. manate ad pulmonem	Feb. cū tussi, strictura anhelit9, et fortis dolor i pte anteriori pectoris, genęq; rubeæ, sitis, cautela imissionis aëris frigidi.	Cū minutione basilicæ, & decoct. cassiæ fist. mānæ, et uiol.	Cum ptisana factis cū iuiubis, sebesten, syr. uiol. aqua frigida	Cum spinaciis coctis, uel malua cocta cum butyro, uel oleo amygdal.

1 Extrahatur ſanguis per plures uices paulatim, & gargarizeſ cum ſucco plantaginis, aqua roſ. ſucco granatorũ, aqua portul. in quibus infundiſ ſumac, lentes tritæ, excorticatę, & aqua pſillij extracta cum aqua roſata, & ſuffletur in guttur de puluere roſ. amidi, ſem. portul. ſpodij, balauſtiæ, & zucc. al. ana: & in die ſecundo & tertio gargarizeſ cum aqua coriandri, & aqua cocta cũ lentibus, & diamoron, & oleo uiol. tepefacto, uel cũ aqua cocta cũ lentibus, roſis, et liquiricio, diſſoluto in ea caſſiafiſt. Quod niſi conferat, ſuffleſ in guttur de puluere ſtercoris al. canis comedentis oſſa per triduum, & gallæ, & origani: & illiniantur de eis interiora gutturis. Quod niſi diſſoluatur, gargarizetur cum rebus maturatiuis, aut ficubus, & fermento acri, aut ſem. mentaſtri al. aut cum ſem. lini, tritis, percuſſis cum lacte caprino, uel decoct. ficuũ, & butyro ouino, et fermento. Et ſi maturatur apoſtema, non eſt ſuffilandum in guttur ſæpe de rebus ſtipticis. ut de galla, balauſtia, ſem. granatorum, ſed tempore emanationis gargarizetur cum oleo uiol. aqua calida: deinde cum ouo crudo, percuſſo aqua roſata, oleo amygdalarum, & dragagant. utatur pultæ aquæ furfuris.

2 Gargarizetur cum aqua cocta cum ficubus, & fermento, & uino cocto: aut aſſetur particula carnis, & ligetur cum filo: deglutiatur, & extrahatur ſubito. quia cum ea extrahetur ſpina. Quod niſi egrediatur, alia ſimilis deglutiatur bis, uel ter: & fiat cum particula ſpongiæ factæ cum paſca. Et ſi res deglutita eſt dura, ut os, uel nucleus: percutiaſ inter ſpatulas percuſſione forti, & egredietur penitus. Et ſi tranſglutitur ſanguiſuga: comedat de allio, & ſinapi. Aut recipe aceti fortiſ. ʒ xx. dentes allij ʒ ij. baurac aur. iij. terantur omnia in aceto, & de eis gargarizetur. Et bibat amara, ſalſa. Et ſi eſt in manifeſto: capiatur tenalibus. Et ſi adhæret ſtomacho: terantur cum aceto, abſinth. artemiſia, nigella: miſceantur cum aceto, & bibantur.

3 Submerſus in aqua, regaſ ut dixi in tabula. Et ſtrangulatus ſi de ore eius egreditur ſpuma, inſanabilis eſt. Si non: gargarizetur cum oleo uiol. & aqua tepida ſæpe. Et ſorbeat pultem aquæ furfuris ſimilæ, olei amygdalarum, cum zucc. al. Euitetur uox multa, magna, fumus, puluis, ſumptio ciborũ calidorum, & acutorum.

4 Si ſint ex materia cal. curenſ cum his. Recipe papaueris al. & ni. ana ℥ xx. radic. lilij fracti ʒ xxx. granorum citoniorũ, ſem. maluauiſci ana ʒ xv. ponanſ omnia in rotul. v. aquæ per diem & noctem: deinde coquanſ ad medium, miſc. ʒ vij. gumi dragag. & ℥ ſ. gumi ar. & medullæ granorũ citoniorum, tritis bene, & zucc. rotul. ij ſ. Coquanſ leneo igne. Et ſi fuerint ſine caliditate: miſceanſ uino cocto, & ligetur modo congruo. Et ſi fortificetur reuma: radatur caput, & illiniatur frons cum luto ar. trito, cum ſucco plantaginis: & ungatur oleo ſalicis, cum papauere, & cortice eius tritis, & fol. myrti. Et fomẽtetur uapore aceti cocti cum furfure, uel uapore ſand. & camphoræ. Minoretur ſomnus. Sit caput altũ. Cibetur pulte farinæ ſimilæ, amidi, zucc. Si materia eſt groſſa, uiſcoſa, difficilis ſputi: cibetur pane groſſo, biſtarda, perdicibus, gallinis coctis cum aceto, et elmori, iure ciceris, & melle, et chaſgeban. ſ. confectione mellis regionis argen. Comedat fiſticos, paſſul. Balneeſ ante cibum: & poſt exercitiũ modicum bibat de iſto medicamine. Recipe hyſſopi ʒ iij. ficus x. capilli ueneris, liquiricij fricati & fracti, uiol. ſur. ſem. maluauiſci, maluæ, centaur. ma. ana ℥ 4. ſebeſten xxx. iuiubarum xx. paſſularum abſq; nucleis ℥ xx. rad. ſgnãti, floris eius ana ʒ iij. Coquanſ cum rotul. iiij. aquæ, uſq; ad rotul. ij ſ. Et bibat de eis quolibet die partem tertiam cum oleo amygd. unc. 1. & zucc. unc. 2.

5 Si eſt ex aſperitate gutturis raucedo, uel tuſſis: ſumatur ſyr. uiol. cũ mucillag. granorũ citoniorum, & amygdalarũ, tritis cum iulep, & gũmi ar. dragag. medulla granorũ citonij, cucur. tritis cum iulep: & teneat in ore dragagan. uel granum citonij, uel gumi ar. Si eſt cum febre: curetur cum aqua ordei, cocta cum iuiubis, ſebeſten: in qua diſſoluatur zucc. uiol. cũ modico oleo amygdal. Cibetur cum ſpinacijs, & oleo amygd. granatis bonis, & cannis mellis. Euitetur clamor, puluis, fumus. Et ſugat de mucil. pſillij, granorũ citonij. cũ zuc. al. Si fuerit ex frigiditate: utatur pulte aquæ furfuris, & oleo amygd. zucc. q; roſ. & hoc electuario. Recipe ſem. lini, fenugræc. medullæ ſem. bombacis ana gumi prunorũ part. ſ. teranſ bene, cribellenſ, miſceanſ cum melle, & caſſiafiſt. coquanſ ad modum loch. Si raucedo fuerit ex humiditate: cureſ cum ingroſſantibus humoreſ fluentem, & inuenies alleuiationẽ. ut cũ ſimila cocta cũ oleo amygd. & aqua cocta cũ liquiric. & melle. Et utaſ electuario: ſe. lini, fenugræci, granorũ magnorũ, pini, medullæ ſeminis bombacis, & mellis. Cibeſ perdice ſpidebeg, aqua cicerũ.

6 Cureſ cum eo q̃d abſtergit humiditateſ, incidit, & mundificat. ut cũ oxymelle: aut teraſ hyſſopus, & radix lilij cœleſtis: & diſtemperenſ cum melle, & eis utaſ. Et bibat aquã hyſſopi coctã cum iuiubis xx. ſebeſten xxx. ficubus x. paſſulis ſine nucleis ℥ xx. ſem. maluauiſci, & maluę ana ℥ iij. liquiric. fricati & fracti ℥ v. hyſſopi, mentaſtri, capilli uen. ana ʒ iiij. corticũ radic. fœni. corticũ radici apij, radic. lilij colchidis ana ʒ ij. maſticis, ſpicæ aua ʒ 1 ſ. & rotul. iiij. aquæ uſq; ad 1 ℥. coctis: & bibat quolibet die quartã partem eius cum ʒ 1. olei granorũ pini & olei amygd. amar. cum zucc. roſ. Cibetur perdice cocta cum iure cicerum ſpidebeg.

7 Poſt euacuationẽ fiat electuariũ. Recipe granorũ pini magnorũ, fiſticorum, amygdalarũ excorticatarũ ana ʒ v. ſem. urticæ, ſem. orobi, fenugræ. ℥ iij. medullæ granorũ bombacis ℥ iiij. teranſ, coquanſ ficus, & miſceantur cũ oleo amygd. amar. doſis aur. 2. cũ decoct. paſſularũ, aut uino cocto. Et fiat ſyr. Recipe abrotani, artemiſiæ, corticũ rad. apij, fęnic. mentaſtri mon. hyſſopi, capill. uen. ana ʒ iiij. maſticis ℥ ij. ficuũ al. rotul. 1. coquanſ cum rotul. v. aquæ, uſq; ad rotul. 2. & miſceanſ cũ rotul. ij. uini, & rotul. 1. mellis: coquanſ, & deſpumenſ. doſis ℥ 1 ſ. cũ aqua roſ. Vel rec. oxymellis, ſquillit. ſyr. de praſſio, de liquiric. ana partẽ 2. cum aquis eorundẽ utatur. Cibetur rebus cõuenientibus. Euitatis rebus uentoſitateſ generantibus, & non dormiat poſt comeſtionẽ, nec longo ſomno utatur. Emplaſtreſ pectus cum farina orobi, fenugræc. ana ʒ ij ſ. nigellæ, rad. iiij ana ʒ ij. tritis, & mixtis cum cera liquefacta cum oleo lilino, aut nardino.

8 Poſt minutionem, & potum ptiſanæ emplaſtretur pectus in principio cum hoc emplaſtro: Cum ſandal. al. farina ordei tritis cum aqua ſemperuluæ, uel portul. & oleo uiol. Et die quarto emplaſtretur cum farina ordei, maluauiſco, uiolis ſiccis, camomil. corona regia, tritis cũ cera liquefacta, et oleo uiol. Et ſi eſt tardæ digeſtionis, miſc. cũ ſe. lini, fenugræco, & farina ordei. Et bibat decoctionẽ ſequentẽ. Rec. iuiub. xx. ſebeſten xxx. paſſul. ʒ v. ficus v. capilli ueneris ʒ ij. ſe. maluę, maluauiſci, uiol. añ. ʒ iij. ordei fracti unc. 1. Coquanſ cũ rotul. iij. aquæ uſq; ad 2. Coleſ. doſis tertia pars eius cũ ℥ v. cũ zuc. uel ſyr. uiol. & oleo amygd. & dormiat patiẽs ſup ſyr. uiol. & mucil. granorũ citoniorũ. Cibeſ cum pulte aquæ furfuris, & zuccaro.

De ſputo ſang. & ſaniei, & morbis panniculi coſtarum diaphragmatis, & cordis.

	NOMINA	Salus, uel tior. / Regio / Tempus / Aetas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Sputum ſanguinis	Timoroſum. Septentrio. Hyemale. Iuuenilis Calida, ſicca.	Ex pcuſsione, uoce magna, reumate cali. repletione, ſiccitate intenſa	De pectore cū tuſſi, de calidi. cū raſcatione, gutture, et ſtō. per uomitū	Minuať cephalica ꝑ gutture, mediana ꝑ ſtomacho: baſilica, ſi eſt de pulmone	Cū pdice, biſtarda coctis ſumac, berberis, citonio, papauere, bibatur cum ſyrup.	Cū aq̄ ſumac, & mucil. pſillij, aquę, portul. & ſucco papaueris
2	Sputum ſaniei	Ti. ſi de pulm. Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex apāte calido in pectore, uel pulmone, uel poſt ſputū ſanguinis	Ante ſputū febris, rigor, ponderoſitas later. in q̄ eſt. Et ſi ſputū ponať in aq̄, reſidet ſanies	Nulla fiat.	Cū trociſ. papaueris, lacte caprino, & ſyr. papaueris: cibetur extremitatibus arietum	Cibetur lacte caprino, pane albo, & ouis mollibus
3	Ptiſis	Tim. in fine eiꝰ Septentrion. Autumnale. Seneſcens. Calida	Ex ulcere pulmonis, cū ſanie in co pura	Febris cōti. fortis in nocte, debilis in die: poſt cibū oculi cōcaui, genę rubeę, paucꝰ aſpectꝰ, ungues curui, apoſtea pedū.	Nulla fiat.	Cū aqua ord. cocta cū lulubis, ſebeſten, ligrie. ſyr. uiol. oleo amygda. & butyro.	Cū dragag. gumi ar. amido, lacte caprino, cū pane albo.
4	Pleuriſis	Timoroſa Septentrion. Hyemale Iuuenilis Calida.	Ex humiditate manāte ad pāniculū ſupra coſtas, ex qua fit apoſtema cal.	Feb. cōt. tuſſis, ſtrictura anhel. dolor pungēs	Minuať baſilica manꝰ oppoſitę in princi. & pꝰ princ. in manu partis læſæ	Cum ptiſana, ordeo, zuccaro uiolaceo	Cū mucilag. citoniorū, & ſyrup. uiol.
5	Exiturę in pectore	ti. ſi intꝰ i pec. Septentrion. Veris. Iuuenilis Calida	Ex apoſtemate cal. quod fit in pectore	Si eſt i muſculo inťiori, fe. ē, pulſatio ſine tuſſi, pūct. et ſputo: ſi eſt in exteriori, tāgeť apā durū, & extenſum.	Cum minutione	Cum ptiſana, & ſyr. uiol.	Cū mucillag. pſillij, & ſyr. de papauere.
6	Birſam	Timoroſ. Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex materia manāte ad diafragma, ex qua fit apoſtema	Mēs pmixta febre. Et qn̄ fortificať, erūt uigiliæ, & ſiccitas oris, & euulſio pilorū panni.	Cū minutione baſilicæ	Cū trociſ. cāforæ, aq̄ granatorū, gallicul̄is coctis ſucco granatorū, uel agreſta.	Cū aqua ſem. portul. ſyrup. papaueris, & ſpinacijs
7	Calliditas cordis	Timor. intēſa. Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex rebus calidis ſumptis, & laborioſo motu	Magnus pulſus, lōgus, ſubtilis, & altus.	Cū minutione baſilicę manus ſiniſtræ, & uentoſa inter ſpatulas, & decoctione fructuū	Cū trociſ. papaueris, & lacte acetoſo debutyrato.	Cū ptiſana, ſucco granatorū, ſarina ordei, coctis cū eis
8	Algor cordis	Timoroſus Meridiona. Autumna. Senilis. Frigida.	Ex rebus frigidis ſumptis in cibo intēſo, & motu intenſo ualde	Paruꝰ pulſus, breuis, ſubtilis, & rarus	Nulla fiat.	Cum ſyr. pomorū cum muſco ſacto, & ſucco	Cum aqua roſ. cocta cū cortice citri, & maſtice, & gariofyl.

CVRA COMMVNIS.

1 Si est de gutture, gargarizet cum sumac, aqua plantaginis, luto cyprino, & ar. Si ex hysophago, uel stomacho: cum trociscis carabe aur. ʒ i. & luto cyprino, aqua plantaginis ʒ i. infusionis sumac, sem. acetosæ, uel cum trociscis istis. Recipe ros. balau. sumac, sandal. acaciæ, carabe, succi barbæ hircinæ, hippoquistid. ana. detur cum succo plātaginis, aqua ros. & aqua ligamentorū uitis. Et emplastret stomachus cū eis. Si ex pulmone, ex caussa exteriori, det ei de carabe, luto cyprino, amido, succo barbæ hircinæ, gumi ar. & dragag. & aqua portul. & mucilag. psillij. Si fuerit a repletione, euacuet: deinde utat trociscis carabe, ut dixi. Et si tussis fuerit fortis, utat trociscis de papauere factis cum carabe, luto cyprino, & syr. papaueris facto cum iulubis, & succo plantaginis. Vel utatur trociscis istis. Recipe carabe, coralli, perlarum, cornu cerui usti, hæmatitis loti, ros. sem. portul. anisi, coriandri, papaueris, sumac, amidi, gūmi ar. balau. ana ʒ i. spodij, acaciæ succi barbæ hieci ana danik iiij. terant, & distemperent cum aqua sumac, uel aqua in qua infundit balaust. Et si tussis est fortis, cum mucillag. psillij fiant trocisci. Bibat de aqua portulacæ: & emplastret pectus cum sandal. aqua ros. plantaginis, & portul. Cibetur pulte amidi, papaueris triti, & zucc. Et bibat de aqua cum luto ar. spodio, & gumi ar. Si est ex corrosione uenarum, utatur electuario papaueris.

2 Si sputum fit cum febre: utatur cancris fluuialibus, gumi arabico, luto cyprino, papauere alb. & nigro, & dragag. ana ʒ ij. in principio diei cum ʒ xi. lactis asinini, & ʒ ij. syr. iuiubarū, & in fine aur. i. cum unc. ij. syr. papaueris. Et si sputū fuerit grossum: detur ei de electuario confecto de amygd. dul. medulla granorū bombacis ana ʒ x. fabis excoriatis ʒ v. fenugræco sicco ʒ iij. distemperatis cū zucc. al. & penidijs dissolutis in aqua pluuiali, & coctis super ignē mane & sero. Si sputū fuerit multū, incessabile, detur ei de his trociscis. Recipe ros. carabe, gumi ar. coral. rob liquiriciæ, præcenlleti usti ana ʒ v. luti ar. & cyprini ana ʒ iij. cancri usti, sem. portul. ana ʒ x. dragag. amidi, spodij, hæmatit. ana ʒ iiij. terantur oia, & distemperent cum mucil. psillij, & inde fiant trocisci. Cibet pulte amidi, & papaueris, & olei amygdal. dul. butyro, zucc. & similibus,

3 Si non est cū caliditate manifesta, det ei lac recens tali modo. Recipe aquæ portul. cucu. sarracenici ana par. 6. lactis caprini iuuenis, recentis pae. i 6. coquant donec deficiat aqua: de qua bibat: & si febris est manifesta, eust setur lac, & utat trociscis papaueris, & prisana cocta cū iuiubis & cancris fluuialibus. Et cibet cancris tritis spide beg, & assis. Et stude ad mitigandū tussim. Et utat dragea ista. Recipe papaueris ʒ x. gumi ara. amidi, dragag. spodij ana ʒ iij. sem. portul. sem. maluauisci, sem. maluæ ana ʒ v. sem. cucum. citrul. cucur. & medullæ granorum citoniorū ana ʒ vij. terant bene: dosis ʒ iij. cum syr. papaueris, iuiub. & nenufar. Et detur ei de gumi ara. torrefacto, trito cum oleo uiol. mixto cum tertia parte eius zucc. Cibetur galliculis coctis cum pisis excorticatis spidebeg, & similibus. Et si declinat ad consumptionē: curetur cū eo quod dictū est in consumptiōe: & detur ei de pulte hac. Recipe papaueris triti, & īsunde in aqua, & cola. deinde recipe ordei excorticati, fabarū al. excortic. & fractarū ana ʒ x. coque cū aqua papaueris, & cola, & misce cū rind. lactis recentis, & mica panis al. zucc. oleo amygd. & oleo sem. cucur. & coquat, & misceatur cū medulla sem. citoniorū, & se. cucur. tritorū ana ʒ v. gumi arab. dragag. ʒ i. & bibat de eis. Et si lenitur, detur ei de trociscis camphoræ recentis, uel de trociscis spodij recentis, cum rob myrti. Et cibetur cum galliculo, uel perdice, coctis cum pisis torrefactis, & excoriatis: uel pedibus cum rizo, cucurbita, & spinacijs.

4 Cauendū est, ne detur aqua ordei ante minutionē factam, donec mutet sang. & accidat quasi sineopis. Et si dolor tendat ad inferius ad partē hypocundriorū, detur cassia fist. cū aqua fructuū, & uiol. siccarū. deinde prisanā ord. Quod ubi spuat, det ei ante prisanā syr. uiol. cū oleo amygd. & calefiat post purgationē cum uase æneo, aureo, uel argēteo. Quod si non mitigat, calefiat cū panico, uel furfure. Et si tardat sputū: emplastretur cum uiolis siccis, gumi, sandal. al. furfure ordei, maluauisco, furfure similæ, & coro. regia. tritis cū oleo uiol. Et si opus est, dissoluant fenugræ. cū sem. lini. Vtatur pulte farinæ similæ, cū zucc. penidiarū. elect. & oleo amygd. Et si tardat digestio, utatur aqua hyssopi, decoct. uuarū passarum, caricarum, cum zucc. uiol. Purgato corpore, balneetur. Et non diuersificetur cura in pleurisi, ne uicietur apostema ad indigestionem.

5 Curentur cum cura pleurisis post purgatiōem. Et si tardat digestio, emplastretur cum fenugræco, sem. lini, maluauisco, farina fabarum, & ficubus coctis: & bibat de aqua hyssopi cum syrup. uiol. Si fuerint cum febre, nil calidum detur ei, sed aqua ordei cocta cum liquiricia fricata, & penidijs bonis.

6 Si est cū tussi: cum prisana, & syr. iuiub. Sin aūt, bibat de syr. tamarind. & syr. simplici. Et si debilitat uirtus post minutionē: detur ei galliculus coctus cū succo granatorū. Si materia fuerit sicca, leniat cum medulla cassiæ fist. & tamarind. & emplastret post euacuationē cum panno infuso in aqua ros. & modico aceto. Et si fortificatur sitis: detur aqua cucur. assæ cum ʒ ij. sem. portul. & ʒ 6. spodij. Tempore æstiuo infrigidentur cibaria in niue. Et locus sternatur folijs salicis, ros. sandal. aqua ros. roratis cum lactucis. Si hyemale: locus sit æqualis tepiditatis. Et abstergatur lingua panno lineo, & mucillag. granorum citoniorum, & zuccaro.

7 Bibat de aqua lactis acidi uaccini exbuturati cum coriandro ʒ i. spodio, carabe ʒ 6. camphoræ danik 1. utatur hoc per triduū. Si fuerit cum febre: cibet cum cucur. cocta cum succo granati. Si sit sine febre: cibet cum galliculo. Moret æstate loco frigido, strato cum folijs salicis, ozimo, ros. flore pomorū, gariofylato, flore citoniorū, & extremitatibus myrti, nenufar. sandal. aquæ ros, & camphora. Et superponant pectori pāni cū ipsis rebus: & fricet aqua semperuiuæ, & portul. foliorū uitis, & plantaginis. Et emplastret cum succo citonij, sandal. & camphora irroratis. Vitet laborem, coitum, uigiliam, tristiciā, angustiam: & penes dormitionē bibat de succo granati, & mucillag. psillij, cum luto ar. & sem. portul. Clisterizet prisana cocta cū iuiubis, sebesten, & portul.

8 Curetur cum aqua musci dulcis. & sapor. uel cum aqua cocta xyloaloe, & mastice: uel cū aqua citri triti, & expressi: uel cū aqua fol. recentiū citri: uel cum syr. liquiric. ʒ iiij. Et superponat pectori cerotū confectū de succo nepitæ, maioranæ, abrotani, cum oleo sambucino, et cerussa rusa. Et ungatur pectus cum galia. Et bibat parum cum aqua frigida. Quod nisi conferat: sumat dyambra. Cibetur perdice frixa.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Cordis.

	NOMINA	Complexio Aetas Tempus Regio Salus, uel timor.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Humiditas cordis	Humida. Senilis, iuue. Hyemale. Meridiona. Timorosa	Ex sumptione multa rerū calidarū, et prolibitione dissolutionis	Pulsus lenis, ita ꝙ estimaꝫ, ꝙ caput digitorum submergat in exitu ipsius.	Cum pillulis ieræ, & clisterijs	Cū diambra decoct. masticis, xyloaloes, & succi liquiricij	Cū ruta, & apio, tritis cū salsa sinapis, & elmori.
2	Siccitas cordis	Sicca Iuuenilis Aestiuum Septentrion. Timorosa	Ex multo labore, et puitate cibi, & obuiatione rerū siccarū, sumptioneq; earundem.	Pulsus durus: ita ꝙ uideꝫ esse fortis, & est ualde debilis	Nulla fiat.	Cū ptisana, & oleo amygdalarū, et zucca. & iure galliculi cocti spidebeg	Cum ptisana, & potu lactis recētis
3	Saltus. s. debilitas cordis	Humida. Senilis. Veris Meridiona. Tim. ex apāte	Ex inclusiōe humiditatis i pāniculo cordis, uel apāte, uel uaporib. melā. ascēdēti. ad id.	Laborans ipsa hūiditate, ienꝫ ꝙ quasi cor uulneratur: sed apā sequiꝫ sincopis, strictus anhelitꝰ, & est ut sincopis in motu eius.	Cum minutione basilicæ, si ex sanguinea hūiditate, uel caliditate.	Cū syr. pomorū, aquæ ro. cū xyloaloe, mixta mastice, costo, plarū añ. dāiꝫ ij.	Cū coriandro succo, & mastice
4	Sincopis ex inanitione	Sicca Senilis Aestiuum Sicca Timorosa.	Veruuo sang. sudor intēsus, fluxus supfluꝰ, labor, defectus cibi & potus, exitus saniei.	Sincopis cordis	Nulla fiat.	Roreꝫ facies aqua ros. infrigidata, & fumat de pane insuso in sapa ligata.	Roreꝫ facies aq̄ fri. uel aceto: ligenꝫ extremitares, retineaꝫ anhelitus, cū opilatione nariū.
5	Sincopis ex repletione.	Iuuenilis Adolescens. Hyemale. Septentrion. Timorosa	Ex nimia bibitiōe, uel comestiōe, uel repletiōe alicuiꝰ humorum.	Accidit post satietatē nauseatiuā, & repletionem uenarum	Cū uomitu, si est hūor in san. uel si ē fastidiū, cū aqua cal. & oxymelle	Roreꝫ facies aq̄ fri. ros. infrigidata, & ligētur musculi brachiorum, & tibiarum.	Cum fricatiōe manuū & pedū, abstinētia: roreꝫ facies aq̄ rosarū, aceto: bibat decoct. mentastri.
6	Sincopis ex mala complexione cordis	ex qua facta ē. Propria cōple. Propriū cōpl. Cōfortās cōp. Timorol.	Ex mutatione facta subito ad complexionē malam	Cum eo quod præcedit oēm modū malæ cōplexionis	Fiat, si fuerit necesse	Cū correctione malę cōplexionis superueniētis	Vtamur contrarijs malæ cōplexionis lædentis
7	Sincopis ex mala cōplexione epatis, & stomachi	ex qua facta ē. Ind. euētū eius Inducēs euē. eis Cōfort. cōple. Timorosa.	Ex euentu malę cōplexionis subito absq; aliquo ordine.	Id q̄d dicturus sum in morbis epatis, & stomachi	Cū uomitu, si cū mala cōplexione, & humor pungitiuus fuerit	Cū emplastris confortātibus stomachum	Cum correctione malæ cōplexionis dominantis
8	Sincopis ex putrefactione cordis.	Dñans labor. Senil. adolesc. Aestiuum Meridional. Timorosa.	Ex dolore, & manatiōe hūorū ad stōachū, uel apāte mēbri nobilis	Accidit post caliditatē fortem, uel post descensionē humorū ad stomachū. Et signū est, uomitꝰ eius	Cum uomitu, si humor est in stomacho.	Fricenꝫ manus & pedes, roreꝫ facies aq̄ ros. aceto ifrigidato in niue, et ligēꝫ musculi ipsorū.	Euitet somnū, roreꝫ facies aq̄ frigida, et ligētur musculi tibiarū, & brachiorum.

COMM. REIP.

1 Mala coplexio humida sistit in corde, generat morbos incurabiles. Et possibile est, ꝙ præcedant eam apoplexia, uel paralisis post dominationē eius. Verũtamen curari potest cum rebus desiccantibus stomachum: euitatis rebus humectãtibus. ut piscibus, lacte, & similibus. Vtatur desiccatiuis, et eo quod non debilitat uirtutē. ut bistarda, perdice, pullis passerũ, frixis cũ elmorí, aceto, pipere, carui, cinnamomo: & ambulatione in arena, & puluere.

2 Curetur cura ethicæ. Vtatur lacte asinæ, uel fœminę, & capræ ætatis iuuenilis. Et si est cum caliditate: cum ptisana, mucilag. psillij, oleo amygdalarum, & syrup. uiol. uel nenufar. Emplastretur pectus pannis infusis in aqua rof. oleo uiol. & oleo cucur. confecto cum uiolis. Cibetur piscibus bonis, frixis in oleo amygdalarũ, butyro, uel galliculis coctis spidebeg.

3 Si est ex caliditate: fiat minutio. Deinde curetur cũ succo granatorũ, & aqua tamarind. Deinde cum dragea luti ar. confecta de medulla sem. cucum. citrull. cucur. portul. ana ʒ v. berberi, spodio, luto ar. rof. ana ʒ ij. carabe, perlis ana ʒ ij. xyloal. camphoræ. & masticis ana ʒ 1. tritis bene cũ syr. pomorũ transmar. & syr. acaciæ. Sed si fuerit ex frigiditate, utatē diambra, tyriaca magna, & dragea ista, cum syr. pomorũ dulcium, & melissæ. Recipe xyloal. gariofyl. ana ʒ 1. carabe, cortice citri, luti cyprini, semin. melissę, cyperi, coriandri, succi emblicorũ ana ʒ iij. coralli, perlarum gengem ustarũ, lapidis lazuli, & masticis ana ʒ 1. Teranē omnia, utatur dragea.

4 Debent ei appropinquari res boni odoris, camphora, sandal. aqua rof. & fumigeē xyloal. Et appropinquentē ei rosæ, nenufar, ozimũ, gariofylatum. Cibeē bistarda, & perdice. Et si euacuatio fuerit ex fluxu uentris cum uomitu, diarria, uel laxatiuo: roreē facies aqua frigida. Si ex uomitu: fricenē pedes, ligenē tibiæ, fiat suppositorium laxatiuũ, utatur rob. Et emplastreē stomachus stipticis. ut rosis, aqua rof. camphora, & similibus. Si ex sudore: non inquieteē, neq; ligenē tibiæ & brachia, neq; retineaē anhelitus, sed roretur facies aqua frigida. Epithimeē cum aqua rof. cocta cum myrto & aneto: illiniatur acacia, licio, & oleo myrti, & oleo palmę ram. Iaceat in loco frigido, cum herbis frigidis odoriferis. Si ex fluxu sang. narium: ligentur musculi pedum & manuum. Et utatur eo toto quod diximus in cura fluxus sang. e naribus intensi.

5 Si caret febre, balneum iuuat. Sin aũt, non. Et bibat de syr. acet. Et si sit ex humore cholerico in stomacho: roreē facies cũ aqua frigida, & teneaē anhelitus, & fricenē os, & gingiuæ, & os stomachi: & uomat cũ eo q̃d dixi: & bibat post uomitũ de succo granatorũ muzi, & comedat de pomis muzis. Et si abunidat uomitus, recipe suppositoriũ laxatiuũ: et bibat de syr. absin. cũ decoct. absin. et zuc. Et emplastreē stõachus cũ aqua sempuiuæ, sand. rof. cãphora. Et si in stõacho est flegma: uomat decoct. aneti, rad. & sal. Et si est ex opilatione: bibat de syr. acet. uel aqua granati cũ zucc. origano, mentastro, hyssopo, aniso, se. apij & fęniculorũ. Si ex suffocatione matricis: retineaē anhelitꝰ, roreē facies: & bibat decoct. hyssopi, mẽtastri, origani: et nõ utaē oxymelle. Approximẽtur naribus fœtentia. ut altit, opoponar: & matrici res boni odoris. ut muscus, ambra, camphora, & similia.

6 Debemus inspicere, si mala cõplexio est ex caliditate. Si sic: roreē facies cũ aqua frigida, & pectus cum aqua rof. & bibat de syr. acet. & agrestæ. Et cibeē iure galliculi cocti cũ succo granadi muzi. Et si ex alia mala cõplexione: curetur cum eo contrario quod dictũ est superius.

7 Si est ex mala cõplexione epatis: cureē correctione ipsius cõplexionis dominãtis, cum contrario eius, proue dictũ est. Et si est ex mala complexione stomachi: curetur cum contrario complexionis dominãtis, prout dictum est in cibis, medicinis, emplastrisq; de curis stomachi.

8 Si cholera est in ore stomachi, iam dicta est cura eius. Si ex fluxu uentris, similiter dicta est eius cura. Si ex caussa siccitatis: cibetur ante paroxismum cum pane infuso in aqua rof. & sapa. Et bibat de syrup. pomorum, & succo citoniorum. Ligentur manus & pedes, & fricentur. Et si sincopis fit in principio paroxismi febr. cibetur cum pane infuso in succo granatorum, & sapa. Et summe debemus inspicere in cura sincopis, ut posit corrigi cum suo contrario: quod quidem bono medico est perquirendum.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Hysophagi, & Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel n. / Regio / Tempus / Aetas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Caliditas hysophagi	Salubris / Meridional. / Aestiuum / Iuuenilis / Calida	Ex usu rerũ calid. uoce magna, & multo labore	Sitis sequit, & iuuamentũ ex usu rerũ frigidarum	Nulla fiat, nisi corpus fuerit repletum	Cũ iulep, et syr. tamarid. & fiat emplastrũ inter spatulas cum sand. ros. & camphora	Cũ mucilag. psilij, & sem. portul.
2	Frigiditas hysophagi	Salubris / Septentrion. / Hyemale / Senilis / Frigida.	Ex assiduo usu rerum frigidarum	Pauca sitis. Et sequitur iuuamentũ ex rebus calidis	Nulla fiat, nisi corpus fuerit plectoricũ, seu repletum	Cũ iure gallis eu li spidcbeg cocto, cũ aneto, & cinnamo. calido	Cũ aqua cocta cũ mastice, aniso, & sem. feniculorum
3	Siccitas hysophagi	Salubris / Septentrion. / Autumnale / Senescens / Sicca	Ex usu rerũ siccarũ, multo labore, pauco usu rerũ humidarum	Siccitas	Nulla fiat	Cũ syr. uiol. oleo amygdalarum, & iure gallinæ pinguis	Cum pulte lactis cecent s, & mucilagine granoꝝ citoniꝝ
4	Humiditas hysophagi	Salubris / Meridionle / Hyemale. / Senilis. / Humida.	Ex usu rerũ humidarũ intẽso, multa quiete, uel stomachi humore	Humiditas oris, & multum sputum	Cum uomitu, si in stomacho sit humor	Cum syr. acet. & syr. pomoꝝ, muscato	Sumat de pul. ros. ʒ i. & cibetur elinori
5	Apostema calidum hysophagi	Ti. opil. meatu / Septentrion. / Veris / Adolescens. / Calida	Ex manatione sang. uel chol. ad hysophagum	Febris, sitis ualida, & dolor inter spatulas	Cum minutione medianæ	Cum iulep, & succo granatorum, aut diamoron	Cũ aqua sem. portulacæ, uel aquæ endiuiæ
6	Apostema frigidum hysophagi	Ti. opil. meatu / Frigida / Hyemale / Senescens / Calida. & frig.	Ex manatione flegmatis, & chol. nig.	Ponderositas inter spatulas absq; dolore	Cum clisteribus acutis	Cũ iure spidebeg, cum aneto, & cinnamomo	Sumat ius cicerum, coctũ cum aneto, & fenugræco
7	Caliditas oris stomachi cum chol. rub.	Salubris / Calida / Aestiuum / Iuuenilis / Calida	Ex usu rerum cal. multo labore, pauco cibo & potu	Sitis, cal. in ore stõachi, iuuam. ex potu aquæ fri. et suppõne eius, exterius super stomachũ	Nulla fiat	Cum rob pomoꝝ, syr. agrestæ, & trocis. camphoræ	Cũ succo granatarũ muzarum
8	Frigiditas oris stomachi cum chol. rub.	Timorosa / Calida / Aestiuum. / Iuuenilis / Calida	Ex manatione chol. rub. ad stomachum	Nausea, amaritudo oris, sincopis cũ signis caliditatis	Cũ uomitu, cũ syr. acetoso, & aqua cal. post comestionem, uel aqua ordei	Cũ syr. acetositatis citri, uel ribes, et syrup. tamarind.	Cũ rob pomorum, syr. agrestæ, & trocisc. camphoræ

C O M M. R E I P.

1 Bibat de aqua tamarind. & iulep, mucilag. psillij paulatim: & assidue utatur cursu medicaminis in hysophago. quia nihil potest manere in eo. Et fiat emplastrum inter spatulas cum sandal. cum aqua rosѕ. & camphora, & aqua lactucæ, & portulacæ, semperuiuæ. Et cibetur succo granati muzi, agresta cum cibo suo. Vtatur pauca loquela, labore modico, & motu.

2 Bibat de iure cibi cocti spidebeg calido actualiter & potentionaliter: & de aqua cocta cum spica, aniso, aneto, & sapa. Et unctio fiat inter spatulas cum oleo narcissino, uel costino. Et emplastrum fiat de absinth. aloe, mastice, & spica.

3 Bibat de sirup. nenufar. & oleo granorum cucur. & de iure pinguedinis anatis, & maluæ, & pulte farinæ similæ, & lactis recentis, & de lacte asinino, & caprino calido. Et unctio fiat inter spatulas cum oleo granorum cucur. uiolis, & cera. Et emplastrum fiat cum folijs maluæ, fenugræci, & oleo uiol.

4 Vtatur trifera parua, & mirabolanis conditis. quia iuuant ualde. Euitet potum aquæ, & nutrimenta humectantia. Vtatur gallinis, & bistarda, uel galliculo frixo cum elmori, & cinnamomo.

5 Bibat de aqua sem. portul. cum iulep paulatim, uel aquam or. cum syrup. uiol. uel de aqua tamarind. in qua dissoluitur cassiafist. cum oleo uiol. Emplastretur inter spatulas cum sandal. aqua endiuiæ, coriādri. Deinde cum farina or. maluauisco, uiol. furfure similæ, camomil. coro. reg. Et si incipit apostema congregare saniem, apparente signo horripilationis, bibat decoct. ficuum, cum sapa tepida, & ponatur cum emplastro farina or. oleum uiol. & decoct. ficuum. Et bibat de pulte aquæ furfurum, fabarum, zuccari, & olei uiol.

6 Vnctio fiat inter spatulas cum oleo aneti. Et emplastrum fiat cum camomil. fenugræc. coro. regia, & decoct. ficuum. Et bibat de aqua cocta cum iure cicerum calido, & iure caulium rubeorum, aneti, & similium.

7 Vtatur dragea ista. Recipe rosѕ. rub. sem. portul. medullæ sem. cucu. citrull. mundatorum ana ʒ 1. spodij, sandal. al. berberis, coriandri sicci, infusi in aceto siccati, ana ʒ 5. camphoræ danik 1. terantur omnia. Dosis aur. 1. cum syrup. pomorum muzorum, & agrestæ. Vtatur trocis. spodij cum aqua lactis acidi exbutyrati, aut cum aqua acetositatis citrorum, aut rob agrestæ, aut rob ribes. Et emplastretur os stomachi cum aqua lactucæ, endiuiæ, rosѕ. semperuiuæ, rasuræ cucur. sandal. camphora, modico aceto. Cibetur galliculis, aqua granatorum, ramis portulacæ, piscibus bonis factis selibeg.

8 Si uomitus non fit, de facili purgetur cum decoct. mirab. rosѕ. fumiterræ, passul. tamarind & aloe. Et si fuerit cum feb. dentur ei hæ pillulæ. Recipe mirabol. cit. ʒ iij. ieræ pigræ, absinth. romani, rosѕ. ana ʒ ij. terantur, distemperētur cum aqua fumiter. & fiant inde pillulæ. Dosis ʒ iiij. cum syrup. acetosѕ. & tamarind. Et emplastretur stomachus cum rosѕ. sandal. camphora, infusis in aqua rosѕ.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Stomachi.

	NOMINA	Salu., uel d.	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Appetitus caninus	Sal. nisi incis.	Meridiona.	Autumnale	Senilis.	Frigida.	Ex humore acido ī stomacho incluso, uel ex nimia euacuatione	Eructuatio acida ex humore, uel præcedens euacuatio, si fit ex eo	Cum pillulis aloes, & ieræ, si est ex flegmate	Cū spidebeg, & potu sapæ ad tertium	Cum ouis mollibus, recentibus
2	Dolor stomachi	Timorolus	Ocidental.	Aestiuum	Iuuenilis	Calida.	Ex mala cōplexione cali. uel chol. manante ad os stōachi, uel flegmate putrido	Si ex cali. mitigaſ appōe rerū frigidarū. Si ex cho. sincop. erit cū frigiditate extremitatū	Cū uomitu ex melle, & aquæ cal. clisteri, & aqua or.	Cum syrup. pomorum, & granatorum	Cum farre ordei, & lixiuio
3	Sitis	Non timorosi.	Meridiona.	Aestiuum.	Iuuenilis	Calida	Ex caliditate, & siccitate, uel humore putrido	Si ex pectore, mitigabiť inmissione aeris: Si ex stomacho, potu aquæ frigidæ	Cū uomitu, si est ex humore in stomacho	Cū rob pomorū, & rob ribes cum niue	Cū succo granati muzi, & aqua portul.
4	Mala digestio calida	Timorosa	Calida	Aestiu. ī, autū.	Iuuenilis	Frigida.	Ex mala complexione calida dominante super stomachum	Eructuatio fumosa, horribilis, saliua similis feci aquę, ut odor pisciū	Nulla fiat	Cū syr. acetoso citoniorū, syr. limonū, & aqua frigida	Cum syr. granatorum
5	Mala digestio ex frigiditate	Non timorof.	Meridional.	Autumnale	Senilis,	Frigida	Ex mala cōplexione frigida dñante super stomachū	Eructuatio acida, pauca sitis, & horribilitas cibi frigidi	Nulla fiat	Cū electuario xyloaloes, & electuario aloes	Cum cimino, mēta, mastice, aniso ana, tritis cum aqua calidā
6	Mala digestio ex humore cholerico	Non timorof.	Meridionale	Autumnale	Senilis	Frigida.	Ex humore cholerico	Horribilis saliua, eructuatio fumosa, chol. in sputo, uel uomitu post nutrimētum bonū	Cū syr. rof. & acet. et decoct. mirabol. uel casiæfist.	Cum syr. acet. citoniorū, & agrestæ	Cū succo granati muzi, in quo coquitur menta
7	Mala digestio ex humore flegmatico	Non timoro.	Meridional.	Hyemale.	Senilis	Frigida	Ex humore flegmatico	Eructuatio acida, defectus appetitꝰ cibi, sputum flegmaticū penes sumptionem mellis	Cum pillulis ierę, & cochijs	Cū mastice, & xyloaloes ana tritis cū zuccaro rof. pꝰ cū aq̃ frig. & decoct. anisi detur	Cum decoctione anisi, ameos, & apij
8	Mala digestio ex humore melancholico	Timorosa	Occidentale	Aestiuum	Senescens	Frigida	Ex humore melancholico	Eructuatio acida, exitus melancholiæ cū uomitu	Cū decoctiōe epithimi, & catartico aloes	Cū syr. mellissæ, & cibo galliculorum	Cum menta, mentastr. & mellissa

COMM. REIP.

1 Post purgationem utatur cibis unctuosis, ut ostis in iure spideteg, conditis de aromatibus calidis. Et bibat de sapa. Et potus uini puri sanat appetitum caninum, ut dicit Hippo. quia calefacit stomachum, & diminuit appetitum. Tamen peccatum ipsius est maius utilitate. Et hoc secundum opinionē legis arabicæ, dicit translator. Et si cibus descendit a stomacho, cito utatur fermētanda, & carnibus grossis, & selideg. Euitet res acuas. Et si lenit natura, utatur dyacitonion muscato. Et si appetitus fit ex parte inanitionis: sumat cibum suum paulatim in die, ut digeratur. Et balneetur in aqua frigida: sedeat in locis frigidis. Et minoretur motus. Inungatur corpus cum oleo ros. & myrtino.

2 Hippocrates dixit, ꝙ quædam mulier conquerebatur de dolore stomachi: & mitigabatur dolor cum farre ordei, & succo granatorū. Sed debet emplastrari stomachus cum ligamentis uitis, bene tritus cum mica panis, & succo citoniorum, plantaginis, semperuiuæ, & oleo ros.

3 Si est ex caliditate: utatur rob infrigidatiuo, ut prunorum, pomorum, cum succo cucur. & syrup. aceto. simplici, cum aqua frigida. Etiam mane & sero trocis. factis de medulla sem. cucur. sem. cucum. sem. citrul. ana ʒ iiij. gumi ara. dragag. spodio, amido, sandal. aniso ana ʒ ij. camphora danik ij. distemperatis cum mucil. psillij. dosis aur. 1. cum succo berberis, & aqua frigida. Et si sitis sit a siccitate intensa: utatur aqua frigida, & ptisana, aqua cucur. & mucil. psillij, sem. citoniorū, & cibo de farre ordei infrigidato cum niue. Si est ex caliditate & siccitate: utatur succo cucurb. cucumer. & trocis. ros. Et teneat pillulas frigidas prædictas in ore. Cibetur galliculis coctis cum agresta, succo citoniorum, pomorum acidorum, & rebus frigidis mixtis cum niue. Si fuerit sitis a caliditate cordis, uel pulmonis: utatur inmissione aëris frigidi, & discoopertiōe capitis: et sedeat in loco frigido, & criptis aquaꝝ. Et emplastret stomachus cū frigidis reb. actu.

4 Debet uti trocis. ros. spodij, cum syrup. pomorum, & aqua frigida, & tragea confecta de ros. absq; capul. Et grana berberis ana ʒ v. sem. portul. medul. citrull. cucum. ana ʒ iiij. spodij, xyloal. ana ʒ 1. masti. ʒ iij. tritis bene. dosis mane ʒ ij. cum lacte acido exbutyrato: & in sero ʒ ij. cum syrup. pomorum granatorū. Cibetur galliculis frixis cum aceto, & modico elmori, & coriandro, aut cum succo mentæ, & granatorum, coctis cum menta, & agresta, & modico apio. Sugat muscum, & citonium.

5 Vtatur syrup. xyloal. isto. Recipe sudoris aquæ ros. rotul ij. ponatur in olla cum xyloal. & succ. ana ʒ iij. factis spic. gariosyl. masti. nucis muscatæ ana ʒ ij. ligentur in panno leniter: coquantur ad consumptionē medietatis: extrahatur, comprimatur, dulcoretur cum zuccaro, fiat iulep: & misce cum eo danik 1. musci. dosis quolibet die ʒ 1. Cibetur pane bruno, perdice frixa cum aceto & elmori. Vtatur passul. penidijs, et masticatiōe masticis, & xyloal. humectatiuis. Et utatur balneatione, & exercitio ante cibum.

6 Si tempus est autumnale, laxetur natura: & si est æstiuum, uomat. Et utatur catartico aloes. Purgato stomacho, utatur trocis. ros. cum spodio, & syrup. acetos. simplici, uel granatorum. Cibetur galliculis coctis cum agresta: & utatur toto regimine quod dixi in cura malæ complexionis ex caliditate.

7 Post purgationem utatur trocis. ros. ʒ 1. mastice, xyloal. bene tritis ana danik 1. cum ʒ v. zuccari ros. & potu aquæ ros. in quo coquatur anisum, & sem. apij. Et si totus stomachus infunditur de ipso humore; utatur pillulis aur. & pillulis aloes, & trocis stellæ ʒ 5. cum syrup. pomorum aromatito. & electuario diacitonico laxatiuo. Cibetur galliculo modico frixo, uel iure spidebeg.

8 Post euacuationem euitet id quod generat melancholiam, ut sunt legumina, carnes uaccinæ, & similia. Vtatur electuario lætificante, uel syrup. laborantium gnesues: & bibat de aqua casei, cum hac tragea. Recipe polypodij, epithimi ana ʒ iij. mirabol. kebul. ni. ana ʒ iij. salis petros. lapid. lazuli ana ʒ 1. dosis ʒ iij. cum rotul. 5. aquę casei quolibet die: & augeatur usq; ad ʒ iij. & rotul. 1. aquæ casei. hoc fiat per dies quinq;.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel timor	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Frigiditas stomachi cũ humiditate	Salubris	Meridional.	Autumnale	Senilis.	Frigida.	Ex usu rerum frigidarum, & multo potu	Pauca sitis, & iuuamentũ de reb⁹ cal. appositis, & earum sumptione	Nulla fiat.	Cũ zuccaro al. ros. & aqua cocta cũ xyloal. & mastice	Cum decoct. masticis, aniso, sem. apij, et mentastro
2	Frigiditas stomachi cum chol. nig.	Salubris	Meridiona.	Autumna.	Senilis, senes.	Frigida	Ex flegmate, & chol. nigra	Acetositas in ore ipsius	Cũ pillulis aureis, uel aloes, & uomitu: cũ oxymelle post cõestionẽ rad.	Cum zuccaro ros. mastice, & aqua ros. cum xyloaloe, & mastice	Cum masticmẽtę siccę aur. i. decoct. anisi, & sem. apij
3	Siccitas stomachi	Timorosa	Septentrion.	Autumnale	Senescens	Sicca	Ex usu rerum siccarũ, uel pauco nutrimento, uel labore forti	Siccitas oris, & corporis, et eius consumptio	Nulla fiat.	Cũ gallliculis coctis, & cucur. spinacijs spidebeg	Cum lacte recenti
4	Apostema calidum stomachi	Timorosum	Septentrion.	Veris	Iuuenilis	Calida	Ex sanguine, uel cholera rubea	Grauedo, lamẽtatio, sitis, nausea, grossicies oris stomachi cũ caliditate	Minuatur mediana	Cũ aqua ordei, syr. uiolaceo, & nenufar.	Cum aqua ordei, et sicco granati muzi.
5	Apostema frigidũ stomachi	Timorosum	Occidental.	Hyema. autũ.	Senescens	Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Grauedo, & grossicies oris stomachi, absq; caliditate, & siti	Cum clisteri acuto, catartico aloes	Cũ perdice, bistarda frixa, cũ elmori, aceto, carui, & cinnamomo	Cibet iure cicerum, cimino, cinnamomo, & aneto
6	Malus appetitus prægnantis	Non timorof.	Occidental.	Autumnale	Iuuenilis	Frigida	Ex humore malo iclusoo, qualitatis malæ in ore stomachi	Appetit acutũ, salsum, lutum, carbonẽ, & aliud simile qualitatis malæ	Nisi sit pgnãs, cũ uomitu, oxymelle, menta, aqua cali. cocta cũ rad. sale & aceto	Cũ electuario xyloaloes	Cũ sem. apij, aniso, menta sicca ana ʒ s. cum aqua calida
7	Defectus appetitus cibi	Timorof.	Meridional.	Aestiuum	Iuuenilis	Calida	Ex mala cõplexiõe cal. emolliente os stõachi, uel cholera, uel humore salso uiscoso	Ructuatio fumosa, sitis, nocumentũ cibi, cũ delectatiõe potus aquę fri. ut febricitãtis	Cũ uomitu, si est de chol. ru. uel humore uiscoso	Cũ syr. agrestæ pomorũ, et galliculis cũ succo granatorũ, uel ribes cum niue infrigidato	Cum lactuca, endiuia, & portulaca
8	Bolisinus	Timorosus	Occidental.	Autumna.	Senilis	Frigida	Ex mala cõplexione frigida, intẽsa in ore stomachi, uel pauco cibo, & uirtute debili	Frigiditas oris stomachi, cibi defectus, appetit⁹, dolor, sincopis, et cõsumptio corporis	Nulla fiat.	Cibet pane infuso in syr. pomorũ, & pastelletis, cũ galliculis, & pdicibus	Cũ pane infuso in sapa, & rorẽt facies aq frigida

C O M M. R E I P.

1 .Dent ei trocisc. rof. cū aqua rof. Quod nisi conferat, det diamusci, & tyriaca maior cū decoct. anisi, cimini, masticis, & spicæ. Emplastret cū mastice, xyloal. indiano, absint. croco, distēperatis cū succo citonij. Et liniat stomachus cū ceroto confecto de succo maioranæ, cera, & oleo mast. Cibet cū bistarda, perdice, frixis, aut cū iure cicerū. Et utat hac tragea. Recipe xyloal. mast. spicæ, nucis muscatæ ana ʒ 1. mamachi. aua. sem. apij ana ʒ iij. rof. ʒ v. terantur. dosis aur. 1. cum syrup pomorum.

2 Post purgationem stomachi dentur ei trocis. rof. cum melle rof. Quod nisi conferat, detur ei de metridato, uel tyriaca cum aqua pomorū, uel mentæ: & si uirtus est debilis, breuis: fiat cura cum trocisc. rof. & aqua rof. cocta cū gariofyl. & xyloal. Et si fortis: sumat de æstiuis magnis. Et si acidus cibus sit in stomacho: sumat de cimino, carmeni dank 1 ʒ. de gariofyl. car. 1. de xyloal. dank 1 ʒ. tritis omnibus bene: & fumat cum aqua & sapa.

3 Vtatur aqua lactis acidi exbuturati, lacte mulieris, asinarum, caprarum iuuenilis ætatis. Et balneetur in aqua cum uiol. nenufar. cucur. lactuca, ordeo excoriato fracto. Cibetur galliculis coctis cum cucur. lactucis spinacijs spidebeg. Emplastretur stomachus cū ceroto confecto cum oleo uiol. oleo sem. cucur. nenufar. cera al. succo lactucæ, semperuiuæ, portul. Cibetur bonis piscibus. Humectetur stomachus, ne fortificetur super eum consumptio.

4 In principio bibat de eo q̄d dixi. Fiat emplastrū cum sandal. luto armeno, licio, siel memitæ, succo coriandri recentis, succo citonior, aqua portul. rof. succo myrti, succo pomor: percutiant hij succi, & aqua cū cera, & oleo rof. in mortario, & misceant cum sandal. & camphora. Cibet spinacijs malua coctis, cū mica panis bruni. Et incepta digestione apostematis, emplastretur farina ordei, maluauisco, camom. sandal. corona regia, & rof. distēperatis cū succo solatri: & bibat de succo endiuiæ, casiaf. & oleo amygd. dulc. Et si est sine febre, cibetur cum pulte aquæ furfur. zucc. & ol. amygd. dul. & de mica panis bruni fiat iuscellū cū oleo amygd. Et si declinat ad putredinē, bibat de sem. mentastri, & maluauisco, unc. iiij. cū lacte recenti mane & sero. Et si est sine feb. bibat de aqua ficuū unc. iiij. in qua dissoluitur ʒ 1. fermēti. quia aperiet apostema: & emanāte apostemate bibat de lacte caprino rotul, quart. ʒ. cum syr. papaueris, iuiub. luti ar. & gumi ar. 1 ʒ. Vtatur pulte de amido, cum lacte recenti, & papauere trito, & colato.

5 Si apostema est molle, bibat decoct. se. apij, fœnic. passularum, medullæ casiæfist. Deinde de tyriaca, & metridato. Et emplastretur cum aloe succotrino, cera rufa ana ʒ v. absinth. rom. ʒ iij. mastic. spicæ bonæ ana ʒ ij. cineris uitis ʒ iij. sambuci ʒ xx. mixtis omnibus, tritis, cribellasis, liquefactis. Et si apostema fuerit durū: emplastret cum dyaquilon, dissoluto cū oleo costi, & mixto cum croco, spica bona, amygdal. amara. & armoniaco, bene tritis.

6 Nisi sit pregnās, utat uomitu. Et si sit ex humore flegmatico, fiat ut dixi. Si ex acuto, uel salso, fiat cū aqua cal. tm̄. Et bibat de ista medicina. Recipe capulor gland. ʒ ij. passul. enucl. ʒ vi. anisi, mirabol. keb. emblic. ana ʒ v. Coquant oīa cum rotul. 1. sapæ coctæ ad tertiū, & rotul. ʒ usq; ad mediū. dosis quolibet die ʒ 1. Et si deficit appetitus cibi ex chol. rub. fiat ut dixi in cura stomachi, quando calefit ex fluxu chol. rub. Si ex flegmate: iam dictum est. Et sumat dyacitonicum laxatiuū. Cibetur galliculis frixis cum elmori, sinapi, et cinnamomo, carui, et galangis. Habens in utero, non uomat, sed sumat de tragea tali quolibet die. Recipe cardamomi, macis, cimini, carmeni, ameos, ana p. ij. terant oīa: & excitato ipso morbo, fugat ossa galliculor assor.

7 Si est ex mala cōplexione calida, fiat ut dixi. Si ex frigida: curet diambra, xyloal. syr. aceto. & citoniorū, cum melle confecto, cicerū imperator, cum succo citoniorū ana, & detur trag. ista cum sapa. Recipe cimini, sem. apij, ana. origani, ameos, mētastri, mastic. ana. terantur omnia. Si ex cho. rub fiat ut dictum est: si ex flegmate, similiter dictum.

8 Si accidit sincopis: roretur facies cum aqua frigida, & rof. infrigidata. Odoret patiens res boni odoris, & aromatica cal. ut muscum, ambram, xyloal. conditū cum aqua rof. Emplastretur stomachus cū musco, ramik, myrto, lilio, rof. tritis. Ligent manus & pedes, & fricent. Euellantur capilli, & uox detur in aure magna. Percutiatur, & pungatur corpus cum refusiana pungente. Et mitigata sincopi, detur ei de pane infuso in sapa cocta ad tertium. Deinde cibetur cum perdice, bistarda, & faliano, cum aqua berberis, & sapa bene cocta.

De eo quod mulnplicatur in eo de morbis Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Ayda.i.fluxus uentris cũ uomitu, & eſt colica paſſio	Timoroſus Meridional. Autumna. Senilis. Frigida.	Ex corruptione cibi, & multitudine eius, mala qualitate eius	Lamẽtatio, ſitis, nauſea: deinde fluxꝰ uẽtris, uel uomitus	Cum uomitu aquę calidę, & oleo amygd.	Cũ ſyr. citoniorũ; ſi intenſus eſt uomitus, uel fluxus	Infundatur in aqua frigida, & dormiat
2	Diarria	Timoroſa. Meridiona. Aeſtiuum Seneſcens. Calida	Ex mala dieta, uel repletione uenarũ, uel hũ. ſalſo, acuto, uel alio ſimili.	Salſedo oris: pũctio ſtõi, ſi eſt ex acuto hũore, uel mala dieta: & interrogetur de quo	Nulla fiat.	Cum rob citoniorũ, & trociſcis de ipodio conſtipatiuis	Ciba cum nucleis paſſularũ, luto ar. & cibo ſumac
3	Lienteria	Tior. ſi inteſa Meridional. Autumnale. Iuuenilis Frigida	Ex mala cõplexiõe frig. & hu. debilitãte retentiuã, uel ulceribus inducẽtib. expulſionẽ	Sitis, puſtulæ in ore, & lingua, ſi ex ulceribus eſt. Et ſi ex frig. aq̃ pauca erit ſitis	Nulla fiat.	Cum electu. corticũ, & ſumac	Cum corio, balauſtia. & & roſ.
4	Nauſea, cum uomitu	Timoroſa Meridiona. Autũ. æſtiuũ Seneſcens. Calida, frig.	Ex multo cibo, & mala q̃ntitate eiꝰ, uel hũore pũgitiuo, uel groſſo inducẽte uomitum	Dieta p̃cedẽte, uel hũore emiſſo, ſi eſt ex humore aliquo	Cum uomitu, ſi eſt ex cibo, uel humore	Cum iulep, & ſyrup. agreſtæ	Cum ſucco granati muzi
5	Singultus ex inanitione	Timoroſus Meridional. Autumnale Senilis. Sicca	Ex defectu cibi, uel euacuatione intenſa	De re præcedente eum	Nulla fiat.	Cum aqua roſ. mucillagie pſillij, iulep, & amygd.	Cum aqua citrull. cucum. ambra, & iulep.
6	Singultus ex repletione	Salubris Meridiona. Hyemale Senilis Humida	Ex multo cibo gñante groſſas ſuperfluitates, uel defectu exercitij cõſueti	Ex multo cibo præcedẽte, uel pauco exercitio, uel balneo	Cũ uomitu: cũ aqua calid. ſyr. aceto. uel aqua aneti, radi. cõpreſſ.	Cũ ʒ ſ. trociſ. ſtellæ, & cum iulep, & ſapa bene cocta	Cum ſternutatione, licinio inmiſſo in nares
7	Ventoſitas, inflatio ſtomachi, & eructuatio	Non timoroſ. Meridional. Autumnale Senilis. Frigida	Ex debilitate digeſtionis, uel cibo amygd. & zirbeg	Si ex cã debilitatis digeſtiuę, ꝓlongãt mora eius. Si ex cibo inſtante, non prolongatur	Cum exercitio, & balneo ante cibum	Cum electuario, xyloal. origano, & mentaſtro	Emplaſtrẽt ſtomachus ſale, cimino, & panno calefacto cum igne
8	Defectus appetitus cibi ex ſatietate nauſeatiua	Timoroſ. Occidental. Aeſtiuum Senilis. Frigida.	Ex debilitate ſtomachi, & indigeſtione	Horribilis ructuatio, & fumoſa, ex præcedente cibo accæpto	Cum uomitu, oxymelle, & aqua calida	Mundificetur ſtomachꝰ cum cibo citonio. pomorum, & pirorum	In tempore æſtiuo infundatur in aqua frigida

COMM. REIP.

1 Debet emplastrari uenter cum myrto, citonio, oleo rof. luto ar. Et odoret odores bonos. ut sandal. aqua rof. & camphor. Et fluxus uentris si sit intensus, uel uomitus, & accidit sincopis: roretur facies aqua frigida, uel aqua rof. frigida: & ligentur musculi brachiorum, & tibiarum: fricentur pedes, & mitigata sincopi, utatur citonio, & pomis. Cibetur cum pane infuso in sapa bene cocta, uel in aqua pomorum bis cocto, uel iure bistardæ, uel galliculi zirbeg, bis cocto confecto cum sumac, uel berberis, uel particulis citoniј, & pomorū. Et si est cum caliditate: utatur pisana facta ordeo fracto & aqua niuali. Et infrigidetur stomachus cum sandal. & aqua rof. Et si uomitus est flegmaticus, utatur syrup. aromatico pomorum.

2 Si est ex parte crisis: nisi sit intensa, non incidatur. Sin autem: inscindatur cum syrup. pomorum. Et cibetur cibo berberis. Et si materia est cholerica, fluens ad stomachum: utatur trociscis de spodio, rob utriusq; granati, moris siccis acidis: & hac tragea. Recipe granorum granati torrefactorum ʒ x. granorum myrti, berberis ana torrefactorum ʒ iij. sumac, farris gelberæ, & nabit, & pomorum ana ʒ ij. coriandri sicci infusi in aceto, torrefacti, cormi mac. & napti ana ʒ 1 s. mororum siccorum ʒ s. acetosæ ʒ s. fructus rubi ʒ iij. rof. ʒ 1 s. spodiј ʒ 1. terantur grosso modo. Et in potu dentur de ea ʒ iij. mane, & sero, & meridie cum rob myrti. Et si fluxus est flegmaticus, utatur tragea matrefate cum syrup. pomorum aromatico.

3 Si est humiditas uiscosa, utatur hac tragea. Recipe balaust. granorū myrti, sumac, carab. hippoquistid. ana ʒ 1. gallæ torrefactæ, extinctæ in aceto, capularum granati acidi, seminū acetosæ, cormi, napti, nucleorum passularum, capularum gland. ana ʒ 1. cimini, carmeni aceto infusi, & torrefacti ʒ iij. mastic. xyloal. ana ʒ 1 s. terantur. dosis ʒ 1 s. cum rob myrti. Vel utatur trocis. præpar. cum syr. pomorum aromatico. Et cibetur perdice, bistarda cum aceto, infusionis berberis, sumac, impletis de sem granatorum, coriandro, apio. Vel cum bistarda, cum nucleis passularum, granis myrti, cinnamomo. Et si fuerint ulcera in stomacho: utatur trocis. spodiј retentiuis, & rob citon. & myrtino, & aqua or. cocta cū citoniјs, granis myrti, gumi ar. luto cyprino. Cibetur rizo cocto cum bistarda frixa cum oleo amygd. Et utatur farre golberæ, citonio, & menta.

4 Si est nausea ex multo cibo: uomat cum oxymelle, et aqua cal. Et post uomitum sumat de syr. granatorū facto cum menta. Attenuetur dieta. Et si est ex caussa crisis, permutetur, nisi intensus sit uomitus. Et si est cholericus: sumat de syrup. pomorum citoniorum, facto cum menta, uel aqua citoniј muzi, uel aqua tamarind. ʒ 1. in qua coquatur menta: coletur et misceatur cum spodio. Cibetur farre ordei, biscocto cum succo pomorum. hoc fiat bis. Si illud refutat animus, & debilitatur, cibetur aqua carnium facta de pectore gallinarum & galliculorū, cum biscocto & succo citoniј, & pomorum. Et utatur tragea ista. Recipe granorum granati, berberis ana ʒ v. rof. sumac, spodiј, corticum fisticorum exteriorum ana ʒ ij. carabe, xyloal. ana ʒ 1 s. dosis ʒ ij. cum syrup. pomorum. Quod nisi cesset uomitus: ligentur brachia, & superponantur uentosæ infra umbilicum. Et faciat mitigari uomitum cholericum. Recipe berberis, spodium, cortices fisticorum exteriores, mentam sic. xyloal. camphoram, granum granati, dosis aur. 1. cum aqua coriand. dissoluta in aqua rof. posita in uase figuli nouo, fumigato xyloal. & camphora. Et si uomitus est flegmaticus, utatur aqua pomorum & citoniј, & sapa cocta cum menta, & mentastro, bene mixta cum xyloal. mastice, & cardamomo, & zinzibere.

5 Bibat de pisana infrigidata cum niue, mixta cum oleo amygdalarum: & emplastretur stomachus cum ceroto confecto cum aqua citrulli, cucum. cucur. semperuiuæ, farinæ ordei, maluauisco, & oleo uiol. Et bibat de aqua portul. cum oleo uiol. & iulep: uel de aqua cucur. cum oleo uiol.

6 Post uomitum utatur tragea confecta cum cimino, carmeni, ameos, sem. apiј, anisi, matratri, carui ana. dosis aur. 1. cum succo mentæ, & sapa bene cocta. Et si singultus est de cholera rub. sumat post uomitum de pulte confecto cum amido, zuccaro, & oleo amygdal. dul.

7 Sumat de tragea confecta de ameos, sem. apiј, fęniculi, carui ana ʒ 1. sem. nasturciј, zinziberis, thuris ana ʒ 1. mentastri montani, nepitæ ana ʒ 1 s. tritis bene. dosis aur. 1. cum sapa bene cocta, uel syr. melissæ. Et nisi dissoluatur, utatur metridato, & electuariјs calidis. Et si natura est lenis, utatur sem. nasturciј torrefacto cum cimino, carui infuso in aceto, torrefacto & siccato. Et si multiplicatur ructuatio, uomitus iuuat; & post eū sumat de zinzibere condito, & dyapiperion. Et si minoretur, masticet de cimino & thure.

8 Si uomat de leui, fiat uomitus post uomitum. Vtatur electuario laxatiuo cum aqua cal. & oleo amygd. & dyacimino. Vtatur fame, & infundatur corpus eius in aqua frigida tempore æstiuo. Minoretur cibus. Vtatur exercitio moderato, & balneo ante cibum. Fricetur stomachus, & epithimeſ cum aqua tepida: & emplastretur pānis. & ungatur uenter cum oleo amygdalarum. I

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Inteſtinorum, partiumq; inferiorum

	NOMINA	Complexio	Aetas	Tempus	Regio	Salus, uel m.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Tenaſmon	Sicca	Seneſcens	Autumna.	Frigida	Tior. ſi forte ſit, & intenſum	Ex humiditate pungẽte inteſtina, uel apãte, uel ſtercore ſicco in inteſtinis gracilibus	Motus mouẽs egeſtionẽ abſq; effectu, ſed quandam humiditatem mixtã ſanguine expellit	Cum medulla caſſię f. & oleo, ſi fuerit ex ſtercore ſicco	Cũ pſillio, oleoq; uiol. ſuribusq; unctuoſis.	Lauent inferiora aqua tepida, ungant oleo uiolaceo
2	Dyſenteria	Calida	Seneſcens	Autumnale	Frigida.	tio. ſi cũ ea quę cuiſq; epatis ex.	Ex pcedẽte tenaſmone, uel diarria, uel hũore ſalſo, uel cholerico in inteſt.	Exitus hũiditatis flegmaticæ: deinde raſuræ cõtinuæ, & dolor ſub umbilico, & tenementis eius	Nulla fiat	Cũ citonio, piro. Cibet rizo, lacte, panicoq;, biſtarda, ſumae, & berberi.	Cũ uitello oui elixo ſi acet. uel pulte aniſi cũ ſepo caprino bulliti
3	Dyſenteria epatica	Calida	Seneſcens	Autumnale	Occidental.	Timor. ſi ſanguis nigreſcit	Ex multo ſang. ſup epar, paucoq; motu, uel debilitate epatis in mutatione cibi, uel inciſione membri	Si ex multo ſanguie, ſubito fit, & nõ deficiet appetitus: ſi ex debilitate, deficit appetitus, et eſt ut lotio carnis	Nulla fiat	Cũ rob granatorũ, & ſyr. citoniorũ, cũ ſtipticis, & troc. ſpodij	Cum berberis, & luto ſigill.
4	Colica	Calida	Senilis.	Hyemale	Occidental.	Tioro. ſi torus eſt dolor eius	Ex flegmate groſſo, obtẽto in tunicis colon, uel groſſa uentoſitate	Dolor lotus; uel pforatio, eructatio acida, cõſtipatio uentris	Cũ ; xx. med. caſſię f. & xxv. mellis roſ. ebullitis cũ ; ij. ſeni. & aur. i. turbit, & ieræ p.	Cum dyacitonio laxatiuo	Calefiant inferiora uentris, cum ſale calefacto
5	Iliaca	Frigida	Seneſcens	Autumnale	Septentrion.	Timorol. ſi uomit ſtercus	Ex apãte in gracili iteſtino, uel opilanõe fęcis, uel fleg. groſſo, uel medicamine mortali, uel inanitione	Si ex apãte, uel fęce ſicca, erit extenſio: ſi ex opilatione, dolor pforatiuus	Cũ minutiõe, ſi eſt ex apãte. Et ex pillulis foetidis, ſi eſt ex ſtercore ſicco incluſo	Cum tyriaca faroc	Cum decoct. aniſi, fenic. apij, & ſapa bene cocta
6	Lunibrici, & uermes cucurbitini	Humida.	Adoleſcens.	Autumna.	Humida	Salubris: niſi multiplicent	Ex humiditate flegmatica putrefacta in ſtomacho, uel inteſtinis	Exitus ipſorũ, cũ egeſtione, punctione, torſione penes cibum	Cũ abſinthio, abrotano, hyſſopo, lupinis mixus cum melle	Cũ nuce Indiana, ſucco granati dulcis, elmori, & coriandro ſicco	Cũ radice ſinapis, & menta, & ſemine alexandrino
7	Torſio	Frigida.	Senilis	Autumnale	Occidentale	Timoroſa, ſi fortificatur	Ex chol. pungẽte inteſtinũ, uel flegmate, uel ſtercore incluſo, uel uentoſitate	Si ex uentoſitate, dolor tranſmutabitur	Cum iera pigra, cliſtere, ſi ex fęce incluſa	Cum ſem. naſturcij torrefacto, uel ſyrup. pomorum	Cũ granis granan, & ſem. naſturcij torrefacti
8	Hæmorroidæ labij, & ani	Calida	Seneſcens	Autumna.	Meridional.	Salubris	Ex multa generatione ſang. melancholici in epate	Additamenta addita orificio uenarũ ad modum ficus, uuæ, uel mori	Cũ uomitu, ſi fit intenſus exitus ſanguinis	Cũ plis, luto cyprino, & troc. carabe, & ſyr. pomorũ, poſt exitũ eorũ ſan.	Spargat deſuper cir.is nucis cypreſſi

CVRA COMMVNIS.

1 Plures uiderunt in tenaſmone emitti ſtercus ſiccum, cum raſura. & exiſtimantes id eſſe fluxum uentris, curauerunt cum conſtipatiuis: & periculoſa fuit cura ipſorũ. Et diſtinguitur inter ea: quia tenaſmon non fit ex humore pungente, ſicut fluxus. Et ſi tenaſmon fit ex humore pungente: curetur cum pſillio, & oleo uiol. Et ſi ex fluxu cholerico, cum tragea luti, ſyr. myrti, ſem. ozimi, gariofylati torrefacto. Et ſi eſt cum humiditate uiſcoſa, cum tragea naſturcij, & ʒ s. ſem. eius, & ſem. apij, cum aqua cal. Cibetur iure cicerum, pullis columbi. Et utatur ſuppoſitorio cum filo confecto, & opio, thure, et croco. Et ſi eſt ex ſtercore ſicco incluſo, utatur cliſteri lenitiuo, & eo quod dixi, uel trociſ. uiol. cum zucc. & fiat ſuppoſitoriũ de baurac, maluauiſco, pulpa coloquin. & zucc. roſ. & cibetur cum iure ſpidebeg de granatis, uel de blitis coctis cum polypodio.

2 Detur ei in principio tragea luti, trociſ. carabe, uel trociſ. balauſt. uel trociſ. dactyl. inmat. uel corall. cum ſyrup. myrtino, uel citoniorum, cum plantag. & aqua portul. Si ſine febre: detur lac calefactum cum lapide, uel ferro calefacto, cum biſcocto arom. Si cum febre, trociſc. de ſpodio cum rob citoniorum: deinde cum aqua ſarris ordei, cum luto, & gumi: deinde per horam dentur ei ʒ iij. de trag. confecta de pſillio, ſem. mentaſtri, & ſe. ozimi, gariofylati torrefacti, & luto ar. amido, ſpodio, roſ. carabe, cum rob citoniorũ, & myrtino. Et utatur pulte confecto de biſcocto aromatico, golleta, amygd. torrefactis, et oleo amygd. & roſ. ol. Et ieiuno ſtomacho comedat de citonio pomo, caſtaneis, golleta, triollo & nabo. Et ponant in aquam ſui potus ſpodiũ, roſæ, gumi, & lutum. Et ſi diſcoriatio eſt in inteſtinis, cliſterizetur cum aqua plantaginis & portul. in rotul. ſ. poſita in eo uitello oui, elixo in aceto, luto caprino, gumi ar. acatia, ſang. drac. ſucco barbæ hyrcinæ, & ceruſſa plumb. ana ʒ i. tritis omnibus cum. ij. uitellis ouorũ in mortario. Et ſi punctio emittit ſaniem, tantũ cliſterizetur cum cliſteribus fortibus in deſiccatione. Et ſi emittat de inteſtino recto, fiat ſuppoſitorium fili confectum de rizo perſo, charta uſta, acatia, balauſt. ceruſſa plumb. ſang. drac. ſucco barbæ hyrcinæ, & opio ægyptiano, diſtemperatis cum ſucco myrti & plantaginis.

3 Primo confortet epar. deinde curet dyſenteria cum tragea confecta de berberis, nucleis dactyl. inmatur. ana ʒ iij. roſ. ſandal. ſpodij gumi ar. amido, ana ʒ ij. ſem. aceroſæ ʒ iij. tritis omnibus. doſis ʒ ij. cum ſyrup. citoniorum, uel pomorum muzorum, uel rob ribes. Vtatur medicinis facientibus contra debilitatem epatis ex caliditate. Et epithimetur cum ſandal. roſ. ſumac, balauſt. luto ar. infuſis in aqua plantaginis, roſ. uel fiat. emplaſtrum ex prædictis, & applicetur epati: & cum calefit remoueatur, & iterum applicetur. Vel appone emplaſtrum de garro Meſ. aperiuum frigidum, cum ſignificatione caliditatis.

4 Sedeat in decoct. camomil. coro. reg. artemeſię, cicerũ imperialiũ. Et poſt triduũ laxet natura cũ cliſteri cõfecto de mẽtaſtro al. iuiub. ſebeſtẽ, paſſul. ciceribus impialibus, camo. coro. reg. aneto, blitis, nenufare, uiol. maluauiſco, furfure, ligatis oibus in pãno, bulliant. Coletur: in qua ponat adipis gallinæ, anatis, elmori, quantitatẽ cõpetentẽ: baurac ʒ i. cũ iera pigra, uel bñdicta: uel fiat ſuppoſitoriũ ex cologn. ſcamonea, baurac, melle. &c. Et niſi conferat, ſtercus lupinũ inuentũ inter ſpinas ligetur, uel liniat ſuper umbilicũ. Aut liget ſuper coxam: aut de eo bibat danif i. cum decoctio. aniſi, cimini, ſem. fęnic. & aloe. diſtemperatis cum melle. Et ſi fuerit ex uentoſitate, fiat calefactio cum aqua calida, & ſale: laxetur pillulis fœtidis, & cliſteri. Cibetur iure gallorum ſpidebeg, cicer. aneto, cimino, polypod. Et bibat poſt purgationem, & bene habebit.

5 Si ex fęce congregata, laxetur medicinis dictis. Si ex medicamine mortifero, curet tyriaca, & metridato. Et ſi ex tarditate ſumptiõis nutrimẽti, cum iuribus unctuoſis carniũ arietum, infuſo in eis pane trito: ſimiliter cum oleo amygdal. & mucilag. Euitentur groſſa, opilantia. Cibetur ſpidebeg & zirbeg. Continue utatur zuccaro, et penid. Et ſi ex caliditate, ſumat de mica panis bruni, cum iulep, oleo amygdal. galliculo zirbeg, & offis ſub gallinis pinguibus, prius infuſis in ſyrup. uiol. zuccaro & aqua calida.

6 Curet cum medicinis interficientibus ipſa aialia: & emittentibus ea, in qbus eſt amaritudo & abſterſio. ſicut in lupinis, artem. abrotano, mentaſtro, & ſimilibus. Et ſi de his ſumant cõpoſite, uel ſingulariter ʒ iij. cum melle & aqua tepida, emittentur animalia. Et ut plus generantur ex comeſtione cretæ al. tri. lenis carnis, uel crudæ lactucæ, lactis recentis, aquæ graminis, ſem. cucur. mentæ, & ſimil.

7 Si fuerit ex ſubſtantia recenti, fiat cũ eo quod dixi de medicinis laxatiuis. Et ſi eſt cum ſolutione uentris, fiat cum eo quod dixi de tragea naſturcij. Et ſi eſt ex uentoſitate groſſa, fiat cũ ſem. apij, aniſi, fęni. ameos, orig. perſo, tritis bene. doſis ʒ ij. cum ſapa bene cocta, uel aqua uitæ. Si cum chol. rub. fiat cum pſillio, ſem. portulacæ, ozimi, gariofyl. medulla ſem. citrul. cucu. ani. ſpodio, ſem. plantaginis ana par. i ſ. tritis omnibus præter pſillium, roratis cum oleo roſ. doſis ʒ ij. cum aqua decoct. berberis. & ſyrup. de ribes.

8 Si hæmorroidæ ſunt cæcæ, illiniant pane porcino, & calſidion. Et mitiget dolor ipſe cum ſem. lini ueteri. Emplaſtret emplaſtro de camo. coro. reg. ſol. fenug. coctis, & tritis cum uitello oui. Et ſi ſint cũ caliditate, miſceant cum lentibus excorticatis, oleo uiol. Sin aũt: fiat emplaſtrũ cum allio trito, & cocto cũ ſem. lini, de quo emplaſtret tepide. Quod niſi conferat, et uis eas incidere cũ medicamine: illiniant calce uiua, & calſidion: deinde cũ uino. deinde ſuperſpargant eis cortices cologn. uel lupinorũ combuſti. Deinde illiniant unguento ceruſſæ, aut albumine ouorũ, & oleo roſ. Quod niſi conferat: incidant ferro: aut ligent. Et apoſtema calidũ emplaſtret cum folijs maluauiſci, uiol. ſiccis, lenticulis excorticatis, coctis cũ aqua, mixtis cũ oleo roſ. uiol. uitello, & albumine oui. Et fiſſura curet unguento ceruſſæ, camphora, albumine oui, & unguẽto baſiliconis: & ſedeat in aqua cucu. Et ſuperſpargatur eis pul. nucis cypreſsi, myrti, acaciæ, ſucci barbæ hyrcinæ, gallæ recentis, ſe. roſ & ſumac. Et ſi cum hoc eſt apoſtema, fiat cũ lentib. excorticatis, cortice granati, capulis gland. & nuce cypreſsi, coctis cum aqua myrti, & tritis cum oleo roſ.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Epatis.

	NOMINA	Salus, uel n. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Caliditas Epatis	Timorosa Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex usu rerũ ca li. tam cibo ꝗ potu cum obuiatione	Delectus appetit⁹, multa sitis, rubedo oculorũ, crocea urina, uomitꝰ, fluxus cholericus	Cum minutione basilicæ dextræ	Cum trocisc. camphorę, aqua cucu. & iulep	Cum ptisana, & zuccaro
2	Frigiditas Epatis	Timo. in. ẽia Occidental. Autumna. Senescens Frigida.	Ex usu rerũ frigidarũ, & obuiatione, & in cibo	Appetitus multus sine febre, malus color faciei, egestio ulscosa sanguino lenta, aliquãdo cum febre	Cum pillulis aloes, si natura est constipata	Cum syr. acetoso feminũ, & diapipereon	Cũ comestiõe apĩj, mẽtę, passul. cum nucleis bene masticatis
3	Humiditas Epatis	Timor. int. ſa Meridional. Hyemale Senilis. Humida.	Ex usu rerum humi. & obuiatione, uel in cibo	Multa urina, subtilis, cum pauca siti	Cum prouocantibus urinam	Cum bistarda, gallicułis frixis cũ aceto, elmori, carui, & cinamomo	Cũ fame, balneo aquæ salsæ, & ambulatione in arena
4	Siccitas Epatis	Timorol. Septentrion. Aestiuũ, autũ. Iuuenilis Secca	Ex modico cibo, uel usu rerum siccarũ	Corpus aridũ, urina pauca, & grossa, & sitis	Nulla fiat	Cũ iulep, syr. iuiubarũ, galliculis, cucur. spinacĳs	Cũ lacte recẽti, piscibus bonis, pulte farinæ similæ, zucca. & oleo amygd.
5	Apostema calidũ Epatis	Timorosum Calida Veris Iuuenilis Calida	Ex chol. rub. uel ex sanguine	Dolor sub hypocũdrijs tendẽs ad furculã, sitis, tussis sicca, grossicies loci	Cũ minutione basilicę manus dextræ	Cum ptisana, zucc. & syr. acetoso simplici	Cum ptisana
6	Apostema frigidũ Epatis	Timorosum Occidental. Autumnale Senescens Frigida.	Ex flegmate, uel chol. nigra	Grauedo lateris superioris, tussis leuis sine febre, & siti, grossicies, & grauedo	Cum polypodio, policaria, spina al passul. & reubar.	Cum syrup. acetoso, & xyloal. & bistar da frixis	Cũ esu mentæ, apĩj, & rutæ
7	Apostema putridum in Epate	Timorosum. Calida. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex apostemate præcedenti	Mitigatio febris, & rigoris, ex ꝗbus gñata est sanies, & aliqua pars exit in egestione	Cum attractione materiæ, ad uesicam	Cum pulte mi cæ panis, uel olei amygd. & zuccaro	Cum ptisana
8	Opilationes Epatis	Timorosę Occidental. Autumnale Senescens Frigida	Ex apostemate, uel humore grosso	Malus color faciei, grauedo, extẽsio in latere dextro sub hypocundrĳs	Cum decoct. epithimi, si est in rotunditate epatis	Cibetur iure cicerũ, amygdalarum, & cinnamomo	Cũ aqua endiuiæ, cocta cum marathro, & apio, & syr. acetoso

C O·M M. R E I P.

1 Emplastreẽ epar cũ sand. & aqua endiuiæ, lactucæ, portul. semperuiuæ, rasura cucur. oleo rof. cera al. Vtatur trocif. de spodio, cũ syr. acet. & aqua endiuiæ: & bibat de aqua solatri, podagræ lini, & lactucæ, cũ tragea cõfecta de mirab. citrinis, lacca lota, rosis, spodio ana ʒ v. cinnamomo ʒ iiĳ. ani. ʒ ĳ. tritis oibus. dosis ʒ iiĳ. cum zuccaro. Cibeẽ cum galliculo zirbeg, & sugat de pomis granatis: & comedat de piscibus selibeg. Et si est cum febre, utatur cibis cum agresta. Et si cum tussi, utatur pisis cũ agresta, spinacĳs, & cucur. Et si natura est lenis, utatur trocif. de spodio constipatiuis, cum syr. myrtino, ribes, & citonio. & facto cibo cum sumac.

2 Debent dari trocif. regis, cum oxymelle, & zinzibere condito: & emplastreẽ epar cum cypero, squinanto, costo, spica, aloe, absinth. camo. coro. reg. distemperatis cũ oleo costino, cum sapa bene cocta. Cibeẽ cum bistarda, cum iure cicerũ, aceto, & cinnamomo, aut frixa rorata cũ sapa bene cocta, uel cum pane bene infuso in sapa bene cocta. Et epar lupi siccatũ, tritum, si bibaẽ cum reub. iuuat ualde contra dolores epatis frigidos & cali. Et emplastreẽ epar ante cibũ cum panno infuso in aqua, in quo coquatur spica, squinantũ, maiorana.

3 Euitet patiens cibaria humectantia. ut pisces, lac, & cibum dulcem, & similes. Post cibum minoretur nutrimentũ ualde, sustineat famem & sitim. Vtatur exercicio in locis arenosis & siccis. Et balneetur in aquæ salsa. Et sumat de trocif. his. Recipe rof. ʒ iĳ. berberis ʒ i. spicæ bonæ, asari, succi policariæ, succi absinth. ana ʒ i. se. apĳ, anisi, feni. squinãti ana ʒ s. croci danik i. terantur oĩa, fiant trocif. & bibat de eis cum aqua apĳ. Et emplastretur epar cũ aloe, stercore caprino, sale trito, & aceto, & aqua apĳ. Laueẽ cum decoct. absinth. camo. abrotani.

4 Bibat de ptisana cum zuccaro. deinde de syr. papaueris, & granatorũ bonorum, & pomorũ maturorum. Cibetur cum extremitatibus hædorũ, galliculis, spinacĳs, cum papauere, amido, amygd. zuccaro, & mica panis. Et superponantur epati panni infusi in aqua rof. portul. semperuiuæ, rasura cucur. & oleo uiol. Et bibat de aqua cucum. cucur. cum iulep. Et ingrediatur balneum, & sedeat in pila in decoctione nenusar. uiol. lactucis, capitum papaueris: & ungatur oleo uiolarum.

5 Vtatur in principio ptisana, syrup. acetoso, & succo granatorũ: & leniatur natura cum medulla cassiæfist. Et emplastreẽ epar cum succo coriandri recẽtis, aqua rasuræ cucur. semperuiuæ, morellæ, sand. rof. & campho. Deinde misce cũm eis maluauiscũ, camo. & ordeum. Et si est in gybbo epatis, curetur cum prouocantibus urinam. Et utatur trocif. berberis, syrup. acetoso, aqua endiuiæ, podagræ lini, & aqua solatri. Et si est in rotunditate ipsius: curetur cum laxatiuo. ut endiuiæ, cassiæfist. oleo amygd. & trocif. spodĳ lenificatiuis, cum syr. acetoso, aqua casei, medulla cassiæfist. mirab. kebul. & citri. ana ʒ x. sem. endiuiæ, podagræ lini, sem. cucu. citrulli ana ʒ i. dosis ʒ i. cum rotul. s. aquæ casei.

6 Curetur cum trocif. absinth. & tro. reg. & syr. acet. Et si est molle, emplastretur cum sem. lini, ameos, cardomomi, & aloe, rad. squinanti, spica, mastice, baurac, ar. uisco pini, cera, & oleo costino. Euitet lac & legumina. Et si est melancholicũ, bibat lac, & decoct. hyssopi. Et si cum caliditate: utatur aqua casei confecta cum syr. acetoso. Emplastretur epar cum fenugræco, sem. lini, cera al. adipe gallinæ, uiol. sic. masti. & oleo uiol.

7 Emplastreẽ cum fenugræco, sem. lini, mẽtastro, cepa, narcisso, asphalto, rad. maluauisci. oleo liliĳ, pul. mollend. camo. coro. reg. uiol. siccis, modico mastice, stercore columbino, baurac, cũ oleo uiol. & cera: & attrahaẽ materia ad partẽ uesicæ. Et si non est cum febre, cũ decoct. hyssopi, rad. apĳ, & fen. Et si cum feb. cum sem. melonũ, cucum. cucur. citrull. ana ʒ v. amido, gumi ara. dragag. succo liquiric. ana ʒ i s. dosis mane ʒ iĳ. cum syrup. uiol. Cibetur cum iure pedum arietũ spidebeg, & cibo de spinacĳs, malua, bitis, cum oleo amygd. post emanationem saniei. Et si est ex latere renum: bibat de papauere cum syrup. iusubarum. Cibetur cum pulte. Et si est cum egestione, cibetur cum pulte rizi, & amido, & similibus.

8 Si sunt in gybbo epatis: curentur cum prouocantibus urinam. ut trocif. absinth. trocif. berberis, cum syrup. acetoso. Euitet res dulces, proprie confectas de amido, & farina. Et si est in rotunditate epatis, curentur clysteribus laxatiuis, & electuarĳs aperientibus opilationem, & electuario romano. Et emplastretur epar cum empiastro confecto de camomill. coro. reg. artem. ana ʒ s. sem. apĳ, ameos ana ʒ iĳ. mastic. spica bona, asaro ana ʒ iĳ. tritis, & distemperatis cum aqua fen. penes uacuitatem stomachi.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Hydropisis, Fellis, & Splenis.

	NOMINA	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	Salus, uel tutor.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Hydropisis carnosa	Humida.	Hyemale.	Senssis	Humida.	Tio.li pen.mē bra hūidit.eius	Ex humiditate flegmatica, & frigiditate epatis, & ipsius humiditate	Apost.molle in membris, et inflatio faciei, mannum, & pedum	Cum medicinis prouocantibus urinam	Cū syr.acet.femi.bistarda frixa cum aceto, uel elmori, & cinnamomo	Cū fame, siti, ambulatione, sinapi, elmori, & aceto
2	Hydropisis Asdites	Humida.	Hyemale	Senssis	Frigid.humi.	Tumorosa	Ex forti frigiditate epatis, hūiditateq́; eius, et oleribꝰ frigidis, uel aqua frig.	Sonus uentris post motū eiꝰ, ut uter plenus humiditate	Cū ℥ 1. laureolæ, & ra. ℥ 1. anisi, in pulte mixtis	Cum ℥ 1. olei laureolę, & aquarcasei	Emplastrē ster core caprino, arsenicoq; citri no, distēperato cū oxymelle
3	Hydropisis Tympanites	Meridional.	Autumnale	Senescens.	Calid. debilis	Timorosa	Ex frigiditate multa epatis	Sonitus uētris cū percutitur ad modum tympaní	Cum cimino, baurac, ruta, mixtis cū melle: supponit́ sæpe in die.	Cum tyriaca faroc, masticatione mast. & electuario marmasat.	Cū masticatione thuris
4	Hydropisis ex caliditate	Meridiona.	Aestiuum	Iuuenilis	Calida	Timorol.	Ex morbis acutis debilitandibus epar, cū calefact. unde nō potest gñare sang. bonū	Sitis, rubedo urinæ, & feb. cū signis hydropisis præcedentis	Cum succo solatri, reub. & casiæfi.	Cum gallinis, & bistarda zirbeg	Cum ramis salicis
5	Ictericia crocea	Calida	Aestiuum	Iuuenilis	Calida	Timorosa.	Ex opilatiōe cistis fellis, uel supercalefactiōs epatis, & non gñat sāg.	Sitis cū rubedine urinę, & fe. cum signis hydropisis præcedentis	Cum minutione, si est ex caliditate	Cū iure pisciū coctorū selibeg	Cum syr. acet. aquę endiuiæ, & podag. lini.
6	Ictericia nigra	Occidental.	Autumnale	Senescens	Frigida	Timor. incesta	Ex debilitate attractionis, aut opilatione splenis	Nigredo corporis, liuiditas albedinis oculorū: grauedo splenis, si est cū opilatione	Cum decoct. epithimi, & minutione saluatellæ	Cum gallículis zirbeg	Cum exercitio, & fricatione splenis
7	Mala complexio in Splene	Calida	Aestiuum	Iuuenilis	Calida	Salubris	Ex usu rerū cali. in cibo, uel potu	Paucus appetitꝰ cibi, sitis multa, uomitus melancholicus, cū debilit. splenis	Cū minutione basilicæ, & saluatellæ manus dextrę, & decoctiōe fructuū	Cū galliculis in aceto, menta, & apio modico	Cū aqua utriusq; granati, & aqua berberis
8	Apostema calidum in Splene	Meridional.	Veris	Iuuenilis	Frigida	Salubris	Ex sang. uel chol. rub.	Caliditas tactꝰ, grossicies eius, dolor, grauedo, extēsio sitis, & febris	Cum minutione basilicæ, & saluatellæ	Cum trocis. berberis, & syr. acetoso	Cum aqua endiuiæ, solatri, & syrup. acetoso

COMM. REIP.

1 Euitet multum cibum humidum, ut pisces, lac, butyrum, oleum hilanu, & legumina. Etiam res dulces, ut mel, zuccarum, & omnia nutrimenta grossa. Minoret potum aquæ, proprie niualis. Et motũ post cibum. Vtatur exercitio ante cibum in sole calido. Cibetur galliculis & robagig, cum iure cicerum, aneto, galanga, cum sapa bene cocta, in qua scindatur apium, ruta, menta. Et bibat de trocis. berberis, & trocis. de renibus, & de tragea facta de sem. apij, aniso, maratro, sem. fęnic. succo policar. absinth. roman. spica bona ana ʒ i. cinnamomo, iacea ana ʒ iij. rad. lilij ʒ i ß. tritis omnibus. dosis ʒ ij. cum sapa bene cocta. Et illiniatur uenter cum emplastro confecto cum camom. coro. reg. farina or. stercore caprino ana ʒ x. aloe, rad. lilij, costo ana ʒ v. mastice, spica, asaro ana ʒ ij. tritis, & distemperatis cum aceto, aqua fęniculi, & apij.

2 Curetur in principio ut curatur febris. Deinde cum laxatiuo confecto de lacca, xyloal. aqua baurac, infusis in aceto, die, nocteq; ana ʒ ij. aniso, mastice ana ʒ i ß. resinæ, succo absinth. succo policariæ, rad. lilij cœlestis ana ʒ i. tritis cum aqua fęni. & bibita cum aqua cal. Cibetur iure cicerum fractorum. Et si non potest sustinere laxatiua, emplastret emplastro de pulpa coloquin. et rad. eius, camerno, cartamo indianto, buteola, scamon. origano, myrrha clara, bdellio, rad. lilij cœlestis, stercore uaccrum pascentium ana ʒ i. felle thauri, cucu. asinino, stafisagria, cardomeni, amomo, sigia liquida, euforb. ana ʒ i ß. baurac ruso, sale petrol. ana ʒ i. adipe anseris & gallinæ, uituli ana unc. i. ceræ lib. i. mixta cera cum adipe, & colata, mixtis medicinis emplastretur uenter. Quod nisi conferat, extrahatur aqua cum cannula. Et potest fieri coctura loco cannalæ super stomachum, os eius, epar, splenem, umbilicum in quinq; locis cum ferro in parte cum ligno gland.

3 Euitet totum id quod generat uentositatem: utatur pillulis confectis de iera pig. ʒ ij. agarico, sale indi ana ʒ i. sem. apij, aniso, ameos, rad. squinanti, succo policariæ, laureola cruciata, origano perso, maratro, dauco, se. rutæ, asaro, spica, tritis cum oleo aneti, formatis.

4 Curetur cum aqua casei, & syrup. aceto. Et si est cum febre, nat cum ʒ x. mirabol. citr. & ʒ ß. resinæ. Et si est sine febre, utatur ʒ ij. lactis camelorum, cum ʒ i. olei laureolæ. quod sic fit. Recipe laureol. rotul. ß. & coquatur in x. rotul. aquæ usq; ad i. coletur & mundetur, misceatur cum rotul. quart. i. olei amygd. & bulliat donec deficiat aqua, & remaneat oleum. De qua detur ʒ i. Et emplastretur cum sand. ros. auellana inda, aloe, stercore uaccino, rad. granati syluestris, sief memitæ, camo. corona regia, maluauisco, farina or. uiol. siccis, & modico croco, tritis cum aqua endiuiæ. Cibetur galliculis, & succo limonũ, uel spinacijs frixis cũ aceto, & elmori.

5 Si adest tussis, utatur balneatione, & comestione piscium coctorum selibeg. Et si est ex caliditate epatis, utatur trocis. de spodio lenitiuis, cum syrup. endiuiæ, & podag. lini. Et si cum febre, utatur ptisana, manna, spodio, granato muzo cucu. ara. & cibo lennum citrino Et si sine febre, utatur aqua casei, & emplastretur epar cum sandalis, aqua ros. & camphora. Et si est ex mutatione humorum ad chol. ni. utatur syrup. ros. & syrup. acetoso. Et si ex morsu aliculus animalis, bibat de mucilagine psillij, aqua cucum. ara. cucurb. spodio, ptisona, manna. Et si ex opilatione, utatur decoct. absinth. & syrup. eius. Et si ex morsu animalis, cibetur piscibus coctis selibeg, & fomententur oculi cum uapore eorum. Et si corpus est saluum, & in oculis est citrinitas; utatur balneo, & odoret odorem aceti fortis, & collirizetur oculus cum aqua ros.

6 Bibat de aqua casei, cum hac tragea. Recipe mirabol. indorum ʒ ij. epithimi, agarici ana ʒ i. sal. petrol. aloes ana danik i. dosis ʒ ij. Aut recipe passularum enuclearum ʒ x. ros. siccarum ʒ v. cubebe ʒ iij. infundant per noctem in aqua calida. dosis aquæ rotul. ß. ieiuno stomacho per hebdomadam. Aut fumat ʒ ij. de lentibus excorticatis, tritis bene cum aqua fęni. & urina alicuius pueri imperfectæ ætatis, ut xij. annorũ, in potu ieiuno stomacho. Si in splene fuerit duricies, emplastretur cum eis quod dicemus in duricie splenis.

7 Iuuant contra eam trocis. de spodio lenitiui, cum oxymelle, & bibat de aqua casei cum tragea confecta de mirabol. ros. berberis ana ʒ v. spodij ʒ ij. dosis ʒ ij. Et emplastretur splen cum folijs tamarisci, tritis cum farina or. & aceto, & panno filtri infuso in aceto, in quo infunditur fursur.

8 Post minutionem sumat de tragea confecta de ros. berberis ana ʒ iij. rad. lilij, lacca mundata, spodio, resina, rad. capparis, succo polyc. ana ʒ ß. croci danik i. dosis aur. i. cum syrup. acet. semi, & aqua frigida. Emplastretur splen farina ordei, maluauisco, rad. granati, syluestris, anisi, ros. sandal. ana partem ß. tritis, & distemperatis cum succo solatri, succo fol. graminis, & aceto squillitico.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Splenis, & Renum.

	NOMINA	Salus, uel timor. / Regio / Tempus / Aetas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Mala complexio frigida in Splene	Tior.ꝯ intela / Occidental. / Autumnale / Senescens / Frigida	Ex sumptione ciborũ frigidorum, uel multa melancholia in ea	Liuiditas coloris corporis, uiriditas eius, pauca sitis, os acidum	Cum decoctione epithimi	Cũ granis pini, fisticis, penidijs, & syr. acetoso	Cum comestione blitorum, sinapis, & elmori
2	Apostema frigidum in Splene	Salubre / Occidental. / Autumnale / Senescens. / Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Liuiditas corpoꝝ, cum duricie multa: si de flegmate ẽ, molle corpus, cũ albedine	Cum decoctione epithimi	Cum syrup. acet. sem.	Cum melle, & sinapi emplastretur
3	Lapis, uel arena in Renibus	Timorol. / Occidental. / Autumna. / Senescens / Calida	Ex caliditate desiccante humorem grossum in renibus, & petrificãte ipm	Exitus urinæ paulatim cum ardore, & arena, cum dolore flegmatici uentris	Cum uomitu oxymell. & pillulis muscatis	Ponat in cibo amygd. cinis scorpionis, & uitriolũ tritũ, in quolibet cibo car. 1.	Cũ pul. scorpionum ustorũ aut cantaridorum ustorũ, & gũmi prunoꝝ
4	Apostema durum in Renibus	Salubre / Meridional. / Veris / Iuuenilis / Calida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Ponderositas uentris absq; magno dolore	Cum decoct. epithimi	Emplastretur cum Diafalon	Vngat locus medulla tibiæ uaccinę, adipe gallinæ, resina, dissoluta in aqua cal.
5	Mictus sanguinis	Timor. intens. / Occidental. / Autumnale / Senescens / Frigida	Ex uulnere in uesica, uel debilitate uirtutis retentiuæ, aut cã exteriori	Cognita est.	Cum minutione basilicæ.	Cum trocis. carabe, & aqua ros.	Cũ amido, luto ar. cũ aqua sumac, & portulacę
6	Mictus saniei	Timor intẽsus / Calida / Veris / Iuuenilis / Calida	Ex apostemate præcedente in renibus, & uesica	Dolor uentris, si est in renibus cũ horripilatione	Cũ lacte asinino, et uaccino, & trocis. alkakengi, stom. purgantia	Cũ galliculis spidebeg, pulte amidi, zuccari, & oleo ros.	Cũ cibo maluæ, spinaciaꝝ, pilarũ, lentiũ, & ouorũ mollium
7	Fluxus urinæ: & dicitur ricania	Tiorol. intẽs. / Calida / Veris / Iuuenilis / Calida	Ex caliditate renum, & forti attractione uesicæ	Sitis fortis sine febre: exitus assiduꝰ urinæ absq; ardore, et urina alba	Nulla fiat.	Cũ cibo de sũac, & berberis, uel agresta, hędis, uel arietibꝰ, & comestione pomorũ citoniorꝫ, et persicoꝫ.	Cũ ouis mollibus, rebusq; acetosis, & balneatione aquę frigidæ in æstate
8	Apostema calidum in Renibus	Timorosum. / Occidental. / Hyemale / Senescens / Calida	Ex sanguine, uel chol. rub.	Dolor, ponderositas, inflatio uentris, sitis, fe. soda, uigiliæ, uomitus cholericus, difficilis mictus	Cũ minutione basilicæ	Cum prisana, uel syr. uiol.	Cũ mucil. psillij, sem. portul. & iulep

C V R A C O M M V N I S.

1 Ieiuno stomacho emplastret splen cum aceto, in quo coquat furfur cū ruta per triduū. Et si opportuna est laxatio, detur ei decoctio in qua sunt mirabol. nig. fumus terræ, sutr. spina alba, policaria, anisum, maratrum: cocta, colata: in qua ponat turbit, ieræ pigræ, agarici ana ʒ s. unde bibat mane in aurora. Cibetur pul. perdicū, bistardis, cū aceto, elmori, carui, cinnamo, cū pane bruno fermētato. Et bibat de sapa bene cocta. Et post cibum comedat de granis uiridibus, & granis pini. Euitet fermētaria, legumina, pastam, coctam cū melle frixam.

2 Dentur ei trocis. capparis, cū syr. acetoso, de aqua casei confecta cū syr. acetoso. Emplastret emplastro confecto de fenugræco, de sem. lini, farina ordei, fabarū, coro. reg. usnea, stercore bouino, baurac, rad. capparis, & ficubus nigris, dissolutis in aceto, & colatis. Et si est ex uentositate, detur ei de tragea confecta de nastur. infuso in aceto nocte, dieq́, siccato, trito, & distemperato cū farina ordei, informato in fornace bene cocto. Inde recipe ipsius nasturcij partem 1. corticis rad. capparis part. 2. spicæ par. 1. dosis ʒ iij. cum syr. acetoso.

3 Euitet nutrimenta grossa: utatur nutrimentis laudabilibus, uelocis digestionis, ut gallinis, bistardis, coctis spidebeg, cū pane bruno, & comestione cucu. citrull. & melonū, et exercitio ante cibū. Et sedeat in aqua decoctionis camo. coronæ regiæ, maioranæ, fol. maluauisci, capilli ueneris. Et ungatur oleo aneti. Et post sumat sumptionē sem. citrulli, cucum. cucur. ʒ iiij. sem. fen. ʒ s. cum syr. acet. & aqua ros. Etiam id quod frangit lapidem sicut lap. iudaicum, & cinerem scorpionū. dosis ʒ s. cum aqua feni. Etiam trageam hanc. Recipe nitri transmarini usti, zinziberis ana ʒ iij. gentianæ ʒ ij. cineris scorpionū ana ʒ ij. terantur. dosis ʒ s. cum iure cicerum nigrorum. Vngatur locus oleo scorpionis, & calefiat cum furfure, uel panniculo, uel aqua tepida, aut balneatione. Quod nisi mitigetur, attrahatur lapis cum uentosa posita super locum uacuū uicinum loco lapidis, & fugatur paulatim, & transmutetur uentosa usq; ad uesicam, donec perueniat lapis ad uesicam, & egrediatur per uirgam. Et si frangit in aliquo loco, in maiori parte, sedeat in aqua ebullita cū fenugræco, sem. lini, malua, maluauisco, Et ungatur locus cum oleo uiol. cocto cum fenugræco, adipe anatis, & pullorū, & columbi. Deinde iterum sumat medicamen frangens lapidem, Vel iterum balneet, & inungatur, & medicamen reiteretur frangens lapidem, si impedimentum exitus fuerit.

4 Emplastret cum fenugræco, & se. lini ana ʒ v. se. maluauisci, maluæ, aneti, camo. ana ʒ iij. uiseo, armeniaco, gumi uiridis ana ʒ iij. dissoluenda dissoluant, terenda terant, distemperentur cū aqua calida. Et si est cum aliqua caliditate, euitet gumi, & utatur sem. cucu. cucur. citrulli, se. maluauisci & maluæ ana. dosis ʒ iij. cum syr. uiol. uel iulep. Cibetur cum iure granatorum coctorum spidebeg, cum oleo amygdalarum.

5 Curetur cum cura sputi sanguinis. Et utatur trocis. confectis de se. portul. cucu. citrul. ana ʒ v. amido, dragagant. ana ʒ iiij. carabe, aur. acatia, luto cyprino ana ʒ ij. tritis bene omnibus, & mixtis cum ʒ v. psillij, & distemperatis cum mucil. eius. dosis aur. 1. cum succo plantaginis, aut succo uirgæ pastoris, aut succo rubi, aut aqua portul. Cibetur galliculo cocto cum sumac, aut berberis, aut cum uitell. ouorum mollibus, posito in eis sumac trito.

6 Vtatur sem. cucur. cucum. citrull. & sem. lini ana ʒ ij. amido, luto ar. ana ʒ ij. papaueris ʒ iiij. tritis omnibus bene. dosis ʒ iij. cum syrup. papaueris. Quod si mingat saniem: curet cum trocis. papaueris, lacte asinino, lacte fœminino, & scrup. iiij. trageæ confectæ de semin. cucur. cucum. citrull. melonum, medulla ana ʒ iiij. amido, gumi ara. ana ʒ ij. sem. alfakengi montani. x. numero, papaueris al. & nig. ana ʒ iij. tritis oibus. dosis ʒ iij. Et si prolongatur morbus, utatur trocis. alfakengi cum syrup. papaue. & lacte asinino. Cibetur cum pisis, oleo amygdalarum, zuecaro, & papauere.

7 Bibat de ptisana, syr. papaueris, succo granati boni, & de trocis. spodij recentis, succo pomorū, syr. ribes, ac citoniorū, & rob utriusq;, mucilag. psillij, iulep, & trocis. campho. Et si calor est fortis, cum succo granatorū, et sumac. Cibet rebus unctuosis, multi nutrimenti: ut est cerebrū arietis, caseus recens, piscis recens, & pinguis. Comedat dactylos inmaturos, radices palmæ cucu. & citrullos. Emplastrentur renes sandal. campho. psillio, luto ar. baulaust. tritis omnibus, præter psillium. Epithimetur cum aqua lactucæ, & ro. Et bibat de his trocis. Recipe spodij, sem. lactucæ, portul. ana ʒ v. sem. acetosæ, coriandri sicci, ros. luti ar. ana ʒ iij. sandal. albi, balaust. sumac ana ʒ ij. camphoræ ʒ s. terantur, & distemperentur cum succo portul. & de eis fiant trocisci. dosis aur. 1. cum syrup. agrestæ, uel succo granati muzi.

8 Emplastretur cum farina or. maluauisco, sandal. sief memitæ, rad. granati syluestris, aqua endiuiæ, rasuræ cucur. & oleo uiol. aut cum pannis infusis in succo endiuiæ, & semperuiuæ, oleo uiol. aqua ros. modico aceto. Et in principio diei sumat de medulla seminum cucu. melonū, citrullorum, cucur. et portul. ana ʒ 1. cum iulep, & aqua frigida. Deinde cum ptisana, cum syrup. papaueris, & uiol. Deinde cum mucilag. psillij, & tragea prædicta. Et quando incipit digestio, emplastretur cum farina ord. maluauisco, & coro. reg. fenugræco, & sem. lini, cum decoct. ficuū, & oleo uiol. Epithimetur locus decoct. maluauisci, uiol. & fenugræc. Et quando emanat apostema, bibat de puluere sem. & syrup. papaueris. Et si prolongatur exitus saniei, bibat de trocis. alfakengi, cum syrup. uiol. & syrup. de papauere.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Vesicæ, Sifac, Testiculorumque.

	NOMINA	Regio Tempus Aetas Complexio	Salus, uel iuor.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Lapis in Vesica	Occidental. Veris Adolescens. Cali. & humi.	Iuor. si est cum difficili mictu	Ex humore grosso petrificato, ex calidi tate uesicæ	Arena egrediens cū urina, dolor uesicæ ex ulceratiōe	Decoctione laxatiua	Cū nitro usto posito in amygdal. & zuccaro, cum pasta frixum	Cū scorpionibus ustis
2	Apostema uesicæ	Meridional. Aestiuum Iuuenilis Calida	Iuu. si est cum difficili mictu	Ex sangui. uel cholera, uel caussa exteriori	Dolor uesicæ, inflatio, difficilis mictus, fortis constipatio urinæ, sitis	Cū minutione basilicæ	Emplastreť cū sand. maluis, coctis farina ordei, cū rapis	Emplastreť aq̄ solatri, aq̄ or. oleo rof. uiol. & modico ceræ
3	Vlcera uesicæ	Calida Hyemale. Iuuenilis Calida	Iuor. si sunt in tensino tumēd	Ex precedēte apostemate uesicæ	Nigredo coloris, feb. difficilis mict9, ardor eius, fœtor eius, & urina similis surfuri.	Cum medicinis saniem purgātibus	Cū trocis. papaueris, & syrup. de papauere	Cū aur. i. lud ar. spodio, amido, dragagā. & syr. iuiubarum
4	Difficilis mictus, ardor ipsius	Occidental. Hyemale. Senilis. Frigida	Salubris	Ex debilitate uesicæ, apāte, uel lapide, humore grosso, sang. uel sanie, uel hūore acut.	Cōpressio uesicę, & eius debilitas: signū apātis, sanies exiēs, & sang. si est ex eo	Cum medicinis prouocantibus urinam	Cū papauere, am. do, zuccaro, & modico dragaganto	Cum aqua cucu. citruli. & iulep
5	Exitus inuoluntarius urinæ	Meridional. Hyemale. Adolescens. Humida.	Salubris	Ex mollicie colli uesicę, et debilitate eius uirtutis retētiuæ, uel hūiditate mollificante illud	Manifestū. Et possibile est, q͂ sit cum apostemate	Nulla fiat.	Cū nabo, granis pini, glandibus, & penidijs	Cū mentastro fluuiali, nasturcio ana ʒ ij. cum ouis mollibus
6	Ruptura	Meridional. Hyemale. Senilis. Humida	Salubris	Ex humiditate intensa post cibum, uel humore uiscoso.	Si cōprimitur, abscondiť, deinde reuertiť ut prius	Nulla fiat	Emplastreť cū rof. myrto, balaust. copu. glā. far. fab. distem peratis aq rof. & myrtu	Emplastretur corticib9 granati, galla, affodilli
7	Apostema calid. testiculorum	Calida Veris. Iuuenilis Calida	Salubre	Ex sang. uel chol. rub.	Collectio, & rubedo, & caliditas tactus eorum	Cum minutione basilicæ	Emplastreť fa. fabarū, ordei, & lentiū, uitello oui, & oleo rosato	Emplastretur farina or. uitello oui, aqua solatri, & oleo rof.
8	Apostema frigidū testiculorum	Occidental. Autuna. veris Senilis, senect. Frigida	Salubre	Ex flegmate, uel chol. nig.	Mollicies eorū, albedo coloris, paucus dolor, inflatio, duricies, et liuiditas in mil.	Nulla fiat.	Emplastretur fa. cicerū, cimino, sepo, & sapa	Cū se. lini, coro. regia, uiol. siccis, & sepo caprino

COMM. REIP.

1 Curet quasi esset in renibus, cũ minoratione, & attenuatione nutrimẽti. Euitatis nutrimentis grossis, & sumptis medicinis æqualibus. ut lapide iudaico fricato super molarẽ, nitro usto, gumi prunorũ, gumi ar. & scorpione usto. dosis oim ʒ i ß. cum syr. acet. Et si difficilis fit mictus ex ingressu lapidis in foramen: extrahat urina cum instrumẽto catharsit. Epithimet pecten patientis cũ aqua tepida: & ungat oleo uiol. uel scorpionũ. Et instrumentũ inungat, Intromittatur in foramen ueretri per rectitudinẽ sine lęsione, quousq; tangat lapidẽ: leuetur sursum ad partem umbilici: & si sentis, q perueniet ad locũ uacuum, extrahat. Deinde duplicet caput eius, & cannulæ quæ est in concauitate instrumenti cum filo quod est in capiti eius: & urina emittet cum exitu cannulæ. Et si in ea fuerit excoriatio: Imponat ei de sief al. cum opio, siue sarcocolla, cum lacte mulieris. Si talia non iuuant, scindatur collum uesicæ, & extrahatur.

2 Si fit ex caussa exteriori, fiat minutio: ungat locus oleo ros. & aqua tepida: et comprimatur uesica uersus uirgam. Si est ex caussa exteriori: emplastret cum eo quod dixi in principio. Deinde emplastret cum fenugræco, sem. lini, farina lolij, camo. uiol. siccis, temperatis cum adipe gallinæ, & decoct. ficuũ tepi. Et utatur ista tragea. Recipe sem. portul. citrull. cucu. cucur. melonũ, maluauisci, & maluę ana part. i. dosis ʒ iij. cũ syr. uiol. & iulep. Et si constipat natura: sumat de medulla cassiæfi. cũ hac decoct. Recipe uiol. sem. maluauisci, sebesten, surfuris similæ, coquantur in aqua, colentur: & bibat de ea cum oleo uiol. & medulla cassiæfist. uel fiat clistere ex eis cum oleo uiol. elmori, & aqua blitarum, & injciatur.

3 Cibet pitis, & spinacijs coctis cũ oleo amygd. & ouis mollibus: & utat medicamine isto. Recipe granatorũ pini, sem. cucu. amidi, sem. apij ana aur. i. bulliat sem. apij in rotul. ß. aquæ usq; ad unc. ij. & in eis distemperent medicinæ. dosis ʒ iij. cum sapa. Et utendum est eo toto quod dictum est in generatione saniei.

4 Bibat de semine melonũ, cucur. cucum. citrull. excor. ana ʒ i. psillij, olei ros. ana ʒ i. iulep, syrup. uiol. aqua ros. ana ʒ ij. formentur trocis. qui dentur cum iulep. Sedeat patiens in aqua tepida: cataplasmet uesica fol. uiol. maluauisco, & malua, solatro: tritis mixtis cum farina ordei, & oleo uiol. tepefactis ad modum emplastri. Et si est ex frigore: sedeat patiens in decoct. camomil. coro. reg. maioranæ: ungat pecten cum oleo aneti, aut oleo scorp. Et bibat decoct. sem. apij, fen. anisi, iuniperi, spicæ, & zucc. Quod nisi conferat: utatur instrumẽto catharit: quia ualet contra retentionẽ urinæ: nisi ibi sit aliquod apostema: quia augeret morbũ. Vnde fiat in forti necessitate cum temperie, & unctione multi olei. Vel fugatur cum syringa.

5 Vtatur hoc medicamine. Recipe gland. ʒ v. thuris, mast. ʒ ij. gumi cerasi syluestris ʒ iij. terantur. dosis ʒ iij. cum syr. pomorũ aromaticorum. Et iuuat mingentẽ in lecto hoc medicamen. Recipe cyperi ʒ ij nasturcij, mentastri ana ʒ i. terantur, et misceantur cum zuccaro. Et eo utatur penes dormitũ: post sorbeat de ouis mollibus. Et dicit, q epigloriũ galli si urit, & trito de eo bibitur daniẽ i. usq; ad ʒ ij. cum aqua tepida, conserat mingenti in lecto. Euitet res frigidas urinã prouocantes. Vtatur spidebeg, cum aromatibus calidis, & sinapi.

6 Si accidit ex humiditate, curet cum nutrimẽto: et si fit ex ruptura sifac, sanatio eius erit difficilis. Et potest emplastrari cũ nuce cypressi, cortice granati, alumine scisso, balaust. ros. & myrto: tritis & distẽperatis cũ gumi prunorũ, et glutine pisciũ, mixto cũ eis affodillo. Et euitet repletio, motus fortis, & nutrimentum generans uentositatem. Vtatur electuario mentastri. Cibetur perdice, & galliculo frixis.

7 Euitet carnes: & bibat de dulcibus, cũ syr. iulep: & de aqua portul. cũ syr. acetoso. Et cibetur piscibus coctis cũ spidebeg, & succo granatorũ. Et emplastret farina ordei, lenticulis, fabis & tusula: distemperatis cum aqua solatri, uitello oui, & oleo ros. Et euitet motum.

8 Illiniat melle, cerussa, & sapa. Et emplastret cũ thure, cimino, farina fabarũ, oleo sisami cõpressi, farina maluauisci, passul. cerastẽ absq; nucleis: tritis, & dissolutis in aq, mixtis cũ sepo caprino, liquefacto. Et liget capistro, et cũ cinere cauliũ, se. lini, tritis cũ sepo caprino, & similibus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Testiculorum, & Veretri.

	NOMINA	Regio Tempus Aetas Complexio	Salus, uel dolor.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Congregatio aquæ in testiculis	Septentrio. Hyemale. Adolescens. Frigida	Salubris	Ex cõgregatione aq̃læ hũiditatis inter ilia, testiculosq; retentę	Inflatio, & extensio splendida, alb9 color, & sentire aquã sub tactu	Cũ extractiõe aquæ, quæ nõ expellitur ab emplastris	Emplastret cinere radicum caulium, & sepo caprino uetusto	Emplastret ar. moniaco, & bdellio, dissolutis in aceto
2	Ruptura, aut uarices testiculorum	tur urina Meridional. Hyemale. Senil. adolesc. Humida	tior. si retine-	Ex motu intẽso rũpit ilia, & descẽdit in testinum cum humiditate	Habetur per caussam præcedentem	Cum decoct. epithimi ad uarices	Emplastret ruptura cerifolio, hippoglsd. co pul. glandium, balau. myrto: si est ex hũiditate	Emplastret a fodil. cortice granati, mastice, amido, cimino
3	Pruritus, & pustulæ in testiculis	Occidental. Autumna. Senescens Calida	Salubris	Ex flegmate salso, uel sangui. cholerico	Cognitum est	Cũ minutione, & decoctione fructuũ, si apostema sit calidum	Emplastret lentibus coctis cũ faseolis, tritis in aqua ros.	Illiniat aloe, litargyro, gum. amygd. se-ru. tę, cucur. siccę superfusis ei
4	Defectus appetitus coitus	Occidental. Autumna. Senescens Frigida	Salubris	Ex spmate pauco, uel euacuatiõe, uel priuatiõe cibi, uel cõplexione frigida, & sicca	Habetur ex caussis prædictis	Non fiat, nisi sit ex humiditate flegmatica	Cum carnibus coct. spidebeg, arietinis, cũ ciceribus fractis, & gnadib.	Cũ piscibus assis, cepis, & fermentaria
5	Intensus appetitus coit9 absq; spermatis emissione	Orientalis. Veris. Iuuenilis Calida	Salubris	Ex intensa caliditate, & humiditate	Cognitum est	Si competit, cum minutione	Cum lactucis, lacte acido, & comestione camphoræ	Cũ cucum. citrull. portul. & lentibus coctis cũ pænico
6	Erectio, ueretri absq; appetitu	Oriental. Veris Iuuenilis Cali. & humi.	Salubris	Ex uentositate cũ cal. ęquali in corpore ueretri, uel uentositate ueniente ad id de uenis pulsantibus	Per iactitationẽ, si est ex ipso ueretro: & erectio sine iectigatione, si est de uenis	Cũ uomitu, & laxatiuis, si peccat ibi materia	Cũ lentibus, coriandro, & granis granatorum	Cũ ros. balau. & sem. portul.
7	Iectigatio ueretri	Occidental. Aestiuum Iuuenil. Calida	Timorosa, si est cũ dysenteria	Ex uẽtositate inclusa in corpore ueretri	Apã calidũ, erectio fortis: et possibile est, q accidat ipsi spasmus	Minuat basilica, si est cum apostemate	Cũ cucur. cocta cum spina eius, & succo granatorum	Cũ cibo cocto cum agresta
8	Opilatio ueretri	Occidental. Autumnale Senes. iuuenil. Humida.	Timorosa, si durat	Ex humore grosso, uel ulcere, uel sanguine	Ardor urinæ, difficilis exitus, & illud q̃d emittit de humore grosso, sanie, uel sangui. uel cortice ulceris	Minuat basilica, si est cum apostemate, uel pustulis	Cũ aqua cucu. arabici, & iulep	Cũ mucilagine psilij, uel aqua se. portul. & iulep

COMM. REIP.

1 Emplastretur tali emplastro. Recipe piperis, baccarũ lauri, & nitri ana. terantur, & distemperentur cum cæra liquefacta, & oleo omfacino: & emplastretur calce percussa in aqua ualde: tamẽ coletur aqua, & misceaẽ cum oleo lilino, & cera liquefacta. Et nisi conferat: dormiat patiens, & ponatur sub sella ipsius plumaceolus lenis, & sub pelle testiculorũ pannus de lino; & sedeat in parte sinistra, & alius seruiens sedeat in parte dextra. & attrahat ueretrum ad pectinem. Deinde scinde pellem testiculorum in medio per longum, prope pectinem, & attrahatur aqua: & superponantur ei medicinæ consolidatiuæ.

2 Si eminentia intestini est ex ruptura sifac: non debet curari, nisi cum ferro, licet sit fallax ualde: aut cum coctura. Sed eminentia carnosa potest curari cum ferro. Extendatur ouũ ad superius, & scindatur pellis testiculorum. Et testiculi expandanẽ ex parte sifac, quæ est super carnem: & incidatur tota caro generata ibi per circumitum. Deinde curetur cum medicinis restringentibus sanguinem, & consolidatiuis. Et melius esset, si fieret cura alio modo in principio. quia dubitatur emissio sanguinis mortifera cum dolore. Sed uarices possunt minui, extracto de eis sanguine in bona quantitate. Emplastretur cum fenugræco, sem. lini, maluauisco alb. & sepo caprino. Euitet id quod generat melancholiam. Et suspendantur in eis hami, donec discooperiantur. Deinde intromittatur acus cum filo sub eis, & ligetur ultima pars eius, uel ipsarum, & incidatur filum: deinde scindantur. Et extrahatur sanguis de eis: post curentur ut uulnera.

3 Si ibi non fuerit apostema calidum, curetur cum eo quod desiccat. ut est medicamen confectum de charta ustæ, coloquin. aloe, & acatia, dissolutis in succo myrti: & de eis fiat illinitio super testiculos: & superspargatur ulceribus puluis luti cyprini, & aloes: post unctionẽ cum oleo ros. Et si cum pustul. est pruritus, illiniatur litargyro, cadmia argentea, uenis onctorum, galla ana ℥ 1. baurac armeni daniẽ ʒ 5. tritis, distemperatis cum succo myrti, oleo ros. & aceto. Et si sit in pelle testiculorum aliqua excoriatio, illiniatur cum oleo ros. & superponatur eis pul. de ros. & myrto, tritis: aut illiniatur cum unguento cerussæ.

4 Si est ex euacuatione: utatur humectatiuis. ut carnibus coctis spidebeg, & balneis in aqua tepida. Et potu sapæ: & cibo carnis assæ super carbones, & anatis pinguis, lacte cum offis & zuccaro. Et si est ex mala complexione frigida & sicca, utatur regimine calefactiuo & humectatiuo. ut carnibus arietum pinguiũ spidebeg, cum aneto, ciceribus, fabis, carnibus passerum, columbarum, & granatorum, zinzibere condito cum granis pini, gaudio, solatio, electuario stinci: & hoc elect. Recipe sem. erucæ, rapę, sem. rad. sparagi, & cepæ ana ʒ v. zinziberis, mentæ, fabarum medullæ, sem. bombacis ana ʒ vij. conseruę yringorum unc. 1. terantur, misceãtur cum penidijs & melle. detur ad modum nucis

5 Irritant illud sem. lactucæ, sem. portul. sem. psillij coriand. ana tria, præter psillium. dosis ʒ ij. Et illiniatur pars renũ cum sandal. campho. & aqua ros. Et suspendaẽ partibus inferioribus dorsi petia plumbi, aut tabula plumbea: quia irritabit appetitum coitus. Sed ad emanationem spermatis in somno, euitentur cal. quæ augent sperma. Et dormiat super lectos frigidos. Lauentur loca attinentia ueretro cum aceto. Vtatur lentibus coctis cum aceto, aut succo granatorum. Emplastreẽ uenter acatia, luto ar. hippoquistid. sumac, balau. cum cum succo myrti, & portul.

6 Vtatur eo quod dissoluit uentositates, aut calefactiuo & desiccatiuo, uel sem. rutæ, cimino, sem. aneti. dosis ʒ 1. aut infrigidatiuo, & desiccatiuo. ut sem. iusquiami, ros. coriandro, sem. lactucæ, endiuiæ, plantaginis. Et illiniatur ueretrũ, si ibi fuerit aliqua caliditas, cum succo lactucę, & rasura cucur. sandal. & modica camphora. Quod nisi conferat, misceatur cum eis modicum apij. Et non utendum est eo in multa quantitate: quia morbus eius erit difficilis sanationis. Et utatur breui nutrimento: euitato quod generat uentositatem.

7 Illiniatur ueretrum cum sandal. succo lactucæ, coriandri, solatri, portul. cum luto armeno, & cimolea. Et non dormiat super dorsum. Et bibat de ptisana cum portul. Quod nisi conferat, superponatur uentosa ueretro, cum scarificatione, aut sanguisuga.

8 Bibat de pillulis semi. cum syrup. uiol. & de aqua citrull. & de medulla cucum. cucur. melonũ, & citrull. Et emplastreẽ ueretrum cũ se. psillij, & oleo ros. Et apertis pustul. imponaẽ ueretro de sief al. oleo ros. & lacte fœminino, bis, uel ter. Et si opilatio fit ex humore grosso, attenueẽ dieta cum aqua cicerũ, cimino, & cinnamomo. Et recipe se. apij, anisi, fen. ana. sem. melonũ part. ij. terantur. dosis aur. 1. cum iure cicerũ nigrorum, aut imperialiũ. Et epithima fiat cum decoct. camomil. coro. teg. baccarũ iuniperi, maioranæ, & mentastri.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Matricis secundū diuisiones ipsorū.

	NOMINA	Regio Tempus Aetas Complexio	Salus, uel tuor.	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Fluxus sang. de matrice	Meridiona. Autumnale Iuuenilis Calida.	Timorosus, si fit intensus	Ex debilitate uirtutis retentiuæ, subtilitate sang. uel multitudine eius, uel ruptura uenarum	Multus exit, ex quo rumpitur digestio, inflantur facies, pedesq;	Minuatur basilica, si ex repletione, & multo sanguine	Cū trocis. carabe, & rob citoniorū, perdice, cocta cū sumac, berberi	Cū percelletis, luto sigil. armeno, decoctiōe sumac, & coriandro
2	Retentio menstruorum	Occidental. Hyemale. Senescens Frigida.	Timorosa, si fit cū syncopi	Ex opilatione, grosso sang. intensa siccitate, apāte, uel intensa euacuatione p̄cedente	Grauedo in inferiorib⁹ uētris, regimē totius corporis, egestiōis retētio & urinæ debilis, apostēa, & quādoq; nigrescit urina	Cum minutione saphenæ partis sinistræ	Cum potu de coct. fenugræ. dactylorū, & ustū zinxiberis conditi	Calefiat umbilicus costo, cinnamomo, in.tis, ebulliis, & positis in burla
3	Manatio humida de matrice	Meridional. Veris Adolesc. iuue. Humida.	Tior. si sit cū intensa debilitate	Ex aliquo quatuor humorum	Secundū humorem de quo fit, habetur nocicia per uisum	Cū minutione, si fit ex sang. & laxatiuo: si est de alio humore	Cū rob citoniorū, galliculi coctū cū granis granatorum	Bibat per triduum ieiuno stomacho danif ij de elmori, cum ouo sorbili
4	Præfocatio matricis	Occidental. Autum. Veris Iuuenilis Cali. & hum.	Timorosa	Ex multo spermate, eiusq; retentiōe, & putrefactione	Permixtio mēt. defectus sensus, sincopis, pulsus debilis, & morbi ascēsus ad cor & ad caput	Cū minutione saphenæ, si fuerit ex retentione menstruorum	Cum colto, cū clisteri, & oleo camomil. & musco	Fiat supposit. cum baurac, & cimino tritis
5	Ventositas matricis	Meridional. Autumnale Senescens Humida.	Timorosa.	Ex mala cōplexione frigida, aut aborsu, aut sanguine	Apā pectoris, & uentris duricies: & quādo percutit, erit sonus ut ad tympanum	Cum eo quod dissoluit uentositates	Cū diacimomo, apio, maratro, aniso, carui	Cū iniectione & unctiōe ol. sem. apij, sen. & anisi
6	Apostema calidum matricis	Occidental. Veris Iuuenilis Calida	Timorosum.	Ex casu, uel cōcussione, uel retentiōe mēstruorū, aut partu difficili	Sincopis, dolor capitis, colli, & fontinellæ, grauedo oculoꝝ, mollicies extremit. sitis, dissur.	Cū minutione basilicę	Cū potu iulep, uiol. ptisanæ, sem. frigidorū maiorum, & minorum	Cum aqua se. portul. & iulep
7	Apostema durum matricis	Occidentale Autumnale Senescens Frigida	Timorosum	Ex apāte duro præcedēte, uel humore melancholico	Duricies pectinis, & oris, matricis grauedo, motus saphenę proprie, et inde totius corporis	Cum decoctione epithimi, si ex melācholia fuerit	Emplastret dia quilone, adipe anatis, malua uisci, farina fenugræc.	Emplastret medulla tibię uaccinæ, & butyro uaccino
8	Dubayla matricis	Meridiona. Veris, æstatis Iuuenilis Calida	Timorosa.	Ex apostemate frigido in extitura	Fortitudo signorum prędictorū, horripilatioq;	Cum eo quod extrahit saniem	Imponat matrici oleū uiol. cum aqua tepida	Imponat matrici butyrum uaccinū, cum aqua calida

CVRA COMMVNIS.

1 Si est ex acuitate, & tenuitate sanguinis, curet cum ingrossantibus sanguine, & infrigidatiuis. Si ex uulnere, cum desiccatiuis, & superponat ei aloe, sandar. lutum cyprinũ. Et ad ingrossandũ sanguinem, utaẽ trocis. de rarabe, corall. luti cyprini, factis cũ succo plantaginis, aqua sumac, & portul. Et sedeat in aqua cucumi. in qua coquanẽ balaust. cortices granati, nux cypressi, carui, napti, copulæ gland. myrtus, galla, trifolium domesticũ, & caratuit. Emplastreẽ pecten cum panno infuso in aqua myrti, & fiat supposit. de lana in aqua sumac, aqua plantaginis, & myrti. Et pulueriseẽ supposit. cũ puluere chartæ ustæ, copulæ gland. balaust. antimon. lut. ar. uel sigill. Et clysterizeẽ cum aqua myrti, plantag. portul. uel cum decoctiõe sumac, colata, & mixta cum ʒ iij. harum rerum. Recipe luti sigillati, lieη, acatiæ, succi barbæ hircinæ, porcelleti usti, & ramiẽ in quantitate ʒ iiij. Quod nisi cesset, ponatur uentosa sub mammillis, & ligentur membra. Et dixit Gal. ꝗ curauit fluxum sanguinis cum clisteri succi plantaginis tantum.

2 Si est ex humore grosso, & mala cõplexione frigida, cureẽ cum eo quod calefacit, & attenuat, ut est se. apij, sen. mentrastrũ montanum: teranẽ, bulliãtur cum iure ciceris nig. et melle, uel oxymelle, sem. Et calefactio cum aromatibus, iuuat ualde. Emplastretur uenter, & pecten cum spica, cinnamomo, cassialig. squin. nuce muscata, mace indico, cardamomo, & costo: fractis, & coctis in aqua, positis in bursa ad calefaciendum cum ea tepide sæpe. Et suppositorium fiat cum succo rutæ, & aqua mentastri fluuialis: tamen lana infundatur in eis: & pulueriseur cum puluere lupinorũ, usnen perso, pulte coloquint. absinth. & suffumigetur cum oppoponace, thure, xyloal. per embotum, & per stannum perforatum: super quod sedeat: & balneum iuuat ualde. Et si fit ex alia caussa, euitetur id quod generat eam, & curetur cum contrario.

3 Consydera de quo genere sit. Si fit ex sanguine: cureẽ cum medicinis fluxus sang. Et si dominaẽ aliqua humiditas flegmatica, fiat suppositoriũ de pipere, cum rebus uulibus ad suppositoriũ. Euitetur id quod generat illum humorẽ: post euacuatiõnẽ ipsius cum eo quod competit corrigaẽ nutrimenta, & complexio.

4 Quod si accidat sincopis: ligenẽ musculi tibiarũ, & membra, & opileñ nares: roretur facies aqua frigida: & clameẽ in aurẽ uox magna: sternutet cum condisio, & sinapi: odoret res fœtentes. ut ustones, petrol. & urinã uetustã: & suffumigeẽ matrix cum odoriferis. ut medicamine ambræ. Quod nisi conferat, ponaẽ uentosa super umbilicũ, & super radicem coxarũ: inungatur orificiũ oleo muscellino, absq; scarificatione. Et si caussa morbi fuerit ex defectu coitus, infundat obstetrix digitũ in aquam arom. & imponat ipsum matrici, et cõmoueat eam, & totũ locum eius. Aut utatur coitu cũ aliquo dilecto. Deinde mitigata sincopi, bibat de sapa, bene cocta cum syr. absinth. Et sedeat in decoctione camomill. coro. reg. origani, & maioranæ. Et ungaẽ uenter & flanci cum oleo sambucino. Cibeẽ cum mica panis bruni, iuscello bistardæ, cimino & cinnamomo. Restituta uirtute, purgeẽ locus cum pillulis stomaticis & uomitu, unctionibus, & emplastris, dissolutis: & cibetur cum cibis zirbeg frixis, & spidebeg.

5 Vngatur pars inferior pectinis, & umbilici cũ oleo rutæ, & aneti, & clisterieẽ cum decoct. camomill. coro. reg. aneti, maioranæ, absinth. mẽtastri, marmocor. abrotani, rutæ, sem. apij, feni. anisi & cimini, coctis bene: in quorũ decoct. misces olei costi: & iniiciatur. Et post expulsionẽ balneetur in decoctione prędictorũ. Et post balneationẽ emplastretur matrix cum puluere prædictorũ, incorporatis & emplastratis, resolutis.

6 Cibetur cũ galliculo, malua, spinachis, & ouis mollibus. Et emplastreẽ pecten cum farina ordei, fabarum, maluauisco, & uiol. ana ʒ ij. camphoræ danẽ ʒ ß. Infusis in aqua coriandri, & endiuiæ: & superponaẽ ei cum ceroto facto de cera, oleo uiol. & aqua plantag. & illiniatur super umbilicum, & pecten cum oleo uiol. ros. Et si est ardor cum dolore in aliquo loco: instilletur in eo oleum ros. purũ, cum albumine oui, aqua plantagi. & aqua ord. uel lacte, uel sero caprino. Et nisi mitigetur dolor, misceantur cum modico opij, cum decoct. corticis papaueris, & sieẽ al. & lacte fœminino. Et si fuerit duricies: emplastretur cum camomill. coro. reg. maluauisco, semine lini, oleo uiol. & uitello oui asso.

7 Fiat suppositoriũ cum lana intula in hoc medicamine. Recipe adipis anseris, olei lilini, ceræ al. mucil. sem. lini, fenugræ. ana. liquefiat cera, & adeps, & cũ eis fiat suppositoriũ, & emplastreẽ cum sem. lini, fenugræc. sem. porri, radicis maluauisci: tritis, cribellatis, & mixtis cum cera, medulla tibię uaccinæ, decoct. ficuũ, butyro uaccino: & ungaẽ pecten cũ pinguedine, & oleis. Et sedeat in decoct. aneti. coro. reg. uiol. rad. maluauisci.

8 Emplastreẽ cum fenugr. sem. lini, camomil. coro. reg. farina ord. maluauisco, sem. mentastri, farina fab. & radic. maluauisci: distemperatis cum aqua cal. aqua fic. oleo sisami, & adipe anatis, & superponaẽ cum lana infusa in eis. Et qñ emanat sanies, mundificeẽ in aqua tepida, cũ oleo uiol. Et si sanies est fœtida, aut similis aquæ carniũ: clisterizetur cũ decoct. rizi persi, lentiũ excorticatarũ, balaust. cortice granat. myrtellorũ, copul. gland. inde fiat cum ʒ xxx. ipsius aquæ mixtis cũ oleo ros. Et si sanies uertiẽ in aquositatẽ, bibat de medulla melonũ, cucur. citrull. papaueris, ana. gumi ar. amidi, dragag. ana part. quar. ʒ. tritis. dosis ʒ iij. cum syr. papaueris, & ʒ ß. psillij, & lacte caprino. Et si tendit ad intestina, fiat clistere cum lentibus, aut rizo: & copulis granatorũ, luto ar. oleo ros. gumi, & uitello oui elixo in aceto, uel cum similibus simplicibus debito modo.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Matricis.

	NOMINA	Salus, uel timor. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Cancer in matrice	Timorolus Occidental. Autumnale Senescens Frigi. & sicca	Ex materia melancholica	Dolor fortis, & duricies in ore matricis, color uiridis, aut niger	Nulla fiat	Sedeat in aqua decoct. fenugraeci, maluauisci, & coro. reg.	Emplastretur cũ folijs maluasci, & gumi amygd.
2	Mola matricis	Timorola Septentrion. Autumna. Senescens Frigida.	Ex ma͂ia grossa conglobata in tunicis matricis	Duricies tactꝰ, & erit mulier quasi pregnãs	Euacuetur humor dominans	Emplastretur cum adipe anatis, & diaꝭ salon	Emplastretur butyro uaccino
3	Haemorrhoidae matricis	Timorolae Meridiona. Autumnale Senescens Calida, sic.	Ex humore melancholico	Color niger, & manatio similis fęci uini, & sũt ut uuae mori, uel ficus	Cum decoctione stomaticõ.	Cibet͂ haedis, & arieubus: ungatur oleo narcissi, & lilij	Illiniat͂ ung. litargyri, cadmię & uenae citrinae, cera & pice ueteri
4	Fissura	Timorola Septentrion. Autumnale Iuuenil. Sicca	Ex forti partu, & primo	Dolor manatio sang. post illud, & uidet͂, quãdo os matricis aperitur	Nulla fiat.	Illiniatur adipe gallinae, anatis, & oleo uiol.	Supponat͂ oleum fisticorum, cũ oleo plumbi, uel cum c lea
5	Pustulae matricis	Salubris Occidental. Veris Adolescens. Cali. & hum.	Ex humore sanguineo	Vident͂ quando aperitur os matricis, et per tactum cum digito	Minuatur basilica, uel saphena	Illiniat͂ ung. cerussae, uel oleo plumbi, uel aqua eiusdem	Illiniatur oleo ros. cerussa, & litargyro
6	Vlcera matricis	Salu. nisi inc͂. Occidental. Autumna. Iuuenilis Sicca	Ex pcussione, concussiõe, uel partu, uel extractiõe secũdinae	Videt͂ quãdo aperit͂ matrix, & per humiditate͂ emissam, corruptam	Nulla fiat	Clisterizet͂ lacte foeminae, asinino, aqua plantaginis, plũbi, oleoq; ro.	Sedeat in aqua cucum.
7	Exitus matricis	Sal. nisi fortiss. Meridiona. Hyemale. Adolescens. Humida.	Ex humiditate uiscosa, uel caussa exteriori	Videt͂ ad oculum foris, uel palpari potest circa exitum	Cum pillulis ierae, et stomat. nisi sit ex caussa exteriori	Clisterizet͂ oleo sambuc. aqua aromatica, & gallia	Sedeat in aqua cucumerũ, & supradictorum
8	Declinatio matricis	Salubris Meridional. Hyemale Senilis. Humida.	Ex humore grosso, uiscoso, obtento in aliqua parte eius	Videtur molestari ad aliquam partem eius	Cum pillulis ierae, & cochijs	Emplastretur oleo sambuc. musco, gallia, ambra, aqua aromatica	Cũ oleo congruo: & trahat ad parte͂ ortã, teneat͂ emplastro couenie͂ti.

COMM. REIP.

1 Si cancer fit in matrice, incurabilis est. Tamen curari potest cũ medicinis prohibentibus ipsum de augmento, & dolore, & dissoluentibus modica dissolutione ad modũ subtilitatis ipsarum. Quare emplastreẽ penes fortem dolorẽ cum portul. maluauisco recenti, coctis cum oleo ros. Et clisterizetur cũ aqua tepida, lacte mulieris, oleo ros. & aqua portul. Quod nisi mitigeẽ dolor, & fluit sanguis: clisterizeẽ cum succo barbæ hyrcinæ, bursæ pastoris, luto ar. cerussa plumbina, & succo plantag. & aqua plumbi dissoluti in materiã olei. Et penes mitigationem doloris emplastreẽ uitello oui, oleo uiol. maluauisco, farina or. & dactyl. dissolutis cum mucilag. sem. lini: sed colentur, & cum eis misceantur medicinæ. Et fiat suppositorium de adipe anseris. lacte mulieris, et modico croco; & opio, infusa in eis lana. Et uitet nutrimenta calida, & id quod generat melancholiam. Cibetur uero pane bruno, carnibus hædinis, bistardis, spinacijs. Et iuuabiles sunt hi fructus. ficus, uua dulcis, pruna, poma dul. ficus pharaonis, passulæ paruę sine nucleis. Et dicitur, quod substantia collecta in caldario balnei, trita cum oleo ros. & cum ea cancer cataplasmetur, iuuabit eum.

2 Curetur rebus lenitiuis, & dissolutiuis. Et si ex ea fit manatio sanguinis, curetur cum medicinis restringentibus sanguinem. Et si petrificatur in aliquo loco, curetur cum rebus emittentibus foetum mortuum, ut cum aqua ebullita cum lupinis, mentastro, & fenugræco.

3 Iuuant contra eas medicinæ desiccatiuæ, & ualentes contra hæmorroidas ani. Et nisi conferant, nulla fiat cura: nisi curentur cum ligatione, & ferro. Iaceat patiens super dorsum, & teneantur hæmorroidæ cum instrumento ad hoc apto. Deind[illegible]gentur, & incidantur forcipe: & post incisionem superspargatur eis lutum ar. [illegible]abra, cornu cerui usti. Sed ligatio debet fieri in radice cum filo torto serico fortiter, dimissa una ipsarum sine ligatione. Et postea superponantur plumaceoli infusi in oleo amygd. Post emplastrentur cum mica panis, oleo amygdal. & croco donec cadant de seipsis. Deinde curentur cum consolidatiuis.

4 Curetur unguento basiliconis, adipe gallinæ, & medulla tibię uaccinæ, dissolutis cum oleo uiol. aut lilino, aut cum pice dissoluta cum uisco: & fiat suppositorium cum eis, & illiniatur locus cum eis. Cibetur nutrimentis temperatis. ut carnibus hædinis, arietinis, & iure ipsarum facto spidebeg.

5 Curentur unguento tali. Recipe ros. siccarum, cimoleę ana ʒ ij. cerussæ, litargyri ana ʒ i. [illegible]terantur, liquefiat cera cum oleo ros. & misceantur. Et eo utendum est. Vel illinitione aquæ plumbi. Vel per ipsas medicinas absq; cera & oleo: & misce cum eis lutum sigill. & distempera omnia cum sapa, & oleo plumbi: & calefiant la[illegible]pides, & superponantur: & suffimigium capiatur, & realiter curabuntur.

6 Si fuerint ex contusione, & humore qui emittitur de eis, est de sanguine puro: superponatur lana in succo plantaginis infusa, & inuoluta in puluere luti ar. acatiæ, nucis cypressi. Et clistere fiat cum aqua, radic. ram. palmæ, aqua ros. lacte foeminino, & oleo ros. Et bibat de trocis. carabe, cum aqua plantaginis, uel sumac. Et si emittitur sanies al. fiat clistere cum oleo ros. & uiol. tepefactis. Et si emittitur aliqua pars eruginosa, fiat clistere cum aqua or. & melle, uel decoctione fenugræc. lentium, maluauisci, furfuris ligati in panno lini, cum aqua & modico melle. Et si fortificatur dolor, fiat clistere cum lacte mulieris, modico opio, & aceto.

7 Post curam ipsam iaceat mulier, & ponatur sub sella ipsius plumaceolus, & restringat genua: & superponatur ei lana inuoluta in trifolio domestico, hippoquisti. galla, carne spinæ, & uino mixto cum acatia, succo, & [illegible]uk. Dein[illegible]e impellatẽ matrix egrediens cum temperie, & inuertatur ad locum ipsius: & superponatur pectini spongia infusa in aqua myrti, cum acatia, & ramiẽ. Et odoret aromatica. ut suc. ambram. hac utatur per triduum. Deinde sedeat in aqua cucum. per horam. deinde reuertatur ad usum medicaminis in superpositione & supposiᵗione. hoc fiat per triduum. Quod nisi reuertatur ad locum eius, post hæc superponatur uentosa cum igne prope umbilicum, & super latera duo. Post emplastretur pecten cum balaust. trifolio, hippoquistid. acatia, succo myrti, & plantaginis.

Cibetur cum rebus aromaticis & odoriferis: tamen extrahatur manus cum temperie, donec reuertatur matrix ad latus aliud. Quod nisi reuertatur, curetur rebus boni odoris. quia declinabit ad eas, & fugiet de rebus foetentibus. Vnde fiat emplastrũ ex foetidis: & emplastreẽ loco, in quo inclinata est, & ex odoriferis in loco opposito: ut de seipsa fugiat ad locum primũ: & cum emplastro conseruaduo in medio uentris.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Matricis, & Mammillarum.

NOMINA	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	Salus, uel tuor.	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
Priuatio impregnationis	Septentrion.	Autumnale	Iuuenilis	Sicca, humi.	Salubris	Ex mala cõplexiõe matricis, opilatione, uel humore iclufo in ea	Fluxus mẽstruorũ naturalis, et dispositio uẽtris ostendit in ipsa sterilitatem	Cum laxatione humoris ꝓhibentis	Clisterizetur cũ oleo mustellino, croco, & mastice	Suffumigetur cum nuce cipressi, & ruta sicca
Multus aborsus	Meridional.	Veris	Iuuenilis	Humida.	Tior. si eũ legẽ euacua. multa	Ex caussa exteriori, uel humiditate uiscosa eam lubrificante	Siccitas mammillarũ ante aborsum, & aliq̃ caussa praecedens	Cum pillulis stomaticis, si caret foetu.	Cũ diambra, et clisteri, oleoq; sambucino, & galla: deide cũ succo myrti	Clisteriset decoct. gallę, ramiḱ, balaust. & succ.
Difficilis partus	Septentrion.	Autumna.	Iuuenilis	Sicca	Tim. ꝓpter eũ debili uirtute	Ex forma mala, uel exitu malo interueniẽte, uel aẽre frigido, calido, uel aliis rebus	Per interrogationem, & responsionem	Nulla fiat.	Vngatur pars inferior uentris oleo sisamino	Sternutetur cũ impositione licinij chartę in naribus
Retentio secundinae, & foetus	Occidental.	Autumnale	Iuueni. seni.	Sicca	Timorola	Ex egressione secundinae, uel subtilitate eius, morte foetus ex pauco cibo, uel alia caussa	Mitigatio eius, quies eius, post modũ grauedo post lenitatẽ, & siccę mãmillae	Nulla fiat	Fiat suppositoriũ de aristo. ro. sauina, nasturcio, tritis cũ felle uaccino	Supponatur alkitran
Prohibitio impregnationis	Septentrio.	Aestiuum	Adolescens.	Sicca	Salubris	Ex parua matrice, uel paruo uentre, uel alio morbo	Cognitum est	Nulla fiat.	Saltum faciat post coitum, uelocẽ, & spissum, uel clamorem	Supponatur sal gemmę ante coitũ
Apostema calidum mammillarum	Meridional.	Veris	Senesc. iuue.	Cali. & humi.	Salubre	Ex condensato lacte in eis	Inflatio, duricies, dolor, & rubedo	Cum minutione saphenę	Emplastreẽ mica panis bruni, oleo rof. ouiq; uitello	Emplastretur farina ordei, oleoq; rof.
Sang. congelatus in mammillis	Occidental.	Autumnale	Senescens	Sicca	Salubris	Ex debilitate eius, & mutatione sang. recentis ad eum uenientis	Duricies, inflatio, pustulę, apparitio sang. in capite eius, uel earum	Cum minutione saphenę	Eemplastretur farina fabarũ, et aqua mellis	Calefiat aqua cali. & oleo sisami. saepe
Apostema durum in mammillaris	Occidental.	Autumnale	Senescens.	Sicca.	Tiorof. si fortis est eius dolor	Ex sang. cõgelato, & coagulato, uel apostemate cal. nõ dissoluto	Fortis duricies, nigredo, liuiditas, & repletio uenarum	Cum decoct. epithimi	Emplastretur medulla tibię uaccinae, & cera.	Cum cera, & oleo

COMM. REIP.

1 Si ex mala coplexione, curetᷓ contrario. Si ex aliquo humore, purgetᷓ de ipso tumore. Et si est ex opilatione, dcopiletᷓ: et curetur cũ eo quod confortat matricẽ, & iuuat ad impregnationẽ. Suppositoriũ tamen fiat cũ alumine sciſſo ʒ ij. ſumae, croci xyloal. ſpicæ ana ʒ i. terantur, & incorporentᷓ cum melle, et infundatᷓ in eis lana, & oleo roſ. & supponatᷓ post purgationẽ menſtruorum. Et bibat de limatura eboris, et ſiſeleos quolibet die: iuuant enim ualde. Si fuerit ex humiditate lubrificãte locũ spermatis: cortices thuris, & cyperi fracti in quantitate ana ʒ x. myrrhæ, ʒ iij. coquantᷓ in lib. i. aquæ usq; ad unc. iiij. Coletur, & clisterisetᷓ matrix omni triduo.

2 Si fit ex cauſſa exteriori, cautela adhibeatᷓ de ipſa cauſſa. Et ſi fit ex aliqua humiditate, nec est ibi aliqua ĩpregnatio, laxetᷓ idem humor. deinde fiat cliſtere confortãs matricẽ. Et ſi fuerit ex uentoſitate, curetᷓ cum diambra, & tragea facta de cimino, carui, ſe. apij, infuſis in aceto, & torrefactis ana. zinziberis, ameos ana part. ſ. zuce. ad pondus omniũ. doſis ʒ iij. cum ſapa. Si fit ex prouocatione menſtruorũ, reſtringatur cum kakabra, luto cyprino, & cypero. doſis aur. i. cum ſucco ſumac. Aut recipe ceræ ʒ v. naſturcij, ſe. mentæ ana ʒ ſ. coquantᷓ cum rotul. ſ. ſapæ bene coctæ uſq; ad mediũ: & miſceantᷓ cum eis ſarcoc. & liciũ in quantitate ʒ i. diſtemperentᷓ cum butyro uaccino, & melle. doſis coclear. Et cibetᷓ poſt horas nouẽ. Hoc fiat per triduum.

3 Si eſt ex pinguedine mulieris, uel paruitate matricis: iube ꝙ ſit ſollicita in partu. Et ungantᷓ inferiora uentris cũ oleo: & ſedeat in decoct. coro. regiæ, camomillæ. Et iaceat ſuper uentrẽ. Et ungatᷓ dorſum, matrix, & flanci cũ oleo, & cera. Et dicitᷓ: ꝙ fumigiũ ungulæ muli, & equi, lenem facit partũ. Si ex uirginitate mulieris, ſcindatᷓ cum inſtrumẽto, aut impoſitione pollicis. Si ex debilitate: confortetᷓ ſermonib. bonis. Et ſi ſineopiſat: odoret odoriſera calida, aromatica. ut muſcum, galliã, & fumigiũ xyloaloes, & ſandal. Cibetᷓ iure carniũ, aut iure gallicul. Si ex frigiditate, ſedeat in balneo, uel in loco calido: & ungatᷓ cum oleo ſambuc. & infundatᷓ in aqua ebullita cum camomi. coro. reg. fenugræco, & ſem. lini. Et bibat parum de gallia cum ſapa. Si eſt ex caliditate aeris, infrigidetur cum flabell. & moretur in loco frigido. Et illiniatur uenter ſandal. aqua roſ. camphoræ. Et bibat de iulep, ſucco granatorum, & aqua frigida.

4 Bibat decoct. lupinoꝝ, mẽtaſtri, aſari, ſenugræ. cũ melle. Et dicitᷓ, ꝙ illinitio ueretri cũ alfitram, ſi fit coitus cũ ea, extrahit ſecundinã, & fœtũ mortuũ: & bibat danikᷓ i. gallæ cũ ſapa, uel fiat ſuppoſitoriũ de eo quod prouocat mẽſtrua. Et niſi egrediatᷓ ſecundina, & ſit os matricis apertũ, & uideatur in aliqua parte eius: ungatᷓ manus obſtetricis cum oleo uiol. uel ſiſami, & imponatᷓ, & capiatᷓ ſecundina, & extrahatᷓ. Et ſi eſt coniuncta cum collo matricis, trahatᷓ deſuper, moderate mouendo dextrorſum, uel ſiniſtrorſum. Et ſi matrix eſt incluſa: ungatᷓ cum oleo uiol. & ſedeat in aqua tepida. Et extractio fœtus poſt medicinam difficilis eſt. Et poſsibile eſt, ꝙ non ſuſtineatur uirtus, ex dolore affligente penes extractionem ipſius cum ferro.

5 Prohibet impregnationẽ ſuppoſitio cum alfitram facta. Et fumigiũ nucis cypreſsi, deſcenſio p ſcalas cũ ueloci ſaltu. Et ſuppoſitio facta cũ felle thaurino, aut aqua rutæ, aut illinitio facta ſup uertebrũ de ſe. cauliũ. Aut ſuppoſitio facta de folijs ſalicis, garb, aut fructu eiꝰ. Et hoc nõ eſt utendũ, niſi qñ dubitatᷓ ſup mulierẽ de aliq̃ morbo, aut de prauitate matricis: quia illicitũ eſt.

6 Debet calefieri cum ſpongia infuſa in aqua cal. mixta cum aceto. Et emplaſtrari cum farina ord. fabarũ, ſenugræ. maluauiſco, uitello oui, & oleo uiol. Et ſi eſt inflãmatio fortis, emplaſtretur cum oleo farinæ fabarũ, ordei, rad. granati ſylueſtris, cum uitello oui, ſucco coriandri, ſpinuæ, & morellæ, uel portul. Mitigata acuitate, emplaſtretᷓ cũ cera, & oleo uiol. cũ uitello oui.

7 Calefiat cum decoct. fenugr. ſe. lini, & modico hyſſopo. Et emplaſtretᷓ cum ſiſamo, uſto, bene trito, diſtemperato cũ melle, aut mica panis bruni, tritis cum fenugr. & diſtemperatis cum decoct. caricarũ, aut ficuũ. Tñ nullꝰ fugat ipſius mãmillas. Et ſi accidit ipſis mãmillis aliqs morbus, emplaſtrentᷓ cũ piſis, et nucleis paſſul. tritis, et diſtẽperatis cum aq̃ myrti, et aq̃ folioꝝ cedri.

8 Emplaſtrentᷓ emplaſtro confecto cũ dactyl. coctis bene cũ aq̃, mixtis cũ farina tritici, ſe. lini, & maluauiſci al. tritis oĩbus cũ ol. lilino. Tñ euitetᷓ id q̃d gñat melãcholiã. ut ſunt carnes uaccinæ, lentes, caſeus, & ſimilia. Cibetᷓ gallinis, arietibus, lacte recenti, & piſcibus recentibus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Ancharam, & Pedum.

	NOMINA	Salus, uel tiör Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Sciatica	Salubris Occidental. Veris, autum. Senescens Frigida.	Ex humore grosso sanguineo, uel flegmatico	Dolor in parte syluestri de superficie coxæ usq; ad calcaneum	Cū minutiōe basilicæ, & pillulis hermodactyl. decoctione fructuū	Cibeť gallicuculis. Emplastreť membrū caulibus, mucillagine, & uitello oui	Vngať oleo sisami, spicę, uel terpentinæ, tritus, & compressis
2	Podagra calida	Salubris Meridional. Veris Iuuenilis Calida	Ex sang. chol. rub. manante ad calcanei articulum, & digitorum	Si ex chol. fortis est dolor in calcaneo, iuuatur frigido: si est de sang. inflatio, & rube.	Cū minutione, si ex sang. cū uomitu, si ex chol.	Cibeť iure galliculi cocti cū aqua granati	Cibetur cibo cocto cū aqua granatorum
3	Podagra frigida	Salubris Septentrion. Autumnale Senescens Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig. manāte ad digitos pedum	Paucus dolor calcanei, si ex chol. nig. nigredo coloris, duriciesq;: si ex flegmate, color al.	Cum pillulis de hermodact. post digestionē materiæ	Cū oxymell. al. & aqua tepida, & cum uomitu	Cibetur lute cicerum
4	Dolor articulorum ex frigiditate	Salubris Septentrion. Autumnale Senescens Frigida.	Ex flegmate, uel chol. nigra manāte ad aliquē articulū.	Paucus dolor, nigredo coloris: si ex melācholia, duricies: si ex flegmate, color. al.	Cum pillulis fiarig, & pineis post digestionem materiæ	Cum melle, & allio	Emplastretur aromanco, aloe myrrha, cimino, & se. apij.
5	Dolor articulorum ex caliditate	Salubris Meridiona. Veris Iuuenilis Calida	Ex sangui. uel chol. rub. fluente ad aliquē articulum	Fortis dolor cū rubedine: iuuať frigi. inflatio, si est ex sang. citrinitas, si est ex chol. rubea.	Cū minutione, si a sang. & uomitu, si a chol. rub.	Cū ptisana, & zuccaro al.	Emplastreť lenticulis excorticat. pisis, sartana or. & aqua lactucæ, endiuiæq;
6	Nodulatio, & duricies articulorū	Salubris Occidental. Autumna. Senescens Sicca	Ex grosso humore manante ad articulos, difficiliq; dissolutione ipsius	Duricies articuli absq; dolore. Et non dissoluitur præcedens humor	Cum laxatiuo educente humorem, si expediat	Emplastreť adipe anatis, et gallinæ, mixtis cū maluauisco, & mucill. fenug.	Emplastretur sisamo trito, & succo maioranæ
7	Cautela de artetica frigida	Salubris Meridional. Veris, autum. Senescens Frigida	Ex debili articulo recipiente superfluitatem frigidam	Multus euentus dolorū articuli ex humore frigido	Cum pillulis de hermodactyl. uel decoctu. epithimi	Cum fisticis, passulis, & zucc.	Cum iure cicerum, cocto cum origano, & cimino
8	Cautela de arterica calida	Salubris Septentrio. Veris, autum. Iuuenilis Calida	Ex debili articulo recipiente superfluitatem calidam	Multus euentus dolorū articuli ex humore calido	Cū minutiōe, & decoct. mirabol. opoponacis, uel uiol. cum zuccaro	Cibeť gallicu-lis, bistard. perdice, coctis cum agresta, uel aq̄ granatorum	Cibeť extremitatibus hędorū coctorū, cucumere, pisis, & lenticulis

1 Post minutionem debet ingredi balneum, & epithima faciat super se de aqua tepida, quolibet die per unam hebdomadam. Deinde utatur post laxationem, & corporis purgationem emplastro fenugræci trin, & distemperati cum oxymelle. Deinde post declinationem apostematis, uel doloris, utatur emplastro camomill. coronę regiæ, maioranæ: deinde lauri cum aqua tepida. Quod nisi mitigetur, minuatur uena sciatica, quæ est sub calcaneo in parte syluestri extrinsecus. Sed ligari debet de articulo coxæ cum fascia lata: & ligatura tendat ad partes calcanei, remota ab eodem calcaneo extrinsecus per spacium quatuor digitorum fortiter, & recte stricta. Et flebotomans ponat pedem suum super pedem patientis super rem duram: & minutio fiat per longum. quia ex ea egredietur sanguis frigidus: deinde dissoluatur ipsa ligatura, & fiat alia cum plumaceolis. Et si morbus fiat ex humore flegmatico: utatur pillulis istis. Recipe agarici, turbit, aloes, hermodactyl. ana ʒ ſ. pulpæ coloquin. danič ij. tritis omnibus, & distemperatis cum aqua, fomentetur. Emplastretur ancha cum mentastro, costo, & piretro, distemperatis cum syrup. mellis. Et clisterisetur cum decoctione anen, camomillæ, rutæ: colata & mixta cum elmori, & oleo sisami tepido. Et sedeat in decoctione camomill. coronæ regiæ, rutæ. Quod nisi conferat: apponantur uentosæ super iuncturam anchæ.

2 Si est cum febre, curetur ptisana, & zuccaro, & aqua utriusq; granati. Deinde fiat emplastrum cum rasura cucur. cortice melonum, & citrull. ana cum pannis infusis in aqua ros. aceto, modicoq; camphorę. Et mutentur panni totiens quotiens sunt calefacti, aut cum aqua semperuiuę, lactucæ, mixta cum mica panis, farina ordei, & mucilag. psillij: aut fiat cum psillio, maluauisco, farina ord. uitello oui, & oleo ros. Et si est ex cholera rubea: euacuetur cum uomitu, & curetur cum potu syrup. ros. & acetosæ, & niue. Cibetur cucurbita, pisis, & spinacijs. Et si cum febre, fiat cum ptisana, aqua granatorum, & aqua cucu. arabici.

3 Vtatur melle ros. quolibet die, modico cibo ex iure cicerum. Et post aliquos dies penes digestionem humorum & urinæ, euacuetur corpus cum eo quod dictum est. Si tempus est æstiuum, cum uomitu decoctionis aneti, radic. & syrup. acet. Et emplastretur locus cum licio armoniaco, mucil. sem. lini, & farina lolij, uel cum stercore uaccino, & caprino, mixtis cum melle despumato: & lauetur locus cum decoctione camomillæ, coronæ regiæ, aneti, & mentastri. Et cibetur cum perdice cocta cum aqua cicerum.

4 Vtatur melle ros. iure cicerum, & modico nutrimento: donec digeratur humor. Deinde euacuetur cum medicamine laxatiuo, & emplastretur cum mucil. mentastri, & semine ozimi, gariofyllati, & semine lini, farina lolij ana ʒ x. mixtis cum eis ʒ i. ambræ: cimini, anisi, ana ʒ ſ. mixtis omnibus cum uitello oui. fiat emplastrum. Et post digestionem hæ pillulæ sunt dandæ. Recipe mirabol. emblico. zinziberis, origani persi ana daniČ ij. sitarig, hermodactyl. ana daniČ iiij. salis indi. daniČ ʒ ſ. aloe ʒ ſ. pulpę coloquin. daniČ i. terantur omnia cum aqua: deinde fiant pillulæ. Pauco motu utatur, nullo coitu, nec repletione cibi.

5 Post euacuationē emplastretur lenticulis excoriatis, tritis in aqua coriandri recentis, & campho. rad. granati syluestris, maluauisco, psilio, farina or. sand. tritis, & distēperatis cū oleo sisami, uitello oui, & modico aceto. Et post mitigationem caliditatis, utatur eo quod infrigidat, mixto cum eo quod dissoluit absq; calefactione. ut farina ord. maluauisco, coro. reg. uiol. tritis, & distemperatis cum succo coriandri, aut succo citoniorū. Et nulla fiat cura cum intensa infrigidatiōe: ne ingrossetur materia, & cum difficultate dissoluatur & euacueť. Et fiat emplastrum, cum farina lentiū excorticat. pisis bis coctis, & modica camphora. Cessante dolore, si remanet grossa materia, emplastretur cum corona regia, camomil. farina ord. maluauisco, & uiolis siccis: & epithimū fiat cum aqua ebullita cū camomil. maiorana, & coro. regia. Et cibetur cum galliculis coctis cum agresta, & similibus.

6 Emplastretur cum sisamo, sem. lini, fenugræ. ana tritis, cōmixtis cum cauda liquefacta, & latis ualet. Et dicitur, q decoctio uulpis uiuæ in oleo omfacino, in quo balneetur membrum, dissoluit nodulos articulorum. Dicitur etiam, q si dolor articularum sit chronicus, et non alleuietur aliquo medicamine, q decoct. dabali claudicantis iuuat contra eum, ita q cum pedibus ligatis bulliatur in aqua uiua cooperiente eam. Et ponatur cum ea aliqua pars carnium asini syluestris, cum ciceribus alb. & nig. & eruca ana m. i. nuce & rapa ana ʒ i. oleo bono rotul. i. ruta ʒ v. ceparum xv. numero, sem. apij, maratri, porrorum, napti ana ʒ v. coquantur usq; ad tertiam, in quo iure sedeat patiens: uel teneat membra nodulata in eo tepido.

7 Euitet repletionē cibi & potus, & nauseatiuā satietatem. Euitet coitū post cibum & potum: & omnia dulcia, præter zucc. passulas paruas sine nucleis, & rob. Vtatur frequēti exercitio, & balneo; deinde fricatione competenti, & unctione olei. Et euitet sumere cibum quousq; præcedens fuerit in stomacho digestus, & fructus humidos. Et continue utatur purgatione corporis. Et cibetur cum carnibus subtilibus, cum condimentis & aromatibus calidis. ut origano, carui, & cimino.

8 Euacueť corpus ante tēpus euentus morbi. Deinde corrigant nutrimēta. Et utatur perdicibus, & bistardis, & carnibus hædinis, coctis cum agresta, aut succo granatorū, aut aceto. Vtatur etiā quiete, & ocio post cibum, & exercitio ante cibum, & balneo. Euitatis reb9 dulcibus, & fructibus, proprie humidis: & coitu, proprie post repletionē cibi. Vtať euacuatione corporis facta cū uomitu, & prouocatione urinæ.

INDEX TAOVINO-rum,& Canonum correſpondentium.